

TRANSILVANIA

ORGANUL

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN.

Nr. IV.

Octombrie — Decembrie

1909.

Partea oficială.

Nr. 1038—1909.

Raportul general

al comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» către adunarea generală convocată în Sibiu, la 12 și 13 Octombrie st. n. 1909.

Onorată adunare generală! Activitatea «Asociațiunii», în cursul anului trecut, 1908, s'a desfășurat în cadrele programului cuprins în ultimul nostru raport prezentat adunării generale din Șimleu. Întrucât a reușit instituțiunea noastră să realizeze munca culturală stabilită în acel program, rămâne să o judece on. adunare generală pe baza informațiilor amănunțite pe cari avem onoarea a le înșira mai la vale.

În liniamente generale activitatea «Asociațiunii» a urmărit răspândirea culturii în pătura cărturărească și în popor. Pentru răspândirea culturii în pătura cărturărească a publicat revista «Transilvania», cu conținut științific-literar și a aranjat conferințe în centrele românești mai însemnate. Iar pentru răspândirea învățaturii în popor a continuat cu tipărirea broșurilor din «Biblioteca poporală a Asociațiunii», a înființat biblioteci populare, a aranjat prelegeri populare la sate și a încercat să pună la cale ținerea cursurilor de analfabeți, cari s'au și început în mai multe comune. În sfârșit Muzeul Asociațiunii s'a înzestrat cu mai multe obiecte și s'au luat dispoziții pentru inventarierea, catalogarea și înzestrarea lui sistematică.

După această înșirare sumară, lăsăm să urmeze darea de seamă mai amănunțită asupra stării, mișcării și activității instituțiunii noastre în cursul anului trecut.

Membri „Asociațiunii”. Comitetul central își îndeplinește o tristă datorie, raportând că dela ultima adunare generală încoace au încetat din viață mai mulți membri fondatori, pe viață și ordinari ai «Asociațiunii». Lista membrilor decedați o prezentăm anexată sub A), invitând on. adunare generală să dea expresiune durerii sale pentru aceste pierderi, îndeosebi pentru pierderea lui Alexandru Mocsonyi, fost prezident și sprijinitor al «Asociațiunii», la înmormântarea căruia comitetul central a dispus să se facă onorurile cuvenite.

«Asociațiunea» a avut până la 1 August a. c. următorii membri: onorari 8 secțiile, 25 activi și 21 corespondenți, fondatori 103, pe viață 274, activi (ordinari) 1478, în total 1909 membri. În cursul anului 1909 s'au înscris 170 membri noi. Cu sfârșitul anului 1908 «Asociațiunea» a avut deci 1739 membri, cu 2 mai mulți ca în 1907. Lista membrilor o prezintăm sub B. C. B) și C).

Despărțămintele. Activitatea acestor organe ale «Asociațiunii», în cursul anului 1908, e în progres față de activitatea din 1907, dar e departe de a fi pe deplin mulțumitoare.

Despre activitatea amănunțită a despărțămintelor se vorbește pe larg în anexa D) a acestui raport. Aici amintim numai momentele mai însemnate, pentru orientarea on. adunări generale.

Dintre cele 51 de despărțăminte, câte a avut «Asociațiunea» la sfârșitul anului 1908, abia 22 au dezvoltat o activitate mulțumitoare și anume: 1. Abrud-Câmpeni, 2. Agnita, 3. Beiuș, 4. Bistrița, 5. Blaj, 6. Brad, 7. Brașov, 8. Cluj, 9. Dobra, 10. Hațeg, 11. Năsăud, 12. Orade, 13. Orăștie, 14. Oravița, 15. Panciova, 16. Reghin, 17. Săliște, 18. Sebeș, 19. Sibiu, 20. Șimleu, 21. Tășnad și 22. Vârșet. Numărul despărțămintelor active a crescut deci cu 7 față de 1907. Despărțămintele cari au dezvoltat oarecare activitate, dar prea puțin mulțumitoare sunt următoarele: 1. Aiud-Teiuș, 2. Alba-Iulia, 3. Becicherecul-mare, 4. Bocșa, 5. Caransebeș, 6. Hălmagiu, 7. Hida-Huedin, 8. Lugoș, 9. Miercurea, 10. Mociu, 11. Muraș-Oșorhei, 12. Sânmiclăușul-mare, 13. Sătmăr-Ugocia, 14. Timișoara și 15. Turda. Sunt și unele despărțăminte, cari n'au dezvoltat aproape nici o activitate și anume: 1. Bran, 2. Cohalm, 3. Dej, 4. Deva, 5. Dicio-Sânmărtin, 6. Făgăraș, 7. Lipova, 8. Ludoș, 9. Mediaș, 10. Sighișoara, 11. Treiscaune-Ciuc, 12. Zernești. Unele dintre aceste despărțăminte nici n'au funcționat în cursul anului 1908. Două dintre cele 51 de despărțăminte (Ciacova și Lăpușul-

unguresc) s'au înființat în cursul anului 1908, așa că activitatea lor nu putem să o apreciem.

Deși această grupare a despărțămintelor după activitatea ce o desfășură nu ne poate încânta, totuș, având în vedere împrejurările nefavorabile și lipsa unei conștiinți culturale a unei părți din cărturarimea noastră, putem să fim mulțumiți că aproape jumătate dintre despărțăminte se străduiesc să-și împlinească datoria față de cultura românească. Dintre despărțămintele active amintim în special următoarele: Bistrița, Blaj, Brașov, Hațeg, Năsăud, Săliște și Sibiiu. Merită laudă mai ales despărțământul *Hațeg*, care, în cursul anului 1908, a ținut 87 de prelegeri populare.

Activitatea cea mai însemnată a despărțămintelor a fost răspândirea culturii la sate, prin înființarea de agenturi, de biblioteci populare și prin aranjarea prelegerilor populare. Pe lângă această activitate, despre care se vorbește în altă parte, în iarna trecută s'au început și cursurile de analfabeți, în urma circulării comitetului central (v. «Transilvania», 1908 p. 218). Aceste cursuri, ca orice lucru nou, au întâmpinat o mulțime de greutăți. În multe comune țărani n'au voit să urmeze cursurile, așa că au trebuit să se sisteze; în unele despărțăminte (Beiuș, Brad, Orăștie și Vârșet) au fost oprite de autoritățile administrative. Totuși în 13 despărțăminte (Abrud-Câmpeni, Aiud, Teiuș, Bistrița, Blaj, Cluj, Hălmagiu, Hida-Huedin, Miercurea, Murăș-Uioara, Reghin, Sătmăr-Ugocia, Sibiiu și Șimleu) s'au ținut cursuri de analfabeți în 33 comune și s'au instruit cam 682 de analfabeți.*) Rezultatul, ca început, e destul de mulțumitor. Multe dintre despărțăminte au fixat și premii pentru aceste cursuri. Însuși comitetul a împărțit 5 premii de câte 50 de coroane (v. Transilvania 1909 p. 203.) învățătorilor cari au dovedit prin domniile directori ai despărțămintelor că au instruit mai mulți analfabeți,

Comitetul central, ca să înlesnească ținerea cursurilor de analfabeți, a publicat concurs, dând un premiu de 100 cor., pentru cel mai bun Abecedar pentru analfabeți. Dintre 12 lucrări intrate la concurs, două s'au găsit mai corăspunzătoare, cari s'au dat spre corectare autorilor. Unul dintre aceste Abecedare, după o nouă censurare, va fi premiat și publicat de «Asociațiune», iar autorul celui alt, în caz când îl va tipări, va fi ajutat cu 100 cor. Abecedarul pentru analfabeți al «Asociațiunii» se va tipări, încă în toamna acestui an, ca la iarnă să poată fi întrebuințat din partea despărțămintelor.

Pe lângă aceste, mai amintim următoarele momente mai de seamă din activitatea despărțămintelor.

*) Vezi și raportul secretarului administrativ către comitetul central. Anexa D.)

Unele dintre despărțăminte (Blaj, Brad, Hațeg și Sibiiu) au aranjat șezători literare la sate, în cari domnii preoți și învățători au dat sfaturi practice și morale poporului, au cetit articole și povestiri potrivite din autorii români, s'au declamat și cântat poezii și cântece naționale. Despărțământul Dej a aranjat o serbare populară în comuna Cățcău.

O parte dintre despărțăminte au aranjat expoziții și anume: desp. Alba-Iulia a aranjat o expoziție de industrie de casă, în comuna Totoiu; desp. Blaj o expoziție de lucruri de mână, în Crăciunel și desp. Cluj o expoziție de vite în Feneșul-săsesc, unde există și o tovărășie pentru asigurarea vitelor sub auspiciile «Asociațiunii»; tot în Feneșul-săsesc s'a aranjat și o expoziție de lucruri de mână. S'au aranjat deci în total patru expoziții.

Unele dintre despărțăminte au împărțit diferite premii pentru încurajarea economiei sau pentru alte scopuri social-culturale. Desp. Abrud-Câmpeni a dat 2 premii de câte 40 cor. pentru cel mai bun pomolog și pentru cea mai bună monografie a unei comune de pe teritoriul despărțământului; despărț. Alba-Iulia un premiu de 20 cor. pentru cele mai frumoase lucruri expuse la expoziția de industrie de casă din comuna Totoiu; desp. Blaj a împărțit 47 cor. între 12 țărance din Crăciunel pentru lucrurile de mână expuse; desp. Cluj a dat premii la expoziția de lucruri de mână din Feneșul-săsesc; despărț. Oravița, cu ocazia adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, a împărțit între țărance 5 premii de câte 10 cor. pentru cele mai frumoase costume bănățanești și 4 premii de câte 10 cor. pentru cele mai frumoase costume ardelenesti; desp. Sânmiclăușul-mare a împărțit 2 premii de câte 25 cor. între ucenicii de meseriași din Cenadul-sârbesc; despărț. Teiuș a creat un premiu de 100 cor. pentru cea mai bună carte, în care se va arăta țăranului o contabilitate simplă și ușoară.

Despărțămintele Agnita, Blaj, Cluj, Oravița, Sibiiu și Turda au împărțit mai multe sute de broșuri între popor cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor populare. Desp. Dej a dat, ca ajutor, școalei gr.-cat. din Dej suma de 250 cor., iar celei gr.-or., tot de acolo, suma de 100 cor.

Despărțămintele s'au ocupat și de organizația economică a țăranimii. Așa desp. Cluj a pus bază unei bănci Raiffeisen în comuna Tic, unde s'a inițiat și o însoțire pentru asigurarea vitelor. Desp. Aiud-Teiuș a înființat în Teiuș o tovărășie pentru asigurarea vitelor, iar desp. Năsăud a inițiat, în Rebrișoara, o tovărășie de consum. Tot acest despărțământ a trimis un apel în toate comunele ca să se înființeze tot felul de însoțiri. Desp. Agnita a împărțit în toate comunele un formular de contract pentru înființarea tovărășiilor pentru asigurarea vitelor. Desp. Beiuș a

inițiat înființarea unei însoțiri de consum în comuna Cusâiș. Aceste rezultate sunt destul de mulțumitoare, comparându-le cu cele ale anului 1907.

În cursul anului 1908, numărul despărțămintelor s'a înmulțit cu două și anume cu desp. *Ciacova* (din desp. Timișoara) și *Lăpușul-unguresc* (din desp. Dej). În cursul anului acestuia (1909) s'au mai înființat următoarele despărțăminte: *Bucium* (din desp. Șimleu), *Buziaș* (din desp. Timișoara), *Gherla* (din desp. Dej), *Murăș-Uioara* (din desp. Blaj), *Nocrich* (din desp. Agnita). Până acum Asociațiunea are deci 56 de despărțăminte. Mai sunt 11 despărțăminte, cari au un număr prea mare de comune și anume: Beiuș, Caransebeș, Deva, Hațeg, Hida-Huedin, Dej, Orade, Orăștie, Sătmăr-Ugocia, Sighișoara și Șimleu, din cari va trebui să se mai înființeze vre-o 20 de despărțăminte nouă.

Tot la acest loc trebuie să pomenim că activitatea unora dintre despărțăminte a fost stânjinită de organele administrative ale statului. Așa căpitanul de poliție din Ibașfalău n'a voit să permită ținerea adunării cercuale a despărțământului Sighișoara în numita localitate, sub cuvânt că regulamentul orașului permite numai ținerea reprezentațiilor publice în limba maghiară. În urma apelului, făcut de comitetul central, Ministerul de interne a anulat hotărîrea căpitanului de poliție, dar d-l director al desp. Sighișoara și d-nii membri din comitetul cercual n'au cutezat să mai convoace adunarea cercuală în Ibașfalău. Comitetul central, ca să nu se creeze cazuri de precedentă, a însărcinat pe unul dintre membri săi cu convocarea acestei adunări, care se va ține în toamna acestui an. Așa că activitatea despărțământului în cursul anului 1908, din această cauză, a fost suspendată. Alt caz. Pretorul cercului administrativ al Nădășelului n'a voit să permită ținerea adunării cercuale a despărțământului Cluj, în comuna Berind, până nu i s'au plătit cheltuelile de călătorie și diurnele, în sumă de 38.50 cor., și a declarat d-lui director al despărțământului că, în viitor, nu va permite ținerea adunărilor cercuale și a prelegerilor până nu se vor plăti la perceptorat cheltuelile exmisului oficial. La reclamația comitetului central, Ministerul de interne n'a dat nici un răspuns și nici n'a dispus să se înapoieze despărțământului Cluj suma de 38.50 cor. încassată pe nedrept de pretorul din Nădășel.

Am amintit aceste două cazuri, ca on. adunare generală să vadă, cum organele administrative, în loc să sprijinească, împiedică activitatea culturală a instituțiunii noastre.

Agenturile. Despărțămintele, în cursul anului 1908, au sporit și numărul agenturilor. «Asociațiunea» a avut, în total, la sfârșitul anului trecut, 206 agenturi. S'au înmulțit deci cu 41 față de anul 1907. Cele mai multe agenturi se găsesc pe teritoriul următo-

relor despărțăminte: Agnita, Bistrița, Blaj, Brașov, Cluj, Năsăud, Orade și Sebeș. Despre activitatea agenturilor se găsesc informațiuni în anexa D).

Bibliotecile populare. Numărul total al bibliotecilor populare cu sfârșitul anului 1908 a fost 295. Numărul lor a crescut deci cu 65 într'un singur an. Cele mai multe biblioteci populare sunt pe teritoriul următoarelor despărțăminte: Agnita, Bistrița, Blaj, Brad, Brașov, Cluj, Hațeg, Orade, Sătmăru-Ugocia, Sebeș, Sibiiu, Șimleu și Timișoara.

La acest loc amintim că o parte dintre despărțăminte au primit dela comitetul central 5553 de bucăți din publicațiunile cumpărate sau tipărite de «Asociațiune». S'au dăruit publicațiuni și pentru bibliotecile parohiale și ale reuniunilor noastre culturale.

Prelegerile. Comitetul central pentru a înlesni ținerea prelegerilor populare la sate, în cursul anului 1908, a împărțit ajutoare de câte 100 cor. următoarelor despărțăminte: Abrud-Cămpeni, Beiuș, Bistrița, Blaj, Brad, Brașov, Dobra, Hațeg, Orăștie, Oravița, Sibiiu și Șimleu, iar despărțăm. Hida-Huedin, cor. 50 și desp. Deva 52'05 cor. Aceste 14 despărțăminte au ținut, în total, 225 de prelegeri. N'a ținut prelegeri, deși a primit ajutorul de 50 cor. desp. Hida-Huedin, care în schimb a aranjat cursuri pentru analfabeți.

Din bugetul de 2000 cor., votat pentru prelegerile populare pe anul 1908, a mai rămas deci suma de 697 cor. 95 fil. Din această sumă s'a dat un ajutor de 100 cor. d-lui învățător N. Iosif din Aciliu, care a urmat cursul de economie al statului în Șimleu și care s'a obligat a ține prelegeri în cadrele «Asociațiunii». Un asemenea ajutor s'a dat și în anul acesta altui învățător. Tot din suma destinată pentru prelegerile populare, comitetul central a dat 5 premii de câte 50 cor., în total 250 cor., pentru instruirea analfabeților. Iar 200 cor. s'a votat d-lui preot Aurel Nistor din Arpătac, ca să țină o serie de prelegeri economice în comunele din țara Oltului.

În urma insistențelor biroului central cele mai multe despărțăminte, în cursul anului 1908, au dat o atenție deosebită prelegerilor populare. Numărul total al prelegerilor ținute în 1908, dupăcum se poate vedea din anexa E) și G) e de 355, prin urmare arată un spor destul de însemnat față de anul 1907. Cele 355 de prelegeri, după informațiile primite dela domnii directori ai despărțămintelor, au fost ascultate aproximativ de 20,000 de țărani. Aceste prelegeri s'au ținut de 174 conferențieri în 141 comune. Cele mai multe dintre prelegeri au tratat subiecte din domeniul economiei.

Prelegerile au avut și rezultate practice îmbucurătoare. În darea de seamă despre activitatea despărțămintelor am înșirat în-

soțirile cari s'au înființat în urma prelegerilor. Mai amintim, tot ca un rezultat al prelegerilor, că în comuna Sărățâl (desp. Bistrița) țăranii au cumpărat, în tovărășie, o pădure de 77 jugăre, ca să o exploatze. În comuna Cusâis (desp. Beiuș) s'a înființat un cor bisericesc, iar în alte despărțăminte țăranii au început să lucreze mai rațional pământul (vezi anexa D).

Adunarea generală din anul trecut a decis angajarea unui agronom din partea Asociațiunii, care să cutreere despărțămintele, să țină prelegeri populare și să dea îndrumări conferențiarilor. Pentru a se putea angaja acest agronom, comitetul central s'a adresat băncilor asociate «Solidaritatea», solicitându-le un ajutor de cel puțin 1000 cor. anual (v. «Transilvania, 1908, p. 228). «Solidaritatea» a adunat' dela 26 institute de bani suma de 1066 cor., care s'a primit din partea «Asociațiunii». Comitetul central a decis să publice concurs pentru ocuparea acestui post, așa că agronomul va putea să-și înceapă activitatea la iarnă, dacă se va găsi o persoană corăspunzătoare. Sfera de activitate și retribuția agronomului o va fixa comitetul central.

Conferințele. Conform programului desfășurat în raportul general către adunarea generală din anul 1907, comitetul central în iarna trecută, a încercat să aranjeze conferințe conduse de biroul central. În Septembrie anul trecut prezidiul «Asociațiunii» a și adresat la 20 de despărțăminte, cu centre mai însemnate, o circulară, în care li s'a comunicat un program de muncă. Dar nici jumătate dintre cele 20 de despărțăminte n'au răspuns la circulară, iar cele cari au răspuns nu au arătat prea mare interes față de aceste conferințe (vezi «Transilvania», 1908, pag. 191 și 219). Comitetul central s'a văzut deci silit a stărui pe lângă despărțăminte să aranjeze singure conferințele. Și cu bucurie vă raportăm că următoarele 5 despărțăminte: 1. Beiuș, 2. Bistrița, 3. Blaj, 4. Brașov, 5. Sibiu au și ținut 46 de conferințe în cursul anului 1908. Conferințele s'au urmat și la începutul anului 1909, despre cari vă vom raporta în anul viitor. Pe lângă acestea, incidental, s'au mai ținut 5 conferințe în despărțămintele Dej, Hațeg și Șimleu, așa că numărul total al conferințelor ținute în 1908 e 51, dupăcum se poate vedea în anexa F) a acestui raport.

Adăogând numărul conferințelor la numărul prelegerilor, în 1908 s'au ținut, în total, 406, prin urmare cu 65 mai multe ca în 1907.

Pe lângă conferințe s'au mai aranjat și serate muzicale, reprezentațiuni teatrale, declamațiuni și cetiri din autori români. Mai ales seratele literare și artistice aranjate de biroul central în Sibiu au fost pe deplin reușite și bine primite din partea publi-

cului. Din taxele acestor serate s'a încassat, în iarna trecută, suma de 732 cor. 64 fil. (vezi «Transilvania», 1909, pg. 124).

Nădărdim că în iarna viitoare aceste conferințe și serate se vor aranja în cât mai multe centre românești. Se va face o nouă încercare să se țină mai sistematic și să se conducă din centru.

Publicațiunile „Asociațiunii“. Conform hotărârii aduse de adunarea generală din anul trecut, cu începutul anului 1909, revista «Transilvania» a apărut cu material științific-literar. Din cauza lipsei de mijloace materiale n'a putut să apară însă tot la două luni, ci numai tot la trei luni odată.

Tot din lipsa mijloacelor materiale, comitetul central s'a văzut silit să reducă și broșurile din biblioteca populară dela 12 la 6 numere pe an (v. «Transilvania» 1908, pg. 209).

În cursul anului trecut biblioteca populară a «Asociațiunii» s'a înmulțit cu următoarele cinci broșuri: Nr. 29: V. Alexandri, *Poezii alese* — cu o prefață de Il. Chendi. Nr. 30: Gr. Borgevanu, *Ionel*, Principii morale și creștinești, cartea a VI-a. Nr. 31: Octavian Goga, *O seamă de cuvinte*. Nr. 32: Aurel R. Dobrescu, *Cum să trăim*, povește doctorești. Nr. 33: *Fabule de Țichindeal, Asachi și Donici*, cu o prefață de Il. Chendi, iar în cursul anului 1909 au mai apărut: Nr. 34: I. F. Negruțiu, *Nutrețul măestrit* și Nr. 35 N. Petra-Petrescu, *Din putere proprie* — biografiile mai multor bărbați celebri.

Pe lângă aceste publicațiuni «Asociațiunea» a tipărit «*Dictionarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria*» lucrat de d-nii Silvestru Moldovan și N. Togan.

S'a mai început publicarea manualelor de învățământ pentru școala civilă de fete a «Asociațiunii» (v. «Transilvania» 1908 p. 164—5).

Având în vedere mijloacele materiale modeste de cari dispune «Asociațiunea», credem că aceste publicațiuni pot mulțumi așteptările on. adunări generale și a susținătorilor instituțiunii noastre.

Secțiile științifice-literare. Despre activitatea secțiilor științifice-literare se găsesc informațiuni amănunțite, parte în raportul d-lui secretar literar, parte în rapoartele secțiilor către ședința lor plenară, ținută la 1/14 și 2/15 Iulie a. c., anexate la procesul verbal al acestei ședințe. Pomenim deci numai momentele mai însemnate din activitatea lor: S'a întregit secția literară, alegându-se membru activ d-l Dr. Ioan Rațiu, profesor în Blaj, iar d-l Dr. Al. Bogdan, profesor în Brașov, s'a ales membru corespondent în aceeași secție; în secția școlară s'au ales membri corespondenți d-nii Al. Ciura, profesor în Blaj și Dr. N. Bălan, pro-

fesor la seminarul Andreian din Sibiu; secția științifică a declarat vacant locul d-lui Victor Borlan, profesor în Beiuș, care n'a luat parte la lucrările secției. Secția literară s'a încredințat să lucreze un dicționar portativ, în care să explice cuvintele neînțelese, întrebuințate de scriitorii din România și dela noi. Secția istorică și științifică, s'a angajat să lucreze mai multe broșuri pentru biblioteca populară a «Asociațiunii». Secția școlară a pregătit 5 broșuri pentru biblioteca școlară.

Premiul Andreiu Murășan pe anii 1907 și 1908 s'a votat pentru următoarele lucrări: 300 cor. d-lor Dr. Dionisie Stoica și I. P. Lazar pentru «Schița monografică a Sălagiului» și 300 cor. d-lui Al. Ciura pentru volumul de schițe «Icoane». Secția istorică s'a însărcinat a se pune în legătură cu societatea geografică din România pentru alcătuirea proiectatului dicționar toponomastic. Secția școlară a censurat Abecedarele pentru analfabeți intrate la concurs, despre cari am vorbit în altă parte. S'au luat dispoziții și pentru pregătirea prelegerilor model și procurarea de diapozitive. Secțiile au invitat comitetul central să intervină prin o adresă pe lângă consistoare, ca să retragă eventualele ordinațiuni prin cari impun școalelor populare să întrebuințeze exclusiv manualele didactice tipărite în tipografia diecezei căreia aparține școalele. Secțiile s'au mai ocupat și de înființarea unei societăți de colportagiu, însărcinându-se să vină cu o propunere concretă în adunarea generală.

Din cele înșirate mai sus, on. adunare generală se poate convinge că activitatea secțiilor științifice-literare e destul de multumitoare.

Biblioteca „Asociațiunii”. În cursul anului 1908 s'a sporit cu 262 opere în 106 vol., 244 broșuri și cu 8 manuscrise. La sfârșitul anului trecut a avut deci în total 5333 opere în 6517 vol., 5922 broșuri și 24 hărți.

Depozitul de cărți pentru vânzare și pentru a se împărți gratuit, cu sfârșitul anului 1908, numără 52 de publicațiuni în 2929 vol. și 37,615 broșuri.

Depozitul de cărți s'a sporit eu Nrii 29—33 din «Biblioteca populară a Asociațiunii» și prin cumpărări de broșuri dela autori. Acest depozit în cursul anului 1908 a scăzut cu 479 volume, 5553 broșuri dăruite și 58 vol. și 1017 broșuri vândute sau date în comision la librării.

Biblioteca s'a sporit, prin donațiuni, mai ales din partea d-lui Atanasiu Marienescu și Academia Română, apoi prin schimb și prin cumpărături.

Muzeul „Asociațiunii”. În cursul anului 1908 Muzeul «Asociațiunii» s'a îmbogățit cu următoarele obiecte: 5 manuscrise

rămase dela profesorul P. Călăcianu, dăruite de d-l învăț. Nic. Firu din Oradea-mare; patru zale de aur, opt bucăți de mărgele vinete, trei monete de argint de pe vremea Romanilor, o medalie comemorativă de argint, o medalie de argint pentru creșterea cailor, o medalie mare de argint a unei familii nobile din Ardeal, toate dăruite de d-l Ioan Oros-Russu, jude reg. în pensie; 73 bucăți monete vechi de argint și aramă și 5 bancnote vechi dăruite de d-l Victor Fincu din Sibiiu; 13 canciauă dăruite de d-na preoteasă Boiu din Sibiiu; 31 monete vechi dăruite de d-l Andreiu Cosma din Șimleu; patru scrisori originale ale lui T. Ci-pariu dăruite de d-l Oct. C. Tăslăuanu.

În ce privește hotărîrea on. adunări generale din anul trecut, privitoare la angajarea unei persoane pentru postul de custode al Muzeului, avem onoarea a Vă raporta că comitetul central a încredințat cu aranjarea și înzestrarea Muzeului pe d-l Oct. C. Tăslăuanu, care a publicat în «Transilvania» un apel pentru colectarea obiectelor. În urma acestui apel mai mulți particulari și mai multe despărțăminte au și început să adune obiecte pe seama Muzeului. Despre rezultatul colectelor vom vorbi mai pe larg în raportul general din anul viitor.

Școala civilă de fete a „Asociațiunii”. Școala civilă de fete a «Asociațiunii», în cursul anului școlar 1908/9, a funcționat normal și cu rezultate pe deplin mulțumitoare. Din anuarul școlai, anexat la acest raport, relevăm următoarele date: în anul școlar 1908/9 au fost înscrise în cele patru clase civile 126 eleve, iar în cursul complementar 16 eleve. Dintre elevele înscrise s'au prezentat și promovat 114 eleve, iar în cursul complimentar 12. Cursurile s'au început la 1 Sept. n. 1908, iar examenele dela sfârșitul anului școlar s'au ținut dela 21—29 Iunie n. 1909, sub conducerea d-lui N. Ivan, asesor consistorial.

Școala a fost inspectată din partea «Asociațiunii» prin d-l președinte Iosif Sterca Șuluțu, iar din partea statului de inspectorul, subinspectorul reg. de școli și de un delegat al ministerului de culte.

Corpul didactic se compune din directorul școlai, 2 profesori definitiv, 2 profesoare definitive, 1 profesoară suplitoare, 2 cateheți, 8 instructori și instructoare.

În internat au fost adăpostite 107 eleve, față de 105 din anul școlar 1907/8, dintre aceste 102 au urmat școala civilă de fete a «Asociațiunii», iar 5 școala elementară a reuniunii femeilor române din Sibiiu. Internatul a fost condus și îngrijit de o directoră, două guvernante și două bone.

Veniturile școlai au fost de Cor. 63,429.— iar cheltuielile de Cor. 63,944'33, prin urmare budgetul școlai s'a încheiat cu

deficit de Cor. 515·46, la cari dacă se adaugă pretensiunile neincassate de Cor. 1924·13, deficitul crește la suma de Cor. 2439·89. Din cauza acestui deficit și a scumpetei de pe piață, comitetul central a urcat taxa de internat dela Cor. 460 la Cor. 500 și taxa școlară dela Cor. 40 la Cor. 50 pe an de elevă.

În ce privește școala civilă de fete avem onoarea a Vă mai comunica următoarele: Ministerul ungar de instrucție a cerut ca până la 1911 să i se înainteze un raport în care să i se arete din ce fond se susține școala și dacă e întru toate corăspunzătoare cerințelor legii. Fiindcă școala civilă de fete nu are un fond al ei propriu, comitetul central a decis înființarea unui asemenea fond din veniturile școlii (v. Transilvania, 1908, p. 194.) Localul școlii dovedindu-se a fi prea mic pentru numărul elevelor cari o cercetează, comitetul central se ocupă cu clădirea unui adaus la localul actual. Deocamdată a transformat etagiul I din casa de chirie str. Morii Nr. 8 în clase de învățământ. Comitetul central s'a îngrijit să provadă școala și cu manuale didactice corăspunzătoare noului plan de învățământ, cari vor putea fi întrebuințate și de celelalte școli de fete românești dela noi. Până acum a apărut, în editura «Asociațiunii»: «Istoria literaturii maghiare» pentru cl. IV de d-l Dr. V. Bologa.

Fonduri și Fundațiuni. Date referitoare la fondurile și fundațiunile «Asociațiunii» se găsesc în darea de seamă a casierului anexată la acest raport.

În cursul anului 1908 «Asociațiunea» a primit «Fundațiunea Teodor Sandul», constătătoare din 2 livrete «Timișana de 1123 cor 21 fil. și diverse acții de 24,000 cor., în total 25,123 cor. 21 fil. Fundațiunea a fost făcută de fericitul Teodor Sandul, căpitan ces. și reg. în pensie, originar din Năsăud, încetat din viață la 9 Octomvrie 1908, în Görz (Austria), cu scop de a se împărți burse tinerilor români, cari studiază meseriile sau tehnica sau în lipsa acestora, celor cari studiază agricultura sau grădinaritul.

Inactivarea fundațiunii încă nu e terminată.

Din fundațiunile primite în anii precedenți și date destinațiunii s'au împărțit burse și ajutoare conform literilor fundaționale. Lista bursierilor o anexăm sub *H*). Restul fundațiunilor se găsesc în cursul lor normal.

Fondul cultural al băncilor, în cursul anului 1908, a crescut cu 25 cor. 50 fil. numai cu interesele curente. Prin urmare n'a intrat nici o donațiune.

Averea „Asociațiunii“. Din raportul anexat sub *I*) asupra averii «Asociațiunii» și din proiectul de budget prezentate de cas-

H.

I.

sierul «Asociațiunii», se poate vedea că anul 1908, din punct de vedere financiar, a fost prea puțin mulțămitor. Avera totală administrată de «Asociațiune» la sfârșitul anului 1908, a fost de 932,088 cor. 99 fil., din care sunt de a se scădea datoriile de 52,908 cor. 46 fil. Avera se prezintă deci cu o creștere de 39,696 cor. 50 fil. față de anul 1907. Această creștere provine din fundațiunea nouă Teodor Sandul și din efectele fondurilor și fundațiunilor.

Fondul general prezintă însă un venit de 867 cor. mai mic decât preliminarul și de 6192 mai mic decât venitul total al an. 1907. Diferința aceasta provine aproape întreagă din taxele dela membri, cari au rămas cu 750 cor. sub preliminarul de 16,000 cor. și au fost cu 5447 cor. mai puține ca în 1907. Această diferență mare se explică dacă ne aducem aminte că la adunarea generală din anul trecut nu s'au încassat nici 1000 cor. dela membri. Mai ales diferența la membri fondatori și pe viață e mare. În 1907 s'a încassat dela membri fondatori și pe viață suma de 7095 cor. iar în 1908 numai 3640 cor., prin urmare cu 3455 cor. mai puțin. La încassările dela membri pe 1908 mai trebuie să se adaugă suma de 1800 cor., care s'a încassat în 1909. Prin urmare diferența de 5447 cor. amintită mai sus se explică.

În ce privește proiectul de buget observăm că acesta a rămas în marginile bugetului din anul trecut. S'au introdus însă două poziții nouă și anume: 1000 cor. pentru angajarea unui agronom și 1000 cor. pentru înzestrarea Muzeului, iar la alte poziții s'au făcut unele reduceri.

Ședințele comitetului central. Dela ultima adunare generală, comitetul central a ținut 17 ședințe, în cari a rezolvat toate chestiunile curente, cari, în înțelesul statutelor și regulamentelor «Asociațiunii», cad în sarcina sa. A executat hotărârile ultimei adunări generale și anume: a publicat revista «Transilvania» dela 1 Ianuarie 1909, cu material științific literar, dar din cauza lipsei mijloacelor materiale, numai tot la trei luni odată; a continuat cu publicarea bibliotecii populare a «Asociațiunii», care s'a împărțit gratuit despărțămintelor; broșura, în stil popular, despre scopul «Asociațiunii», nepregătindu-se, n'a putut fi publicată; a cerut sprijinul societății «Solidaritatea» pentru a putea angaja un agronom și a luat dispoziții să se publice concurs pentru ocuparea acestui post, preliminând în bugetul anului viitor suma de 1000 cor.; a publicat concurs pentru un Abecedar pentru analfabeti, a examinat, prin secțiile științifice-literare, lucrările intrate la concurs și a luat dispoziții ca încă în toamna acestui

an să se poată tipări acest Abecedar; a înființat dela ultima adunare generală 7 despărțăminte nouă și a luat dispoziții să se dismembreze restul despărțămintelor cu comune prea multe; a înființat în despărțământul Sătmár-Ugocia deocamdată 10 biblioteci populare și a dăruit 5553 de bucăți din publicațiunile sale pentru înființarea de biblioteci nouă și pentru augmentarea celor vechi; a dat o circulară pentru ținerea prelegerilor populare la sate și pentru ținerea conferințelor în centrele mai însemnate; a împărțit ajutoare pentru ținerea prelegerilor și pentru specializarea conferențiarilor; a tipărit «Dicționarul numirilor de localități» lucrat de d-nii N. Togan și Silv. Moldovan; a tipărit manuale de școală pentru școala civilă de fete; a încredințat pe d-l Oct. C. Tăslăuanu cu aranjarea și înzestrarea Muzeului, iar pe d-nul O. Goga cu îngrijirea bibliotecii; a dat un circular pentru aranjarea cursurilor de analfabeți, împărțind 5 premii de câte 50 cor.; a trimis tuturor consistoarelor o adresă, rugându-le să invite preoțimea și învățătorimea să țină cursuri de analfabeți și să se înscrie membri ai «Asociațiunii»; din suma de 1000 cor. votată pentru împărțirea de ajutoare reuniunilor femeilor române, cari contribue la înaintarea industriei de casă, nu s'a împărțit nici un ajutor, deși s'a primit o cerere dela reuniunea femeilor din Deva, fiindcă veniturile «Asociațiunii», în cursul anului 1908, au fost mult mai mici ca în anii trecuți; în sfârșit, comitetul central s'a ocupat în ședința sa din 28 Noemvrie 1908 și de propunerea d-lui Dr. Lazar Popovici și s'au rezolvat toate punctele în marginile posibilității (v. «Transilvania» 1908 p. 207—8).

Comitetul central, primind dela un anonim suma de 200 cor. pentru aranjarea unui curs de negoț pe seama țărănimii din părțile Năsăudului, a încredințat despărțământul Năsăud să deschidă un asemenea curs în Năsăud, dându-i îndrumări amănunțite ce material are să se trateze în acest curs și invitându-l să adune date despre starea comerciului din părțile Năsăudului. Încercarea de a ține acest curs s'a amânat pe iarna viitoare.

În ce privește colecta pentru zidirea unui internat de băieți în Sibiiu, ministerul de interne n'a binevoit a da un răspuns nici până astăzi, deși s'a solicitat în repetite rânduri.

Propuneri. După cele înșirate până acum, comitetul central propune on. adunări generale:

- a) să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general al comitetului central;
- b) să dea expresie durerii sale pentru perderea membrilor decedați dela ultima adunare generală încoace;

- c) să aproabe darea de seamă despre gestiunea financiară a anului 1908 și să dea comitetului central absolutor pentru această gestiune;
- d) să aproabe proiectul de budget pe anul 1910.

Sibiiu, din ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută la 2 Septembrie 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

Anexele raportului general.

Anexa: A.

CONSEMNAREA

membrilor decedați ai «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» în anul de gestiune 1908/9.

I. Membri fondatori.

1. Bașiota Basiliu, avocat, jude reg. în pens., Zagra.
2. Hozanu, Dr. Ioan, medic, Brașov.
3. Mocsonyi Alexandru, prezident de onoare al «Asociațiunii» și membru fondator al Muzeului «Asociațiunii».
4. Popea Nicolae, episcop, Caransebeș.

II. Membri pe viață.

1. Bontescu Mihail, avocat, Hațeg.
2. Cirlea Mihai, notar public reg., Abrud.
3. Moldovan Ioan, protopop, Mociu.
4. Nilvan, Dr. Victor, avocat, Șomcuta-mare.
5. Preda Sabina n. Andreica, soție de avocat, Sibiiu.

III. Membri ordinari.

1. Ardelean George, avocat, Timișoara.
2. Baiulescu Bartolomeiu, protopop, Brașov.
3. Brediceanu Coriolan, avocat, deputat dietal, Lugoj.
4. Bulc Teodor, profesor, Beiuș.
5. Chișerean Demetriu, paroh, Făgăraș.
6. Lazar Moise, asesor consistorial, Sibiiu.
7. Murășianu, Dr. Aurel, publicist, Brașov.
8. Orășanu-Havasi, Stefan, proprietar, Cluj.
9. Orăștean Ioan, paroh, Apoldul-mic.
10. Petran Florian, paroh, Almașul-mare.
11. Pop Ioan, paroh, Giroda.
12. Roman Iosif, avocat, Oradea-mare.

CONSEMNAREA

membrilor «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român».

Starea dela 1 August n. 1909.*)

Membri ordinari ai secțiilor științifice-literare.

Bârseanu Andreiu, prof., Brașov. (Sect. lit.).
 Barzu Traian, ases. ref., Caransebeș. (Sect. economică).
 Blaga, Dr. Iosif, prof., Brașov. (Sect. lit.).
 Bologa, Dr. Vasile, dir. școalei de fete a Asociațiunii, Sibiu. (Sect. școl.).
 Borcia, Dr. Ioan, prof., Sibiu. (Sect. școl.).
 Chețianu, Dr. Ambrosiu, profesor, Blaj. (Sect. științifică).
 Ciortea Aurel, prof., Brașov. (Sect. științ.).
 Cosma Parteniu, dir. executiv, Sibiu. (Prezidentul sect. econ.).
 Diaconovich, Dr. Cornel, fost prim-secretar al Asociațiunii. (Sect. econ.).
 Goldiș Vasile, secr. cons., Arad. (Sect. ist.).
 Hodoș Enea, prof. în p., Sibiu. (Sect. lit.).
 Lupaș, Dr. Ioan, prof. semin., Sibiu. (Sect. istorică).
 Negruțiu, Ioan F., prof., Blaj. (Sect. școl.).
 Onițiu Virgil, dir. gimn., Brașov. (Sect. lit.).
 Păcățian, T. V., publicist, Sibiu. (Sect. ist.).
 Pletosu Gregoriu, prof., Năsăud. (Prezid. sect. școlare).
 Preda Ioan, avocat, Sibiu. (Sect. econ.).
 Radu, Dr. Ioan, prof., Brad. (Sect. științif.).
 Rațiu, Dr. Ioan, prof., Blaj. (Sect. lit.).
 Simu Romul, inv. pens., Sibiu. (Sect. econ.).
 Stoica Simeon, medic în pens., Abrnd. (Prez. sect. științ.).
 Stroia, Dr. Ioan, protopop, Sibiu. (Sect. școlară).
 Șuluțu, Iosif St., jude de tribunal în pens., Sibiu. (Prezid. sect. istor.).
 Togan Nicolau, protopop, Sibiu. (Sect. ist.).
 Vlaicu Arseniu, dir. școalei super. comerc., Brașov. (Sect. științ.).

Membri corespondenți ai secțiilor științifice-literare.

Beu, Dr. Ilie, medic, Sibiu. (Sect. științ.).
 Bălan, Dr. Nicolau, prof., Sibiu. (Sect. școl.).
 Bogdan, Dr. Alexandru, profesor, Brașov. (Sect. lit.).
 Braniște, Dr. Valer, publicist, Lugoj. (Sect. literară).
 Chirca Ioan, notar I, Săliște. (Sect. econ.).
 Ciura Alexandru, profesor, Blaj. (Sect. școl.).
 Erdély, Dr. Stefan, medic, Orăștie. (Sect. științifică).
 Lăpădatu Dumitru, dir. școl., Săliște. (Sect. școl.).
 Lăpădatu, Ioan I., dir. al institutului «Ardeleana» în Orăștie. (Sect. econ.).
 Mihályi, Dr. Ioan, fiscal comit., Sigetul-Marmației. (Sect. istor.).
 Moldovan Silvestru, publicist, Sibiu. (Sect. istor.):
 Păcală Victor, prof., Sibiu. (Sect. ist.).
 Petra-Petrescu, Nicolae, dir. inst. «Cordiana», Fofeldea. (Sect. econ.).
 Popovici, Dr. George, protopop, Lugoj. (Sect. școl.).
 Popovici, Dr. Iosif, docent univ., Budapesta. (Sect. lit.).
 Precup Gavril, profesor, Blaj. (Sect. școl.).
 Pușcariu, Dr. Sextil, prof. univ., Cernăuți. (Sect. lit.).
 Secula Sever, profesor, Arad. (Sect. istor.).
 Sulică Nicolae, prof., Brașov. (Sect. lit.).
 Todică Gavril, funcț. de bancă, Geoagiu. (Sect. științ.).
 Vecerdea, Dr. Nicolae, avocat, dir. fil. «Albina», Brașov. (Sect. econ.).

*) On. direcțiuni ale despărțămintelor, resp. P. T. membri ai Asociațiunii sunt rugați a controlă, dacă li s'a scris exact *numele, locuința și poșta ultimă* și eventualele greșeli să binevoiască a le rectifica, — fie și numai pe o carte poștală, — pentruca să se rectifice și la centru.

Despărțământul Abrud-Câmpeni.

Membru fondator.

Chirtop, Dr. Zosim, avocat, Câmpeni.

Membri pe viață.

Adamovici Nicolae, preot, Bucium-Poeni, p. u. Bucium.

Achim Petru, propr., Bucium-Muntari, p. u. Bucium.

«Auraria», institut de credit și econ., Abrud.
Biserica gr.-or. română, Vidra-de-sus, p. u. Câmpeni.

Cotișel Constantin, preot, Certege, p. u. Câmpeni.

Cotișel Nicolae, proprietar, primar comunal, Certege, p. u. Câmpeni.

Danciu Aureliu, proprietar, Abrud.

David Candin, director de mine, Bucium-Șasa, p. u. Bucium.

«Doina», societate pe acții, Câmpeni.

Filip Aua, văduvă de avocat, Abrud.

Gomboș Iosif, preot, Abrudsat, p. u. Abrud.

Henzel Simeon, proprietar, Roșia.

Jurca Iosif, proprietar, Roșia.

Lobonțiu Nicolae, proprietar, Abrud.

«Munteana», institut de credit și de economii, Ofenbaia.

Pop, Dr. Laurențiu, avocat, Abrud.

Preda, Dr. Basiliu, avocat, Câmpeni.

Stoica Simeon, medic, Abrud.

Todescu Ioan, preot, Filipești, prin gara Făurei.

Vlasa Ana, văduvă de protopretor, Câmpeni.

«Zlăgneana», inst. de credit și econ., Zlatna.

Membri ordinari.

Agârbicianu Ioan, preot, Bucium-șasa, p. u. Bucium.

Balea George, vice-notar, Sălciua-de-jos.

Banfi, Dr. Stefan, medic, Bucium-șasa, p. u. Bucium.

Bocaniciu George, comerciant, Roșia.

Borșia, Dr. Alexandru, medic, Abrud.

Candrea Ilarie, primar, Neagra, p. u. Câmpeni.

Candrea Nicolae, capelan, Neagra, p. u. Câmpeni.

Cristea Nicolae, preot, Valea-Bulzului, p. u. Zlatna.

Danciu Alexandru, preot, Buciumsat, p. u. Bucium.

David, Dr. George, avocat, Abrud.

David Nicolae, dir. de bancă, Bucium-șasa, p. u. Bucium.

Fodor, Dr. Vasile, avocat, Abrud.

Furdui Romul, protopresb., Câmpeni. (*Dir. desp.*).

Gan Vasile, protopop, Ofenbaia.

Ghidrai George, notar, Sălciua-de-jos.

Goia Ioan, Ofenbaia.

Gomboș Aurel, propr., Vidra-de-sus, p. u. Câmpeni.

Gomboș Ana, preoteasă, Abrudsat p. u. Abrud.

Lazar Silviu, contabil de bancă, Abrud.

Marcu Romul, capelan, Bistra, p. u. Câmpeni.

Montani Iuliu, protopop, Zlatna.

Morcan, Dr. Traian, avocat, Câmpeni.

Morcan Elena, soție de avocat, Câmpeni.

Muntean Andreiu, Ofenbaia,

Muntean Dionisiu, notar, Abrudsat, p. u. Abrud.

Pasca Simion, Sălciua-de-jos.

Pop, Dr. Stefan, adv., deputat dietal, Arad.

Pop, Eugenia Dr. Stefan C., soție de adv., Arad.

Simu Ioan, preot, Abrud.

Simulescu Ioan, învăț., Abrudsat, p. u. Abrud.

Șpan Vasile, preot, Lupșa, p. u. Ofenbaia.

Despărțământul Agnita.

Membri ordinari.

Borzea George, paroh, Coveș, p. u. Agnita.

Cheșian, Dr. Simion, avocat, Agnita.

Cosma Valeriu, paroh, Iacobenii, p. u. Netus.

Constantinescu Aurel, conducătorul fil. «Cordiana», Agnita.

Constantinescu Romul, paroh, Ighișdorful-român, p. u. Bârghiș.

Fleșariu George, căpitan ces. și reg., Aigen lângă Salzburg-Austria.

Fleșariu Nicolae, proprietar, Toarcia, p. u. Cincu-mare.

Muntean Eugen, paroh, Vărd, p. u. Agnita.

Muntean Ioachim, protopresb., Agnita. (*Dir. desp.*).

Olariu Ioan, econom, Vărd, p. u. Agnita.

Părău Ioachim, preot, Agnita.

Răduleț Ioan, paroh, Seliștat, p. u. Cincul-mare.

Savu Ioan, paroh, Veseud, p. u. Agnita.

Vecerzan jun., Simion, econom, Coveș, p. u. Agnita.

Despărțământul Aiud-Teiuș.

Membru fondator.

Societatea foștilor husari nobili de graniță, Teiuș.

Membri ordinari.

Aron Aurel, preot, Mirislău, p. u. Aiud.
Bitea, Tit Liviu, contabil, Teiuș.
Crișan Cornel, învățător, Teiuș.
Dancea Vasile, preot, Gârbovița, p. u. Aiud.
Domșa Cornel, învăț., Poiana, p. u. Aiud.
Frâncu Amos, paroh, Benic, p. u. Teiuș.
Frâncu Ioan, paroh, Cetea, p. u. Teiuș.
Hagia Basiliu, proprietar, Măgina, p. u. Aiud.
Maior Ioan, protopop, Aiud. (*Dir. desp.*).
Man Ieronim, paroh, Băgău, p. u. Lopadia-ungurească.
Marcu Augustin, paroh, Ciumbrud, p. u. Aiud.
Marian Ieronim, învățător, Gârbova-de-jos, p. u. Aiud.
Marcu Simion, paroh, Gârbova-de-jos, p. u. Aiud.
Neagoe Ioan, preot, Cetea, p. u. Teiuș.
Ognean Augustin, învăț., Cacova, p. u. Aiud.
Radu Nicolae, proprietar, Uifalău, p. u. Aiud.
Radu Teodor, preot, Meșcreac, p. u. Aiud.
Rațiu Gavrilă, proprietar, Teiuș.
Sântimbrean Ioan, preot, Asinip, p. u. Leopadea-ungurească.
Simon, Dr. George, avocat, Aiud.
Suciu Candin, preot, Măgina, p. u. Aiud.

Despărțământul Alba-Iulia.

Membri pe viață.

Florescu Nicolae, proprietar, Ighiu.
Nicolă, Dr. Enea, medic, Alba-Iulia.
Patiția Rubin, avocat, Alba-Iulia.

Membri ordinari.

Bogdan Ioan, paroh, Totoiu, p. u. Alba-Iulia.
Bogdan Teodor, învăț., Totoiu, p. u. Alba-Iulia.
Borza Ignat, cantinar, Alba-Iulia.
Bran Sever, paroh, Drâmbar, p. u. Oarda-de-jos.
Cado Nicolae, paroh, Pâclișa, p. u. Alba-Iulia.
Coman Moise, proprietar, Totoiu, p. u. Alba-Iulia.
Dumitrean Ioan, învăț. în penz., Șard.
Filipescu Antoniu, paroh, Hâpria, p. u. Alba-Iulia.
Fodor, Dr. Alexandru, avocat, Alba-Iulia.
Giurca Maxim, paroh, Totoiu, p. u. Alba-Iulia.

Lobonțiu Teodosiu, proprietar, Alba-Iulia.
Magde Ioan, paroh, Drâmbar, p. u. Oarda-de-jos.

Marcu Aurel, paroh, Dumitra, p. u. Alba-Iulia.

Mihălțan Zaharie, paroh, Limba, p. u. Oarda-de-jos.

Moldovan Iuliu, jude comunal, Totoiu, p. u. Alba-Iulia.

Micu Simeon, protopop, Alba-Iulia.

Muntean Iacob, învăț., Coșlar, p. u. Teiuș.

Patiția, Dr. Rubin, avocat, Alba-Iulia.

Pojar Filip, preot, Cojlar, p. u. Teiuș.

Pop Antoniu, proprietar, Bucerdea-vinoasă, p. u. Ighiu.

Pop-Bota, Enea, paroh, Șard.

Rusan Florian, paroh, Alba-Iulia.

Teculescu Ioan, protopresbiter, Alba-Iulia.

(*Dir. desp.*).

Totoian Ioachim, preot, Micești, p. u. Alba-Iulia.

Velican, Dr. Camil, avocat, Alba-Iulia.

Despărțământul Becicherec.

Membri ordinari.

Chiroi, Dr. Dumitru, avocat, Becicherecul-mare.

Ghilăzan, Dr. Liviu, avocat, Mодоș.

Ghilăzan Hortenzia, soție de avocat, Mодоș.

Lupșa George, paroh, Toracul-mic, p. u. Toracul-mare.

Magdu Valeriu, paroh, Ecica-română, p. u. Ecica.

Obădean, Dr. Pavel, avocat, Becicherecul-mare.

Petroviciu Vichentie, paroh, Toracul-mic, p. u. Toracul-mare. (*Dir. desp.*).

Popa Nicolae, paroh, Feni.

Țibu Ioan, agronom, Feni.

Despărțământul Beiuș.

Membri pe viață.

Waltner n. Cosma, Maria, proprietară, Beiuș.

Membri ordinari.

Andru Teodor, preot, Chișcou, p. u. Dumbrăveni.

Antal jun., Augustin, preot, Petrani p. u. Beiuș.

Antal Irina, protopopeasă, Beiuș.

Ardelean Alexiu, proprietar, Beiuș.

Ardelean Ioan, comerciant, Beiuș.
 Bogdan George, preot, Cărpinet, p. u. Vășcău.
 Botișel Miron, preot, Stej, p. u. Rieni.
 Bușița Ioan, profesor, Beiuș.
 Carțiș Vasilie, proprietar, Venter-Rogoz, p. u. Venter.
 Ciuhandu Petru, preot, Roșia, p. u. Beiuș.
 Ciumpe Teodor, notar, Răbăgani.
 Ciordaș, Dr. Ioan, avocat, Beiuș.
 Ciordaș Viora n. Ignat, soție de avocat, Beiuș.

Cosma Livia, soție de avocat, Beiuș.
 Cosma, Dr. Gavriil, avocat, Beiuș.
 Cosma Ioan, pădurar, domen., Beiuș.
 Dan Ioan, pădurar, Budurasa.
 Dumbrava Vasiliu, dir. gimnazial, Beiuș.
 Erdélyi Vasiliu, apotecar, Beiuș.
 Fabian Nicolau, profesor, Beiuș (*Dir. desp.*)
 Fildan Victor, rector la inst. gr.-or., Beiuș.
 Gera Alexandru, diriginte dominial, Beiuș.
 Glița Ioan, notar, Nanhegeșel.
 Iepure Ioan, profesor, Beiuș.
 Moga Demetriu, notar în pens., Beiuș.
 Moga Eliă, protopop, Răbăgani.
 Murășan, Dr. George, medic, Beiuș.
 Nyes, Dr. Cornel, medic, Beiuș.
 Papp Vasiliu, preot, Topa-de-sus, p. u. Dobrești.
 Papluca George, industrieș, Beiuș.
 Popovici, Dr. Constantin, avocat, Beiuș.
 Popovici Moise, preot, Segiște, p. u. Rieni.
 Popovici Terențiu, notar, î. p. Rieni.
 Sacota Teodor, notar, Criscior, p. u. Vășcău.
 Selagian Camil, profesor, Beiuș.
 Stan Ilie, profesor, Beiuș.
 Stefanica Vasiliu, profesor, Beiuș.

Despărțământul Bistrița.

Membri fondatori.

«Bistrițana», institut de credit, Bistrița.
 Borgo-Bistrița, comuna, p. u. Borgo-Prund.
 Borgo-Prund, comuna, p. u. Borgo-Prund.
 Borgo-Rus, comuna, p. u. Borgo-Prund.
 Borgo-Tiha, comuna, p. u. Borgo-Prund.
 «Coroana», institut de credit și econ., Bistrița.
 Pahone Ilarion, consilier militar, Bistrița.
 Pahone, Dr. Vasile, avocat, Bistrița.
 Poruțiu Samuil, consilier minist, în pens., Bistrița.
 Tripon, Dr. Gavriil, avocat, Bistrița. (*Dir. desp.*)
 Vârtic Gavriil, jude de tribunal în pensiune, Bistrița.

Membri pe viață.

Baciu Ioan, preot, Șoimuș, p. u. Șieul mare.
 Borgo-Joseni, comuna, p. u. Borgo-Brund.
 Borgo-Mijloceni, comuna, p. u. Borgo-Prund.
 Borgo-Murășeni, comuna, p. u. Borgo-Prund.
 Borgo-Suseni, comuna, p. u. Borgo-Prund.
 Ciuta, Dr. Demetriu, avocat, Bistrița.
 Login, Dr. Dionisiu, avocat, Bistrița.
 «Șoimușana», inst. de credit, Șoimuș, p. u. Șieul mare.

Membri ordinari.

Bălan Vasile, preot, Blajfalăul-superior, p. u. Șintereag.
 Bal, dșoara Virginia, Măgura, p. u. Rodna veche.
 Chiffa Emil, contabil, Bistrița.
 Cionca Nicolau, supravigil silvanal în penz., Borgo-Tiha, p. u. Borgo-Prund.
 Constantin, Ioan I., inv. în penz. Bistrița.
 Corbu Ioan, notar la sedria orfanală, Bistrița.
 Dan Eliseu, preot, Borgo-suseni. p. u. Borgo-Prund.
 Dologa Ioan, preot, Borgo-Tiha, p. u. Borgo-Prund.
 Făgărășan Mihail, protopop, Tăurea, p. u. Nemigea maghiară.
 Flămând Constantin, preot gr.-or., Borgo-Rus, p. u. Borgo-Prund.
 German, Dr. Alexandru, medic, Bistrița.
 Groza Ioachim, paroh, Sebis, Șieul mare.
 Groze Sever, paroh, Herina, p. u. Serețel.
 Hângănuț, Dr. Nicolae, medic, Borgo-Prund.
 Iuga Elie, preot, Arcalia, p. u. Chirales.
 Langa Ioan, preot gr.-or., Căila, p. u. Șintereag.
 Născuțiu Ioan, preot gr.-cat., Năsăud.
 Oltean, Dr. Ioan Patriciu, cand. de avocat, Bistrița.
 Onișor, Dr. Victor, avocat, Bistrița.
 Pop, Dr. Iulian, avocat, Bistrița.
 Pop, Dr. Alexandru, medic, Bistrița.
 Poruțiu Valer, dir. de bancă, Bistrița.
 «Schinteia», inst. de credit, Tăurea, p. u. Nemigea maghiară.
 Scridon, Dr. Leon, proto-notar comitatens, Bistrița.
 Șerban Ioan, asesor la sedr. orf., Bistrița.
 Suceava Iuliu, preot, Borgo-Prund.
 Varna Victor, notar, Borgo-Prund.
 Vârtic Valeriu, preot gr.-cat., Mocod, p. u. Nemigea-maghiară.

Despărțământul Blaj.

Membri fondatori.

Bunea, Dr. Augustin, canonic mitrop., Blaj.
 Capitlul mitropolitan gr.-cat. rom. din Blaj.
 Mihályi, Dr. Victor, mitropolit, Blaj.
 Moldovan, Ioan M., preposit capitular, Blaj.
 Pop Gavril, canonic mitropolitan, Blaj.

Membri pe viață.

Negruțiu, Dr. Emil F., medic, Blaj.
 Negruțiu, Ioan F., prof., Blaj. (*Dir. desp.*)
 Onișor Teodor, proprietar, Blaj.
 Sabo, Dr. Dănilă, avocat, Blaj.

Membri ordinari.

Aron Nicolau, cancelist metropolitan, Blaj.
 Belan, Dr. Ioan, notar consistorial, Blaj.
 Bărbat George, protopop, Blaj.
 Bîan Eugen, propr., Făget, p. u. Micăsasa.
 Blășianu Artimon, paroh, Obreja, p. u. Teiuș.
 Blășian, Dr. Octavian, medic, Râmnicul-sărat.
 Caliani Augustin, prof., Blaj.
 Chețianu, Dr. Ambrosiu, dir. gimn., Blaj.
 Ciura Alexandru, profesor, Blaj.
 Dănilă Valeria, învățătoare, Mihalț, p. u. Teiuș.
 Domșa, Aurel C., redactor și preot, Blaj.
 Fodor Ioan, profesor, Blaj.
 Ganga Efrem, agricultor, Crăciunel.
 Harșan Aurel, paroh, Cenade.
 Hodoș, Iuniu Brut, dir. de bancă, Blaj.
 Horșa Iqan, protopop, Biia, p. u. Șona.
 Lita Iosif, protopop, Iclod, p. u. Blaj.
 Lita Ștefan, preot, Lunca, p. u. Hususău.
 Maior Ioan, inspector dominiar, Blaj.
 Maior, Ioan Cornel, Blaj.
 Maior, dșoara Mărioara Olga, Blaj.
 Marcu, Dr. Isidor, canonic mitrop., Blaj.
 Mărginean Vasilie, agricultor, Crăciunel.
 Martin Ilie, arândaș, Biia, p. u. Șona.
 Mateiu, Simeon P., canonic mitrop., Blaj.
 Muntean Victor, funcționar de bancă, Blaj.
 Negruțiu, Ioan F., inginer, Blaj.
 Nestor Silvestru, dir. la școala de fete, Blaj.
 Oltean Ștefan, măsar, Blaj.
 Oarga Gavrila, agricultor, Bucerdea, p. u. Crăciunel.
 Pop, Dr. Alexandru, medic Blaj.
 Pop George, preot, Mihalț, p. u. Teiuș.
 Pop George, dir. de finanțe, Zombor.
 Pop Ștefan, canonic mitropolitan, Blaj.
 Popa Iacob, protonotar consistorial, Blaj.
 Precup Gavril, profesor, Blaj.

Roșian Ștefan, profesor, Blaj.
 Solomon, Dr. Eugen, medic, Blaj.
 Suciu Valeriu, profesor Blaj.
 Suciu Vasile, prefect de tipografie, Blaj.
 Smigelschi Octavian, pictor, Sibiu.
 Smigelschi Vasile, preot, Blaj, p. u. Sâncel.
 Trif Ioan, paroh, Tăuni, p. u. Hususău.
 Vancea George, proprietar, Blaj.
 Viciu Alexiu, profesor, Blaj.
 Viciu Emil, profesor, Blaj.
 Vlasa Emiliu, proprietar, Sâncel, p. u. Blaj.
 Vlad Ilarie, oficial, Hususău.

Despărțământul Bocșa.

Membru pe viață.

Mladen, Dr. Petru, medic, Prebul, p. u. Zorlențul-mare.

Membri ordinari.

Antal Nicolau, jude cerc. reg., Bocșa-montană.
 Băiaș Traian, notar, Călnic.
 Bălan Mateiu, preot, Reșița-română, p. u. Reșița.
 Balean Constantin, forestier, Bocșa-mont.
 Barbu Emanuil, notar, Reșița.
 Berdac Mihai, supraveghetor, Bocșa-montană.
 Brebenar George, penzionist, Bocșa-montană.
 Budințian Ioan, avocat, Bocșa-montană.
 Cătană George, inv., Valeadeni, p. u. Delinești.
 Cornean Nicolae, preot, Apadia, p. u. Caransebeș.
 Crăciunescu Alexandru, notar, Socian, p. u. Reșița.
 Crenian Alexandru, dir. de bancă, Reșița.
 Iarcu Ioan, dir. de bancă, Târnova, p. u. Reșița.
 Ieremia Petru, paroh, Călnic.
 Jivoinoviciu Simeon, cassar, Bocșa-montană.
 Jurca Ioachim, preot, Ezereș, p. u. Bocșa-montană.
 Marcu Ioan, inv. în penziune, Bocșa-montană. (*Dir. desp.*)
 Muntean Teodor, preot, Delinești.
 Nicolaeviciu George, comerciant, Reșița-rom. p. u. Reșița.
 Oprea, Dr. Aurel, avocat, Bocșa-montană.
 Parneu, Dr. Iacob, adv., Bocșa-montană.
 Perian Ioachim, învățător, Bocșa-montană.
 Pistrican George, oficiant, Bocșa-montană.

Pocrean Iosif, proprietar, Reșița.
 Poenar George, întreprinzător, Bocșa-mont.
 Secoșan Coriolan, oficianț, Bocșa-montană.
 Șest Iuliana, notăreasă, Jidovin.
 Stoica Coriolan, cassar de bancă, Bocșa-montană.
 Teimer, Dr. Fedor, avocat, Bocșa-montană.
 Tismonar Ecaterina, proprietară, Dognecea.

Despărțământul Brad.

Membri fondatori.

Papp, Dr. Ioan, avocat, Brad.
 Papp Veturia născ. Bontescu, soție de adv., Brad.

Membri pe viață.

Băcilă Simeon, preot, Ormindea, p. u. Băița (lângă Deva).
 Cosma, Iuliu Elia, preot, Crăciunești, p. u. Băița, (lângă Deva).
 Damian Silviu, proprietar, Brad.
 Damian Vasile, protopop, dep. diet., Brad.
 Oprișă, Dr. Pavel, dir. gimn., Brad.

Membri ordinari.

Albu Stefan, prof., Brad. (*Vicepreșed. desp.*)
 Balășiu Artemei, comerc., Băița (lângă Deva).
 Bedea Nicolae, vichenotar, Mihăleni, p. u. Crișcior.
 Birău Ioan, paroh, Buceș, p. u. Crișcior.
 Comșa Emanuil, dir. de bancă, Brad.
 Coțoiu Romul, comerciant, Baia-de-Criș.
 Cutean Ioan, comerciant, Brad.
 Damian Ioan, contabil, Brad.
 Draia Alexandru, cassar de bancă, Brad.
 Florea Nicolae, preot, Rișca, p. u. Baia-de-Criș.
 Faur Ioan, învățător, Crișcior.
 Fugăță Ioan, paroh, Luncoiul-de-sus, p. u. Brad.
 Florea Ioachim, metalurg, Crișcior.
 German Ioan, prof., Brad.
 Glava Cornel, cand. de adv., Brad.
 Indreiu Ioan, paroh, Căraciu, p. u. Baia-de-Criș.
 Kéri Ioan, profesor, Brad.
 Mihuț Ioan, paroh, Carastău, p. u. Baia-de-Criș.
 Moldovan, Dr. Corneliu, medic, Băița (lângă Deva).
 Moldovan George, proprietar și notar, Băița (lângă Deva).
 Nemeș, Dr. Victor, avocat, Baia-de-Criș.
 Obădan Nicolae, comerciant, Brad.

Oncu, Dr. Nerva, avocat, Baia-de-Criș.
 Papp Iuliu, cassar, Brad.
 Părău George, dir. gimn. în penz., Brad.
 Perian Petru, paroh, Trestia, p. u. Băița (lângă Deva).
 Plaștea Pamfilie, notar cercual, Mihăleni, p. u. Crișcior.
 Plaștea Iulia născ. Bișa, soție de notar, Mihăleni, p. u. Crișcior.
 Pop Constantin, protopop, Baia-de-Criș.
 Radu, Dr. Ioan, profesor, Brad.
 Rimbaș Petru, paroh și contabil, Brad.
 Roman Aron, paroh, Luncoiul-de-sus, p. u. Brad.
 Robu, Dr. Nicolae, medic, Baia-de-Criș.
 Rusu Petru, învățător, Cebea, p. u. Baia-de-Criș.
 Șerban de Voila, Constantin, proprietar, Baia-de-Criș.
 Șipoș Ioan, paroh, Lunca, p. u. Baia-de-Criș.
 Stanciu Ioan, comerciant, Brad.
 Suciu Traian, profesor, Brad.
 Tisu Iosif, paroh, Cebea, p. u. Baia-de-Criș.
 Tisu, Dr. Tiberiu, medic, Brad.
 Vraciu Pavel, paroh, Stănița, p. u. Crișcior.

Despărțământul Bran.

Membbru fondator.

Pușcariu, Dr. Iuliu, jude de curie în penz., Bran.

Membbru pe viață.

Cliniciu Ioan, Bran.
 Enescu George, paroh, Moeciul-infer., p. u. Bran.

Membri ordinari.

Aldea Ioan, comerciant, Bran.
 Babeș George, paroh, Bran. (*Dir. desp.*)
 Cențu Ioan, paroh, Sirnea-Bran.
 Enescu Vl., Ioan, econom, Moeciul-inf., p. u. Bran.
 Grozea Nicolae, proprietar, Tohanul-vechiu.
 Guiman George, comerciant, Poiana-Mărului, p. u. Tohanul-vechiu.
 Moșoiu Axente, notar, Bran-Poarta.
 «Parsimonia», inst. de credit, Bran.
 Popa Iacob, notar, Bran.
 Popovici Nicolae, comerciant, Bran.
 Pușcariu, Ioan cav. de, septemvir în penz., Bran.
 Reit Ilariu, paroh, Poarta-Bran.
 Țișca George, paroh, Moeciul-superior, p. u. Bran.

Despărțământul Brașov.

Membri fondatori.

Muresianu, Dr. Iulius, c. și reg. colonel în retragere, Brașov.
Pop Petru, jude de trib. în penz., Brașov.
Popovici Mihail, Brașov.

Membri pe viață.

Bârseanu Andreiu, prof., Brașov.
Boiu Anastasiu, cassar la filiala «Albina» Brașov.
Chelariu George, profesor, Brașov.
Popovici, Costi C., avocat, Brașov.
Popovici, Elena A., Brașov.
Popovici Petru, privatier, Brașov.
Popp, G. B., Brașov.
Săbădean Elena, soție de comerciant, Brașov.
Săbădean Ioan, comerciant, Brașov.
Săbădean Romul, comerciant, Brașov.
Socaciu Ioan, profesor, Brașov.
Steriu Diamandi, proprietar, Brașov.
Vecerdea, Dr. Nicolau, avocat, dirig. filialei «Albina», Brașov.

Membri ordinari

Aiser Cornel, cassar de bancă, Brașov.
Aron Ioan, dir. și inv. în p., Brașov.
Bădițioiu jun., Ioan, comerciant, Brașov.
Balea Nicolae, pantofar, Brașov.
Banciu Axente, profesor, Brașov.
Blaga, Dr. Iosif, prof., Brașov.
Blaga, Tit Liviu, profesor, Brașov.
Bogdan, Dr. Alexandru, profesor, Brașov.
Bogdan Nicolae, profesor, Brașov. (*Dir. desp.*)
Bunea, Dr. Ioan, profesor, Brașov.
Butu Ioan, proprietar, Satulung.
Camera comercială, Brașov.
Cârlan George, notar, Vlădeni.
Casina română, Brașov.
Cherciu George, inv., Bod.
Ciortea Aurel, profesor, Brașov.
Ciurcu Ioan, librar, Brașov.
Comanescu Iosif, paroh, Codlea.
Comanescu Iosif, paroh, Ghimbav,
Dan, Dr. Emil, avocat, Brașov.
Debu Ioan, paroh, Vulcan, p. u. Cristian.
Dima George, profesor, Brașov.
Dima Nicolae, proprietar, Brașov.
Direcțiunea școalelor medii rom., Brașov.
Dogariu Alexandru, preot emerit, Herman.
Dușoiu George, arhitect, Brașov.
Eremie Tiberiu, inginer, Brașov.

Furnică George, măcelar, Brașov.
Furnică Nicolae, învățător, Brașov.
Gavrilescu Ioan, paroh, Țințari, p. u. Vlădeni.
Gonția Ilarie, paroh, Țințari, p. u. Vlădeni.
Grădinar Nicolae, comerciant, Brașov.
Lacea, Dr. Constantin, prof., Brașov.
Lemény, Dr. Eugen, avocat, Brașov.
Lengeru Ioan, avocat, Brașov.
Literat Vasile, major, Brașov.
Ludu George, preot, Prejmer.
Lupan Dumitru, epitrop, Brașov.
Lupan, Ioan Andreiu, măcelar, Brașov.
Lupan sen., Andreiu, măcelar, Brașov.
Măerușan Alexandru, preot, Măgheruș.
Maximilian Ioan, capelan, Stupini, p. u. Brașov.
Maximilian, Iosif I., paroh, Brașov.
Moga, Dr. Constantin, avocat, Brașov.
Murăroiu Ioan, funcț. la fil. «Albina», Brașov.
Nan Ioan, paroh, Sân-Petru, p. u. Bod.
Neguț Vasile, învățător, Brașov.
Nistor Aurel, paroh, Arpătac.
Nistor, Dr. Pompiliu, medic, Brașov.
Nica, G. I., comerciant, Brașov.
Oana Ilie, notar cercual, Țințari, p. u. Vlădeni.
Oncioiu Iosif, contabil la filiala «Albina», Brașov.
Onițiu Virgil, dir. gimn., Brașov.
Păltinean, Grigorie D., învățător penz., Țințari, p. u. Vlădeni.
Pâlța George, econom, Feldioara.
Panțu, Ioan C., profesor, Brașov.
Percea Pavel, prof., Brașov.
Petrovici Ioan, prof., Brașov.
Platoș Dumitru, croitor militar, Brașov.
Pop Virgil, paroh, Cristian.
Precup Eugen, lăcătuș artistic, Brașov.
Proca Constantin, paroh, Râșnov.
Pușcariu Iosif, avocat, Brașov.
Pușcariu, Dr. Sextil, prof. univ., Cernăuți.
Roșca Teofil, paroh, Hălchiu.
Russu Mihail, notar de trib. i. p., Brașov.
Savu Ilie, comerciant, Brașov.
Saftu, Dr. Vasilie, paroh, Brașov.
Schiopu Ioan, paroh, Crizbav, p. u. Feldioara.
Șerban George, proprietar, Brașov.
Străvoiu, Dr. Alexandru, avocat, Brașov.
Stinghe Dumitru, măcelar, Brașov.
Todor Simion, comerc., Brașov.
Urdea George, paroh, Cernat, p. u. Satulung.
Vătășan George, prof., Brașov.
Vecerdea Eugenia, soția dir. filialei «Albina» în Brașov.

Venter, Dr. Gustav, avocat, Braşov.
 Verzea Alexiu, paroh, Satulung.
 Verzea Romul, paroh, Satulung.
 Vlaicu Arsenie, director şi prof., Braşov.
 Voina Vasilie, protopop, Braşov.
 Zorca Iacob, paroh, Vlădeni.

Despărţământul Buziaş

Membru pe viaţă.

Buibaş Alexandru, conducător al Băncii «Ti-
 mişana», Buziaş.

Membri ordinari.

Ciocoi George, paroh, Hitiaş, p. u. Buziaş.
 Ionescu Ioan, paroh, Jebel.
 Maier, Dr. Ioan, medic, Jebel.
 Pepa Ioan, protopresbiter, Buziaş. (*Dir. desp.*)
 Pop Vicenţiu, proprietar, Jebel.

Despărţământul Caransebeş.

Membru fondator.

Burdia Constantin, prezid. comun. de avere,
 deputat dietal, Caransebeş.

Membri pe viaţă.

Peptea Iacob, oficianţ, Orşova.
 Reuniunea funcţionarilor, Caransebeş.

Membri ordinari.

Băcilă Iosif, vice-colonel în penz., Mehadia.
 Bădescu, Dr. Iosif Traian, secretar consist.,
 Caransebeş.
 Balaş Alexandru, inginer silv., Caransebeş.
 Barzu Traian, ases. referenţ, Caransebeş.
 Bogoevici Ghenadie, protosincol, Budapesta.
 Bozgan Florea, avocat, Caransebeş.
 Călţiu jun., Constantin, contabil la «Sebe-
 şana», Caransebeş.
 Ciurdar, Dr. Augustin, cand. de adv., Ca-
 ransebeş.
 Cojocariu Nicolae, paroh, Borlova, p. u. Ca-
 ransebeş.
 Comuna bisericească din Iablanîţa, p. u. Ia-
 blaniţa.
 Costescu Mihai, paroh, Eşelniţa, p. u. Orşova.
 Diaconovich Alexandru, magistrul silvanal,
 Caransabeş.
 Dragomir, Dr. George, prof., Caransebeş.
 Ghidiu Andreiu, protopop, Caransebeş. (*Dir.*
desp.)
 Ionescu, Dr. Nicolae, avocat, Caransebeş.
 Jumanca Nicolae, major în p., Caransebeş.

Lobonţ, Dr. George, adv., Caransebeş.
 Marin Nicolae, colonel în penz., Caransebeş.
 Miculescu Zarie, comerciant, Pervova, p. u.
 Iablanîţa.

Musta Filaret, arhimandrit, Caransebeş.
 «Nera», cassă de păstrare, Bozovicu.
 Novac Iuliu, avocat, Bozovicu.
 Olariu, Dr. Iosif, dir. semin. Caransebeş.
 Piescu Ilie, oficianţ, Caransebeş.
 Popasu, Dr. Constantin, medic, Caransebeş.
 Popovici, Dr. Ioan, avocat, Orşova.
 Popovici Mihail, protopop, Orşova.
 «Sebeşana», cassă de păstrare, Caransebeş.
 Tatucu George, paroh, Iablanîţa.
 Țințariu George, cancelist adv., Caransebeş.
 Trica George, major în penzie, Caransebeş.
 Vior Stefan, contabil, Orşova.

Despărţământul Ciacova.

Membru fondator.

Breban George, proprietar, Ghilad.

Membri pe viaţă.

Albu Timoteu, econom, Ghilad.
 Bona Sidonia, soţie de profesor, Segedin.
 Diminescu Constantin, proprietar, Ciacova.
 «Lighezana», institut de credit, Lighet, p. u.
 Jebeliu.
 Nicolaevici Gligore, proprietar, Lighet, p. u.
 Jebeliu.

Membri ordinari.

Borcan Petru, învăţător, Banloc.
 «Ciacovana» institut de credit, Ciacova.
 Colojoară Silviu, preot, Denta.
 Coste, Dr. Iuliu, avocat, Ciacova.
 Diminescu Nica, econom, Ciacova.
 Drăgan Aurel, paroh, Gilad.
 Iancu Paul, paroh, Obad, p. u. Ciacova.
 Pinciu Ana, soţie de protopop, Ciacova.
 Pinciu Ioan, protopop, Ciacova. (*Dir. desu.*)
 Procopiu Simion, inv., Foeni.

Despărţământul Cluj.

Membri fondatori.

Almăşan Vasile, avocat, Cluj.
 Coroian Iuliu, avocat, Cluj.

Membri pe viaţă.

«Economul», inst. de cred. şi econ., Cluj.
 Popa Căpitanul, tunarul din Dombrău, Cluj.
 Tractul protopopesc gr.-cat. român, Cluj.

Membri ordinari.

Barițiu Petru, tipograf, Cluj.
 Ceorteia Teodor, paroh, Cojocna.
 Dăian, Dr. Elie, protopop, Cluj.
 Frâncu, Dr. Amos, adv., Cluj.
 Hațieganu Ioan, protopop, Cojocna.
 Hosszu Vasilie, jude de tablă reg., Cluj.
 Ilieș Mihail, preot, Aiton.
 Isac, Dr. Aurel, avocat, Cluj.
 Karsay Gavril, proprietar, Cluj.
 Kecskés Petru, preot, Apahida.
 Mandea A., secretar la «Transilvania», Cluj.
 Morariu, Dr. Stefan, avocat, Cluj.
 Orga Iosif, secretar la inst. «Economul», Cluj.
 Păcurariu, Eugen Pop, coop. paroh., Cluj.
 (Dir. desp.).

Petean Ioan, preot, Corpade, p. u. Apahida.
 Pop Aurel, paroh, Jucul-sup., p. u. Apahida.
 Pop Ioan, paroh, Jucul-de-jos.
 Pop Ladislau de, asesor la sedria orfanală
 a comit. i. p., Cluj.
 Pop Valeriu, preot, Mănăstur, p. u. Cluj.
 Pop Vasilie, cassar la instit. «Economul», Cluj.
 Pordea, Dr. Iuliu, avocat, Cluj.
 Poruțiu Valentin, cand. de adv., Cluj.
 Poruțiu, Dr. Victor, avocat, Cluj.
 Poruțiu Aurel, paroh și protopop onorar,
 Dezmir p. u. Apahida.
 Ranta Vasile, jude reg. în penz., Cluj.
 Roșescu Tului, protopresbiter, Cluj.
 Suciu Petru, paroh, Boi, p. u. Cojocna.

Despărțământul Cohalm.**Membri pe viață.**

Iosif Ioan, paroh, Draos.
 Mircea George, proprietar, Cața.

Membri ordinari.

Bercan Ioan, preot, Merchiașa, p. u. Homorod. (Dir. Desp.)
 Brotea Ioan, paroh, Mateiaș, p. u. Racoș.
 Buzea Ieronim, paroh, Stena, p. u. Cohalm.
 Buzea Ioan, cassar la «Economia», Cohalm.
 Curta Ioan, preot, Bundorf, p. u. Crițu.
 Drimba, Dr. George, avocat, Cohalm.
 «Economia», cassă de împrumut și păstrare,
 Cohalm.
 Fuciu George, contabil, Cohalm.
 Pinteia Patrichie, preot, Paloș, p. u. Cața.
 Repede George, preot, Homorod.
 Vătășan Ioan, paroh, Archita.

Despărțământul Dej.**Membri fondatori.**

Mihali, Dr. Teodor, adv., deputat dietal, Dej.
 (Dir. desp.)
 Mihali Eleftera, soție de deputat dietal, Dej.
 Vaida, Dr. Ioan, adv., Dej.

Membri pe viață.

Tractul protopopesc gr.-cat. al Dârgei, Dârgea,
 p. u. Panțelceu.
 Welle Ioan, protopop gr.-cat., Dej.

Membri ordinari.

Baican Demetriu, oficial de bancă, Dej.
 Barbul, Dr. Clemente, adv., Dej.
 Barbul Eugenia, soție de avocat, Dej.
 Barbul Ioan, paroh, Bârseu. p. u. Galgău.
 Boca Ioan, dir. de bancă, cand. de adv.,
 Caianul-mic, p. u. Ilișiu.
 Boca, Dr. Iosif, avocat, Dej.
 Cherebeș Mihail, preot, Bogata-română, p. u.
 Dej.
 Chereșeș Petru, preot, Buza.
 Chitul, Dr. Iuliu, medic, Beclean.
 Chirc Ioan, învățător, Beclean.
 Coțuțiu Teodor, protopop gr.-or. Diug, p. u.
 Ilișiu.
 Cupșa Victor, paroh, Măgoaja, p. u. Dej.
 Deac David, paroh, Pigleșa, p. u. Panticu.
 Gradovici George, avocat, Dej.
 Herman Teodor, protopop, Dej.
 Iuga, Dr. Aurel, cand. de adv., Dej.
 Iuga Ilie, preot, Arcalia, p. u. Chirales.
 Kerestes, Dr. Alexandru, avocat, Dej.
 Kerekes, Dr. Ioan, avocat, Dej.
 Marțian Gavril, paroh, Cășeu-de-jos, Dej.
 Maxim Ioan, inginer de comasație, Dej.
 Micșa, Dr. Liviu, avocat, Dej.
 Micșa n. David, Lucreția, soție de avocat,
 Dej.
 Moldovan Simion, înv. i. p., Beclean.
 Pavelea, Dr. Octavian, avocat, Beclean.
 Pinteia Mărioara, Dej.
 Pinteia Augustin, contabil, Dej.
 Pocol Ioan, paroh, Buzaș, p. u. Ileandamare.
 Pop Mateiu, paroh, Ocna-Dejului.
 Pop Pahomie, preot, Lozna-mare, p. u. Cuculata.
 Pop, Dr. Victor, avocat Ileandamare.
 Pușcariu Grigoriu, protopop, Beclean.
 Rednic Ioan, proprietar, Urișor, p. u. Dej.
 Rus Simeon, dir. exec. la «Banca-poporală»,
 Dej.
 Sighiarteu Alexandru, paroh, Poiana-Ciceului

Tarnița, Ioan D., proprietar, Ciceu-Corabie,
p. u. Reteag.

Vaida Dionisiu, paroh, Cățcău.

Vaida-Voevod, Dr. Alexandru, medic deputat
dietal, Olpret.

Vaida-Voevod, soția d-nului Dr. Alexandru
Vaida, Olpret.

Despărțământul Deva.

Membri fondator.

Dima Nicolae, proprietar, Hunedoara.

Membri pe vieață.

Moțiu, Dr. Nicolae, medic, Deva,

Olariu, Ioan Ioanichie, funcționar, Deva.

Pop, Dr. Iustin, avocat, Deva.

Popovici George, paroh, Leșnic, p. u. Bra-
nicica.

Popovici Nicolae, paroh, Joseni, p. u. Hu-
nedoara.

Membri ordinari.

«Agricola», însoțire economică, Hunedoara.

Antal Ioan, învățător, Deva.

Ardelean Dionisiu, inginer și propr., Deva.

Avram George, Deva.

Biserica gr.-or. din Hondol, p. u. Certeș.

Chirca Simeon, Hunedoara.

«Corvineana», inst. de cred., Hunedoara.

Deac, Dr. Simeon, cand. de adv., Deva.

Dobre, Dr. Ioan, protopresbiter, Deva.

Drăghiciu, Dr. August, medic, Hunedoara.

Dubleș, Dr. George, avocat, Hunedoara.

Fulea Teofil, notar, Hunedoara.

Gabor Petru, paroh, Certeș.

Herbay, August de, notar, Veșel, u. p. Bra-
nicica.

«Hondoleana», institut de credit, Hondol,
p. u. Certeș.

Hossu Longin n. Petco, Aurelia, soție de
adv., Deva.

Hossu Longin n. Pop, Elena, soție de adv.,
Deva.

Hossu Longin, Dr. Alexandru, adv., Deva.

Hossu Longin, Francisc, adv., Deva.

«Hunedoara» însoțire, Deva.

Macrea Nicolae, contabil, Hunedoara.

Mihuțiu, Petru A., preot, Hondol, p. u.
Certeș.

Moldovan jun., Alexandru, secretar de bancă,
Deva.

Moldovan sen., Alexandru, direct. de bancă.
Deva.

Mușa Daniil, Hunedoara.

Nicoară Petru, Hunedoara.

Olariu, Dr. Virgil, adv., Deva. (*Dir. desp.*)

Osvadă, Vasilie C., dir. la «Agricola», Hu-
nedoara.

Țăcurariu, Avram P., protopop, Hunedoara.
Pop, Dna Alexandrina, Deva.

Pop Ioan, protopop, Hunedoara.

Șinca Nicolae, paroh, Biscaria, p. u. Pișchi.

Șinca n. Popovici, Maria, preoteasă, Batiz,
p. u. Călan.

Ungur Leontin, paroh, Zlaști, p. u. Hune-
doara.

Despărțământul Dicio-Sân-Mărtin.

Membri pe vieață.

Anca Ioan, preot, Subpădure, p. u. D.-Sân-
Mărtin.

Birtolon Moise, notar în penz., Lăscud. p. u.
Ogra.

Membri ordinari.

Aron Nicolau, preot, Lăslăul-român, p. u.
Bachnea.

Bânda Ioan, notar cercual, Cerghidul-mare.
p. u. Nirașteu.

Boilă, Dr. Romul, adv., Dicio-Sân-Mărtin.

Căluțiu Simeon, adv., D.-Sân-Mărtin. (*Dir.*
desp.)

Ciuchina Simeon, cancelist, D.-S.-Mărtin.

Crișan Iosif, preot, Boian, p. u. Basna.

Costea Nicolau, inv. pensionat, Boziaș, p. u.
Dicio-Sân-Mărtin.

Ivan Pantilie, funcționar de bancă în penz.,
Boian, p. u. Basna.

Maior Victor, paroh, Dicio-Sân-Mărtin.

Pascu Laurențiu, protopop, Dicio-S.-Mărtin.

Pop Emiliu, proprietar, Bobohalma, p. u.
Dicio-Sân-Mărtin.

Pop Vasile, funcționar de bancă, Dicio-S.-
Mărtin.

Radeș Ioan, contabil, Dicio-Sân-Mărtin.

Șogan Petru, proprietar, Cerghidul-mare, p.
u. Teremia-mare.

Zehan Aneta, vād. de adv., D.-S.-Mărtin.

Despărțământul Dobra.

Membri ordinari.

Anca Nicolau, paroh, Cerbia, p. u. Zam.

Chirilovici, Dr. Ștefan, adv., Ilia-murășană.

Cristea Iosif, proprietar, Dobra.

Fulea Octavian, contabil, Dobra.

Gostae Nicolae, proprietar, Lăpușnic, p. u.
Dobra.

Hătegan Iulius, primar comunal, Cosești, p. u. Lăsău.

Leșnican Adam, magistrul poștal, Dobra.

Morariu Ioan, paroh, Lăpușul-de-sus, p. u. Dobra.

Morariu Iosif, protopop, Dobra. (*Dir. desp.*)

Oprea George, protopresb., Ilia-Murășană

Petric, Dr. Laurențiu, medic, Dobra

Petrovits Iosif, comerciant, Dobra.

Rozvány Felicia, soție de adv., Ilia-murășană.

Rozvány, Dr. Ștefan, adv., Ilia-murășană.

Rusu Toma, dir. școl., Dobra.

Șuiaga Emanuil, preot, Lăpușnic, p. u. Dobra.

Vetian Iosif, primar comunal, Fintoag, p. u. Dobra.

Despărțământul Făgăraș.

Membri fondatori

Popa, Nicolae Samuil, proprietar, Șinca-veche.

Popița Ioan, preot, Comăna-inferioară.

Membri pe vieață.

Avesalon George, funcț., Viștea-inferioară.

Bârsan Mateiu, căpitan în penz., Beclean, p. u. Făgăraș.

Copăcel, comuna, p. u. Făgăraș.

«Furnica», cassă de economii, soc. pe acții, Făgăraș.

«Olteana», cassă de econ., Viștea-inferioară.

Pop Emiliu, notar, Șinca-veche.

Suciu, Dr. Vasile, prof., Blaj.

«Șercaiana», inst. de credit, Șercaia.

Membri ordinari.

Banciu Ioan, preot, Viștea-superioară, p. u. Sâmbăta-inf.

Bârsan Chiril, învățător, Corb, p. u. Viștea-infer.

Belle Alexandru, vicecomite, Făgăraș.

Biserica gr.-cat., Vaida-recea.

Borzea George, notar, Viștea-infer.

Borzea Nicolae, protopop, Făgăraș.

Bunea Ioan, paroh, Vad, p. u. Șercaia.

Chiușdea David, paroh, Șinca-nouă, p. u. Șinca-veche.

Comaniciu George, notar în p., Viștea-inf.

Comșa Alexandru, notar cerc., Scoreiu, p. u. Porumbacul-infer.

Comșa, Valeriu P., preot, Copăcel, p. u. Făgăraș.

Dejenar Ioan, contabil, Făgăraș.

Făgărășan Solomon, preot, Drăguș, p. u.

Sâmbăta-inferioară.

Fulicea Ioan, paroh, Șinca-veche.

Gabor Dănilă, inginer, Voila, p. u. Sâmbăta-inferioară.

Ganea Mihail, paroh, Veneția-infer.

Gherman, Dr. Pompeiu, medic, Șercaia.

Ghiroiaș Valeriu, contabil, Șercaia.

Gligorie Ioan, notar cerc., Veneția-infer.

Grama Clemente, notar cercual, Râușor, p. u. Făgăraș.

Grama Gerasim, căpitan în penz., Râușor, p. u. Făgăraș.

Halmaghi George, notar în penz., Comăna-inferioară.

Însoțirea de credit, Viștea-superioară, p. u. Sâmbăta-infer.

Langa Simion, econom, Șercaia.

Macaveiu, Iacob P., vicar, Făgăraș. (*Direct. desp.*)

Marinescu Ioan, notar, Ucea-inferioară, p. u. Viștea-inf.

Micu, Dr. Andreiu, avocat, Făgăraș.

Mijea Rozalim, econom, Veneția-de-sus, p. u. Veneția-de-jos.

Nastea Pantilimon, paroh, Perșani.

Perția, Dr. Titu, medic, cerc., Făgăraș.

Popeneciu Iacob, prim-pretor în penz., Veneția-inferioară.

Popescu, Dr. Teodor, avocat, Făgăraș.

«Porumbăceana», institut de credit, Porumbacul-de-jos.

Pralea, Dr. Hariton, avocat, Șercaia.

Recean Maximilian, preot, Vaidarecea.

Sassebeși Valeriu, notar cerc., Perșani.

Șerban, Dr. Nicolau, dep. dietal, Făgăraș.

Solomon Nicolau, preot, Porumbacul-superior, p. u. Porumbacul-inf.

«Unirea», inst. de credit și econ., Vad, p. u. Șercaia.

Vas, Dr. Octavian, avocat, Făgăraș.

Vlad George, cassar, Șercaia.

Vlad Victor, econom, Șercaia.

Despărțământul Gherla.

Membri fondatori.

Ivașco Ioan, canonic, Gherla.

Nemeș Alexandru, jude reg. în p., Gherla.

Membri pe vieață.

Cheresteș Ioan, paroh, Sântioana.

Fabian, Dr. Petru, canonic, Gherla. (*Dir. desp.*),

Georgiu Ioan, canonic, Gherla.
 Hosszu Ioan, proprietar, Gherla.
 Tincu Nicolau, Girolt, p. u. Iclodul-mare.

Membri ordinari

Bocca Paul, paroh, Sânmărtin, p. u. Chiochiș.
 Boeriu Ioan, profesor în penz., Gherla.
 Bojor, Dr. Victor, prof. de teologie, Gherla.
 Chezan Vasiliu, proprietar, Oșorhel, p. u. Chiochiș.
 Cosma Vasiliu, cantor la mănăstirea din Nicula, p. u. Gherla.
 Cupșa Gavril, primar, Nicula, p. u. Gherla.
 Deac Traian, paroh, Sic.
 Dragoș Iuliu, paroh, Bonț, p. u. Gherla.
 Gheție, Dr. Alexandru, Gherla.
 Hango Gavril, spiritual gr.-or. la institut. de corecțiune, Gherla.
 Hodorean Ioan, spiritual gr.-cat. la institutul de corecțiune, Gherla.
 Iuga, Dr. Iustin Cl., cand. de adv., Gherla.
 Karsay Iuliu, profesor gimn., Gherla.
 Lemény, Alexandru P., protopop, Gherla.
 Lemény Iosif, paroh, Bonț, p. u. Gherla.
 Melian Ioan, paroh, Bonț, p. u. Gherla.
 Moldovan, Dr. Vasiliu, profesor de teologie, Gherla.
 Morariu Teodor, prof. de teologie, Gherla.
 Mureșianu Pompeiu, paroh, Teocul-de-jos, p. u. Stoiana.
 Mureșianu Stefan, paroh, Petrihaza, p. u. Gherla.
 Oltean Andreiu, paroh, Sâmbou, p. u. Chiochiș.
 Oltean Dănila, paroh, Mahal, p. u. Țaga.
 Onciu Iosif, paroh, Iclodul-mare.
 Pascu Atanasie, paroh, Mintiul-Gherlei, p. u. Gherla.
 Pop Iuliu, conducătorul filialei «Economul», Gherla.
 Romonczai, Dr. Vasiliu B., avocat, Gherla.
 Rus, Dr. Cornel, avocat, Gherla.
 Rus Ioan, paroh, Sânmărtin, p. u. Chiochiș.
 Rus Ioan, contabil la fil. «Economul», Gherla.
 Sălvan Paul, paroh, Cioba, p. u. Unguraș.
 Szeles Eugen, profesor preparandial, Gherla.
 Todoran Andreiu, proprietarul tipografiei «Aurora», Gherla.
 Vescan Ioan, notar, Teoltiuri, p. u. Stoiana.

Despărțământul Hălmagiu.

Membri ordinari.

Giurgiu Vasile, paroh, Aciua, p. u. Hălmagiu-Ciuci.
 Joldea, Enea A., diacon, Hălmagiu.
 Lazar Cornel, protopop, Hălmagiu. (*Direct. desp.*)
 Mager, Traian I., paroh, Saturău, p. u. Gu-rahonț.
 Pop, Dr. Teodor, avocat, Hălmagiu.
 Teahă Alex., paroh, Leasa, p. u. Hălmagiu.

Despărțământul Hațeg.

Membri pe viață.

Saturn Isidor, preot, Merișor, p. u. Petroșeni.
 Străitaru, Dr. Augustin, adv., Hațeg.

Membri ordinari.

Armean Petru, preot, Ohaba, p. u. Hațeg.
 Baci Ioan, comerciant, Hațeg.
 Bocaniciu Ioan, paroh, Pui.
 Boeriu Ioan, stud. în drept, cancelist, Pui.
 Bologa, Atanasie P., preot, Lupeni.
 Bora Ioan, preot, Petros, p. u. Pui.
 Cheșian Petru, paroh, Densuș.
 Clecan Petru, comerciant, Pui.
 Dăju Atanasie, paroh, Fizești, p. u. Pui.
 Doboi Teodor, proprietar, Hațeg.
 Făgăraș Teodor, măiestru tâlpar, proprietar, Hațeg.
 Fărcaș Ioan, preot, Băiești, p. u. Pui.
 «Hațegana», inst. de credit, Hațeg.
 Ianza Vasile, protopretor, Petroșeni.
 Ienciu, Dr. Toma, avocat, Pui.
 Ionaș Septimiu, paroh, Toiești, p. u. Cârnești.
 Mihăescu Aron, paroh, Lunca-Cernii, p. u. Densuș.
 Muntean Mihail, paroh, Federi, p. u. Pui.
 Muntean Ioan, compt. și propr., Hațeg.
 Muntean Nicolae, protopop, Grădiște.
 Nicolescu Iacob, preot, Clopotiva, p. u. Cârnești.
 Olariu, Dr. Nicolae, adv., Petroșeni.
 Oltean Paul, inv. în p., Hațeg.
 Opreș Ioan, învățător, Baru-mare, p. u. Pui.
 Parasca, Dr. Leo, medic, Hațeg.
 Penciu Maria, vâd. de jude, Hațeg.
 Petrila Partenie, farmacist, Lupeni.
 Pop, Dr. Victor, avocat, Pui.
 Pop Victor, contabil, Hațeg.
 Popescu Cornel, protopop, Hațeg.
 Popescu Marcu, măcelar, Hațeg.

Popovici Aurel, paroh, Covragiu, p. u. Bretea-română.

Popovici Bucur, comerciant, Hațeg.

Popoviciu Iuliu, Hațeg.

Raca Romul, preot, Boufarii inf., p. u. Grădiște.

Radic Stefan, protopop, Petroșeni.

Radu, Dr. Iacob, vicar, Hațeg.

Socaciu Emil, notar, Hațeg.

Socol Vasilie, preot, Livezeni.

Sgâverdea Dimitrie, contabil la «Gloria», Pui.

Suciu Alimpiu, paroh, Iscroni, p. u. Petroșeni.

Suciu, Dr. Gavril, adv., Hațeg. (*Dir. desp.*).

Suciu Hortensia, soție de avocat, Hațeg.

Tirea, Dr. Mihail, cand. de adv., Pui.

Vasinea Toma, avocat, Pui.

Voin Nicolae, preot, Valea-Lupului, p. u. Pui.

Zugrav Nicolae, preot, Uricani-Hobicani, p. u. Lupeni.

Despărțământul Hida-Huedin

Membru fondator.

Martin Ioan, notar, Fildul-sup., p. u. Huedin.

Membru pe viață.

Pop, Dr. Andreiu, avocat, Huedin.

Memברי ordinari.

Biserica gr.-catolică, Fildul-de-mijloc, p. u. Huedin.

Chiffa Iuliu, preot, Hida.

Domșa, Ioan Andreiu, paroh, Rachis, p. u. Hida.

Forna Petru, proprietar, Ascileul-mic.

Gal Ioan, notar și mare proprietar, Secueu, p. u. Huedin.

Moldovan Ioan, protopop, Ascileul-mic.

Murașu Gavrilă, preot, Zomborul-mare.

Pop Ioan, protopop, Morlaca, p. u. Huedin.

Pop Ioan, preot, Milvan, p. u. Hida.

Pop Stefan, preot, Fildul-de-mijloc, p. u. Huedin.

Poruțiu Iuliu, not., dir. de bancă, Almașul-mare.

Pușcaș Georgiu, preot, Sta-Maria, p. u. Hida.

Roșca Pavel, protopop, Sân-Petru, p. u. Hida.

Roșca Remus, preot, Tâmașa, p. u. Aghireș.

Tâmaș, Dr. Simeon, adv., Hida. (*Dir. desp.*).

Despărțământul Lăpuș.

Membru fondator.

Nemeș Iosif, paroh, Lăpușul-român.

Membru pe viață.

Perhaița Ioan, paroh, Dobric, p. u. Lăpușul-unguresc.

Memברי ordinari.

Anca Alexandru, notar în penz., Mănăstur.

Anca Marietta, soție de medic, Mănăstur.

Avram Nicolau, protopop, Mănăstur.

Buzura, Dr. Gavril, avocat, Lăpușul-unguresc. (*Dir. desp.*)

Dragomir Ioan, paroh, Mănăstur.

Dragomir Emil, paroh, Buteasa, p. u. Șomcuta-mare.

Duma Vasilie, protopop, Lăpușul-unguresc.

German Nicolae, paroh, Rohia, p. u. Lăpușul-unguresc.

Gheție Georgiu, paroh, Berința, p. u. Mănăstur.

Gheție Stefan, paroh, Cărpinet, p. u. Vășcău.

Herman Alexandru, preot, Rogoz, p. u. Lăpușul-unguresc.

Marica Alexandru, paroh, Preluca, p. u. Mănăstur.

Medan Teodor, contabil de bancă, Mănăstur.

Mihalca Alexandru, paroh, Cernești, p. u. Mănăstur.

Mihalca Vasiliu, proprietar, Mănăstur.

Musta Vasiliu, protopop, Lăpușul-unguresc.

Nechita Petru, proprietar, Mănăstur.

Oltean Ioan, paroh, Suciul-de-sus.

Perhaița Alexandru, paroh, Dobric, p. u. Lăpușul-unguresc.

Petrovan George, paroh, Rușor, p. u. Mănăstur.

Pop Alexandru, paroh, Cernești, p. u. Mănăstur.

Pop Gavril, proprietar, Mănăstur.

Popescu Grigorie, paroh, Suciul-de-jos.

Șanta Ioan, paroh, Dobric, p. u. Iliușa.

Stupariu Alexiu, contabil, Mănăstur.

Szabo Vasilie, cand. de preot, Mănăstur.

Despărțământul Lipova.

Membru fondator.

Mocsonyi Antoniu, Bulciu, p. u. Birchîș.

Memברי pe viață.

Ionașiu Petru, Bulciu, p. u. Birchîș.

Saviciu Aurel, Lipova.

Tuducescu, Ioan, dir. de bancă, Lipova.

Memברי ordinari.

Cimponeriu Ioan, preot, Lipova.

Cioban, Dr. Aurel, avocat, Lipova.

Givulescu Procopiu, protopop, M.-Radna.

Halic, Dr. Aureliu, medic, Lipova.

Hamsea Voic, protop., Lipova. (*Dir. desp.*).

Marienescu Grigoriu, Lipova.
 Marta, Dr. Alexandru, avocat, Lipova.
 Missits, Dr. Constantin, avocat, Lipova.
 Montia, Dr. Emil, avocat, Şiria.
 Saviciu George, notar comunal, Lipova.

Despărţământul Ludoş.

Membri fondator.

Suciu Vasilie, preot, Căpuşul-de-Câmpie.

Membri pe viaţă.

Kormos Emil, mare proprietar, Grebeniş, p. u. Căpuşul-de-Câmpie.
 Muntean Dănilă, not. cerc. în penz., Cuciu.

Membri ordinari.

Badiu Andreiu, paroh, M.-Ludoş.
 Boeriu Ioan, preot, Lechinţa-de-Murăş, p. u. Iernot. (*Dir. desp.*).
 Boeriu Laura, Lechinţa-de-Murăş, p. u. Iernot.
 Bozac Gregoriu, Velcher, p. u. Miheş.
 Elecheş Marius, Velcherul-de-Câmpie, p. u. Miheşul-de-Câmpie.
 Hârşian Teodor, preot, Chimitelnic, p. u. Sânger.
 Hodoş Basiliu, preot, Iclandul-mare, p. u. Căpuşul-de-Câmpie.
 Maior Emil, proprietar, Chimitelnic, p. u. Sânger.
 Morariu Vasiliu, inv., M.-Ludoş.
 Nagy Teodor, preot, Zau,
 Oltean, Dr. Ioan, avocat, M.-Ludoş.
 Orăsan Vasile, preot, M.-S.-Iacob, p. u. Cuciu.
 Orbean Romul, preot, Iclânzel, p. u. Căpuşul-de-Câmpie.
 Pop Nicolae, Săcal, p. u. Sânger.
 Rusu Ioan, agronom, Murăş-Ludoş.
 Rusu Vasile, preot, Şeulia, p. u. Miheş.
 Şogan Bucur, Budiu, p. u. Sânger.
 Solomon Nicolau, protopop, M.-Ludoş.
 Vodă Alexandru, preot, Vaidei p. u. Ogra.

Despărţământul Lugoş.

Membri fondatori.

Biserica română gr.-or. din Lugoş.
 Hossu, Dr. Vasile, episcop, Lugoş.
 Lupu Alexandru, general în penz., Viena.
 Pop, Dr. Isidor, avocat, Lugoş.

Membri pe viaţă.

Dobrin, Dr. George, avocat, Lugoş.
 «Făgeţana», inst. de credit şi econ. Făget.
 Haţeg Titu, avocat, Lugoş.
 Măiestrii jocari din Lugoş.

Membri ordinari.

Boroş Ioan, canonic, Lugoş.
 Branişte, Dr. Valeriu, publicist, Lugoş.
 Florescu, Dr. Dimitrie, protonot. orăş., Lugoş.
 Gaiţa, Dr. Ioan, avocat, Făget.
 Iancu Liviu, paroh, Zăbrani, p. u. Hidegkut.
 Major n. Bogdan, Silvia, vâd. de medic, Lugoş.
 Mohan David, cassar la fil. «Albina», Lugoş.
 Olariu Sebastian, protopop, Făget.
 Pop Petru, prepozit, Lugoş.
 Popescu, Iacob, vice-prez. la sedria orfanală, Lugoş.
 Popovici, Dr. George, protopop, Lugoş. (*Dir. desp.*)
 Raţiu Dominic, dir. fil. „Albina“, Lugoş.
 Vălean Alexandrina, soţie de adv., Lugoş.
 Vălean, Dr. Aurel, avocat, Lugoş.

Despărţământul Mediaş.

Membri ordinari.

Almăşan Ioan, paroh, Alma, p. u. Ibaşfalău.
 Avram Teodor, paroh, Biertan.
 Chendi Dionisie, paroh, Şaroşul-săsesc p. u. Mediaş.
 Cucui Mihai, învăţător, Ibişdorful-săsesc, p. u. Mediaş.
 Fodorean Ioan, paroh, Moşna.
 Harhoi Zaharie, inv., Aţel, p. u. Mediaş.
 Ivan Pantelie, proprietar, Boian, p. u. Basna.
 Jurca Iuliu, proprietar, Răvăşel. p. u. Moşna.
 Langa Ioan, inv., Dârlos.
 Langa Vasilie, inv., Dârlos.
 Mircea Romul, protopresbiter, Mediaş.
 Moldovan Ioan protopop, Mediaş.
 Moldovan, Dr. Mihail, cand. de adv., Ibaşfalău.
 Moldovan Pancratie, pantofar, Biertan.
 Moruşca Pompiliu, paroh, Şeica-mare.
 Nistor Ioan, contabil, Şeica-mare.
 Peculea Marius, contabil, Mediaş.
 Popovici Atanasii, comerciant, Mediaş.
 Popovici Mihail, comerciant, Mediaş.
 Racoţa Ioana, soţie de medic, Şeica-mare.
 Racoţa Nicolau, medic, Şeica-mare.
 Roman, Dr. Dionisiu, avocat Mediaş. (*Dir. desp.*)
 Roman George, inv. în penz., Aţel, p. u. Mediaş.
 Tatar Mihail, inv., Aţel, p. u. Mediaş.
 Tipuriţa Nicolae, contabil, Ibaşfalău.
 Toma Fabiu, dir. la însoţirea comercială «Mugurul», Ibaşfalău.

Despărțământul Mercurea.

Membru fondator.

Droc Ioan, protopresbiter, Mercurea.

Membri pe viață.

Colbasi, Constantin de, proprietar, Șpring.
p. u. Cunța.

Crăciun Samuil, propr., Doștat, p. u. Cunța.

Membri ordinari.

Cassa de păstrare în Mercurea.

Comuna bisericească Rod, p. u. Poiana.

Comuna Apoldul-mic.

Dobrota Ilie, preot, Poiana.

Genie Ioan, preot, Rod, p. u. Poiana.

Insoțirea de credit, Apoldul-Mic.

Iuga Dionisiu, notar, Rod, p. u. Poiana.

Măcelariu Alexandru, proprietar Sângătin,
p. u. Mercurea

Măcelăriu, Dr. George, avocat, Mercurea.

«Mielul», cassă de păstrare, Poiana.

Mihu, Dr. Victor, medic, Poiana.

Munthiu Dimitrie, notar, Reciu, p. u. Gârbova.

Păcurariu, Avram S., protopop, Mercurea.
(*Dir. desp.*)

Pamfiloiu Dumitru, preot, Jina, p. u. Poiana.

Sava Constantin, inv., Jina, p. u. Poiana.

Schiau, Dr. Nicolae, adv., Mercurea.

Șerb Ioan, preot, Poiana.

Străulea Ioan, notar, Jina, p. u. Poiana.

Despărțământul Mociu.

Membru fondator.

Simon Dionisiu, propriet., Sângeorgiul-de-Câmpie, p. u. Sân-Petru.

Membri pe viață

Dan Ioan, medic, Mociu.

Leoca Ioan, proprietar, Sâmbotelec, p. u. Mociu.

Membri ordinari.

Botezan Pompeiu, neguțător, Șermașu-mare.

Bozac Ieronim, proprietar, Budateleec.

Bozac Ioan, preot, Sâmbotelcul-de-Câmpie,
p. u. Mociu.

Ciuca Simeon, preot, Mociu.

Colceriu Stefan, vice-protopop emer., Dâmb,
p. u. Sân-Petru.

Dănilă Ieronim, preot, Budateleec.

Dumbrava Teodor, proprietar, Budateleec.

Florian Octavian, preot, Țăgșor, p. u. Șăr-mășel.

German Iuliu, inv., Sâmbotelec, p. u. Mociu.
Godolan Ioan, proprietar, Julateleec, p. u.
Bonțida.

Hădărean Traian, paroh, Vaida-Cămăraș, p.
u. Mociu.

Hopârțian Basiliu, preot, Gădălin, p. u. Apa-
hida. (*Dir. desp.*)

Moldovan, Dr. Victor, avocat, Mociu.

Murășan Auxentiu, preot, Imbuz, p. u. Bon-
țida.

Pop Emil, preot, Cistelec, p. u. Balda.

Popu Simeon, preot, Năoiu, p. u. Șermașu-
mare.

Vodă Andreiu, preot, Ormenișul-de-Câmpie.

Despărțământul Murăș-Oșorheiu.

Membru fondator.

Cerghedi n. Cianto, Nina, M.-Oșorheiu.

Membri pe viață.

Draia, Dr. Enea, adv., M.-Oșorheiu.

Ladoșan Eremie, pretor, i. p. M.-Oșorheiu.

Motoran Nicolau, paroh, M.-Sângeorgiu, p. u.
M.-Oșorheiu.

Vulc Nicolau, arândator, Pogăceaua, p. u.
Riciul-de-Câmpie.

Membri ordinari.

Almășan Ștefan, Riciul-de-Câmpie.

Barbulescu Alexandru, preot, Băla, p. u.
Ormenișul-de-Câmpie.

Bârsan Ioan, preot M.-St.-Craiu, p. u. M.-
Oșorheiu.

Ijac, Dr. Aureliu, medic cercual, Riciul-de-
Câmpie.

Oltean Alexandru, paroh, Medeșfalău, p. u.
M.-Oșorheiu.

Oprea Zaharie, paroh, Bandul-de-Câmpie.

Pantea Ioan, cand. de adv., Riciul-de-Câmpie.

Pop Filip, preot, Bandu-de-câmpie.

Rusu Stefan, protopop, M.-Oșorheiu. (*Dir.
desp.*)

Saltelechi Vasile, preot, Bardoș, p. u. Murăș-
Oșorheiu.

Stoicovici Ștefan, paroh, M.-Cristur, p. u.
Nirașteu.

Tatar Vasile, paroh, Chibelia-Sântiuan, p. u.
Iedd.

Tirnovan Alexandru, protopop, Pogăceaua-
de-Câmpie, p. u. Riciul-de-Câmpie.

Valea Alexandru, paroh, Sânmărtinul-de-
Câmpie, p. u. Riciul-de-Câmpie.

Despărțământul Murăș-Uioara.

Membru pe viață.

Elekesi Blatin, învățător, Spálnaca, p. u. M.-Uioara.

Membri ordinari.

Baciu Ioan, paroh, Noșlac, p. u. M.-Uioara.
Bucur Iuliu, paroh. Gâmbuș, p. u. Bichiș.
Buzdugan Militon, paroh, Căptălanul-de-Murăș, p. u. Murăș-Uioara.

Cristea Petru, paroh, Găbud, p. u. Ciuci.
Deac Ioan, paroh, Gheaja, p. u. M.-Luduș.
German Emil, iurist, Botez, p. u. Ciuci.
German Emil, paroh, Turdasul-român, p. u. Lopadea-ungurească.

Gruia Vasile, paroh, Cisteiul-unguresc, p. u. M.-Uioara.

Micu George, paroh, Alecuș, p. u. Sâmbenedic.

Moldovan Ioan, protopop onorar, Ciunga, p. u. M.-Uioara.

Morariu, Dr. Iuliu, avocat, M.-Uioara.

Oprinca Ariton, econom, Găbud, p. u. Ciuci.

Oniț Teodor, paroh, Găbud, p. u. Ciuci.

Pop Emiliu, protopop, M.-Uioara. (*Dir. desp.*)

Pop Iacob, locotenent i. p. Noșlac, p. u. M.-Uioara.

Rișca Ioan, iurist, M.-Uioara.

Sas Teodor, paroh, Fărău, p. u. M.-Uioara.

Spinean George, paroh, Nandra, p. u. Bichiș.

Trif Augustin, paroh, Cecolaca, p. u. Bogata-de-Murăș.

Ungurean Emil, inv., proprietar, Căptălanul-de-Murăș, p. u. M.-Uioara.

Despărțământul Năsăud.

Membri fondatori.

«Aurora», institut de credit, Năsăud.

Feldru, comuna, p. u. Năsăud.

Ilva-mare, comuna Ilva-mare.

Maier, comuna, p. u. Rodna-veche.

Mititei, comuna, p. u. Năsăud.

Monda, Dr. Andreiu, medic, Sângeorgiul-rom.

Năsăud, comuna Năsăud.

Rodna-nouă, comuna, p. u. Rodna-veche.

Rodna-veche, comuna, p. u. Rodna-veche.

Sângeorgiu-rom., comuna Sângeorgiul-rom.

Telciu, comuna Telciu.

Membri pe viață.

Bichigiu, comuna, p. u. Telciu.

Cărlibaba, comuna, p. u. Telciu.

Ciocan Ioan, prof. univ., deputat, Budapesta.

Coșna, comuna Coșna.

Deac Ciril, vicar, Năsăud. (*Dir. desp.*)

„Fortuna“, inst. de credit, Rodna-veche.

Găureni, comuna, p. u. Nemigea-maghiară.

Hordău, comuna, p. u. Telciu.

Ilva-mică, comuna, p. u. Sângeorgiul-român.

Leșiu, comuna, p. u. Sângeorgiul-român.

Marțian Iulian, căpitan în penz., Năsăud.

Măgura, comuna, p. u. Rodna-veche.

Mocod, comuna, p. u. Nemigea-maghiară.

Nepos, comuna, p. u. Năsăud.

Parva, comuna, p. u. Năsăud.

Poiana (St. Iosif), comuna, p. u. Sângeorgiul-român.

Poeni, comuna, p. u. Nemigea-maghiară.

Rebra-mare, comuna, p. u. Năsăud.

Rebrișoara, comuna, p. u. Năsăud.

Romuli, comuna, p. u. Năsăud.

Runc, comuna, p. u. Năsăud.

Salva, comuna, p. u. Năsăud.

Scridon Gavril, profesor, Năsăud.

Șotropa Virgil, profesor, Năsăud.

Suplai, comuna, p. u. Nemigea-maghiară.

Zagra, comuna, p. u. Nemigea-maghiară.

Membri ordinari.

Bal, d-șoara, Virginia, învățătoare, Măgura p. u. Rodna-veche.

Bancu Grigorie, notar, Feldru, p. u. Năsăud.

Bolfa Silviu, oficial în penz., Năsăud.

Bulbuc Zaharie, paroh, Măgura, p. u. Rodna-veche.

Ciorba Iulian, paroh, Maier, p. u. Rodna-veche.

Coruț Adeodat, proprietar, Maier, p. u. Rodna-veche.

Drăgan, Dr. Nicolae, profesor Năsăud.

Făgărășan Mihail, protopop, Tăure, p. u. Nemigea-maghiară.

Ghețe Ioan, dir. gimnazial, Năsăud.

Grivase Virginia, învățătoare, Nepos, p. u. Năsăud.

Halița Alexandru, profesor, Năsăud.

Ilieș Pavel, proprietar, Maier, Rodna-veche.

Ilieș Petru, proprietar, Maier, Rodna-veche.

Mălaiu, Dr. Ioan, avocat, Rodna-veche.

Mihailaș Iosif, proprietar, Năsăud.

Moisil, Dr. C., profesor, Năsăud.

Nichiti Damian, inv., Ilva-mică, p. u. Sângeorgiul-român.

Pălăgeșiu Alexandru, notar, Năsăud.

Partene Anhidim, proprietar, Maier, p. u. Rodna-veche.

Precup Anton, paroh, Rebrîșoara. p. u. Năsăud.

Păcurariu Ioan, profesor, Năsăud.

Pletosu Grigorie, protoiereu, prof., Năsăud.

Popelea Simeon, perceptor reg. de dare în penz., Rodna-veche.

«Reuniunea de împr. și păstrare în Ilva-mare».

Rus Ioan, comerciant, Maier, p. u. Rodna-veche.

Sânjoan Corneliu, cand. de prof., Maier, p. u. Rodna-veche.

Sânjoan Dănilă, notar comunal, Maier, p. u. Rodna-veche.

Seni Ignat, învățător, Năsăud.

Slăvoacă Ieronim, paroh, Ilva-mare.

Stoian, Dr. George, medic, Ilva-mare.

Tanco, Dr. Paul, prof., Năsăud.

Utaea, Dr. Octavian, avocat, Rodna-veche.

Despărțământul Nocrichiu.

Membri ordinari.

Bălăban Eliseu, comisar de drum, Alțina, p. u. Nocrichiu.

Bendorfean Ioan, notar, Ghijasa-de-sus, p. u. Bârghiș.

Bologa Florian, paroh, Marpod, p. u. Nocrichiu.

Bonea Ioan, paroh, Fofeldea, p. u. Nocrichiu.

Dragoman Simeon, învățător, Cichindeal, p. u. Nocrichiu.

Duca Demetriu, notar, Bendorf, p. u. Nocrichiu.

Gavrea Nicolae, paroh, Bendorf, p. u. Nocrichiu.

Holerga Ioan, paroh, Chirpăr, p. u. Nocrichiu.

Jurca Iuliu, proprietar, Răvășel, p. u. Bârghiș.

Maniu, Ioan D., cassar de bancă, Fofeldea, p. u. Nocrichiu.

Meșian Aron, paroh, Nocrichiu.

Millea Aurel, notar, Fofeldea, p. u. Nocrichiu.

Petra-Petrescu, Nicolae, dir. de bancă, Fofeldea, p. u. Nocrichiu. (*Dir. desp.*)

Petrișor Ioan, paroh, Alțina, p. u. Nocrichiu.

Stoian Valeriu, paroh, Ghijasa-de-sus, p. u. Bârghiș.

Tatu Ioan, paroh, Cichindeal, p. u. Nocrichiu.

Despărțământul Orade.

Membri fondator.

Radu, Dr. Demetriu, episcop, Oradea-mare.

Membri pe viață

Moldovan Iosif, preot, Ortiteag, p. u. Aleșd.

Papp, Dr. Coriolan, avocat, dir. de bancă, Oradea-mare.

Membri ordinari.

Ardelean, Dr. Isaia, avocat, Tinca.

Ardelean, Dr. Iustin, avocat, Oradea-mare.

Babi Vasiliu, ofic. de bancă, Oradea-mare.

Blaga Eutim, paroh, Tulca, p. u. Salonta-mare.

Bulc, Dr. Cornel, secret. ep., Oradea-mare.

Butean Ioan, canonic, Oradea-mare.

Ciceronescu Samuil, preot, Oradea-mare.

Dudulescu Georgiu, preot, Miersig, p. u.

Gepiu.

Fodor, Dr. Victor, medic, Oradea-mare.

Ghenț Ioan, protopop, Oradea-mare.

Gherlan Ioan, notar, Fughiu-Oșorheiu.

Kiss, Dr. D., avocat, Oradea-mare.

Koos Moise, proprietar, Coașd, p. u. Tinca.

Lazar, Dr. Aurel, avocat, Oradea-mare. (*Dir. desp.*)

Mangra, Dr. Demetriu, cand. de adv., Oradea-mare.

Mangra Vasilie, vicar, Oradea-mare.

Muntean Alexandru, protopop, Birtin, p. u. Vad.

Popa Mihaiu, notar, Tășad, p. u. Drăgești.

Pap Georgiu, preot, arhivar consist., gr.-or., Oradea-mare.

Popescu, Dr. George, avocat, Salonta-mare.

Popovici Alexandru, paroh, Ucuriși.

Porumb Nestor, paroh, Tulca, p. u. Salonta-mare.

Șipoș Stefan, protopop, Vad.

Stan, Dr. Florian, canonic, Oradea-mare.

Stanca Teodor, preot, Groși, p. u. Aleșd.

Tărău Iosif, teolog abs., Săcădat.

Teuca Vasilie, învăț., Tăut, p. u. Talpoș.

Zigre Nicolau, adv., Oradea-mare.

Despărțământul Orăștie.

Membri fondatori.

«Ardeleana», institut de credit, Orăștie.

Erdélyi n. Bardoși, Victoria, soție de medic, Orăștie.

Mihaiu Ioan, proprietar, Orăștie.

Mihu, Dr. Ioan, adv., Vinerea, p. u. Șibot.

Muntean, Dr. Aurel, avocat, Orăștie.

Vlad, Dr. Aurel, dep. dietal, adv., Orăștie.

Membri pe viață.

Bistrișeanu L., Bințiști, p. u. Orăștie.

Corvin Simeon, comerciant, Orăștie.

Indrieș Iosif, proprietar, Băcăinți, p. u. Șibot.

Moldovan, Dr. Silviu, avocat, Orăștie.

Romos, comuna, p. u. Orăștie.
 Romoșel, comuna, p. u. Orăștie.
 Vlad Nicolau, farmacist, Orăștie.
 Vulcu, Ioan I., proprietar, Orăștie.

Membri ordinari.

Botean Ioan, preot, Bințiști, p. u. Orăștie.
 Dobó de Rusca, Dr. Romul, medic, Orăștie.
 Erdélyi, Dr. Ștefan, medic, Orăștie.
 Lăpădatu n. Pap, Veturia, soție de dir. de bancă, Orăștie.
 Lăpădatu, Ioan I., dir. instit. «Ardeleana», Orăștie. (*Dir. desp.*).
 Margita Aurelia, soție de avocat, Geoagiu.
 Margita, Dr. Ioan, avocat, Geoagiu.
 Mihailă Nicolae, proprietar, Vinerea, p. u. Șibot.
 Moța Ioan, preot, Orăștie.
 Popovici Ilie, preot, Sebișel, p. u. Orăștie.
 Roman Nicolau, preot, Romoșel, p. u. Orăștie.
 Roșu Adam, Geoagiu.
 Todica Gavril, contabil, Geoagiu.
 Vaidei, comuna bisericească gr.-or. Vaidei, p. u. Orăștie.

Despărțământul Oravița.

Membri fondatori.

Petrovici Ioan, preot, Ciclova-română, p. u. Oravița.
 Roșu Pavel, preot, Vrani.
 Méhes, Dr. Ludovic, medic, Oravița.

Membri pe viață.

Avramescu Sofronie, preot, Nicolinț, p. u. Răcășdia.
 Corcan Dumitru, propr., Iladia, p. u. Răcășdia.
 Gropșan, Dr. Mihaiu, avocat, Oravița.
 Nedelcu, Dr. Ioan, avocat, Oravița.
 Nemoian Mina, notar, Ciuchici, p. u. Răcășdia.
 Panciovan Teodor, preot, Iertof, p. u. Vrani.
 Popovici, Alexandru P., protopop, Oravița.
 Roșiu Iuliu, proprietar, Vrani.
 Savu Ioan, notar în pens., Iertof, p. u. Vrani.
 Stanca Toma, comerciant, Cacova.
 Tămășel, Dr. Iuliu, adv., Sasca-montană.
 Trăilă Ilia, avocat, Oravița.
 Vișan Simeon, comerciant, Slatina, p. u. Sasca-montană.
 Vranianțu Iosif, notar, Vrani.

Membri ordinari.

Albu Adam, notar, Iladia, p. u. Răcășdia.
 Anca, Dr. George, avocat, Oravița.
 Bereș Nicolau, preot, Ciuchici, p. u. Răcășdia.
 Bernaz Petru, paroh, Secaș, p. u. Cacova.
 Birou Iuliu, inv., Tievaniul-mare, p. u. Cacova.
 Bistrean Sinesie, preot, Jurjova, p. u. Dognecea.
 Bogdan Georgiu, comerc., Oravița-română, p. u. Oravița.
 Bogdan Ioan, inv., Oravița.
 Boitor Dumitru, arhitect, Oravița-română, p. u. Oravița.
 Bojinca, Eva Stanca, comerciantă, Tievaniu-mare, p. u. Cacova.
 Caiman Georgiu, învățător, Tievaniu-mare, p. u. Cacova.
 Cigărean, Dr. Liviu, avocat, Oravița.
 Coca, Dr. Alexandru, adv. Sasca-montană.
 Corcan Petru, prim-pretor, Iam.
 Cornean, Dr. Petru, avocat, Oravița. (*Dir. desp.*).
 Gropșan Ioan, paroh, Cărbunari, p. u. Sasca-montană.
 Hubian, vâd. Ofelia, Cacova.
 Iepure Ioan, notar cerc., Greovaș, p. u. Cacova.
 Jianu George, învățător, Oravița.
 Jucu Maxim, comerciant, Socolar, p. u. Răcășdia.
 Lăpădat Ioan, comerciant, Ciuchici, p. u. Răcășdia.
 Lăpădat Victor, Berliște, p. u. Iam.
 Lazar Carol, învățător, Oravița-română, p. u. Oravița.
 Leza Vasile, comerciant, Tievaniu-mare, p. u. Cacova.
 Lința Traian, Cacova.
 Lungu Catina, Sasca-montană.
 Manguica, Dr. Ioan, medic cercual, Oravița.
 Măran Ioan, preot, Ciclova-română, p. u. Oravița.
 Mărginean Vasile, funcț. de bancă, Oravița-română, p. u. Oravița.
 Mila Pavel, funcționar particular, Oravița.
 Mioc Efrem, comerciant, Vărădia.
 Muntean, Dr. Baltazar, adv., Oravița.
 Murgu Vasile, paroh, Iertof, p. u. Vrani.
 Murgu Vasile, paroh, Ciclova-montană, p. u. Oravița.
 Nedici Iosif, comerciant, Oravița.
 Novacovici Emilian, inv., Răcășdia.

Pavlovici Carol, oficial de bancă, Oravița-română.
 Popa Simeon, comerciant, Ticvaniul-mare, p. u. Cacova.
 Popescu Simeon, contabil, Cacova.
 Poruțiu Victor, protopop, Oravița-română, p. u. Oravița.
 Reuniunea română de cântări și lect., Sasca-montană.
 Rusu Dimitrie, protopop, Ticvaniu-mare, p. u. Cacova.
 «Săscana», societate pe acții, Sasca-montană.
 Stoina Ioan, econom, Ticvaniu-mare, p. u. Cacova.
 Stoina, Dr. Petru, cand. de adv., Oravița.
 Strîmbei Cornel, preot, Oravița-română, p. u. Oravița.
 Țieran, Ioan E., librar, Oravița.
 Vuia Nicolau, neguțator, Ticvaniu-mare, p. u. Cacova.

Despărțământul Panciova.

Membbru fondator.

Neagoe Ioanichie, preot, Petrovoselo.

Membri pe vieță

Borca, d-șoara Iconia, Petrovoselo.
 Comuna Romanpetre.
 «Concordia», institut de credit, Uzdin.
 Miclea, Dr. George, avocat, Alibunar.
 Miclea Trifon, protopop, Satul-nou.
 Popescu Damian, paroh, Ofcea, p. u. Panciova.
 «Steaua», institut de credit, Petrovoselo.

Membri ordinari.

Andresi, Dr. Alexandru, medic, Petrovoselo.
 Baba, Petru M., vicenotar, Seleuș.
 Birescu, Dr. Alexandru, avocat, Panciova.
 Biserica gr.-or. română, Ofcea, p. u. Panciova.
 Biserica gr.-or., Uzdin.
 Boldovina Marcu, cand. de preot, Dolova.
 Bortoș Remus, inv., Cubin.
 Burz Pompiliu, contabil, Sânmihai.
 Marcu, Traian I., secretar de bancă, Satu-nou.
 Mihailășiu, Dr. Victor, medic comunal, Satul-nou.
 Milu Iancu, paroh, Uzdin.
 Onciu Constantin, comerciant, Uzdin.
 Onciu Iosif, contabil la fabrica Ganz, Buda-pesta.
 Ortopan George, proprietar, Satul-nou.
 Popa Iosif, învățător, Seleuș.

Popa Ștefan, paroh, Seleuș.
 Popovici Nicolae, paroh, Alibunar.
 «Sentinela», institut de credit, Satul-nou.
 Stoica Petru, dir. exec., Satul-nou, (*Dir. desp.*)
 Vereș Corneliu, comerciant, Végsszentmihály.

Despărțământul Reghin.

Membbru fondator.

Șagău Galacteon, protopop, M.-Cueșd, p. u. Deda. (*Dir. desp.*)

Membri pe vieță.

Bran, Dr. Eugen, adv., Teaca.
 Hossu Ioan, preot, Milașu-mare.
 Niculescu Alexandru, preot, Meșterhaza.
 Popescu, Dr. Ioan, adv., Reghin.
 Popescu Iosif, dir. de bancă, Rghin.

Membri ordinari.

Barbu Eugenia, Reghin.
 Barbu Sever, contabil, Reghin.
 Brătean Mihail, paroh, Potoc, p. u. Reghinul-săseșc.
 Bucur Alexandru, croitor, Toplița-română.
 Căzan George, paroh, Filea, p. u. Deda.
 Chețan, Dr. Augustin, adv., Reghin.
 Cristea Alexandru, cassar comunal, Toplița-română.
 Dinca Ioan, paroh, Săcalul-de-munte, p. u. Jeciu.
 Dumbravă Aurel, paroh, Habic, p. u. Gurghiu.
 Gliga Nicolau, paroh, Râpa-de-sus, p. u. Disnăieu.
 Harșa, Dr. Ioan, adv., Reghin.
 Harșa Vasile, paroh, Mihălești, p. u. Ormenișul-de-Câmpie
 Lupu Zaharie, paroh, Hodac, p. u. Gurghiu.
 Maier George, paroh, Toplița.
 Man Octavian, învățător, Milășel, p. u. Ormenișul-de-Câmpie.
 Mazere Ioan, măcelar, Toplița-română, p. u. Toplița.
 Moldovan Nicolae, comerciant, Toplița.
 Muntean Vasile, preot, Solovăstru, p. u. Gurghiu.
 Neagoș Petru, medic, Deda.
 Nicoară Grigoriu, preot, Ibănești, p. u. Gurghiu.
 Nistor Nicolau, învățător, Săcalul-de-munte, p. u. Ieciu.
 Oltean Alexandru, paroh, Jabenița, p. u. Gurghiu.

Pop Ioan, învățător, Cașva, p. u. Gurghiu.
 Popa Ariton, protopop, Reghin.
 Popescu Iosif, paroh, Dumbrava, p. u. Disnăieu.
 Popescu Sabin, contabil, Reghin.
 Popescu, Dr. Teodor, cand. de adv., Reghin.
 Șipoș Iosif, Reghin.
 Silaghi Ioan, preot, Idicel, p. u. Ieciu.
 Tilicea, Dr. Liviu, medic, Toplița.
 Vescan, Dr. Ioan, avocat, Teaca.
 Vodă Ioan, paroh, Deda.
 Zehan Simeon, paroh, Cașva, p. u. Gurghiu.

Despărțământul Săliște.

Membru fondator.

Ittu Mihail, silvicultor, Arad.

Membri pe viață.

Cacova, comuna Cacova, p. u. Orlat.
 Cacova, comuna, bisericească Cacova, p. u. Orlat.
 Gurăului, comuna Gurăului, p. u. Orlat.
 Hențu Nicolau, notar i. p., Săliște.
 Popa al Opri, Nicolae, Săliște.
 Săliște, comuna, Săliște.
 Tilișca, comuna bisericească Tilișca, p. u. Săliște.
 Tilișca, comuna Tilișca, p. u. Săliște.

Membri ordinari.

Banciu Dumitru, farmacist, Săliște.
 Banciu Ioan, comerciant, Săliște,
 Biserica gr.-or. din Gurăului, p. u. Orlat.
 Brătian Constanța, Săliște.
 Brătian George, șef de birou în penziune, Săliște.
 Calefariu, Dr. Nicolae, medic, Săliște. (*Dir. desp.*)

Comșa Ionel, comerciant, Săliște.
 Comșa, Dr. Nicolau, medic, Săliște.
 Comșa Petru, Săliște.
 Comaniciu Nicolae, notar, Gurăului, p. u. Orlat.

Decei Aurel, notar, Gurăului, p. u. Orlat.
 Dragits Petru, prim-pretor, Săliște.
 Doboiu Teodor, comerciant, Săliște.
 Galeș, comuna biser. Galeș, p. u. Săliște.
 Galeș, comuna Galeș, p. u. Săliște.
 Hanzu Ioan, preot, Cacova, p. u. Orlat.
 Herța Constantin, contabil, Săliște.

Iosif Ilie, preot, Galeș, p. u. Săliște.
 Ittu George, preot, Vale, p. u. Săliște.
 Ivan Ioan, notar i. p., Gurăului, p. u. Orlat.
 Măcelar Ilie, propr., Gurăului, p. u. Orlat.
 Mag, comuna Mag, p. u. Săliște.
 Manta Ioan, preot, Gurăului, p. u. Orlat.
 Manuil Iacob, notar, Topârcea, p. u. Apoldulmic.
 Milea Valeriu, notar, Tilișca, p. u. Săliște.
 Orlat, comuna, p. u. Orlat.
 Oțoiu Ioan, preot, Aciliu, p. u. Săliște.
 Țesamosca Ludovic, contabil și propr., Orlat.
 Petra, Dr. Nicolae, avocat, Săliște.
 Pop Ioan, notar, Aciliu, p. u. Săliște.
 Prunaș Dr. George, medic, Orlat.
 Roșca Capitan, lordache, comerciant, Săliște.
 Săcel, comuna Săcel, p. u. Săliște,
 Săcel, comuna bisericească, p. u. Săliște.
 Savu Sabin, notar, Vale, p. u. Săliște.
 Tămaș Nicolae, notar, Cacova, p. u. Orlat.
 Țintea Nicolae, comerciant, Săliște.
 Vale, comuna Vale, p. u. Săliște.
 Vlad Alexandru, preot, Mag, p. u. Săliște.

Despărțământul Săn-Miclăuș.

Membri fondatori.

Ardelean Mihai, proprietar, Pesac.
 Oporean, Dr. Nestor, adv., Săn-Miclăușul-mare.
 (*Direct. desp.*)

Membri pe viață.

Bogdan Emil, dir. de bancă, Comloșul-mare.
 Fumor Pavel, proprietar, Nereu, p. u. Tirimia-mare.
 Mezin, Eremie jun., proprietar, Nereu, p. u. Tirimia-mare,
 Mezin Pavel, proprietar, Nereu, p. u. Tirimia-mare.
 Pascu Iosif, proprietar, Comloșul-mare.

Membri ordinari.

Dămian, Dr. Ioan, adv., Săn-Miclăușul-mare.
 Deciu Victor, paroh gr.-cat., Cenadul-sârbesc, p. u. Cenadul-german.
 Deciu Vasiliu, paroh, Săn-Miclăușul-mare.
 Fumor Eremie, Nereu, p. u. Tirimia-mare.
 Miulescu Paul, protopop, Comloșul-mare.
 Păcățian Mihail, Comloșul-mare.
 Popovici Ioan, paroh, Săn-Miclăușul-mare.
 Stanciu Sofron, comerciant, Comloșul-mare.
 Vuia Iuliu, inv. dirig., Comloșul-mare.

Despărțământul Sătmar-Ugocea.

Membri fondatori.

Dragoș, Dr. Teofil, avocat, Baia-mare.
Pocol Alexiu, proprietar de mine, Baia-mare.
«Sătmăreana», societate pe acții, Seini.

Membri pe viață.

Balea Simion, protopop, Sapintia.
Barbul Gavril, proprietar, Mocira, p. u. Baia-mare.
Dunca născ. Kiss, Antonia, Sătmar.
Dredean Eugeniu, preot, Târșolt.
Fanea Ioan, preot, Sarasău, p. u. M.-Siget.
Hotea Ioan, capelan, Turț.
Mihály, Dr. Ioan, protofiscal comit., M. Siget.
Pap Alexandru de Kápolnok-Monostor, jude la tabla reg., Baia-mare.
«Perșeiu», asoc. de credit, Chiuzbaia, p. u. Baia-Sprie.
Pop Alexiu, paroh, Săsari, p. u. Tăuții-de-jos.
Pop Ioan, protopop, Turț.
Serbac Ioan, paroh, Vama, p. u. Negrești.

Membri ordinari.

Achim Georgiu, dir. de bacă, Seini.
Anderco Alexandru, cuntor-înv., Ardușat.
Ardelean Vasile, paroh, Vetiș, p. u. Sătmar.
Barbul Vasiliu, jude de tribunal, Szolnok.
Bran Emil, preot, Dragomirești.
Breban jun., Alexandru, paroh, Baia-mare.
Breban Nicolau, preot, Cicârlău.
Bud Tit, vicar, Sighetul-Marmației.
Câmpean Emanuil, preot, Groși, p. u. Tăuții-de-jos.
Ceonța Dimitrie, paroh, Dumbrăvița, p. u. Baia-mare.
Ciurdar Mihaiu, protopop, Dob.
Darabant Iuliu, protopop, Boinești, p. u. Bicsad.
Demian Atanasiu, proprietar, Negreia, p. u. Baia-Sprie.
Doroș Nicolau, preot gr.-cat., Breb, p. u. Ocna-Șugatag.
Fásy Augustin, posesor, Sârbi, p. u. Ardușat.
Hengye Titu, medic, Ardușat.
Kaba, Dr. Artemiu, avocat, Seini.
Lucaciu Constantin, paroh, Craiu-Dorolț.
Lucaciu, Dr. Vasile, paroh, deputat dietal, Șisești, p. u. Baia-Sprie.
Marchiș Romul, paroh, arhidiacon, Carăi.
Marcus Ludovic, protopop, Mădăraș, p. u. Arduș.

Marinescu Aureliu, preot, Bozinta-mare, p. u. Tăuții-de-jos.

Mihalca Ioan, paroh, Jidani.
Mihalca Iosif, paroh, Pișcari, p. u. Terebești.
Mihalca Traian, cooper. parohial, Vașad, p. u. Găloș-Petreiu.
Murășan Alexandru, proprietar, Bozinta-mare, p. u. Tăuții-de-jos.
Murășan Grigoriu, paroh, Moftinul-mic.
Papp Demetriu, adv., Vezend, p. u. Portelec.
Papp Ioan, farmacist, Sătmar (farmacia I. Reizinger).
Patachi Iosif, paroh, Săsari, p. u. Tăuții-de-jos.
Pop Iacob, paroh, Bătarci, p. u. Comăușă-Sărlău.
Pop Vasiliu, preot, Buzești, p. u. Ardușat.
Raț Ioan, învăț., Istrău, p. u. Craiu-Dorolț.
Selăgean Georgiu, paroh, Ruși, p. u. Hirip.
Savanyu Ioan, avocat, Sătmar.
Stanciu George, preot, Botiz, p. u. Oșvarău.
Șuta Georgiu, protopop, Borlești, p. u. Pomi.
(*Dir. desp.*)

Szabó Gavril, paroh, Bicsad.
Târnovean Coriolan, paroh, Borlești, p. u. Pomi.
Vida Mihail, preot, Hodișa, p. u. Arduș.
Zsiros Ioan, paroh, Hurez, p. u. Supurul-de-jos.

Despărțământul Sebeș.

Membri fondatori.

Pianul-superior, comuna Pianul-superior, p. u. Sebeșul-săsesc.
Sebeșul-săsesc, comunitate scaunală, p. u. Sebeșul-săsesc.

Membri pe viață.

Ispas Simeon, proprietar, Daia-română, p. u. Oarda-inferioară.
Lancrăm, comuna Lancrăm, p. u. Sebeșul-săsesc.
«Sebeșana», inst. de credit, Sebeșul-săsesc.
«acit Cornel, farmacist, Sebeșul-săsesc.
Tacit Virgil, inginer de mine, Sebeșul-săsesc.

Membri ordinari.

Aldea Vasilie, senator orășenesc, Sebeșul-săsesc.
Băilă Ioan, tutor orfanal, Sebeșul-săsesc.
Barb Aurel, notar, Lancrăm, p. u. Sebeșul-săsesc.
Cârpenișan Gerasim, paroh, Răhău, p. u. Sebeșul-săsesc.

Cârpenișan Nicolae, paroh, Răhău, p. u. Sebeșul-săsesc.

Cib Eustate, paroh, Daia-română, p. u. Oarda-inferioară.

Cucnian Petru, paroh, Loman, p. u. Săsciori.

David Avram, preot, Sebeșul-săsesc.

Dregan Ioan, notar public, Sebeșul-săsesc.

Florin Ioan, notar, Laz, p. u. Săsciori.

Halalai Ioan, notar, Săsciori.

Hinția Nicolau, paroh, Sebeșel, p. u. Săsciori.

Insoțirea de credit Raiffeisen, Loman, p. u. Săsciori.

Loman, comuna, p. u. Săsciori.

Loman, comuna bisericească, p. u. Săsciori.

Laz, comuna, p. u. Săsciori.

Lazar, Dr. Nicolae, adv., Sebeșul-săsesc.

Medean Sergiu, protopop, Sebeșul-săsesc
(*Dir. desp.*).

Moga, Dr. Atanasiu, medic, Săsciori.

Moga Ilie, preot, Săsciori.

Moldovan, Dr. Dionisiu, avocat, Sebeșul-săsesc.

Murășan Zevedeu, preot, Sebeșul-săsesc.

Onescu Ioan, notar penz., Răhău, p. u. Sebeșul-săsesc.

Paraschiv, Eugenia I., proprietară, Sebeșul-săsesc.

Pianul-inferior, comuna bis., p. u. Sebeșul-săsesc.

Pianul-inf., comuna, p. u. Sebeșul-săsesc.

Popa Nartea, Ioan, notar, Loman, p. u. Săsciori.

Răhău, comuna Răhău, p. u. Sebeșul-săsesc. Săsciori, comuna Săsciori.

Tătar George, contabil, Sebeșul-săsesc.

Tipeiu, Sever I., farmacist, din Sebeșul-săsesc.

Vasilca Vasile, subnotar, Daia-română, p. u. Oarda-inferioară.

Vulcu, Iulian I., proprietar, Tărtăria.

Despărțământul Sibiiu.

Membri fondatori.

Harșianu, Basiliu P. de, avocat, Sibiiu.

Lebu Alexandru, proprietar, Sibiiu.

Meșianu Ioan, mitropolit, Sibiiu.

Prie Constantin, preot, Săcădate.

Rășinari, comuna Rășinari.

Stear Constantin, căpitan în penz., Jina, p. u. Poiana.

Șulufu, Iosif St., consilier de trib. în penz., Sibiiu.

Vișa Ioan, proprietar, Sibiiu.

Membri pe viață

Bardosi Iuliu, inspector școl. în p., Sibiiu.
Beu, Dr. Ilie, medic, Sibiiu.

Boița, comuna, p. u. Tâlmaci.

Bologa, Dr. Vasile, dir. și profesor, Sibiiu.

Câmpean Demetriu, arhivar cons., Sibiiu.

Cândeia Ioan, protopresb., Avrig.

Cosma Parteniu, dir. executiv, Sibiiu.

Cristea, Dr. E. Miron, protosincol, asesor consist., Sibiiu. (*Dir. desp.*).

Cutean Dumitru, protopop în penz., Vurpăr, p. u. Nocrichiu.

Dancăș Bucur, econom, Rășinari.

Hodoș Enea, prof. în penz., Sibiiu.

Ivan Nicolau, asesor consist., Sibiiu.

Lemény Eleonora, soție de avocat, Sibiiu.

Mihaltianu Ioan, general auditor, Sibiiu.

Popovici George, locotenent colonel în p., Sibiiu.

Popp, Dr. Ioan, medic-colonel, Sibiiu.

Preda, Ioan de, avocat, Sibiiu.

Pușcariu, Dr. Ilarion, arhimandrit, Sibiiu.

Roșca, Dr. Eusebiu R., protosincol, dir. seminarial, Sibiiu.

Russu, Dr. Octavian, avocat, Sibiiu.

Sadu, comuna Sadu, p. u. Căsnădie.

Tincu, Dr. Avram, avocat, Sibiiu.

Vățășan Ioan, funcționar de bancă, Sibiiu.

Vulc Demetriu, cassar consistorial, Sibiiu.

Membri ordinari.

Albu Nicolae, senator magistrat., Ocna-Sibiiului.

«Avrigeana», institut de credit, Avrig.

Boiu, Dr. Romul, privatier, Sibiiu.

Boiu, Ioan Baptist, preot, Sibiiu.

Borgia, Dr. Ioan, profesor, Sibiiu.

Borgia, Dr. Lucian, avocat, Sibiiu.

Breban Alexandru, jude cerc. reg., Sibiiu.

Bredicean, Dr. Tiberiu, secret. instit. «Albina», Sibiiu.

Bunea Arseniu, secret. comitet. grănițeresc, Sibiiu.

Țăldărea Nicolau, lichidator la «Albina», Sibiiu.

Comșa George, notar, Poplaca, p. u. Sibiiu.

Cosciuc Aurel, conducătorul școalei econ. rom., Sibiiu.

Cosma Maria, soție de dir. de bancă, Sibiiu.

Cosmuța, Dr. Adalbert, medic, Bpesta.

Crăciunescu, Dr. Aurel, profesor, Sibiiu.

Cristea, Dr. Nicolau, avocat, Ocna-Sibiiului.

Decian George, executor reg., Sibiiu.
Diaconovich, Dr. Corneliu, membru onorar
al Asociațiunii, București.

Fanea Ioan, notar, Tâlmăcel, p. u. Tâlmăciu.
Fincu Victor, funcț. consist., Sibiiu.

Florian Valeriu, preot, Racovița, p. u. Sebeșul-de-sus.

Fruma, Dr. Ioan, adv., Sibiiu.

Gămulea Vasilie, funcț. de bancă i. p., Sibiiu.

Goga Octavian, secret. lit. al Asoc., Sibiiu.

Hager Mihail, hotelier, Sibiiu.

Henteș Ioan, asesor la sedria orfanală, Sibiiu.

Henteș Isaia, paroh, Ocna-Sibiiului.

Iancu, Dr. Ilie, medic, Tâlmăciu.

Isac, Dr. Pompiliu, avocat, Sibiiu.

Ivan, Dr. Ioan, avocat, Sibiiu.

Jantea Marcu, paroh, Ocna-Sibiiului.

Jourca Mihaiu, notar, Rășinari.

Krafft, C. W., librar, Sibiiu.

Lazăr Victor, funcționar la Academie, București.

Lemény, Dr. Liviu, adv., Sibiiu.

Lemény, Dr. Eleonora, profesoară, Sibiiu.

Lemény, d-șoara Maria, Sibiiu.

Lucuța Pantaleon, căpitan în penz., Sibiiu.

Mariencescu, Dr. Atanasu, jude de tablă în penz., Sibiiu.

Miclea, Dr. Ioan, pretor, Cislădie.

Moga Stefan, măștru covrigar, Sibiiu.

Muntean Iuliu, jude de trib., Sibiiu.

Muntean Paul, locot. colonel în penz., Sibiiu.

Onițiu Alexiu, jude reg. în penz., Sibiiu.

Onițiu Victor, comerciant, Sibiiu.

Păcală Victor, prof., Sibiiu.

Păcășan, Teodor V., publicist, Sibiiu.

Petrașcu Elena, dir. intern. Asoc., Sibiiu.

Pipoș Tereza, privatieră, Sibiiu.

Piso, Dr. Eugen, adv., Sibiiu.

Popa Candid, înv., Sibiiu.

Popa Ioan, paroh, Cristian.

Popa Isaia, preot, Ocna-Sibiiului.

Popescu Iuliu, cassar al «Albinei», Sibiiu.

Poplaca, comuna, p. u. Sibiiu.

Popp Constantin, funcț. de bancă, Sibiiu.

Preda Victor, sculptor, Avrigh.

Proca, Dr. George, secret. consist., Sibiiu.

Răduțiu Irimie, notar, Avrigh.

Rebega Ioan, funcț. de bancă, Sibiiu.

Roman Ioan, paroh, Tâlmăcel, p. u. Tâlmăci.

Roșca Sofron, funcț. la «Albina», Sibiiu.

Russu Aurel, cand. de adv., Sibiiu.

Simplăcean G., paroh, Cornăești.

Simu Romul, înv. penz., Sibiiu.

Șpan, Dr. Petru, prof., Sibiiu.

Stefan, Dr. Dumitru, avocat, Sibiiu.

Stroia, Dr. Ioan, protopresbiter, Sibiiu.

Stroia Stefan, protonot. comit., Sibiiu.

Tâlmăcel, comuna, p. u. Tâlmăci.

Tăslăuanu, Octavian, C. secr. adm. al Asoc., Sibiiu.

Tincu Petru, funcționar de bancă, Sibiiu.

Togan Nicolau, protopop, Sibiiu.

Tritean Lazar, asesor consist., Sibiiu.

Vancu Eugen, funcț. de bancă, Sibiiu.

Vătășan Nicolae, prof. semin., Sibiiu.

Voilean Mateiu, asesor consist., Sibiiu.

Despărțământul Sighișoara.

Membri ordinari

Oltean Vasilie, inspector de drum, Saschiz, p. u. Hașfalău.

Popovici Terențiu, paroh, Jacul-român, p. u. Nadeșul-român.

Șandru Calipsa, Sighișoara.

Taflan George, notar, Crihalma, p. u. Comăna-inferioară.

Tatar Zaharia, not. de trib., Elisabetopol.

Despărțământul Șimleu.

Membri fondatori.

Mica Vasiliu, posesor, Someș-Odorheiu.

Nilvan Nicolau, avocat, Șomcuta-mare.

Pop de Băsești, George, proprietar, Băsești.

«Silvania», institut de credit, Șimleu.

Membri pe viață.

Cosma Andreiu, dir. exec., Șimleu.

Cosma Francisc, Pir.

Cosma Maria, soție de dir. de bancă, Șimleu.

Districul protopopesc gr.-cat. al Almașului, M.-S.-Georgiu, p. u. Bucium.

Lengyel Teodor, paroh, Stremți, p. u. Hodod.

Oficiul parohial gr.-cat. rom., Șomcuta-mare.

Pop, Dr. George, avocat, Zălau.

Pop Petru, paroh, Babța, p. u. Bichiș.

Pop Vasiliu, adv., Șimleu.

Trif Tit, paroh, Babța, p. u. Bichiș.

Membri ordinari.

Avram Laurențiu, Chieșd, p. u. Sărmășag.

Baliban Antoniu, preot, Băsești.

Barboloviciu Alimpu, vicar, Șimleu. (*Dir. desp.*)

Bohățel Teodor, preot, Mineu, p. u. Sâncraiu

Boroș Eugen, funcț. de bancă, Șimleu.

Bojtor, Dr. Ambrosiu, medic, Ardihat.
 Bruckenthal Ioan, paroh, Bicaz, p. u. Hodod.
 Budișan Ioan, paroh, Pria, p. u. Cizer.
 Cherebeșiu Gavril, protopop, Someșodorheiu.
 Coste Alimpiu, paroh, Cebeiu, p. u. Șimleu.
 Coste Ioan, paroh, Hosufalău.
 Coteș Vasile, paroh, Sălsăg, p. u. Silimeghiu.
 Carșai Augustin, preot, Nadișul-român, p. u. Cehul-Silvaniei.

Cucu Ioan, contabil, Bucium, p. u. Marca.
 Deleu Casiu, Siciu, p. u. Periceiu.
 Deleu, Dr. Victor, avocat, Șimleu.
 Dragomir, Ioan Ch., protopop, Năprade.
 Dragomir Teofil, proprietar, Lupoia, p. u. Creaca.

Felecan, Dr. Octavian, v.-not. comit., Zălau.
 Filep Demetriu, funcț. de bancă, Șimleu.
 Filep Victor, învăț., Unimăt, p. u. Supurul-de-jos.

Flonta Grațian, preot, Cățelul-român, p. u. Crasna.

Gyurkó, Dr. Vasile, avocat, Jibău.
 Iernea Lazar, protopop, Ciomocoș.
 Lazar, Ioan P., publicist, Șimleu.
 Lengyel Ioan, preot, Oarța-de-sus, p. u. Cehul-Silvaniei.

Maier Alexandru, funcț. de bancă, Șimleu.
 Maior Georgiu, adv., Pereceiu.
 Marcuș Augustin, oficial de bancă, Șimleu.
 Marinceș Simeon, preot, Bogdana, p. u. Bucium.

Moldovan Mateiu, preot, Agriș, p. u. Trăzneu.
 Medan Andreiu, adv., Șomcuta-mare.
 Meseșian, Dr. Coriolan, adv., Șimleu.
 Meseșian Gavril, paroh, Chieșd, p. u. Șarmășag.

Mircea, Dr. Augustin, cand. de adv., Bogdand.
 Munthiu Nicolau, secr. de bancă, Șimleu.
 Nemeș Traian, paroh, Asuagiul-de-sus, p. u. Ardihat.

Nilvan, Dr. Aurel, adv., Șomcuta-mare.
 Orian Aurel, preot, Cizer.
 Papiriu Pop, Ioan, protopop, Siciu, p. u. Periceiu.

Pintea Augustin, cand. de adv., Șimleu.
 Pop Ioan, paroh, Someș-Uilac, p. u. Biușa.
 Pop, Ioan P., paroh, Domnin, p. u. Jibău.
 Pop Mihai, paroh, Cuceu, p. u. Jibău.
 Pop, Dr. Mihai, adv., Cehul-Silvaniei.
 Pop Vasiliu, protopop, M.-Sângeorgiu, p. u. Bucium.

Pop Vasiliu, preot, protopop onorar, Oarța-de-jos, p. u. Cehul-Silvaniei.

Serb Ioan, protopop, Șomcuta-mare.
 Sima Laurențiu, preot, Săg, p. u. Cizer.
 Simoc Ioan, paroh, Răstolțul-mare, p. u. Bucium.

Simon Teodor, paroh, Iteu, p. u. Mărgita.
 Stoica, Dr. Dionisiu, publicist, Șimleu.
 Suciu, Dr. Ioan, adv., Zălau.
 Szabo Ioan, notar penz., Ardihat.
 Trif Gavril, prof. emer., Șimleu.
 Vaida Gavril, paroh, Bobota.
 Varna Alexiu, protopop, Asuagiul-de-sus, p. u. Ardihat.

Vasváry Ioan, paroh, Bârseul-de-sus, p. u. Ardihat.

Vasváry Victor, paroh, Bârseul-de-sus, p. u. Ardihat.

Vicaș Emil, paroh, Cosniciul-de-jos, p. u. Ip.
 Vicaș Augustin, Hidig, p. u. Șarmășag.

Despărțământul Tășnad.

Membri pe viață.

Coroian Demetriu, protopop, Santău. (*Dir. despărț.*).

Fulep Georgiu, Santău.

Fulep Ioan, Santău.

Mureșan Vasiliu, preot, Săuca.

Pop Gregoriu, protopop, Unimăt, p. u. Supurul-de-jos.

Steer, Dr. Coriolan, avocat, Tășnad.

Trușă Ioan, preot, Acăș.

Membri ordinari.

Bardoși Ludovic, mare proprietar, Pișcolt.

Borhidi Mihai, econom, Unimăt, p. u. Supurul-de-jos.

Covaci Ioan, învățător, Cehalul-român, p. u. Cehăluț.

Cosma Teodor, econom, Supurul-de-sus, p. u. Supurul-de-jos.

Cosmuța Iosif, învăț., Santău.

Culic Paul, econom, Unimăt, p. u. Supurul-de-jos.

Filep Georgiu, preot, Căuș.

Filep Gavril, proprietar, Căuș.

Filep Samuil, proprietar, Acăș.

Gozar Alexandru, jude comunal, Căuș.

Hoblea Vasiliu, preot, Cig, p. u. Sâncraiu.

Lobonț Ioan, preot, Sărăuad, p. u. Tășnad.

Lobonț Patriciu, preot, Silvaș, p. u. Săuca.

Marcuș Victor, preot, Pir.

Molnar George, proprietar, Santău.

Mureșan Teodor, învățător, Blagea, p. u. Cehăluț.

Orosz Vasile, pretor, Tășnad.
 Pățcaș Vasile, preot, Hotoan.
 Ploscă George, proprietar, Acăș.
 Ploscă Ioan, econom, Acăș.
 Ploscă Vasiliu, econom, Unimăt, p. u. Supurul-de-jos.
 Sfura Vasile, preot, Blagea, p. u. Cehăluț.
 Toduț Ioan, inv., Săuca.

Despărțământul Timișoara.

Membri fondatori.

Gáll, Dr. Iosif, membru al casei magnaților,
 Lucareț, p. u. Topolovețul-mare.
 Pap Vasiliu, avocat, Arad.
 Țigle, Dr. Petru, adv., Timișoara.
 «Timișana», institut de credit, Timișoara.
 Ungureanu Emanuil, adv., Timișoara.

Membri pe viață.

Bandu Ioan, propr., Mehala, p. u. Timișoara.
 Cărăbaș Romul, dir. executiv la «Timișana»,
 Timișoara. (*Dir. desp.*).
 «Corona», institut de credit, Timișoara.
 Cosma, Dr. Aurel, avocat, Timișoara.
 Cosma Lucia, soție de adv., Timișoara.
 Mezin, Dr. Valeriu, adv., Timișoara.
 Mihailovici Costa, proprietar, Elisabetinul-
 Timișoarei.

Oprean Arcadie, funcț. de bancă, Timișoara.
 Vaianțu Vasile, inv. în penz., Mehala, p. u.
 Timișoara.

Membri ordinari.

Adam Alexandrina, soție de adv., Timișoara.
 Adam, Dr. George, avocat, Timișoara.
 Albon Mihai, proprietar, Blajova, p. u. Niczki-
 falva.
 Ardelean Mihai, comerciant, Timișoara.
 Baicu Tanasie, învățător, Ghîroc, p. u. Timi-
 șoara.
 «Bănățana», institut de credit, Bucovăț, p. u.
 Recaș.
 Buibaș Dimitrie, proprietar, Bucovăț, p. u.
 Remete-timișană.
 Cărăbaș Damaschin, proprietar, Belinț, p. u.
 Chisetău.
 Crăciunescu, Dr. Cornel, adv., Timișoara.
 Czaranu Constantin, comerciant, Timișoara.
 Gerdan Nicolau, propr., Timișoara-Fabric.
 Georgieviciu, Dr. Lucian, adv., Recaș.
 Gherga Cornel, preot, Bucovăț, p. u. Recaș.
 Giulan Nicolae, econom, Utvin, p. u. Timi-
 șoara.

Groza Nicolae, preot, Sân-mihaiul-român.
 Ioaneș Teodor, preot, Bencecul-român.
 Martinovici Nicolae, preot, Topolovețul-mare.
 Micluța Nicolae, preot, Cerneteaz, p. u. Ier-
 mota-timișană.

Miculescu Ioan, funcț. de bancă, Timișoara.
 Minișan Petru, contabil, Timișoara.
 Nicolin Romul, barbier, Timișoara.
 Pascu Milu, funcționar, Timișoara.
 Pava Constantin, inv., Belinț.
 Plavosin Ioan, preot, Mehala, p. u. Timi-
 șoara.

Popovici Dimitrie, preot, Budinț, p. u. To-
 polovețul-mare.

Putici, Dr. Traian, protopresbiter, Timișoara-
 Fabric.

Rotariu Pavel, adv., Timișoara.

Secoșan Romul, preot, Ictar, p. u. Topo-
 lovețul-mare.

Selegean Gavril, preot, Timișoara-Elisabetin.
 Serb Gerasim, protopresb., Belinț.

Șincai, Dr. Traian, adv., Vinga.

Teodorovici Ioan, Timișoara.

Tocitu George, preot, Murani.

Trăilă Georgiu, protop., Timișoara-Fabric.

Zarie Romulus, comerc., Timișoara-Fabric.

Despărțământul Treiscaune-Ciuc.

Membri fondatori.

Dobrean Augustin, cavaler al ordinului «Co-
 roana României», Tulgheș.

Dobrean Ioan, paroh, Corbu, p. u. Tulgheș.

Membri ordinari.

Burlea George, paroh, Zagon.

Câmpcean Elie, protopop, Giurgeu-Sânmi-
 clăuș.

Ciobotariu Gavril, preot, Gyimes-Bükk, p.
 u. Ghimes.

Coman Ioan, capelan, Vama-Buzeului, p. u.
 Buzăul-Ungar.

Curcubetă Iordan, capelan, Budila.

Dima Ioan, preot, Sita-Buzeu, p. u. Buzăul-
 Ungar.

Dimian Constantin, protopresbiter, Brețc
 (*Direct. desp.*).

Donea-Donescu, Alexandru, paroh, Vașlab,
 p. u. Giurgeu-Sânmiclăuș.

Popovici Iosif, preot, Sepși-Sângeorgiu.

Urzică Vasile, paroh, Varviz, p. u. Ditro.

Urzicean Ioan, notar în pens., Corbu, p. u.
 Tulgheș.

Despărțământul Turda.

Membru pe viață.

Popescu, Dr. Georgiu, avocat, Turda.

Membri ordinari

«Arieșana», institut de credit și economii.
Turda.

Costin Iosif, protopop, Turda.

Mesaroș Cornel, inginer la căile ferate, Buda-
pesta.

Moldovan, Dr. Valer, adv., Turda.

Nemeș Vicențiu, preot, Săn-Mărtinul-sărat,
p. u. Grind.

Patăcean, Dr. Georgiu, adv., Turda.

Pop Masca, Basiliu, viceprotopop onorar,
paroh, Beiu, p. u. Cianul-mare.

Pop Simeon, protopop, Luna. p. u. Grind.

Popescu, Dr. Iuliu, avocat, Turda.

Poruț Samuil, paroh, Cianul-deșert, p. u.
Turda-Tur.

Rus Nicolau, proprietar, Poiana, p. u. Turda.

Rațiu, Nicolau P., v.-protopop, paroh, Turda.

Socol Iuliu, preot, Cianul-mare.

Suciu George, protopop, Indol. p. u. Turda.

Suciu Ioan, proprietar, Tritiul-de-sus, p. u.
Tritiul-de-jos.

Vlăduț, Iuliu C., adv., Turda. (*Dir. desp.*)

Despărțământul Vârșeț.

Membru fondator.

Novac, Dr. Aureliu, avocat, deputat dietal,
Biserica-albă.

Membri pe viață

Andrescu Ioan, paroh, Voivodinți, p. u. Coș-
teiu.

Cârje Valeriu, contabil la insitut. «Luceafărul»,
Vârșeț.

Corcea Avram, preot, Coșteiu.

Ţamian, Dr. Ioan, adv., Deta.

Iorgoviciu Iuliu, preot, Marghita-mare.

Ţprea Traian, protopop, Vârșeț. (*Dir. desp.*)

Proștean, Dr. Octavian, medic, Vârșeț.

Ramneanțu Patrichie, inv., Coșteiu.

Roșiu, Ioan M., adv., Biserica-albă.

Zepeneag, Dr. Petru, adv., Vârșeț.

Membri ordinari.

Balanescu D., Biserica-albă.

Bercean Aurel, Vrăcevgai, p. u. Biserica-albă.

Biserica gr.-or. română din Nicolințul-mare.

Boborony Andrea, Biserica-albă,

Bozanciu Simeon, notar în pensiune, Bise-
rica-albă.

Ciuta Lazar, contabil, Vârșeț.

Corcea Nicolae, contabil, Vârșeț.

Coșteiu, comuna bisericească gr.-or., Coșteiu.

Gașpar Georgiu, preot, Gătaia.

Giunca Ioachim, preot, Marcovăț. p. u. Te-
mes-Kutas.

Meogan Petru, comerc., Coșteiu.

Moise Ioan, notar, Marcovăț, p. u. Temes-
Kutaș.

Moise Mihail, P., comerc., Voivodinți, p. u.
Coșteiu.

Murășan Constantin, contabil, Vârșeț.

Naia Ioan, învățător, Marghita-mare.

Pincu Nicolae, preot, Nicolințul-mare.

Popovici Antoniu, preot, Nicolințul-mare.

Popovici Aureliu, paroh, Sănianăș, p. u. Zichy-
falva.

Popoviciu, Dr. Nicolae, avocat, Vârșeț.

Popovici Ștefan, Vârșeț.

Porumb, Dr. Nestor, avocat, Biserica-albă

Suciu George, paroh, Sănmihaiu.

Ureche Simeon, comerciant, Coșteiu.

Despărțământul Zărnești.

Membru fondator.

Garoiu Nicolau, avocat, Zărnești.

Membri ordinari.

Avram Ioan, învăț., Holbav, p. u. Tohanul-
vechiu.

Brumboiu Moise, preot, Tohanul-vechiu.

Comșa, Ioan I., comerciant, Zărnești.

Dan Ioan, protopresbiter onorar, Zărnești.

Dan Pompiliu, Zărnești.

Enescu George, comerciant, Poiana-mărului,
p. u. Tohanul-vechiu.

Garoiu, Dr. Ioan, avocat, Zărnești.

Gogonea Aron, preot, Poiana-mărului, p. u.
Tohanul-vechiu.

Guimian Ioan, notar, Holbav, p. u. Tohanul-
vechiu.

Ioanovici Constantin, Zărnești.

Meșianu Elena, Zărnești.

Meșianu, Dr. Eugen, avocat, Brașov.

Meșianu, Dr. Iancu, proprietar, Zărnești.

Micu Moise, preot, Poiana-mărului, p. u.
Tohanul-vechiu.

Moșoiu George, comerciant, Zărnești.

Pană Nicolae, inv., Zărnești.

Plotogea Ilariu, preot, Tohanul-nou, p. u.
Tohanul-vechiu.

Rimbeț Nicolau, Poiana-Mărului, p. u. Tohanul-vechiu.

Sperchez Nicolae, învățător, Zărnești.

Strevoi Ioan, paroh, Zărnești.

Todorache George, învățător, Holbav, p. u. Tohanul-vechiu.

Tulbure Ioan, paroh, Holbav, p. u. Tohanul-vechiu.

Afară de despărțăminte.

Membri fondatori.

Belloescu Stroie, inginer din Săcele.

Ciacan, Dr. Nicolau, medic, Pecica.

Papp Ioan, episcop, Arad.

«Victoria», institut de credit, Arad.

Membri pe viață.

Brote Eugen, Găiceana.

Pop Iosif, jude de curie, Budapesta.

Popoviciu, Dr. Lazar, medic, Viena.

Sida George, Budapesta.

Szerb Georgiu, deputat dietal, Budapesta.

Membri ordinari.

Antonescu Virgil, funcționar la «Victoria», Arad.

Beleş Augustin, preot, Șimand.

Bona Anton, profesor, Seghedin.

Borgovan, V. Gr., prof, desp. Năsăud.

Ciorogariu Roman, dir. semin, Arad.

Mezei Ioan, jude de curie, Budapesta.

Mihai, Emil F., Budapesta.

Mustețiu Iosif, Alba-Iulia.

Popovici, Dr. Iosif, profesor, Cliciova.

Popovici, Delia C. n. Marienescu, soție de medic, Viena.

Simu Ioan, inv. în penz., Arad.

Strajan Mihail, profesor din Tiur.

Șuluțu, Dr. Aurel St., prof. din Sibiu.

Tămășdan, Dr. Liviu, avocat, Arad.

Vlassa Georgiu, protopop, Eger.

Anexa C.

CONSPECTUL SUMAR

al membrilor Asociațiunii la 1 August 1909.

	Membri fondatori	Membri pe viață	Membri ordinari	În total
1. Membrii onorari	8			8
2. Membrii secțiilor (ordinari) . . .	25			25
3. Membrii secțiilor (coresp.) . . .	21			21
4. Desp. Abrud-Câmpeni	—	1	21	31
5. „ Agnita	—	—	—	14
6. „ Aiud-Teiuș	—	1	—	21
7. „ Alba-Iulia	—	—	3	25
8. „ Becicherec	—	—	—	9
9. „ Beiuș	—	—	1	37
10. „ Bistrița	—	11	8	28
11. „ Blaj	—	5	4	48
12. „ Bocșa	—	—	1	30
13. „ Brad	—	2	5	41
14. „ Bran	—	1	2	13
15. „ Brașov	—	3	13	82
16. „ Buziaș	—	—	1	5
17. „ Caransebeș	—	1	2	32
18. „ Ciacova	—	1	5	10
19. „ Cluj	—	2	3	27
20. „ Cohalm	—	—	2	11
21. „ Dej	—	3	2	39
22. „ Deva	—	1	5	34
23. „ Diciosânmărtin	—	—	2	15
24. „ Dobra	—	—	—	17
25. „ Făgăraș	—	2	8	42
26. „ Gherla	—	2	5	33
27. „ Hălmagiu	—	—	—	6
28. „ Hațeg	—	—	2	47
29. „ Hida-Huedin	—	1	1	15
30. „ Lăpuș	—	1	1	26
31. „ Lipova	—	1	3	10
32. „ Ludoș	—	1	2	18
33. „ Lugoj	—	4	4	14
34. „ Mediaș	—	—	—	26
35. „ Mercurea	—	1	2	18
36. „ Mociu	—	1	2	17
37. „ Murăș-Oșorheiu	—	1	4	16
38. „ Murăș-Uioara	—	—	1	20



		Membri fundatori	Membri pe viață	Membri ordinari	În total
39.	Desp. Năsăud	— 11	26	32	69
40.	„ Nocrichiu	— —	—	16	16
41.	„ Orade	— 1	2	27	30
42.	„ Orăștie	— 6	8	14	28
43.	„ Oravița	— 3	14	48	65
44.	„ Panciova	— 1	7	20	28
45.	„ Reghin	— 1	5	33	39
46.	„ Săliște	— 1	8	39	48
47.	„ Sânmiclăuș	— 2	5	9	16
48.	„ Sătmar-Ugocea	— 3	12	41	56
49.	„ Sebeș	— 2	5	33	40
50.	„ Sibiiu	— 8	25	75	108
51.	„ Sighișoara	— —	—	5	5
52.	„ Șimleu	— 4	10	61	75
53.	„ Tășnad	— —	7	23	30
54.	„ Timișoara	— 5	9	35	49
55.	„ Treiscaune-Ciuc	— 2	—	13	15
56.	„ Turda	— —	1	17	18
57.	„ Vârșeț	— 1	10	23	34
58.	„ Zărnești	— 1	—	22	23
59.	Afară de despărțăminte	— 4	5	15	24
Total		54 103	274	1478	1909
Membri înscrși în 1909					170
Erau deci la finea anului 1908					1739

ACTIVITATEA DESPĂRȚĂMINTELOR în cursul anului 1908.

Raportul secretarului administrativ către comitetul central.

On. comitet central!

Ca să putem cunoaște activitatea despărțămintelor, am trimis și la sfârșitul anului trecut câteun formular tipărit pentru raportul general, rugând pe toți domnii directori să binevoiască a le înainta biroului până la sfârșitul lunei Martie 1909.

Dintre cele 51 de despărțăminte câte a avut «Asociațiunea» cu sfârșitul anului 1908, deși au fost provocate în repetite rânduri, abia au răspuns 37 de despărțăminte. Prin urmare mai bine de un sfert din domnii directori ai despărțămintelor nu s'au conformat §-lui 39 p. g. din «Regulamentul afacerilor interne pentru despărțămintele «Asociațiunii», cari obligă pe director să înainteze comitetului central un raport anual despre activitatea despărțămintelor.

Despărțămintele cari n'au înaintat raport sunt următoarele: 1. *Cohalm*, 2. *Dej*, 3. *Deva*, 4. *Dicio-Sân-Mărtin*, 5. *Făgăraș*, 6. *Hălmagiu*, 7. *Lipova*, 8. *Ludoș*, 9. *Lugoș*, 10. *Mediaș*, 11. *Sân-Miclăașul-mare*, 12. *Sighișoara*, 13. *Treiscaune-Ciuc* și 14. *Zărnești*. Dintre aceste, desp. *Cohalm*, *Dicio-Sân-Mărtin*, *Făgăraș*, *Lipova*, *Lugoș* și *Treiscaune-Ciuc* n'au înaintat nici raportul pe 1907, așa că nu putem cunoaște activitatea și starea lor în cei doi ani din urmă.

Față de această indiferență regretabilă a domnilor directori, on. comitet central, în viitor, va trebui să iee oarecari dispoziții, ca să nu se mai poată repetă asemenea lacune în activitatea despărțămintelor.

Datele pe cari le vom înșiră mai la vale se referă deci numai la despărțămintele cari au înaintat rapoartele generale și anume: 1. *Abrud-Câmpeni*, 2. *Agnita*, 3. *Aiud-Teiuș*, 4. *Alba-Iulia*, 5. *Becicherecul-mare*, 6. *Beiuș*, 7. *Bistrița*, 8. *Blaj*, 9. *Bocșa*, 10. *Brad*, 11. *Bran*, 12. *Brașov*, 13. 14. *Ciacova*, 15. *Cluj*, 16. *Dobra*, 17. *Hațeg*, 18. *Hida-Huedin*, 19. *Lăpușul-unguresc*, 20. *Mercurea*, 21. *Mociu*, 22. *Murăș-Oșorheiu*, 23. *Năsăud*, 24. *Orade*, 25. *Orăștie*, 26. *Oravița*, 27. *Panciova*, 28. *Reghin*, 29. *Săliște*, 30. *Sătmăr-Ugocia*, 31. *Sebeș*, 32. *Sibiu*, 33. *Șimleu*, 34. *Tășnad*, 35. *Timișoara*, 36. *Turda*, 37. *Vârșeț*.

Ca să avem totuș o icoană cât mai completă despre starea și activitatea despărțămintelor, am întregit rapoartele primite pe anul 1908 cu o parte a datelor cuprinse în rapoartele din anul 1907 și cu datele ce le-am putut culege din procesele verbale ale despărțămintelor din anul 1908.

Formularul pentru raportul general despre activitatea despărțămintelor în cursul anului 1908 are următoarele rubrici:

I. Numărul membrilor. II. Numărul comunelor aparținătoare despărțământului.

Raportul dintre numărul membrilor și numărul comunelor, neavând informațiuni complete, nu ne poate îngădui nici măcar o concluziune aproximativ exactă. Ceeace putem constată însă cu ușurință e că nici în 1908 numărul membrilor nu atinge numărul comunelor. Prin urmare nici

în 1908 nu cade câteun membru al «Asociațiunii» de fiecare comună românească din Ungaria.

Pe baza rubricii a doua putem constata că mai sunt 11 despărțăminte, cari au un număr prea mare de comune și prin urmare trebuiesc împărțite în mai multe despărțăminte. Și anume 1. *Beiuș* are 157 comune, 2. *Caransebeș*: 87, 3. *Deva*: 111, 4. *Hațeg*: 119, 5. *Hida-Huedin*: 80, 6. *Dej* întreg comitatul Solnoc-Dobâca, afară de comunele aparținătoare despărțămintelor *Lăpușul-unguresc* și *Gherla*, înființate de curând, 7. *Oradea* 232, 8. *Orăștie*: 71, 9. *Sătmar-Ugocia*: 93, 10. *Sighișoara*: cca 100, 11. *Șimleu*: 201, din care o parte din comune s'au trecut la despărțământul *Bucium* înființat anul acesta.

Directorii acestor despărțăminte vor trebui deci invitați să înainteze comitetului central proiecte pentru o nouă arondare a acestor despărțăminte. Din comunele aparținătoare celor 11 despărțăminte înșirate mai sus s'ar putea înființa vre-o 20 de despărțăminte nouă.

III. Numărul agenturilor comunale și activitatea acelor.

IV. Numărul bibliotecilor de pe teritoriul despărțămintelor.

Ambele rubrici ne arată rezultate destul de mulțumitoare. Numărul total al agenturilor e 206. În cursul anului 1908 a crescut deci cu 41. Numărul bibliotecilor e 295. A crescut deci, în 1908, cu 65. Unele dintre despărțăminte au arătat și numărul cetitorilor la bibliotecile populare. Datele se află în partea specială a acestui raport.

La sfârșitul acestei rubrici am adăugat și întrebarea: «Există biblioteci școlare, bisericești sau alte biblioteci și în cari comune?»

Voiam să văd, dacă afară de bibliotecile populare ale Asociațiunii mai există și altele cari împlinesc trebuințele intelectuale ale poporului. O parte mică a despărțămintelor au și răspuns. Rezultatul bineînțeles e foarte nemulțumitor, întrucât abia se pot constata vre-o 75 de biblioteci parohiale și școlare afară de cele ale «Asociațiunii». Fără îndoială acest număr neînsemnat e a se atribui lipsei de informațiuni complete. Pentru anul 1909 voi încerca a aduna date și dela Consistoarele noastre în ce privește bibliotecile școlare și bisericești.

V. Prelegerile ținute pe teritoriul despărțămintelor în cursul anului 1908.

Din rapoartele primite rezultă că în cursul anului 1908 — 174 de prelegători au ținut 355 prelegeri în 141 de comune.

Prelegerile împărțite după materii ne înfățișează următorul tablou:

1.	Despre agricultură și ramurile ei s'a vorbit în	85	de prelegeri.
2.	„ chestiuni sociale, culturale, morale,		
	religioase	68	„ „
3.	„ Asociațiune și scopurile ei	48	„ „
4.	„ chestiuni de igienă	42	„ „
5.	„ istorie și geografie	24	„ „
6.	„ chestiuni de drept	21	„ „
7.	„ „ financiare (asigurări etc.)	17	„ „
8.	„ istoria limbii și literaturii	7	„ „
9.	„ industrie și comerț	5	„ „
10.	nu e indicat subiectul la	38	„ „

Total în 355 de prelegeri.

Cum vedem cheștiunea însoțirilor și a industriei și comerțului s'a tratat în total în 22 de prelegeri, ceea ce desigur e o lacună în activitatea culturală practică a instituțiunii noastre. Și în anul 1908, ca și în 1907, s'a vorbit mai mult despre agricultură, ceea ce e foarte explicabil, având în vedere ocupația principală a poporului nostru.

Ca să putem ști cari profesii din pătura noastră cărturărească au desfășurat o activitate mai intensivă pentru răspândirea culturii la sate am împărțit conferențiarii poporali după profesii și am obținut următoarele date:

54 preoți	au ținut	94 prelegeri
51 învățători	" "	84 "
24 profesori	" "	65 "
18 advocați	" "	46 "
8 funcționari de bancă	" "	38 "
7 agronomi	" "	13 "
4 notari	" "	4 "
5 medici	" "	5 "
3 publiciști	" "	6 "

Total: 174 conferențieri au ținut 355 prelegeri.

Din care rezultă că preoțimea și dascălimea au ținut și în anul trecut cele mai multe prelegeri adică $\frac{2}{3}$ (243 prelegeri), iar restul profesiunilor numai $\frac{1}{3}$ (112 prelegeri) din întregul prelegerilor.

Aceste prelegeri populare au avut și rezultate practice, cari se amintesc în raportul on. comitet central către adunarea generală.

Pe lângă prelegeri, în centrele mai însemnate s'au ținut și 51 de conferințe. În total s'au ținut deci 406 prelegeri și conferințe; cu 65 mai multe ca în anul 1907. Creșterea e destul de îmbucurătoare.

În partea specială a acestui raport, la observațiuni, dnii directori ai despărțămintelor spun că prelegerile cele mai ascultate de popor sunt prelegerile cari urmăresc scopuri practice și prelegerile cu proiecțiuni de schiopticon. Mai ales prelegerile cu proiecțiuni s'au dovedit a fi cele mai potrivite pentru propaganda culturală. De aceea am căutat să aflăm câte dintre despărțăminte au schiopticoane și diapozitive. Și am constatat că abia următoarele opt despărțăminte au schiopticoane proprii; 1. *Blaj*, 2. *Brad*, (cu 7 serii de diapozitive) 3. *Dobra*, 4. *Hațeg*, (cu vre-o 200 de diapozitive), 5. *Orăștie*, (cu 5 serii de diapozitive), 6. *Reghin*, 7. *Sebeș* și 8. *Sibiu*, (cu 2 serii de diapozitive). Pe lângă acestea desp. *Brașov* folosește schiopticonul secției științifice, cu mai multe diapozitive, desp. *Cluj*, se folosește de schiopticonul institutului «Economul», iar desp. *Năsăud* de schiopticonul liceului.

În cursul acestui an îmi voi permite a veni cu o propunere cum s'ar putea înzestră mai multe despărțăminte cu schiopticoane și cu diapozitive cari interesează poporul. Secția științifică ne va putea da ajutor la procurarea acestora.

VI. Reuniunile românești de pe teritoriul despărțământului. Datele nouă se găsesc în partea specială a acestui raport. Sunt însă departe de a fi complete, pentru a putea face un tablou al lor.

VII. Averele despărțămintelor. Fiindcă cele mai multe despărțăminte se plâng în continuu că sunt lipsite de mijloace materiale pentru a desfășura o activitate multumitoare, am căutat să adun date privitoare la averea de care dispun despărțămintele. Și am constatat că 28 de despărță-

mente dispun de suma de 7871 Cor. 54 fil., care sumă dacă ar fi bine întrebuințată, desigur că s'ar putea face mult pentru răspândirea culturii în popor.

Am încercat să adun și date privitoare la cursurile de analfabeți, cari s'au început în cursul iernii trecute. În unele despărțăminte nu s'au ținut de loc cursuri de analfabeți (în 13 desp.) în altele s'au început, dar nu se cunoaște rezultatul lor (5 desp.), în unele despărțăminte și anume *Beiuș Brad, Orăștie și Vârșeț* au fost oprite de autoritățile administrative, în sfârșit în unele despărțăminte (Brașov, Caransebeș, Mociu, Panciova, Săliște și Sebeș) s'au început, dar s'au sistat.

Rezultate s'au obținut în următoarele despărțăminte:

1. Abrud-Câmpeni	într'o comună	s'au instruit	10 analfabeți
2. Aiud	în 10 comune	"	" 53 "
3. Bistrița	" 1 "	"	" 20 "
4. Blaj	" 2 "	"	" 26 "
5. Cluj	" 1 "	"	" 23 "
6. Hălmagiu	" 1 "	"	" 16 "
7. Hida-Huedin	" 6 "	"	" 247 "
8. Miercurea	" 2 "	"	" 37 "
9. Murăș-Uioara	" 1 "	"	" 23 "
10. Reghin	" 2 "	"	" 65 "
11. Satmar-Ugocia	" 1 "	"	" 32 "
12. Sibiiu	" 5 "	"	" 100 "
13. Șimleu	" 1 "	"	" 30 "

În 13 despărțăminte s'au ținut cursuri în 34 de comune și s'au instruit 682 de analfabeți.

Rezultatul obținut, în primul an de încercare, cred că e destul de mulțumitor. Asupra acestor cursuri, de altfel, voi reveni și în raportul din anul viitor, până când sper că voi primi informațiuni mai complete. Tot în acel raport voi aminti și de premiile cari s'au destinat și cari s'au împărțit pentru aceste cursuri de analfabeți.

Aceasta e în liniamente generale activitatea despărțămintelor în cursul anului 1908. În amănunte se poate vedea din rapoartele singuraticelor despărțăminte pe cari le las să urmeze mai la vale.

Oct. C. Tăslăuanu.

Despărțământul Abrud-Câmpeni. *)

III. Numărul agenturilor: 7. În comunele: Abrudsat, Bistra (nouă), Bucium, Câmpeni (nouă), Ofenbaia (nouă), Cărpiniș și Sohodol. Cu 3 mai multe decât în anul trecut. Activitatea mulțumitoare au desfășurat agenturile Câmpeni și Sohodol.

IV. Numărul bibliotecilor: 5. În comunele Abrudsat cu 36 volume; Bucium cu 26 volume; Câmpeni, 62 volume; Ofenbaia, 36 volume; Sohodol, 124 volume. Cu două mai multe decât în anul trecut. Le-au folosit cam 200 cetitori.

Mai sunt 5 biblioteci parohiale în comunele Abrud, Câmpeni, Gârda-de-jos, Vidra-de-sus și Ofenbaia.

Dela comitetul central s'au primit 165 volume, cu o parte s'a făcut începutul bibliotecilor nouă iar o parte s'a adăugat la cele vechi.

*) Rubrica I și II a se vedea la Tabloul sumar despre activitatea desp. (Anexa G.); iar rubrica V la prelegerile și conferințele ținute în cursul anului 1908, (Anexa E. și F.).

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului K 203·89.

VIII. Observații: Numărul membrilor Asociațiunii s'ar putea spori mai ușor sporindu-se numărul despărțământelor.

Schiopicon n'are. Cele mai ascultate prelegeri sunt cele cu subiecte din cercul de cunoștințe al țăranilor și din cari poate trage folos. Proverbele și glumele întrețesute plac îndeosebi.

IX. In Câmpeni înv. Avram Sârb a instruit 10 analfabeți. In urma circulării Ven. Consistor metropolitan preoții și învățătorii au început cursuri în toate comunele bisericești, dar, pe lângă toate stăruințele, analfabeții n'au cercetat cursurile.

Câmpeni, 24 Martie 1909.

Romul Furdul, dir. desp.

2. Despărțământul Agnita.

III. Numărul agenturilor: 11. In comunele: Agnita, Alțina, Bendorf, Ghijasa-inf., Ghijasa-superioară, Fofeldea, Ighișdorf, Ilimbav, Nocrich, Ruja, Săsăuș. Activitate multumitoare au desfășurat agenturile Agnita, Alțina, Bendorf, Ghijasa-inf., Nocrich și Ruja. Agenturile: Fofeldea, Ighișdorf, Ilimbav și Săsăuș n'au înaintat rapoartele. Agentura din Ghijasa-super. nu dă semne de viață.

IV. Numărul bibliotecilor: 11. In comunele: Agnita cu 89 cărți, folosită; Alțina cu 21 cărți; Bendorf 124 cărți în 171 broșure; Ghijasa-inf.: 18 broșuri; Ghijasa-sup.: poporul nu manifestă nici un interes; Fofeldea: 25 cărți; Ighișdorf, Ilimbav: 130 cărți; Nocrich: 25 cărți; Ruja: 17 cărți; Săsăuș. Toate bibliotecile se citesc cu interes.

Agentura din Bârgăhiș, unde preotul n'a voit să se intereseze de scopurile Asociațiunii, a fost mutată la Ruja.

VI. Numărul reuniunilor de pe teritoriul despărțământului: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului K 141·38.

VIII. *Observări*: Prin concluzul Comitetului central al Asociațiunii s'a hotărât împărțirea despărțământului în două: al Agnitei și al Nocrichului. *)

S'a împărțit în toate comunele un formular de «Contract», prin care se ține de la înființarea de tovărășii pentru asigurarea vitelor.

Despărțământul n'are schiopicon.

IX. Nu s'au ținut cursuri cu analfabeții.

Fofeldea, 14 Maiu 1909.

N. Petra Petrescu, dir. desp.

3. Despărțământul Aiud-Teiuș.

III. Numărul agenturilor: 0 Agentura din Teiuș nu s'a putut constitui din lipsa de conducător.

IV. Numărul bibliotecilor: 0

Este o bibliotecă bisericească în Băgău, cetită de popor cu interes. Dela comit. central s'au primit 5 broșuri, cari s'au împărțit școalelor de analfabeți.

VI. Numărul reuniunilor: 4. Anume: 1. Reuniunea de înmormântare gr.-cat., Aiud, inf. 1890. Averele K 3000. — 2. Reuniunea femeilor gr.-cat., Aiud, inf. 1904. Averele K 430. — 3. «Piatra», societate pe acții, Teiuș, inf. 1906. Capital social K 150·000. — 4. Reuniunea femeilor gr.-cat., Peșelca, inf. 1903. Averele K 600.

VII. Averele despărțământului: 0

VIII. *Observări*: S'a publicat concurs pentru un premiu de K 100 (sumă oferită de Dr. G. Simon, avocat) pentru o lucrare despre contabilitatea și progresul economic al țăranului.

*) Despărțământul nou, sub numirea «despărțământul Agnita», s'a înființat la 1 August n. a. c. S'a ales director dl protopop Ioachim Muntean. Restul comunelor formează desp. Nocrich sub direcția dl N. Petra Petrescu.

În urma prelegerii din Teiuș, s'a inițiat înființarea unei reuniuni pentru asigurarea vitelor. Prelegerea din Gârbovița a îndemnat pe câțiva țărani să sădească viță americană.

IX. S'au ținut următoarele cursuri de analfabeți:

1. Aiud, Aurel Pop, inv. fără rezultat.
2. Aiudul-de-sus, Sim. Loloiu, inv., și Nic. Marcu, preot, fără rezultat.
3. Magina, Candin Suciu, preot, fără rezultat.
4. Cacova, Augustin Ocnean și Bazil Groze, inv., au instruit 15 analfabeți.
5. Poiana, Corneliu Domșa, inv. și Bazil Morariu preot, au instruit 5 analfabeți.
6. Lopadea-română, Silviu Pauleti, inv. și Toma Pop, preot, fără rezultat.
7. Ciumbud, Augustin Marcu, preot a instruit 10 analfabeți.
8. Asinip, Ioan Sântimbrea, preot, fără rezultat.
9. Băgău, Ieronim Man, preot, și Emil Kecskes, inv., au instruit 27 analfabeți.
10. Gârbova-de-jos, Simeon Marcu, preot, și Ioan Sârb, inv., fără rezultat.

În total au învățat a scrie și ceti 53 de analfabeți. Dl Dr. G. Șimon, avocat, a oferit un premiu de K 100.

Aiud, 18 Maiu 1909.

Ioan Maior, dir. desp.

4. Despărțământul Alba-Iulia.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor 7. În comunele: Chișfalău, Ighiu, Țelna, Bucerdea-vinoasă, Alba-Iulia, Totoi și Dumitra.

Mai e o bibliotecă școlară în Șard (cu peste 200 vol.) și două biblioteci parohiale în Alba-Iulia-Lipoveni și Șard.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averea despărțământului K 225.58.

VIII. *Observări:* Despărțământul n'are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Alba-Iulia, 15 Maiu 1909.

Ioan Teculescu, dir. desp.

5. Despărțământul Becicherecul-mare.

III. Numărul agenturilor 6. În comunele Ecica-română, Toracul-mic, Toracul-mare, Iancahid, Foeni și Sărcia. Agenturile n'au putut să desfășure o activitate mai intensivă, nedisponând de biblioteci și nefiind pe deplin organizate.

IV. Numărul bibliotecilor 1. În comuna Toracul-mic cu 40 volume.

În comuna Ecica-română mai există o bibliotecă școlară și bisericească.

VI. Numărul reuniunilor: 2. «Agricola», institut de credit și economii în Ecica-română, înf. la 1905. Capital social K 70,000. — Sucursala «Timișana», inst. de credit și economii, Toracul-mic, înf. la 1905.

VII. Averea despărțământului K 126.83.

VIII. *Observări:* Membri ajutători doresc să primească și ei, în schimbul taxei de membru, vre-o revistă periodică sau cărți.

IX. S'au ținut câteva cursuri de analfabeți la ordinul autorităților bisericești. Rezultatul se va raporta.

Becicherecul-mare, 1 Februarie 1909.

V. Petroviciu, dir. desp.

6. Despărțământul Beiuș.

III. Numărul agenturilor 3. În comunele: Sâmbășag-Rogoz, B.-Lazuri-Cusâș și Vașcău. Despre activitatea lor nu s'au primit rapoarte.

IV. Numărul bibliotecilor 3. În comunele: Sâmbășag 81 vol., B.-Lazuri 82 vol., Beiuș 244 vol.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului: bibliotecile și dulapurile lor. Despărțământul n'are schiopticon.

VIII. În comuna Cusăiș, în urma prelegerilor s'a înființat cor de cântări bisericești și o tovărășie de consum. Poporul ascultă mai bucuros prelegeri cu subiecte economice și practice. Propun împărțirea despărțământului în 3 desp., după protopopiate.

IX. Cursurile de analfabeți, cari s'au încercat să se țină, au fost oprite de autorități sub cuvânt că sunt școale ascunse (zug iskola).

Beiuș, 20 Maiu 1909.

Nic. Fabian, dir. despărț.

7. Despărțământul Bistrița.

III. Numărul agenturilor 19, în comunele: Bistrița, Borgoprund, Borgobistrița, Borgotiha, Borgosuseni, Brașfalăul-de-sus, Budacul-român, Galați, Monor, Nușfalău, Ragla, Serețel, Șienți, Șoimuș, Borgorus, Caila, Ardan, Brașfalăul-de-jos și Cușma. Rapoarte despre activitatea agenturilor nu s'au primit.

IV. Numărul bibliotecilor 12, în comunele: Bistrița cu 246 vol., Borgorus cu 45 vol., Ardan cu 46 vol., Budacul-român cu 41 vol., Caila cu 45 vol., Brașfalăul-de-sus 41 vol., Brașfalăul-de-jos 49 vol., Ragla cu 76 vol., Șoimuș cu 76 vol., Serețel cu 40 vol., Galați cu 40 vol., Nușfalău-Șerling cu 50 vol.

Există biblioteci bisericești în Bistrița, Borgoprund și Nușfalău și o bibliotecă trac-tuală în Bistrița, cu 400 vol.

VI. Numărul reuniunilor 28. În afară de cele înșirate în raportul anului trecut, în anul 1908 s'au înființat în Bistrița: Reuniunea de înmormântare a românilor gr.-ort.; Reuniunea de cetire și gimnastică; Fanfara tineretului popular (n'a sosit încă aprobarea minist.); Societatea acționară de cărămidărie: Budușeu et Cie; — în Buduș: Reuniunea de femei; în Iad: Reuniunea de femei; în Brașfalăul-de-jos: Reuniunea de femei.

Sunt trei grânare de bucate în comunele Hernia, Serețel și Șomfalău.

VII. Averele despărțământului K 42:29.

VIII. Despărțământul n'are schiopticon. În urma prelegerii din Serețel, țărani au cumpărat în tovărășie o pădure de 77 jug. ca să o exploateze.

IX. În comuna Bileag, d-l Gavril Hordoan, învățător, a instruit 20 de analfabeți. Bistrița, 12 Maiu 1909.

Gavril Tripon, dir. despărț.

8. Despărțământul Blaj.

III. Numărul agenturilor 12. În comunele Bia, Cenade, Cergăul-mare, Crăciunel, Lunca, Micăsasa, Mihalț, Roșia-de-secaș, Sâncel, Spini, Tiur, Veza. Mai mare activitate au desfășurat agenturile din Lunca, Spini, Cenade, Mihalț și Sâncel.

IV. Numărul bibliotecilor 12: Bia cu 82 vol., Sâncel cu 64 vol., Lunca cu 102 vol., Tiur cu 33 vol., Cergăul-mare cu 55 vol., Cenade cu 45 vol., Veza cu 27 vol., Micăsasa cu 45 vol., Mihalț cu 43 vol., Roșia-de-secaș cu 75 vol., Spini cu 90 vol. și Crăciunel cu 65 vol.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului K 153:72.

VIII. S'au aranjat 10 șezători populare, în cari preoții și învățătorii au cetit țărănilor povești din economie, igienă și istorie.

Pentru înmulțirea membrilor «Asociațiunii» să se trimită din partea comitetului central o circulară către toți protopopii români, cu rugarea să insiste pentru înscrierea de membri ai «Asociațiunii» pe lângă toți preoții și învățătorii din districtul lor.

Despărț. are schiopticon. Poporul se interesează foarte mult de prelegerile cu schiopticonul.

IX. În anul 1908 nu s'au ținut cursuri de analfabeți. Se țin în 1909. Despărț. dă 6 premii de câte 50 cor. și 2 à 30 cor., pentru învățătorii cari vor instrui mai mulți analfabeți.

Bla j, 22 Februarie 1909.

Ioan F. Negruțiu, dir. despărț.

9. Despărțământul Bocșa.

III. Numărul agenturilor 1. Bocșa-montană.

IV. Numărul bibliotecilor 1, în Bocșa-montană cu 16 volume și 161 broșuri. Au împrumutat cărți 58 de inși.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averea despărțământului K 186.49.

VIII. Poporul se interesează de prelegerile despre tovărășiile de consum.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Bocșa-montană, 28 Maiu 1909.

Ioan Marcu, dir. despărț.

10. Despărțământul Brad.

III. Numărul agenturilor: cele din anul trecut.

IV. Numărul bibliotecilor: 26, în comunele Brad, Boița, Baia-de-Criș, Blăseni-Criș, Blăseni-Ploiu, Buceș, Criștior, Cebea, Cărăstău, Curechiuci, Crăiunești, Junc, Mes-teacăn, Mihăleni, Lunca, Luncoiul-de-jos, Rebicioara, Ribița, Rovina, Ormindea, Peș-terea, Săliște, Trestie, Tătășel, Valeabrad, Caracui, — cari sunt împreunate cu biblio-tecele parohiale.

Cu ocazia adunării cercuale s'au adunat K 70 pentru înzestrarea bibliotecilor po-porale.

VI. Numărul reuniunilor: 4.: «Crișana», institut de credit și economii, Brad. inf. 1891. Capital social K 200.000. — «Zărândeana», institut de credit și economii în Băița, inf. 1895. Capital social K 64.000. — Reuniune de înmormântare în Brad; — Reu-niune de înmormântare Boița.

VII. Averea despărțământului K 240.40.

VIII. Despărțământul are schiopticon și următoarele serii de diapozitive: 1. Din vieța lui Isus. 2. Din istoria neamului nostru. 3. Prezenții »Asociațiunii» și instituți-u-nile ei. 4. Urmările beției. 5. Despre cultura vitelor. 6. Despre cultura poamelor. 7. Chi-puri etnografice. Prelegerile sunt ascultate cu interes de popor.

IX. Cursuri de analfabeți s'au început în 21 de comune, dar au fost oprite de autoritățile administrative ale statului.

Brad, 6 Aprilie 1906.

Dr. Pavel Oprișă, dir. desp.

11. Despărțământul Bran.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor: 1, în comuna Bran, cu 150 volume. Au cetit-o cam 300 persoane.

Cu prilejul adunării cercuale a despărțământului s'au împărțit între popor 100 volume dăruite de comitetul central al Asociațiunii. Cea mai căutată carte a fost cea despre «cărțile funduare».

VI. Numărul reuniunilor: 2. Reuniunea femeilor române din Bran și jur, inf. la 1897. Averea K 3088; — «Parsimonia», institut de credit și economii, inf. 1896. Capital social K 120.000.

VII. Averea despărțământului K 30.

VIII. Desp. n'are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Bran, 1 Iulie 1909.

George Babeș, dir. desp.

12. Despărțământul Brașov.

III. Numărul agenturilor : 22, în comunele : Bod, Brașov-Tocile, Brașovul-vechiu, Codlea, Cristian, Dârste, Feldioara, Ghimbav, Hălchiu, Herman, Măeruș, Preșmer, Purcăreni, Râșnov, Rotbav, Sânpetru, Satulung bis. Sf. Arhangheli, Stupini (nouă), Târlungeni, Țânțari, Vlădeni și Vulcan.

O agentură mai mult decât anul trecut.

IV. Numărul bibliotecilor 21, în comunele cu agenturi.

VI. Numărul reuniunilor 20. Brașov : «Societatea comercianților români» (mai înainte »Gremiul levantin«), înf. 1830. Averea K 39,120·77 ; — «Casina română», înf. 1836 Averea K 8500 ; — «Reuniunea femeilor române», înf. 1850. Averea K 112,208·02 ; — «Reuniunea de gimnastică și cântări», înf. 1864. Averea K 3400 ; — «Societatea pentru fond de teatru român», înf. 1871. Averea K 434,318 ; — «Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor scăpătate», înf. 1883. Averea K 27,908·04 ; — «Asociația pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români meseriași din Brașov», înf. 1871. Averea K 90,923·49 ; — «Corul bisericei gr.-or. al Sf. Adormiri», înf. 1898. Averea K 900 ; — «Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea și înfrumșetarea bisericii Sf. Adormiri», înf. 1904. Averea K 1900 ; — «Reuniunea de înmormântare din Scheii-Brașovului», înf. 1904. Averea K 8039·81 ; — Societatea sodalilor români «Lumina», înf. 1897. Averea K 2200 ; — «Casina populară din Scheiu», înf. 1909. — «Corul bisericei sf. Treimi de pe Tocile», înf. 1909. — In Arpăcat : Tovărășia de asigurare a vitelor ; — «Reuniunea femeilor rom. pentru înfrumșetarea bisericei» ; — în Feldioara : «Reun. femeilor rom. pentru înfrumșetarea bisericei» ; — în Codlea : Societate de lectură ; — în Dârste : Societate de lectură — «Reuniunea de pompieri voluntari» ; — «Reuniunea pentru muzica instrumentală. — Mai sunt și alte reuniuni, despre care n'avem date.

VII. Averea despărțământului K 266·17.

VIII. Prelegerile populare au avut rezultate practice în domeniul economiei, care acum se face mai rațional în multe sate.

IX. Cursuri s'au început în Brașov-Scheiu, Brașovul-vechiu și Cristian, dar n'au fost urmate. In Cristian s'au ținut totuși neregulat. In Arpăcat dl preot Aurel Nistor a învățat cetitul și scrisul românesc pe țărani cari nu știau să scrie și să cetească numai ungurește.

Brașov, 28 Martie 1909.

N. Bogdan, dir. desp.

13. Despărțământul Bucium.

Despărțământul s'a înființat în 15 Aprilie 1909 din desp. Șimleu. Director : dl Vasile L. Pop, protopop, care s'a încredințat să convoace o nouă adunare de constituire în Jibou, ca să se adaugă noului despărțământ și comunele aparținătoare acestui cerc administrativ.

14. Despărțământul Buziaș.

Despărțământul s'a înființat în 25 Aprilie 1909. Director : Ioan Pepa, protopop.

15. Despărțământul Caransebeș.

III. Numărul agenturilor 4. In comunele Obreja, Iaz, Glimboaca și Cireșa.

Activitatea lor se mărginește la distribuirea cărților de cetire, altoirea pomilor și cultivarea albinăritului.

IV. Numărul bibliotecilor : 4.

VI. Numărul reuniunilor 7. In Caransebeș : „Reuniunea de cetire“ (Casina rom.) înf. la 1871 ; — „Reuniunea română de muzică și cântări“, înf. 1877 ; — „Reuniunea femeilor române“, pentru înfrumșetarea cimitirului, înf. 1883 ; — „Severineana“, societate comercială pe acții, înf. 1899. Capital social K 160,000 ; — „Sebeșana“, institut de credit și economii, înf. 1902. Capital social K 260,000 ; — „Banca populară“, inst. de credit și

economii, înf. 1907. Capital social K 140.000; — în Bozovici: „Nera“, inst. de credit și economii, înf. 1897. Capital social K 180.000; — „Reuniunea de cântări“, înf. 1900.; — Corneareva: „Munteana“, inst. de credit și economii, înf. 1905.

VII. Averele despărțământului: K 240.

VIII. Schiopticon n'are.

IX. S'a început un curs de analfabeți în Caransebeș, dar nu s'a continuat.

Caransebeș, 10 Mai 1909.

Andrei Ghidiu, dir. desp.

16. Despărțământul Ciacova.

III. Numărul agenturilor: nu s'au înființat până acum.

IV. Numărul bibliotecilor: 5. Biblioteci școlare există în toate comunele din acest despărțământ, dar au cărți puține și mai ales pentru învățători.

VI. Numărul reuniunilor: nu există nici un fel de reuniune (? Red.).

VII. Averele despărțământului: K 200.

VIII. *Observări*: Se propune să se țină adunări ambulante împreunate cu prelegeri populare. Desp. n'are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Ciacova, 14 Aprilie 1909.

Ioan Pinciu, dir. desp.

17. Despărțământul Cluj.

III. Numărul agenturilor: 20, în comunele: Feneșul-săsesc, Aghireș, Gilău, Mărișel, Cluj-Mănăstur, Fejurd, Tic, Suciag, Cojocna, Dezmir, Cara, Berind, Borșa, Pata, Feleac, Baj, Aiton, Jucul-de-jos, Jucul-de-sus și Cluj.

IV. Numărul bibliotecilor 20, în agenturi.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului: K ?

VIII. Despărț. n'are schiopticon propriu, dar se folosește de aparatul de proiectiune al institutului „Economul“. Prelegerile populare au avut ca rezultat practic înființarea câtorva tovărășii.

IX. Directorul desp. a îndemnat printr'o circulară pe toți preoții și învățătorii să țină cursuri de analfabeți. S'au și început în vre-o 10 comune, dar până la sfârșit n'a durat decât în Dezmir, unde învățătorul Ioan Corpădean a instruit 23 de adulți. D-l Corpădean s'a premiat din partea despărțământului.

Cluj, 14 Iulie 1909.

Eugen Pop Păcurariu, dir. despărț.

18. Despărțământul Cohalm.

Directorul despărțământului, d-l *Ioan Bercan*, preot, n'a înaintat raport. Despărțământul n'a dezvoltat absolut nici o activitate de mai mulți ani.

19. Despărțământul Dej.

Directorul despărțământului, d-l *Dr. Teodor Mihali*, avocat și deputat dietal, n'a înaintat raport. Despărțământul a dezvoltat o activitate modestă.

20. Despărțământul Deva.

Directorul despărț., d-l *Francisc-Hossu-Longin*, avocat, n'a înaintat raport. Despărțământul n'a dezvoltat aproape nici o activitate.

21. Despărțământul Dicio-Sân-Mărtin.

Directorul despărțământului, d-l *Simion Călușiu*, avocat, n'a înaintat raport. Despărțământul a ținut o adunare cercuală.

22. Despărțământul Dobra.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor 1, în comuna Dobra.

VI. Numărul reuniunilor 2 și anume: «Însoțirea pentru asigurarea vitelor», Dobra și «Reuniunea de înmormântare», Dobra.

VII. Averea despărțământului: 0

VIII. Desp. are schiopticon, dar nu are diapozitive.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Dobra, 1 Ianuarie 1909.

Iosif Morariu, dir. despărț.

23. Despărțământul Făgăraș.

Directorul despărțământului, d-l *Iacob P. Macaveiu*, vicar, n'a înaintat raport. Despărțământul n'a desfășurat nici o activitate de mai mulți ani.

24. Despărțământul Gherla.

Despărțământul s'a înființat la 8 Februarie 1909. Director: *Dr. Petru Fabian*, canonic.

25. Despărțământul Hălmagiu.

D-l director al despărțământului, *Lazar Cornel*, protopop, n'a înaintat raport. Frumoasa activitate începută în anul 1907 s'a sistat dintr'odată.

26. Despărțământul Hațeg.

III. Numărul agenturilor: 4, în comunele: Boarul-mare, Boșorod, Grădiște și Puiu.

IV. Numărul bibliotecilor 15, în comunele: Hațeg cu 535 opuri în 671 volume; Grădiște cu 77 broșuri, Boșorod cu 77 broșuri, Totești cu 15 br., Boarul-mare cu 78 br., Silvașul-inferior cu 8 br., Silvașul-sup. cu 9 br., Demsuș cu 12 br., Sânpetru cu 7 br., Bărești cu 10 br., Ciopea cu 11 br., Băuțarul-inf. cu 14 br., Bățialar cu 10 br., Merișor cu 7 br. și Puiu. În cursul anului 1908 s'au înființat 12 biblioteci.

Mai sunt două biblioteci bisericești.

VI. Numărul reuniunilor 8 și anume în Hațeg: «Hațegana», inst. de credit și economii, inf. 1890. Cap. social K 200,000, — «Reuniunea învățătorilor gr-cat. din vicariatul Hațegului», inf. 1890. Averea K 2000. — «Reuniunea română de cântări», inf. 1887. Averea K 1200. — «Reun. de înmormântare a preoților gr-cat.», inf. 1907. — În Grădiște: «Ulpiana», inst. de credit și econ., inf. 1892. Cap. social K 40,000. — În Puiu: «Gloria», societate pe acții, inf. 1907. Cap. social K 60,000. — În Petroșeni: «Jiana», societate pe acții, inf. 1903. Cap. social K 60,000. — În Băuțarul-inferior: «Societate de consum», societate pe acții, inf. 1908. Cap. social K 1200.

VII. Averea despărțământului K 440.12.

VIII. Despărțământul are schiopticon cu vre-o 200 de diapozitive. Prelegerile populare sunt foarte cercetate de popor. Il interesează mai ales prelegerile cu subiecte religioase și economice.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Hațeg, 31 Decembrie 1908.

Dr. Gavril Suciu, dir. despărț.

27. Despărțământul Hida-Huedin.

III. Numărul agenturilor: 5, în comunele: Morlaca, Fildul-de-mijloc, Mireș, Cuțești și Hida (nouă). Sunt pe cale a se înființa alte două agenturi nouă în Aștileul-mare și Almașul-mare.

IV. Numărul bibliotecilor: 2, în comunele: Huedin cu 100 volume și Hida cu 65 volume.

VI. Numărul reuniunilor 1: «Vlădeasa», inst. de credit și economii în Hida. Mai sunt grânare bisericești aproape în toate comunele.

VII. Averele despărțământului: K 141.03.

VIII. *Observări*: O mare pedecă în desfășurarea activității despărțământului sunt multele greutăți ce i le pun autoritățile administrative. Prelegeri populare nu s'au ținut. Desp. n'are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți s'au ținut în următoarele comune: Aștileul-mare, de învățătorul Ioan Hațegan, a instruit 35 analfabeți, Cubleșul-român, preotul Vasile Fărcaș, a instruit 22 analfabeți, Sânmihai, dl învăț. Vasile Dumitraș, a instruit 30 analfabeți, Fildul-de-jos, dl învăț. Toma Cociș, a instruit 25 analfabeți, Nireș, dl învăț. Gavriil Bene, a instruit 32 analfabeți, Fildul-de-mijloc, dl învăț. George Lung, a instruit 103 analfabeți. Vârsta celor cari au cerceat cursurile a fost între 17—70 ani.

D-nii învățători Vasile Dumitraș și George Lung au fost premiați de comitetul central cu câte K 50.

Hida, 29 Martie 1909.

Dr. Simion Tămaș dir. despărț.

28. Despărțământul Lăpușul-unguresc.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor: 0

VI. Numărul reuniunilor 2. În Lăpușul-unguresc: «Lăpușana», inst. de credit și economii, înf. 1906. Cap. social K 70.000. — În C.-Mănăștur: «Riureana», inst. de credit și economii, înf. 1900. Cap. social K 100.000.

VII. Averele despărțământului: 0

VIII. *Observări*: Despărțământul s'a înființat la sfârșitul anului 1908.

IX. Despărțământul a dat 2 premii de câte K 50 și 2 de câte K 25 pentru instruirea analfabeților, dar nu s'au ținut cursuri în nici o comună.

Lăpușul-unguresc, 2 Februarie 1909. *Dr. Gavriil Buzura*, dir. despărț.

29. Despărțământul Lipova.

Directorul despărțământului, d-l *Voicu Hamsea*, protopop, n'a înaintat raport. Despărțământul nu funcționează și nu desfășură de mai mulți ani nici o activitate. Secretarul desp., d-l *Dr. Aurel Cioban*, a înaintat un raport despre starea culturală și economică a locuitorilor din acele părți. (Cf. «Transilvania», 1909, pag. 120).

30. Despărțământul Ludoș.

Directorul despărțământului, d-l *Ioan Boeriu*, preot în Murăș-Lichința, n'a înaintat raport. Despărțământul n'a dezvoltat aproape nici o activitate în cursul anului 1908.

Bibliotecă populară 2: în Lichința de Murăș cu 50 vol. și Șieulia-română.

31. Despărțământul Lugoș.

Directorul despărțământului n'a înaintat raport. S'a încredințat d-l *Dr. G. Popovici*, protopop, cu reorganizarea și trezirea la viață a despărțământului.

S'a început un curs de analfabeți. Rezultatul nu se cunoaște.

32. Despărțământul Mediaș.

Despărțământul s'a reorganizat la 17 Decembrie 1908, alegându-se director d-nul *Dr. Dionisie Roman*. Despărțământul n'a dezvoltat nici o activitate în cursul an. 1908.

33. Despărțământul Mercurea.

III. Numărul agenturilor: 2, în comunele: Dobârca și Sângătin.

IV. Numărul bibliotecilor: 7, în comunele: Poiana, Dobârca, Sângătin, Apoldul-inferior, Reciu, Gârbova, Cărpiniș.

VI. Numărul reuniunilor: 18. Și anume, în afară de cele înșirate în raportul anului trecut: «Cassa de păstrare», soc. pe acții în Mercurea, înf. în 1898. Capital social K 380,000. — «Secășana», soc. pe acții în Ludoș. — «Reuniunea de înmormântare» II, Poiana. — «Mielul», soc. pe acții, Mercurea. — «Mărgineana», soc. pe acții, Mercurea.

VII. Averea despărțământului K 101·89.

VIII. Despărțământul n'are schiopticon.

IX. S'au ținut cursuri de analfabeți în următoarele comune: în Mercurea domnii Ieronim Puia și Mateiu Scorobeșiu au instruit 12 adulți; în Sângătîn d-l Ioan Dăian 25 de adulți.

Mercurea, 15 Martie 1909.

Avram Păcurariu, dir. despărț.

34. Despărțământul Mociu.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor: 1, în comuna Ormenișul-de-Câmpie, cu 120 vol.

VI. Numărul reuniunilor: 1, anume: «Câmpeana», soc. pe acții în Mociu.

VII. Averea despărțământului 0

VIII. *Observări.* În cursul anului 1908, ca și mai înainte, nu s'a dezvoltat aproape nici o activitate. Institutul «Economul» a dat pentru desp. suma de K 25.

IX. Cursuri de analfabeți s'au început în mai multe comune, dar s'au sistat. Institutul «Câmpeana» a votat pentru instruirea analfabeților suma de K 240.

Gădălin, 29 Martie 1909.

Vasile Hopârtean, dir. despărț.

35. Despărțământul Murăș-Oșorheiu.

III. Numărul agenturilor: 3, în comunele Nasna, Riciul-de-Câmpie și Săbadul-de-Câmpie.

IV. Numărul bibliotecilor: 3, în comunele Nasna, Biciu și Săbad.

Biblioteci parohiale sunt în comunele: Bandul-de-Câmpie, Egărsig, Sângeorgiul-de-pădure, Gernesig, Icelandul-mare și Nasna.

VI. Numărul reuniunilor: 0

VII. Averea despărțământului: 0

VIII. *Observări.* Despărțământul n'are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Murăș-Oșorheiu, 10 Maiu 1909.

Ștefan Rusu, dir. despărț.

36. Despărțământul Murăș-Uioara.

Despărțământul s'a înființat din nou în 14 Aprilie 1909. În comuna Băgău d-nii Ieronim Man, preot, și Emil Cheșcheș, învățător, au instruit 23 de adulți. D-lor instructori li s'a dat un premiu de K 50 din partea comitetului central.

37. Despărțământul Năsăud.

III. Numărul agenturilor 11, în Tăure, Rebrșoara, Maieru, Rebra, Nepos, Parva, Feldru, Ilva-mare (toate opt înființate în 1898), Salva, Telciu și Mocod.

IV. Numărul bibliotecilor 7, și anume: 2 biblioteci ambulante cu 140 și 145 volume și 5 biblioteci populare în Rebra-mare, Parva, Nepos, Feldru și Maier. Biblioteci școlare sunt în Rodna-nouă, Ilva-mare, Nepos și Feldru, apoi o bibliotecă a «Reuniunii de lectură» din Maier și una a «Reuniunii de lectură» din Zagra.

VI. Numărul reuniunilor 17, și anume: în Năsăud: «Aurora», soc. pe acții, înf. la 1869, «Mercur», soc. pe acții, înf. la 1899; în Feldru: «Feldrihana», soc. pe acții, înf. la 1901; în Sângeorgiul-român: «Isvorul», soc. pe acții, înf. la 1901; în Rodna-veche: «Fortuna», soc. pe acții, înf. la 1889; în Ilva-mare: «Reuniunea de împrumut», înf. la 1891; în Zagra: «Zăgreana», soc. pe acții, înf. la 1906. Câte o «Reuniune de lectură» este în Năsăud, Maier, Zagra, Sângeorgiul-român și Feldru; câte o «Reuniune de cântare»

în Năsăud, Rebrîșoara; «Reuniune de înmormântare» în Rodna-nouă; «Reuniune pentru asigurarea vitelor» în Rodna-nouă.

VII. Averea despărțământului: K 80.

VIII. *Observări*. Despărț. n'are schiopticon, dar îl împrumută pe al gimnaziului din loc. În urma prelegerilor populare, în Rebrîșoara s'a inițiat înființarea unei tovărășii de consum.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Năsăud, 18 Aprilie 1909.

Ciril Deac, dir. despărț.

38. Despărțământul Nocrichiul.

Despărț. Agnita s'a desfăcut în două. Despărțământul vechiu al Agnitei a rămas cu sediul în Agnita, iar restul comunelor formează *despărț. nou al Nocrichiului* sub direcția d-lui *N. Petra-Petrescu*, (v. desp. Agnita la observațiuni), care s'a instituit în 28 August n. a. c.

39. Despărțământul Orade.

III. Numărul agenturilor: 20, în comunele: St.-Lazăr, Sârșig, Popești, Cefa-Cheresig, Chișirigd, Alparea, Săldăbagiu, Brusturi, Țigănești, Fechetău, Beznea, Giriș, Inand, Gepiu, Soldobagiu, Șumugiu, Merlan, Almaș, Sacadat.

IV. Numărul bibliotecilor: 20, în fiecare agentură o bibliotecă cu câte 25 vol.

VI. Numărul reuniunilor: 2. «Bihoreana», soc. pe acții, Oradea-mare; «Hilaria», reuniune de cântări, Oradea-mare.

VII. Averea despărțământului: 0

VIII. Despărț. n'are schiopticon. Poporul din Bihor a început a se deșteptă și e dornic de prelegeri populare și de cărți.

IX. Cursuri de analfabeți s'au început, dar nu se cunoaște rezultatul lor.

Oradea-mare, 31 Decembrie 1909.

Dr. Aurel Lazar, dir. desp.

40. Despărțământul Orăștie.

III. Numărul agenturilor: 4, în comunele Geoagiul-de-jos, Rapoltul-mare, Romos și Vinerea.

N'au desfășurat nici o activitate.

IV. Numărul bibliotecilor: 4, în Geoagiu cu 147 vol., Rapolt, Romos și Vinerea.

Mai sunt biblioteci în: Orăștie («Casina română» și «Școala română»), Romos (bibl. școlară) și Gelmar (bibl. parohială).

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averea despărțământului: Cassarul n'a raportat nimic.

VIII. *Observări*. Despărț. are schiopticon și 5 serii de diapozitive. Poporul arată mai mare interes față de prelegerile ilustrate cu proiecțiuni, față de cele din care poate învăța ceva practic și de folos pentru el.

Cărturarii de pe teritoriul despărț. arată o mare desinteresare față de «Asociațiune». În scopul de a spori numărul membrilor, ar fi de recomandat ca «Asociațiunea» să editeze o revistă, care să apară cât mai des, săptămânal, și să se dea gratuit membrilor.

IX. Cursurile de analfabeți s'au început, s'au fixat și premii, dar s'a svonit că organele administrative le-au oprit și deci nu s'au ținut.

Gelmar, 13 Martie 1909.

I. Popoviciu, dir. despărț.

41. Despărțământul Oravița.

III. Numărul agenturilor: 3, în comunele Iertof, Sasca-montană și Ticvaniul-mare. Activitatea agenturilor e neînsemnată.

IV. Numărul bibliotecilor: Asociațiunea n'are biblioteci. Au, însă, biblioteci «Casina română» din Oravița, «Casina» din Cacova, Biserica gr.-or. din Oravița, Reuniunea de cântări «Concordia» din Oravița și Comuna bis. gr.-or. din Comoriște.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului: K 705.10.

VIII. Desp. n'are schiopticon. Simțul pentru cultivarea rațională a pământului se desvoaltă din zi în zi în urma prelegerilor populare.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Oravița, 30 Martie 1909.

I. E. Țieranu, v.-prez., dir. despărț.

42. Despărțământul Panciova.

III. Numărul agenturilor 4, în comunele: Satul-nou, Alibunar, Uzdin și T.-Cuvin. Activitatea lor s'a mărginit la împrumutarea de cărți de cetit.

IV. Numărul bibliotecilor 4, în fiecare agentură, cu câte 80 vol.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului: K 886.79.

VIII. *Observări:* Despărțământul nu are schiopticon.

IX. S'a făcut încercarea de a ține un curs de analfabeți în comuna Seleuș, dar fără rezultat, căci țăranii nu vor să cerceteze cursul.

Satul-nou, 31 Decembrie 1908.

P. Stoica, dir. despărț.

43. Despărțământul Reghin.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor: 1, în Reghin.

Mai există 4 biblioteci școlare-bisericești și o bibliotecă a protopresbiteratului gr.-or. în Reghin.

VI. Numărul reuniunilor: (?)

VII. Averele despărțământului: K 310.

VIII. Despărțământul are schiopticon. Prelegerile au avut rezultat bun practic.

IX. S'au ținut cursuri de analfabeți: în comuna Săcalul-de-pădure d-l Nicolae Nistor, învățător, a instruit 45 de adulți, în Nădașa-română d-l Dumitru Cofar, inv., a instruit 20 de adulți. D-l Nistor a primit un premiu de K 50 din partea Asociațiunii.

Murăș-Cuieșd, 7 Iunie 1909.

Galaction Șagdu, dir. despărț.

44. Despărțământul Săliște.

III. Numărul agenturilor 6, în comunele: Aciliu, Gurariului, Mag, Săcel, Sibiel și Topârcea.

IV. Numărul bibliotecilor: 0

Sunt, însă, 12 biblioteci parohiale în Aciliu, Amnaș, Cacova, Galeș, Săliște, Sibiel, Tilișca, Topârcea, Gurariului, Mag, Vale și Orlat.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului: K 392.

VIII. *Observări:* Despărțământul n'are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți s'au ținut în mai multe comune, dar fără rezultat.

Săliște, 20 Martie 1909.

Dr. Nicolae Calefariu, dir. despărț.

45. Despărțământul Sânmiclăușul-mare.

Directorul despărțământului, d-l *Dr. N. Oprean*, n'a înaintat raport. Despărțământul a desvoltat oarecare activitate.

Biblioteci populare: 4, în Nereu, Comloșul-mare, Sânmiclăușul-mare și Ohaba-veche.

46. Despărțământul Sătmăr-Ugocia.

III. Numărul agenturilor: 1, în Seini, care desfășură o activitate rodnică.

IV. Numărul bibliotecilor: 21, în comunele: Borlești cu 40 broșuri, Pomi, Amașiu, Apa, Mezieș, Botiz-Vaşvari, Bicsad, Mădăras, St.-Dob, Ardusat, Acina, Gidani, Király-Darocz, Sanislău, Hidegkut, Moffinul-mic, Iosip, Șişești, Lippo și Seini.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului K 1044-29.

VIII. *Observări*: Despărțământul n'are schiopticon.

IX. S'a ținut un curs de analfabeți în Borlești de către d-l Aurel Popan, învă., care a instruit 32 de adulți.

Borlești, 27 Martie 1909.

George Șuta, dir. despărț.

47. Despărțământul Sebeșul-săsesc.

III. Numărul agenturilor 11, în comunele: Lancrăm, Rehău, Călnic, Deal, Laz, Rechita, Pianul-de-sus, Pianul-de-jos, Daia, Cioara și Loman (înf. în 1908).

Activitate puțină.

IV. Numărul bibliotecilor 12, în comunele cu agenturi și una în Săsciori.

Mai sunt 2 biblioteci școlare în Sebeșul-săsesc și Lancrăm.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului K 33.

VIII. *Observări*: Despărțământul are schiopticon. Prelegeri nu s'au putut ține.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut. S'au făcut încercări în Sebeș, Daia, Rehău, dar poporul n'a voit să participe.

Sebeșul-săsesc, 8 Maiu, 1909.

Sergiu Medean, dir. despărț.

48. Despărțământul Sibiiu.

III. Numărul agenturilor 8, în comunele: Săcădate, Tălmăcel, Bungard, Ocna-Sibiiului, Șura-mică, Șura-mare, Ruși (nouă), Vurpăr (nouă).

IV. Numărul bibliotecilor 13, în Săcădate cu 120 vol., Veștem cu 40 vol., Tălmăcel, Bungard cu 90 vol., Sadu, Roșia-săsescă, Turnișor, Ruși cu 43 vol., Ocna-Sibiiului cu 112 vol., Hamba, Cristian, Vurpăr cu 63 vol. și Șura-mare.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului: K 678-98.

VIII. *Observări*: Despărț. are schiopticon și o serie de diapozitive. În comunele Cristian și Roșia-săsescă s'au ținut șezători literare cu țărani.

IX. S'au ținut cursuri de analfabeți în următoarele comune:

a) În Cristian, unde sunt numai 6 bătrâni neștiutori de carte, în iarna trecută d-l preot Ioan Popa, d-nii învățători Ieronim Nemeș și Isidor Dop au adunat de trei ori pe săptămână poporul și le-au îmbogățit cunoștințele practice învățate în școală.

b) În Roșia-săsească, d-l învățător Ioan Bânda a instruit 25 analfabeți; moșnegi cărunți cu ochelari, au început a învăța scris-cetitul.

c) În Hamba d-l învățător Petru Olariu a ținut curs în Dumineci și sărbători.

d) În Ocna-Sibiiului d-nii învățători deasemenea au instruit mai mulți analfabeți.

e) În Sebeșul-inferior d-nii învățători au ținut cursuri de analfabeți în școala gr.-orientală română.

Sibiiu, 1 Iunie 1909.

Dr. E. Miron Cristea, dir. despărț.

49. Despărțământul Sighișoara.

D-l director al despărțământului, *Demetriu Moldovan*, protopop, n'a înaintat raport. Despărțământul nici n'a funcționat în cursul anului, din cauză că d-l director și comitetul cercual n'au voit să convoace adunarea cercuală în Ibașfalău, unde în 1907, căpitanul de poliție oprișe ținerea ei. Deși ministrul de interne, în urma intervenirii comitetului central, a anulat, la începutul anului 1908, hotărîrea căpitanului de poliție, directorul despărțământului și membri comitetului n'au cutezat să mai convoace adunarea cercuală în Ibașfalău. Ca să nu se creeze astfel de cazuri de precedentă, comitetul central a însărcinat pe d-l Nicolae Ivan cu convocarea acestei adunări, care încă nu s'a putut ține.

50. Despărțământul Șimleu.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor: 16 biblioteci populare. În cursul anului 1908 s'au înființat în Lupoia cu 28 de broșuri, în Halmășd cu 24 broșuri și în Doh.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului: K 100.

VIII. *Observări*: Despărțământul n'are schiopticon.

IX. Rapoarte despre ținerea cursurilor de analfabeți n'am primit.

Șimleu, 8 Aprilie 1909.

Dr. Coriolan Meseșianu, secr. despărț.

51. Despărțământul Tășnad.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor: 0 Sunt două biblioteci populare în Santău și Unimăt.

VI. Numărul reuniunilor 13: «Vulturul», soc. pe acții în Tășnad. înf. 1908. Capital social K 100,000, 6 însoțiri de credit «Raiffeisen» în Santău, Căvaș, Meteufi, Socaci, Seuca, Pir, 6 tovarășii de consum în Hotoan, Sudurău, Sentău, Seuca, Meșeuți, Socaci și Pir.

Mai sunt două grânare bisericești în Supurul-de-jos și Cehalul-românesc.

VII. Averele despărțământului K 133-56.

VIII. *Observări*: Despărțământul nu are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Tășnad - Santău, 12 Maiu 1909.

Demetriu Coroianu, dir. desp.

52. Despărțământul Timișoara.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor. Sunt 13 biblioteci populare în comunele: Șag cu 101 vol.; Becicherecul-mic 96 vol.; Ghiroda 82 vol.; S.-Mihaiul-român 83 vol.; Hodoni 99 vol.; Murani 94 vol.; Bărăteaz 89 vol.; Călăcea 95 vol.; Ianova 93 vol.; Chișoda 82 vol.; Topoloveț 91 vol.; Ictar 91 vol.; Budinți 91 vol.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului K 634-33.

VIII. *Observări*: Despărțământul nu are schiopticon.

IX. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut.

Timișoara, 27 Maiu 1909.

Romul Cărăbașiu, dir. desp.

53. Despărțământul Treiscaune-Ciuc.

Directorul despărțământului, dl *Constantin Damian*, protopop, n'a înaintat raport. Despărțământul nici n'a funcționat în cursul anului 1908.

54. Despărțământul Turda.

III. Numărul agenturilor: 0

IV. Numărul bibliotecilor: 5. În Turda cu 346 vol.; Tritiul-superior cu 110 vol.; Indol cu 137 vol.; Agârbiciu și Cenadul-deșert cu 127 vol.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Averele despărțământului 0

VIII. *Observări*: Desp. n'are schiopticon.

XI. S'a încercat a se ține cursuri de analfabeți în unele comune, dar rezultatul lor nu se cunoaște.

Turda, 3 Ianuarie 1909.

Dr. Valer Moldovan, secretarul desp.

55. Despărțământul Vârșeț.

III. Numărul agenturilor: 5. În Straja, Sânmihai, Sânianăș, German, Grebenaș. Inițiate în 1908, nu și-au început încă activitatea.

IV. Numărul bibliotecilor: 5, în agenturi.

Biblioteci populare se află în Coștei, Voivodinți, Marcovăț, Sălcița.

Biblioteci parohiale în Straja, Sânianăș și Nicolințul-mare.

VI. Numărul reuniunilor: cele din anul trecut.

VII. Avera despărțământului: K 109-11, și un fond de bibliotecă de K 13-68.

XI. Cursuri de analfabeți s'au început în Marghita-mare, Sânianăș, Vlaicovăț, Grebenaș, Coștei, Marcovăț, Percosova și Feredia, dar au fost oprite de antistiile comunale, așa că nu au avut nici un rezultat.

Vârșeț, 21 Februarie 1909.

Traian Oprea, dir. desp.

56. Despărțământul Zărnești.

Directorul despărțământului, d-l *Ioan Hamsea*, protopop, n'a înaintat raport. Despărțământul n'a dezvoltat nici o activitate în cursul anului 1908.

PRELEGERILE POPORALE

ținute în cursul anului 1908.

Conferențiarul	Prelegerea	Comuna	Despărțăm.
1. Simion Stoica, medic.	Tuberculoza	Abrudsat	Abrud-Câm-
2. Dr. S. Banffy, medic.	"	Bucium	peni
3. I. Agârbiceanu, preot.	Credințe deșerte	"	"
4. Romul Furdui, preot.	Folosul pădurilor și plantarea lor	Câmpeni	"
5. "	" " " " "	Scărișoara	"
6. "	" " " " "	Vidra de sus	"
7. Vasile Gan, preot.	Computul economic	Offenbaia	"
8. Avram Serb, preot.	Cărțile de cetit	Câmpeni	"
9. "	Nutrirea omului	"	"
10. I. Motora, preot.	Fânate și pășunate	"	"
11. N. Petra-Petrescu.	"Din putere proprie"	Nocrich	Agnita
12. Dionisie Ganea, econ.	Despre pomărit	"	"
13. Aurel Milea, notar.	Despre crâșme și judecăți	"	"
14. Aron Mețian, preot.	Asociațiunea și însemnătatea ei	"	"
15. Amos Frâncu, preot.	Foloasele însoțirilor	Teiuș	Aiud-Teiuș
16. Aug. Ocnean, inv.	Cultivarea viei	Gârbovița	"
17. Ioan Maior, protopop.	Scopul Asociațiunii	Teiuș	"
18. Enea Pop Bota, preot.	Despre măestrii	Totoiu	"
19. Dr. D. Chirol, adv.	Despre cartea funduară	Alba-Iulia	Becicherec
20. V. Magdu, preot.	Despre succesele culturale la alte po-	Sarcia-rom.	
	poare	"	"
21. V. Petroviciu, preot.	Despre Asociațiune	Toader	"
22. Dr. L. Ghilezan, adv.	Luxul și credința deșartă	"	"
23. N. Fabian, prof.	Folosul și calea înființării reuniunilor	Custiș	Beiuș
24. "	Darul cetirii și al scrierii	Beiușele	"
25. "	Profitul și paguba țăranilor din întreb.	"	"
	bâncilor	Curățele	"
26. "	Despre legea comunală	Burda	"
27. "	În ce fel de cărți și cum aflăm inv. bună	Mezieș	"
28. "	Românul ca cetățean, credincios și tată	Feniș	"
29. "	Sânguinta și lenevirea	Petrani	"
30. "	Credința, legea noastră ne va cere samă	"	"
	despre tot felul de datorințe	Soncoiș	"
31. "	Carierele pentru școlarii noștri inf. și sup.	Custiș	"
32. V. Stefanica, prof.	În silințele Astei, unul pentru toți și	"	"
	toți pentru unul	"	"
33. V. Onigaș, inv.	Cum să agonisească o familie începă-	Serețel	Bistrița
	toare de țărani	Brașfalău-de-sus	"
34. T. A. Bogdan, inv.	Foloasele pomăritului	"	"
35. "	"	"	"
36. Dr. V. Onișor, adv.	Foloasele și pagubele creditului	Caila	"
37. V. Mureșian, preot.	Vieța internă a albinelor și foloasele	"	"
	stupăritului	Borgorus	"
38. Dr. P. Poruțiu, adv.	Despre procese	Borgoprund	"
39. T. A. Bogdan, inv.	Cultivarea pământului. Modul de gunoie	Cușma	"
40. Iz. Suceava, preot.	Lăptăritul	Ragla	"
41. Gr. Romanessi, inv.	Stupăritul	"	"
42. V. Baci, inv.	Lucrarea pământului	Budacul rom.	"
43. Gr. Romanessi, inv.	Stupăritul	Șoimuș	"
44. G. Hordoan, inv.	Cum să purtăm economia	Santioana	"
45. "	"	Baila	"
46. Gr. Romanessi, inv.	Stupăritul " "	Ardan	"
47. "	"	Friș	"
48. Dr. I. Bălan, prof.	Virtuțile apostolilor în biserică	Crăciunel	Blaj
49. I. F. Negruțiu, prof.	Despre Asociațiune	"	"
50. A. C. Domșa, publicist.	Despre nutreț	"	"
51. Iosif Marian, inv.	Urmările rele ale beției	"	"
52. Dr. A. Chețianu, prof.	Povețe igienice	"	"
53. A. C. Domșa, publ.	Asociațiunea	Sân-Miclăuș	"
54. Dr. I. Bălan, prof.	Biserica și școala	"	"
55. I. Maior, agronom.	Îngrijirea pământului	"	"

<i>Conferențiarul</i>	<i>Prelegerea</i>	<i>Comuna</i>	<i>Despărțim.</i>
56. Dr. A. Chețianu, prof.	Asociațiunea	Valea-Sasului	Blaj
57. A. Voda, econom.	Ocupațiuni folositoare pentru țărani	"	"
58. E. Vlassa, propr.	Îngrijirea vitelor	"	"
59. Dr. A. Chețian, prof.	Asociațiunea	Bălcaciu	"
60. A. Voda, econom.	Ocup. folos. pentru țărani	"	"
61. E. Vlassa, propr.	Îngrijirea vitelor	"	"
62. G. Precup, prof.	Asociațiunea	Bia	"
63. Nic. Pop, prof.	Cultura viei	"	"
64. E. F. Negruțiu, agr.	Folosul mașinelor agronomice	"	"
65. P. Ieremia, preot.	Misiunea culturală ce o are poporul țăran (bufan) față de populațiunea rurală	Bocșa-montană	Bocșa
66. P. Ieremia, preot.	Însemnătatea agenturilor Astrei	"	"
67. I. Marcu, inv. pens.	Relele cari bântuie la poporul nostru: luxul, lenea etc.	"	"
68. " " " "	Importanța Reuniunilor de cântări la Români	"	"
69. Dr. P. Oprea, prof.	Țăria neamului nostru	Blăjeni	Brad
70. I. Perian, preot.	Luxul și beția	"	"
71. Petru Rusu, inv.	Întocmirea locuinței țăranului român	"	"
72. Aur. Nistor, preot.	Lucrarea rațională a pământului și nu- trirea vitelor	Cristian	Brașov
73. N. Hamzea, inv.	Negot și meseriași	"	"
74. A. Boldor, inv.	Alegerea semințelor	Rotbav	"
75. I. Petroviciu, prof.	Influența alcoolului	"	"
76. A. Boldor, inv.	Alegerea semințelor	Măeruș	"
77. I. Petroviciu, prof.	Influența alcoolului	"	"
78. N. Bogdan, prof.	" "	Arpătac	"
79. A. Nistor, preot.	Folosirea deos. instrumente agricole	Heghig	"
80. N. Bogdan, prof.	Influența alcoolului	"	"
81. A. Boldor, inv.	Vederi geografice	Codlea	"
82. " " " "	" "	"	"
83. " " " "	Influența alcoolului	"	"
84. " " " "	" "	"	"
85. V. Comanescu, preot.	Boalele și întimpinarea lor	"	"
86. Dr. N. Regman, prof.	Tolstoi despre Isus Christos	Caransebeș	Caransebeș
87. C. Sânjoan, prof.	Neamul rom în Maramurăș	"	"
88. I. Popoviciu, preot.	Combaterea luxului	Cireșa	"
89. " " " "	" "	Voislova	"
90. Ioan Jucos, preot.	Albinăritul și cultivarea vermilor de mătăsă	Zervești	"
91. " " " "	Albinăritul și cultivarea vermilor de mătăsă	Borlova	"
92. I. Pinciu, preot.	Temeliile culturii omenești etc.	Ciacova	Ciacova
93. E. Pop Păcurariu preot	Roma veche și Roma nouă, cu proiect.	Feneșul-săsesc	Cluj
94. Aug. Blăjan, agr.	Creșterea, nutirea și îngrășarea vitelor	"	"
95. E. Pop Păcurariu, preot	Roma păgână și Roma creștină, cu proiecțiuni	Feleac	"
96. " " " "	Asociațiunea și menirea ei	"	"
97. Dr. E. Dăian, protopop	Vieața și activitatea lui George Barițiu Jucul-de-jos	"	"
98. Ioachim Pop, inv.	Tovărășiile pentru asigurarea vitelor	Tic	"
99. E. Pop Păcurariu, preot	Roma, leagănul originii noastre, cu proiecțiuni	"	"
100. Dr. E. Dăian, protop.	Vasilie Ladislau bar. Pop	Berind	"
101. E. Pop Păcurariu preot	Roma și trecutul ei, cu proiecțiuni	"	"
102. R. Moldovan, jur.	Biserica și școala	Feneșul-săsesc	"
103. E. Pop Păcurariu, preot	Beția și urmările ei, cu proiecțiuni	"	"
104. " " " "	Orașele mai însemnate din România, cu proiecțiuni	"	"
105. Iosif Mircea, teol.	Ce e viața?	Briznic	Dobra
106. Victor Iacob, inv.	—	Cerbia	"
107. Toma Roxin, inv.	—	"	"
108. Nic. Chirciu, preot.	—	"	"
109. Vas. Șerban, inv.	Simțul de jertfă și crucea	Briznic	"
110. G. Literat, inv.	—	"	"

<i>Conferențiarul</i>	<i>Prelegerea</i>	<i>Cîmuna</i>	<i>Despărțăm.</i>
111. I. Criste, notar.	—	Briznic	Dobra
112. V. Șerban, inv.	—	Gurasadului	"
113. G. Furdui, inv.	—	"	"
114. I. Morariu, preot.	—	"	"
115. Ilarie Serb, preot.	—	Roșcani	"
116. T. Neamțu, inv.	—	"	"
117. T. Roșu, inv.	—	"	"
118. Dr. G. Suciu, adv.	Asociațiunea	Totești	Hațeg
119. Dr. A. Străitaru, adv.	Despre testamente și contracte	"	"
120. Sept. Ionaș, preot.	Patimile și faptele D-nului nostru Isus Christos	"	"
121. Dr. G. Suciu.	Urmările beției	"	"
122. P. Popescu funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
123. Dr. G. Suciu, adv.	Rezumarea prelegerilor de sus	"	"
124. Paul Oltean, inv.	Cuvânt de deschidere	Silvașul-inf.	"
125. Dr. A. Străitaru, adv.	Despre testament	"	"
126. Fabiu C. Bontescu, adv.	Urmările beției	"	"
127. Victor Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
128. " " " "	Asigurarea vitelor	"	"
129. P. Oltean, inv.	Cuvânt de închidere	"	"
130. " " " "	Însemnătatea Asociațiunii	Silvașul-sup.	"
131. Dr. A. Străitaru, adv.	Despre testament	"	"
132. Lad. Nandra, preot.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
133. Vic. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
134. " " " "	Asigurarea vitelor	"	"
135. P. Olteanu, inv.	Rezumarea prelegerilor	"	"
136. Dr. G. Suciu, adv.	Însemnătatea Asociațiunii	Demsuș	"
137. Dr. A. Străitaru, adv.	Urmările beției	"	"
138. Dr. G. Suciu, adv.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
139. Vic. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
140. " " " "	Asigurarea vitelor	"	"
141. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de închidere	"	"
142. I. Muntean, funcț. de b.	Cuvânt de deschidere	Chitia	"
143. " " " "	Urmările beției	"	"
144. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
145. " " " "	Asigurarea vitelor	"	"
146. I. Muntean, funcț. de b.	Cuvânt de închidere	"	"
147. " " " "	Cuvânt de deschidere	Strei Sângeorgiu	"
148. " " " "	Urmările beției	"	"
149. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
150. I. Muntean, funcț. de b.	Cuvânt de închidere	"	"
151. Dr. G. Suciu, adv.	Asociațiunea	Sân-Petru	"
152. " " " "	Urmările beției	"	"
153. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
154. " " " "	Asigurarea vitelor	"	"
155. Dr. G. Suciu, adv.	Rezumarea prelegerilor	"	"
156. " " " "	Cuvânt de deschidere	Bărești	"
157. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
158. Dr. G. Suciu, adv.	Urmările beției	"	"
159. Victor Șandru, preot.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
160. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de închidere	"	"
161. P. Olteanu, inv. pens	Cuvânt de deschidere	Sânta-Maria	"
162. " " " "	Urmările beției	"	"
163. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
164. " " " "	Asigurarea vitelor	"	"
165. P. Olteanu, inv. pens.	Cuvânt de închidere	"	"
166. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de deschidere	Ciopea	"
167. Dr. C. Popescu, preot.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
168. Dr. G. Suciu, adv.	Urmările beției	"	"
169. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"

<i>Conferențiarul</i>	<i>Prelegerea</i>	<i>Comuna</i>	<i>Despărțim.</i>
170. Dr. G. Suciu, adv.	Rezumarea prelegerilor	Ciopea	Hăteș
171. " "	Cuvânt de deschidere	Băuțariul inf.	"
172. Dr. A. Străitariu, adv.	Urmările beției	"	"
173. Romul Raca, preot.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
174. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
175. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de închidere	"	"
176. " "	Asociațiunea	Bățiălar	"
177. Dr. A. Străitariu, adv.	Urmările beției	"	"
178. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
179. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de închidere	"	"
180. " " "	Cuvânt de deschidere	Bucova	"
181. " " "	Urmările beției	"	"
182. Dr. A. Străitariu, adv.	Despre industrie	"	"
183. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
184. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de închidere	"	"
185. I. Muntean, funcț. de b.	Asociațiunea	Uricani	"
186. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
187. N. Zugrav, preot.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
188. I. Muntean, funcț. de b.	Urmările beției	"	"
189. " " "	Cuvânt de închidere	"	"
190. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de deschidere	Merișor	"
191. " "	Urmările beției	"	"
192. Dr. N. Brânzău, preot.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
193. Dr. A. Străitariu, adv.	Despre testament	"	"
194. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
195. Dr. N. Olariu, adv.	Despre tractarea lăsamântului	"	"
196. Dr. C. Popescu, preot.	Cuvânt de deschidere	Sălașul-de-sus	"
197. V. Cerbiceanu, preot.	Faptele și patimile D-nului nostru Isus Christos	"	"
198. Vas. Chiroi, adv.	Urmările beției	"	"
199. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
200. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de deschidere	Livadia-de-câmp	"
201. I. Vladislau, preot.	Vieața lui Isus Christos	"	"
202. Dr. A. Străitariu, adv.	Urmările beției	"	"
203. V. Pop, funcț. de b.	Soiurile mai alese de vite	"	"
204. Dr. G. Suciu, adv.	Cuvânt de închidere	"	"
205. Dr. G. Gârda, adv.	Despre Victor Vlad Delamarina	Făget	Lugoș
206. Ad. Iancu, st. med.	Folosele învățaturii	"	"
207. N. Simulescu, inv. pens.	Patima beției	Reciu	Miercurea
208. A. Păcurariu, preot.	Despre însoțiri	"	"
209. Ilie Pop, preot.	Despre vierți	Ludoș	"
210. I. Dăian, preot.	Cultivarea pământului după comasare	Sângătin	"
211. Aurel Ijac, medic.	Boalele lipicioase	Pogăceaua	M.-Oșorhei
212. A. Hangea, inv.	Însemnătatea științei de carte la pop. nostru etc.	Năsăud	Năsăud
213. I. Păcurariu, prof.	Scopul și însemnătatea Asociațiunii	"	"
214. E. Măreșiu, prof.	Urmările beției	"	"
215. I. Păcurariu, prof.	Folosele și însemnătatea bibl. pop.	"	"
216. E. Măreșiu, prof.	Despre alcoolism	Rebrîșoara	"
217. Ignat Seni, inv.	Scopul și însemnătatea Asociațiunii	"	"
218. A. Hangea, inv.	Însemnătatea științei de carte la pop. nostru etc.	Rebra-mare	"
219. Ignat Seni, inv.	Asociațiunea	"	"
220. A. Hangea, adv.	Însemnătatea științei de carte la pop. nostru	Parva	"
221. Ignat Seni, inv.	Asociațiunea	"	"
222. I. Păcurariu, prof.	Relele de cari suferă poporul nostru și mijloacele de asanare	Nepos	"
223. E. Măreșiu, prof.	Urmările beției	"	"
224. Paul Tofan, veterinar.	Creșterea vitelor	"	"
225. Șt. Scridon, prof.	Agricultura rațională	Feldru	"
226. Gr. Pletos, prof.	Asociațiunea	"	"

<i>Conferențiarul</i>	<i>Prelegerea</i>	<i>Comuna</i>	<i>Despărțăm.</i>
227. I. Păcurariu, prof.	Relele de cari suferă poporul nostru și mijloacele de asanare	Maieru	Năsăud
228. Ciril Deac, preot.	Despre Asociațiune	"	"
229. V. Babi, funcț. de b.	Economia practică	Alparea	Oradea-mare
230. "Dr. A. Lazar, adv. "	Folosele învățăturii	Cheriu	"
231. Dr. A. Lazar, adv. "	Neindicat	Berechiu	"
232. Șt. Tășădeanu, prof.	"	Cefa	"
233. Eugen Sibiiian.	"	Inand	"
234. V. Babi, funcț. de b.	"	Gepiu	"
235. Cornel Cosma, iurist.	"	"	"
236. Eugen Sibiiian.	"	Alparea	"
237. V. Babi, funcț. de b.	"	Șumugiu	"
238. Emil Deciu, preot.	"	"	"
239. Eugen Sibiiian.	"	"	"
240. Vasile Babi, funcț.	"	Mierlău	"
241. Emil Deciu, preot.	"	"	"
242. Eugen Sibiiian.	"	"	"
243. Dr. A. Lazar, adv.	"	Săldăbagiu	"
244. Iosif Tărău, iurist.	"	"	"
245. Cornel Bulcu, prof.	"	Almaș	"
246. Ștefan Tășădan, prof.	"	"	"
247. Dr. A. Lazar, adv.	"	Bristuri	"
248. Iosif Tărău, iurist.	"	"	"
249. Dr. A. Lazar, adv.	"	Sărsig	"
250. Iosif Tărău, iurist.	"	"	"
251. Al. Munteanu Vas. pr.	"	Țigănești	"
252. Iosif Tărău, iurist.	"	"	"
253. Al. Munteanu alui V. pr.	"	Beznea	"
254. Iosif Tărău, iurist.	"	"	"
255. Vasile Babi, funcț.	"	"	"
256. Dr. A. Lazar, adv.	"	Belu	"
257. Pavel Dârlea, inv.	"	"	"
258. Dr. A. Lazar, adv.	Folosele învățăturii	Roit	"
259. " " "	"	Sân Miclăușul-rom.	"
260. Const. Baicu, inv.	Pomăritul	Petreni	Orăștie
261. Ioan Moța, preot.	Vieța Românilor	"	"
262. C. Baicu, inv.	Pomăritul	Geoagiu	"
263. " " "	Cultura viilor	"	"
264. Ioan Moța, preot.	Tovărășiile pentru asigurarea vitelor și înmormântare	"	"
265-270. S. Popescu, f. de b.	6 prelegeri despre economie	Cacova	Oravița
271. Dr. L. Méhes, medic.	Despre abortare și urmările ei	Ticvanul-mare	"
272. Alexandrina Țieranu.	Portul original românesc	"	"
273. Dr. P. Corneanu.	Despre morală	"	"
274. Nic. Penția, inv.	Monografia comunei Petrovoselo	Petrovoselo	Panciova
275. Ioanichie Neagoe, preot	Despre Andreiu baron de Șaguna	"	"
276. I. Oțoiu, preot.	Școala altoilor de viță	Aciliu	Săliște
277. I. Mateiu, inv.	Creșterea copiilor în leg. cu activitatea lui Șaguna	Gurariului	"
278. Dr. I. Lupăș, prof.	Trecutul și starea de astăzi a comunei Cacova	Cacova	"
279. D. Lăpădatu, inv.	Ocupațiile pop. mărg. în trecut și viitor	"	"
280. V. Părăian, inv.	Andreiu Șaguna	Mag	"
281. Al. Vlad, preot.	Pământul ca corp ceresc din punct de vedere geologic	"	"
282. I. Ghișou, preot.	Vieța și scrierile celor 3 mari învățători ai bisericii	Orlat	"
283. Val. Pooviciu, preot.	Despre pomărit	Sibiel	"
284. Nic. Bembea, inv.	Vieța lui Șaguna și creșterea copiilor	"	"
285. I. Dobrota, inv.	Despre pomărit	"	"
286. Oct. Sglimbea, notar.	Dări și aruncuri	Săliște	"
287. Dr. N. Calefariu, medic	Colera	"	"
288. E. Păcală, inv.	Arhieraul Andreiu	"	"
289. Iul. Crișan, inv.	Despre muzică	"	"
290. Dr. I. Lupăș, prof.	Starea școal. rom. pe vremea lui Șaguna	"	"

<i>Conferențiarul</i>	<i>Prelegerea</i>	<i>Comuna</i>	<i>Despărțim.</i>
291. Aron Fluceș, preot.	Insemnătatea postului diu punct de vedere religios și igienic	Săcel	Săliște
292. Aurelia Pop, soț. de n.	Curățirea în casă și afară de casă	"	"
293. I. Bratu, inv.	Despre reuniuni	Tilișca	"
294. Daniil Săroiu, inv.	Mitropolitul Andrei	"	"
295. S. Zehan, preot.	Istoria Rom. din Ungaria și Transilv.	Deda	Reghin
296. T. Ceonța, inv.	Stupăritul	"	"
297. I. Duma, preot.	Economia rațională	Săcalul de pădure	"
298. I. Pantea, adv.	Despre testamente	"	"
299. I. Duma, preot.	Cultura pomilor	"	"
300. V. Deciu, preot.	Despre A ocistiuone	Beba veche	Sânmiel-mare
301. Nic. Mihulin, prof.	Despre alcoolism	"	"
302. Sergiu Medean, protop.	Despre Asociațiune	Loman	Sebeș
303. A. Tătar, inv.	Insemnătatea pomăritului	"	"
304. T. Ghișa, preot.	Stupăritul rațional și foloasele lui	"	"
305. A. Cosciuc, agron.	Cultura nutrețurilor măestrite	Ruși	Sibiin
306. " " "	Despre tovărăși sau însoțiri	Cristian	"
307. " " "	Băncile sătești	"	"
308. I. Popa, preot.	Cum trebuie să se poarte tineretul eșit din școală?	"	"
309. " " "	Folosul șezătorilor literare	"	"
310. " " "	Despre strigoi, sărbători idolești etc.	"	"
311. I. Nemeș, inv.	Despre procese	"	"
312. Iz. Dopp, inv.	Pace și frăție	"	"
313. " " "	Bani și cambii	"	"
314. I. Popa, preot.	Despre testament	"	"
315. G. Pipernea, inv.	Din trecutul comunei Cristian	"	"
316. I. Nemeș, inv.	Despre meserii	"	"
317. Iz. Dopp, inv.	Despre alcoolism	"	"
318. C. Moldovan, preot.	Despre legile notarilor publici	Roșia-săsască	"
319. " " "	Noua lege de execuție	"	"
320. " " "	Cărțile funduare și intabularea	"	"
321. " " "	Începutul neamului românesc	"	"
322. " " "	Informațiuni despre America	"	"
323. " " "	Limba românească	"	"
324. " " "	Despre teatru	"	"
325. Dr. E. M. Cristea preot	Sudalme și blesteme	Șura-mare	"
326. A. Cosciuc, agron.	Nutrețul artificial și alegerea semințelor	"	"
327. Aurel Bratu, prof.	Despre Asociație, cu proiect.	"	"
328. " " "	Betia și urmările ei, cu proiect.	"	"
329. C. Moldovan, preot.	Despre meserii	Roșia-săsască	"
330. " " "	Despre alcoolism	"	"
331. " " "	Despre infl. alcoolului asupra circ. sâng.	"	"
332. " " "	Despre soiurile la vite și creșterea lor	"	"
333. " " "	Îngrijirea vitelor de jug și de îngrășat	"	"
334. " " "	Îngrijirea vițelilor și a vacilor de lapte	"	"
335. " " "	Alegerea pământului	"	"
336. " " "	Alegerea pomilor și plantarea lor	"	"
337. " " "	Gunoiul măestrit	"	"
338. " " "	Despre stupărit	"	"
339. " " "	Școala populară și folosul ei	"	"
340. Daniil Graur, inv.	Vieritul	Doh	Șimleu
341. " " "	"	Dumuslău	"
342. Teofil Dragomir propr.	Economia câmpului	Lupoaia	"
343. " " "	"	Creaca	"
344. G. Șimonea, inv.	Pomăritul	Babța	"
345. " " "	"	Corui	"
346. Teod. Mureșianu, inv.	Despre tovărăși	Seuca	Tășnad
347. Victor Filip, inv.	Despre alcoolism	Supurul-de-sus	"
348. I. Toduț, inv.	Creșterea adevărată a copiilor	Cehalul-rom.	"
349. I. Tib. Cosma, adv.	Despre testamente	Unimăt	"
350. Dr. C. Crăciunescu adv.	Piedicile progresului economic	Iezvin	Timișoara
351. Ioan Murășanu, preot	Înstruirea analfab. după metoda Gabel	Turda-vrehe	Turda
352. Avram Corcea, preot.	Folosul Asociațiunilor	Marghita	Vârșeț
353. Patr. Rămneanțiu, inv.	Combaterea alcoolismului	"	"
354. Achim Miloia, inv.	Lenea ca izvor al sărăciei și ruinei	"	"

Conferențele ținute în cursul anului 1908.

1. N. Fabian, prof.	Rostul și menirea conferențelor	Beiuș	Beiuș
2. R. Gedeon, prof.	Predicile progresului economic la noi	"	"
3. Dr. P. Heteou, prof.	Limba națională ca bază de existență a fiecărui popor	"	"
4. V. Borlan, prof.	Despre sentimente	"	"
5.	"	"	"
6. Dr. C. "Pavel", prof.	Vorbe moștenite	"	"
7. I. Petra, contabil.	Jalea și satira în poezia noastră populară	"	"
8. Dr. C. Pavel, prof.	Poezii noastre	"	"
9. I. Roșu inv.	Scris-cetitul intuitiv	"	"
10. Dr. V. Onișor, prof.	Nuvelistii români din zilele noastre	Lechința	Bistrița
11. Dr. G. Tripon, adv.	Viața și inițiativa	Bistrița	"
12. Dr. V. Onișor, adv.	Unirea principatelor dunărene	"	"
13. C. Negruț, preot.	Din trecutul orașului Bistrița	"	"
14. Dr. L. Loginiu, adv.	Tablouri din viața poporului nostru	"	"
15. Dr. V. Seni, prof.	O călătorie peste Semering	"	"
16. I. Corbu, funcț.	Despre astronomie	"	"
17.	"	"	"
18. Dr. V. Drăgan	Formarea limbii române și studiul ei în prezent	"	"
19. A. Ciura, prof.	Folosul învățaturii	Blaj	Blaj
20. Dr. I. Bălan, prof.	Folosul expoziției	"	"
21. G. Precup, prof.	Vasile Alexandri	"	"
22. Dr. I. Bălan, prof.	Puterea credinței	"	"
23. A. Ciura, prof.	Fabuliștii Gr. Alexandrescu și G. Ranetti	"	"
24. Dr. A. Chețian, prof.	Constantinopolul și Asia-mică	"	"
25. Dr. I. Rațiu, prof.	Începuturile poeziei române	"	"
26. Aron Deac, prof.	Stările sociale și comerciale din Anglia, Franța, Polonia și Ardeal în veacul al 18-lea	"	"
27. G. Precup, prof.	Originea limbii române și începutul scrisului rom. până în veacul al 17-lea	"	"
28. A. Ciorteia, prof.	Uzina electrică	Brașov	Brașov
29.	Cucerirea aerului, cu proiecțiuni	"	"
30. A. Bărsanu, prof.	Despre trecutul românilor brașoveni	"	"
31. Dr. A. Bogdan, prof.	"Strigoi" lui Eminescu	"	"
32.	"	"	"
33. I. Petrovițiu, prof.	Urmă din Roma antică	"	"
34. A. Ciorteia, prof.	Căderea, atracțiunea universală și formele energiei	"	"
35. N. Bogdan, prof.	Nota națională în scrierile lui M. Eminescu	"	"
36. I. Prișcu, preot.	Despre Coran	"	"
37. Dr. N. Vecerdeia, adv.	Socialismul modern și naționalitatea noastră	"	"
38. Dr. A. Bogdan, prof.	Istoria literaturii și problemele ei	"	"
39. Dr. V. Bujor, prof.	Chestiunea socială	Dej	Dej
40. Dr. V. Bontescu, adv.	Zei greci din Mitologia greacă	Hațeg	Hațeg
41. Dr. I. Radu, prof.	Istoricul școl. rom. din țara Hațegului	"	"
42. Dr. I. Borcia, prof.	"Peste puterile noastre", o analiză	Sibiiu	Sibiiu
43. S. Moldovan, publicist.	Noțiunea de împărat la poporul român	"	"
44. Dr. Ilie Iancu, medic.	Despre tuberculoză	"	"
45. " " " "	Despre tuberculoză în genere și boalele contagioase	"	"
46. Dr. Petru Șpan, prof.	Despre visuri	"	"
47. Al. Moldovanu, teolog.	Cele 8 clase fundamentale ale cântărilor în biserică răsăriteană	"	"
48. O. C. Tăslăuanu, publ.	Leo Tolstoi	"	"
49. Aurel Bratu, prof.	Pictorul Raffaele, cu proiecțiuni	"	"
50. Romul Simu, func.	Situația noastră economică și mijloacele pentru îndreptarea ei	Șimleu	Șimleu
51. O. C. Tăslăuanu.	Scriitorii noștri mai noi.	"	"

TABLOUL SUMAR

despre starea și activitatea despărțămintelor în cursul anului 1908.

Nrul curent	Despărțământul	Membri				Comune	Agenturi	Biblioteci	Prelegeri	Conferințe	Observațiuni
		fondatori	pe viață	ordinari	ajutători						
1	Abud-Câmpeni	1	21	31	112	165	25	7	5	10	—
2	Agnita	—	—	14	33	47	35	11	11	4	—
3	Aiud-Teiuș	1	—	21	31	53	46	—	—	3	—
4	Alba-Iulia	—	3	25	12	40	41	—	7	1	—
5	Beciche-recul-mare	—	—	9	12	21	12	6	1	4	—
6	Beiuș	—	1	37	18	56	157	3	3	10	9
7	Bistrița	11	8	28	14	61	37	19	12	15	9
8	Blaj	5	4	48	11	68	36	12	12	17	9
9	Bocșa	—	1	30	16	47	36	1	1	4	—
10	Brad	2	5	41	63	111	44	6	26	4	—
11	Bran	1	2	13	5	21	11	—	1	—	—
12	Brașov	3	13	82	36	134	25	22	21	14	11
13	Bucium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	înființat în 15 Aprilie 1909
14	Buziaș	—	1	5	16	22	—	—	—	—	înființat la 25 Aprilie 1909
15	Caransebeș	1	2	32	10	45	87	4	4	6	—
16	Ciacova	1	5	10	1	17	17	—	5	1	—
17	Cluj	2	3	27	30	62	56	20	20	12	—
18	Cohalm	—	2	11	—	13	—	—	—	—	n'a înaintat raport
19	Dej	3	2	39	—	44	—	—	—	1	n'a înaintat raport
20	Deva	1	5	34	—	40	111	—	1	—	n'a înaintat raport
21	Dicio-Sân-Martin	—	2	15	—	17	—	—	—	—	n'a înaintat raport
22	Dobra	—	—	17	—	17	80	—	1	13	—
23	Făgăraș	2	8	42	—	52	—	—	—	—	n'a înaintat raport
24	Gherla	2	5	33	—	40	—	—	—	—	înființat la 8 Febr. 1909
25	Hălmagiu	—	—	6	—	6	33	—	1	—	n'a înaintat raport
26	Hateg	—	2	47	28	77	119	4	15	87	2
27	Hida-Huedin	1	1	15	38	55	80	5	2	—	—
28	Lăpușul-unguresc	1	1	26	27	55	51	—	—	—	înființat la 8/21 Sept. 1908
29	Lipova	1	3	10	—	14	—	—	—	—	n'a înaintat raport
30	Ludoș	1	2	18	—	21	35	—	2	—	n'a înaintat raport
31	Lugoș	4	4	14	—	22	—	—	—	2	n'a înaintat raport
32	Medias	—	—	26	5	31	27	—	1	—	n'a înaintat raport. S'a re-
33	Miercurea	1	2	18	—	21	23	2	7	4	organizat în 17 Dec. 1908
34	Mocin	1	2	17	—	20	40	—	1	—	—
35	Murâș-Oșorheiu	1	4	16	21	42	35	3	3	1	—
36	Murâș-Uioara	—	1	20	—	21	—	—	—	—	s'a reorganizat în 14 Aprilie 1909
37	Nășăud	11	26	32	26	95	33	11	7	17	—
38	Nocrichiu	—	—	16	—	16	—	—	—	—	înființat la 1 Aug. 1909
39	Orade	1	2	27	25	55	232	20	20	31	—
40	Orăștie	6	8	14	—	28	71	4	4	5	—
41	Oravița	3	14	48	22	87	47	3	—	9	—
42	Panciova	1	7	20	6	34	13	4	4	2	—
43	Reghin	1	5	33	18	47	34	—	1	5	—
44	Săliște	1	8	39	8	16	15	6	—	19	—
45	Sânmielăușul-mare	2	5	9	—	16	12	3	4	2	n'a înaintat raport*)
46	Satmar Ugocea	3	12	41	24	84	93	1	21	—	—
47	Sebeș	2	5	33	19	59	23	11	12	3	—
48	Sibiu	8	25	75	179	287	32	8	13	35	8
49	Sighișoara	—	—	5	—	5	100	—	1	—	n'a înaintat raport
50	Șimleu	4	10	61	—	75	201	—	16	6	2
51	Tășnad	—	7	23	10	40	27	—	2	4	—
52	Timișoara	5	9	35	—	49	51	—	13	1	—
53	Treiscaune-Ciuc	2	—	13	—	15	—	—	—	—	n'a înaintat raport
54	Turda	—	1	17	5	23	54	1	5	1	—
55	Vârșeț	1	10	23	1	25	40	5	5	3	—
56	Zărnești	1	—	22	—	23	5	4	4	—	n'a înaintat raport
57	Membri afară de despărțăminte	4	5	15	—	24	—	—	—	—	—
Total		103	274	1478	886	2741	2382	206	295	355	51

*) Datele completate pe baza raportului din anul trecut și a proceselor verbale

LISTA BURSIERILOR ASOCIAȚIUNII

pe anul școlar 1908/9.

1. *Dionisiu Nistor*, student în clasa a VII-a gimnazială în Brașov; din fundațiunea „Marinovicu” K 120.—
2. *Victor Fetti*, student în clasa a I-a gimnazială în Năsăud; din fundațiunea „Bașota” „ 40.—
3. *Ariton Pescariu*, student în clasa a VI-a gimnazială în Blaj; din fundațiunea „I. Galianu” „ 120.—
4. *Ioan Ignaton*, student în clasa a VIII-a gimnazială la gimnaziul din Brașov; din fundațiunea „Avram Iancu” . . . „ 100.—
5. *Joe German*, student în clasa a VI-a gimnazială în Blaj; din fundațiunea „Riureanu” „ 80.—
6. *Ioan Morariu*, student în clasa a VI-a gimnazială în Gherla; din fundațiunea „Dobâca” „ 100.—
7. *Mărioara Olariu*, elevă în clasa a IV-a civilă a școalei Asociațiunii din Sibiiu; din fundațiunea „Dr. I. Moga” . „ 80.—
8. *Olimpiu Iiso*, student în clasa a IV-a gimnazială în Blaj; din fundațiunea „Ioan și Zinca Roman” „ 300.—
9. *Augusta Radu*, elevă în clasa I-a a școalei civile de fete a statului din Făgăraș; din fundațiunea „George Boeriu” din Vad „ 200.—
10. *Aurel Dobrescu*, student în medicină, an. IV, Budapesta; din fundațiunea „Ioan Petran” „ 300.—
11. *Nicolae Sc. Stefan*, student în medicină, an. I, Cluj; din fundațiunea „Ioan Petran” „ 300.—
12. *Romul Moldovan*, student în drept, an. III, Cluj; din fundațiunea „Ioan Petran” „ 300.—
13. *Faust Selăgean*, rigorosant în drept, Cluj; din fundațiunea „Ioan Petran” „ 300.—
14. *Virgil Rusu*, student în drept, anul IV, Cluj; din fundațiunea „Ioan Petran” „ 300.—
15. *Tit Liviu Crișan*, student în drept, anul II, Cluj; din fundațiunea „Ioan Petran” „ 300.—

Nr. 707—1909.

RAPORTUL CASSIERULUI

*asupra socotelilor «Asociațiunii» pe anul 1908.**Prea Onorat Comitet central!*

După anul relativ bun 1907, în care venitul fondului general a ajuns la K 39,416.— și singur taxele de membri la K 20,597.—, iese cu atât mai mult la iveală rezultatul puțin mulțămitor al anului 1908.

Venitul total al fondului general în anul acesta a fost numai K 33,223·60, cu K 867.— mai mic decât preliminarul, și cu K 6192.— mai mic decât venitul total al anului 1907.

Diferința între venitul preliminar și cel realizat provine aproape întreagă din taxele de membri, cari au rămas cu K 750.— sub preliminarul de K 16,000.—. Celelalte pozițiuni de venituri arată numai diferențe mici în minus, în total de K 117.—.

La cheltuieli s'au făcut mai multe economizări și anume:

la Dotațiunea bibliotecii K 898.—,

„ „ revistei Transilvania K 95.—,

„ „ pentru prelegeri populare K 598.—

și nu s'a folosit dotațiunea de K 1600 pentru foaia poporală.

Peste buget s'a cheltuit:

la Spese de cancelarie K 492.—

mai ales din cauza scumpirii materialului de încălzit,

la Interese de cont corent K 196.— și

„ Spese neprevăzute „ 90.—.

Astfel am putut amortiza din realități numai K 2443.— față de K 4163.— în a. tr., rămânând un excedent de K 101·76, care s'a adaogat fondului general.

Stockul efectelor a crescut cu 2 acții «Coróna» Bistrița, 1 acție «Silvania» și 1 acție «Vatra».

În anul 1908 a intrat la Asociațiune fundațiunea Todor Sandu, constatatoare din 2 libele «Timișiana» de K 1123·21 și diverse acții de K 24,000.

Fondurile și fundațiunile administrate de Asociațiune au crescut în genere între marginile bugetului și anume:

Fondul Avram Iancu	cu K	143.—
„ Andreiu Mureșianu	„ „	412.—
„ despărțământul Deva	„ „	24.—
„ Ioan Simu	„ „	38.—
„ cultural al băncilor	„ „	25·50
Fundațiunea I. Bădillă	„ „	1076.—
„ E. D. Bașiota	„ „	11.—
„ George Boieriu	„ „	422.—

Fundațiunea anonimă din ctul Dobâca cu	K	1—
„ George Filepp	„	2310—
„ Ioan Gallianu	„	2—
„ Ioan Iancu	„	288—
„ Nicol. Marinoviciu s.	„	128—
„ Dr. Ioan Moga	„	33—
„ Dr. Ioan Nichita	„	805—
„ Ioan Olteanu	„	2172—
„ I. Popp Maior	„	198—
„ R. M. Riureanu	„	46—
„ I. și Z. Roman	„	168—
„ Demetru Suciu	„	524—

Numai Fondul George Barițiu, care a avut erogațiuni de K 4853— în loc de K 2603— cât erau preliminate — a scăzut cu K 1610— la K 9523—, și

Fundațiunea Ioan Petran a crescut cu K 429—, în loc de K 1900— după buget, pentru că venitul a fost mai mic cu K 196—, iar cheltuielile mai mari cu K 1300—, (spese pentru planuri de parcelare, piatră la mormânt etc.).

Nu este satisfăcătoare nici creșterea fondului Muzeului. Din donațiuni preliminate cu K 3600— au intrat numai K 1930—, din cari K 1000— donațiune dela institutul «Albina» din loc, așa încât după acoperirea tuturor cheltuielilor de K 4017— abia s'au putut capitaliza K 313—.

Datoria de cont corent la «Albina» a scăzut cu K 4774— la K 49,253—.

Efectele fondurilor și fundațiunilor au crescut cu efectele noiei fundațiuni Todor Sandu de K 24,000—

Efectele fundațiunei I. Rusu și soția Ecaterina „ 6,400—
și din emisiuni nouă cu „ 1,440—

Averea totală administrată de Asociațiune la sfârșitul anului 1908 eră de „ 932,088.97
din care substrăgând datoriile de „ 52,908.46
rămâne avere curată de „ 879,180.51

adeacă o creștere de K 39,696.50 față de anul 1907.

După acestea Vă rog:

1. Să luați la cunoștință acest raport;
2. Să censurați conturile: Bilanș, Venituri și Spese cu anexele lor și aflându-le exacte să le promovați la adunarea generală pentru încuviințarea plus erogatelor și darea absolutului pe anul de gestiune 1908.

Sibiiu, 8 Iunie 1909.

Ioan Vătășan,
cassier.

Nr. 935—1909.

RAPORTUL CASSIERULUI

asupra bugetului «Asociațiunii» pe anul 1910.

Prea Onorat Comitet central!

Am onoare a Vă prezenta bugetul fondurilor și fundațiilor administrate de «Asociațiune» pe anul 1910 cu următorul raport:

a) Fondul general administrativ.

Pozițiunile de venituri: Taxe de membri, Chirie, Interese de efecte și Interese de cont corent le-am preliminarat aproape în sumele egale cu cele încasate în anul expirat; numai Veniturile extraordinare le-am urcat la K 800, cu K 252.—.

La erogațiuni am lăsat neschimbate: Salarele, Chiria pentru birouri, Dotațiunea fondului G. Barițiu, Dotațiunea pentru secțiuni și prelegeri populare, și Contribuțiunea. Dar am introdus 2 poziții nouă: Dotațiune pentru înzestrarea Muzeului de K 1000.— și Dotațiune pentru angajarea unui specialist în agronomie K 1000.—, lângă ajutorul primit dela «Solidaritatea». Pentru revista «Transilvania» — în urma schimbărilor făcute în redactarea ei — am urcat preliminarul dela K 2105.— la K 2800.—. Am redus însă pentru susținerea echilibrului: Spesele neprevăzute dela K 590.— la K 300.

În total Veniturile fondului general le-am preliminarat cu K 34,382.—, iar cheltuielile cu 34,304.—, rămânând numai un excedent de K 78.—.

b) La stabilirea bugetului celorlalte fonduri și fundațiuni am ținut cont de dispozițiunile literelor fundaționale și de experiențele câștigate în trecut.

În special la Fondul Muzeului, care în anul trecut a crescut numai cu K 313.—, și ale cărui venituri au fost abia de K 4300.—, după ce acum nici răscumpărările de felicitări nu se mai folosesc pentru augmen-tarea acestui fond, ci pentru înzestrarea Muzeului — a trebuit să preliminez și mai puține venituri. Sub astfel de împrejurări numai într'un timp foarte îndepărtat vom ajunge să vedem acoperit prețul Muzeului din fondul pentru zidirea lui.

La celelalte fonduri am urmat ca și în trecut, preliminarând venituri corespunzătoare situațiunei lor.

Venitul total al fondurilor și fundațiilor este preliminarat pe anul 1910 cu K 60,295.—, din cari rămân K 10,790.— pentru capitalizare.

Sibiiu 5 August 1910.

Ioan Vătășan,
cassier.

Bilanțul Asociațiunii.

Nr. 471—1909.

1

Active.

Bilanț la

[illegible]

Sibiiu, 31 Decembrie 1908.

Ioan Vătășan m. p.,
cassier.

Examinând bilanțul prezent am constatat, că este exact și în
Sibiiu, în

Comisiunea

N. Ivan m. p.

Parteniu Cosma m. p.

31 Decembrie 1908.

1
Pasive.

	K	f	K	f
Fondul general cu donaț. Stana și Stroie Belloiu			315912	55
„ Muzeului istoric-etnografic			145633	—
„ George Barițiu			9523	—
„ Avram Iancu			6370	—
„ Andreiu Mureșianu			9698	—
„ despărțăm. Deva			645	—
„ „ Timișoara			5000	—
„ Ioan Simu			1028	—
„ cultural al băncilor			602	50
Fundațiunea Ioana Bădillă			29026	—
„ E. D. Bașiota			1546	—
„ George Boieriu			15822	—
„ anonimă din comitatul Dobâca			2766	—
„ George Filepp			53010	19
„ Ioan Gallianu			3500	—
„ Ioan Iancu			6336	69
„ Nicolae Marinoviciu			7428	—
„ Dr. Ioan Moga			2880	—
„ Dr. Ioan Nichita și fondul cultural selăgean			32968	45
„ Ioan Oltean			100572	—
„ Ioan Petran			68902	92
„ I. Popp Maior			5948	—
„ Radu M. Riureanu			3356	—
„ Ioan și Zinca Roman			10426	—
„ Teodor Sandu			25123	21
„ Demetriu Suciu			8644	—
Creditori			59421	46
			932088	97

consonanță cu cărțile de contabilitate, purtate în regulă.

7 Septembrie 1909.

de reviziune:

Dr. O. Russu m. p.

Venituri și spese

S p e s e	Preliminat		Spesat	
	K	f	K	f
Salare	9360	—	9360	—
Spese de cancelarie, luminat, încălzit . . .	4200	—	4691	80
Chirie pentru birouri	1200	—	1200	—
Dotațiune pentru bibliotecă	1000	—	101	86
„ pentru revista «Transilvania» . . .	2200	—	2104	70
„ fondului George Barițiu	1000	—	1000	—
„ pentru secțiuni	650	—	650	—
„ pentru prelegeri populare.	2000	—	1402	05
Contribuțiune, echivalent etc.	2000	—	1982	57
Interese de cont-curent	7400	—	7595	96
Spese neprevăzute	500	—	589	93
Amortizare din realități			2442	97
Escedent trecut la fondul general	981	—	101	76
			33223	60

Sibiiu, 31 Decemvrie 1908.

Ioan Vătășan m. p.,
cassier.

Examinând acest cont am constatat, că este exact și în consonanță
Sibiiu, în

N. Ivan m. p.

Comisiunea de
Parteniu Cosma m. p.

la 31 Decemvrie 1908.

Venituri	Preliminat		Încasat	
	K	f	K	f
Taxe de membri	16000	—	15250	39
Chirie	9967	—	9967	52
Interese de efecte	2972	—	2865	90
Interese de cont-curent	2750	—	2688	24
Taxe de administrare	1902	—	1903	65
Venituri extraordinare	500	—	547	90
			33223	60

cu documentele de cassă și cu registrele de contabilitate, purtate în regulă.
7 Septemvrie 1909.

reviziune:

Dr. O. Russu m. p.

Debit.

Evidență specială a

	K	f	K	f
<i>I. Fondul Muzeului istoric-etnografic.</i>				
Interese de cont-curent	2527	53		
Serviciu	600	—		
Spese neprevăzute	889	56	4017	09
Sald la 31 Decemvrie 1908			145633	—
			149650	09
<i>II. Fondul Gheorghe Barițiu.</i>				
Onorar la autori	1037	50		
Spese de tipar	3001	81		
Diverse cărți	216	73		
Secțiuni științifice-literare	597	—	4853	04
Sald la 31 Decemvrie 1908			9523	—
			14376	04
<i>III. Fondul Avram Iancu.</i>				
Un stipendiu	100	20		
Taxă de administrare	32	50	132	70
Sald la 31 Decemvrie 1908			6370	—
			6502	70
<i>IV. Fondul despărțământului Timișoara.</i>				
Trimis despărțământului	197	—		
Taxă de administrare	25	—	222	—
Sald la 31 Decemvrie			5000	—
			5222	—
<i>V. Fundațiunea Iohanna Bădillă și Iohanna Moldovan etc.</i>				
Echivalent	46	28		
Taxă de administrare	280	50	326	78
Sald la 31 Decemvrie 1908			29026	—
			29352	78

Fondurilor și Fundațiilor.

Credit.

	K	f	K	f
<i>I. Fondul Muzeului istoric-etnografic.</i>				
Starea la 1 Ianuarie 1908	145320	—		
Chirie	2400	—		
Donațiuni, răscumpărări de felicitări etc.	1930	09	149650	09
			149650	09
<i>II. Fondul Gheorghe Barițiu.</i>				
Starea la 1 Ianuarie 1908	11133	—		
Dotațiune din fondul general	1650	—		
Cărți vândute	1105	72		
Dividendă	14	—		
Interese de cont-curent	473	32	14376	04
			14376	04
<i>III. Fondul Avram Iancu.</i>				
Starea la 1 Ianuarie 1908	6227	—		
Interese de cont-curent	275	70	6502	70
			6502	70
<i>IV. Fondul despărțământului Timișoara.</i>				
Starea la 1 Ianuarie 1908	5000	—		
Interese de cont-curent	132	—		
Interese de scrisuri fonciare	90	—	5222	—
			5222	—
<i>V. Fundațiunea Iohanna Bădillă și Iohanna Moldovan etc.</i>				
Starea la 1 Ianuarie 1908	27950	—		
Interese de scrisuri fonciare	935	—		
Interese de cont-curent	355	78		
Dividendă	112	—	29352	78
			29352	78

	K	f	K	f
<i>VI. Fundațiunea E. D. Bașiota.</i>				
Un stipendiu	40	20		
Taxă de administrare	16	—	56	20
Sald la 31 Decemvrie 1908			1546	—
			1602	20
<i>VII. Fundațiunea Gheorghe Boieriu.</i>				
Un stipendiu	100	20		
Patru ajutoare à K 20	80	20		
Taxă de administrare	154	—	334	40
Sald la 31 Decemvrie 1908			15822	—
			16156	40
<i>VIII. Fundațiunea anonimă din cottul Dobâca.</i>				
Un stipendiu	100	40		
Taxă de administrare	18	30	118	70
Sald la 31 Decemvrie 1908			2766	—
			2884	70
<i>IX. Fundațiunea Ioan Gallianu.</i>				
Un stipendiu	120	—		
Taxă de administrare	29	80	149	80
Sald la 31 Decemvrie 1908			3500	—
			3649	80
<i>X. Fundațiunea Nicolae Marinoviciu sen.</i>				
Un stipendiu	120	20		
Taxă de administrare	72	45	192	65
Sald la 31 Decemvrie 1908			7428	—
			7620	65
<i>XI. Fundațiunea Dr. I. Moga și soția Anna n. Bologa.</i>				
Un stipendiu	80	—		
Taxă de administrare	28	70	108	70
Sald la 31 Decemvrie 1908			2880	—
			2988	70

	K	f	K	f
<i>VI. Fundațiunea E. D. Bașiota.</i>				
Starea la 1 Ianuarie 1908	1535	—		
Interese de cont-curent	67	20	1602	20
			1602	20
<i>VII. Fundațiunea Gheorghe Boieriu.</i>				
Starea la 1 Ianuarie 1908	15400	—		
Dividendă	196	—		
Interese de cont-curent	560	40	16156	40
			16156	40
<i>VIII. Fundațiunea anonimă din cottul Dobâca.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	2765	—		
Interese de cont-curent	119	70	2884	70
			2884	70
<i>IX. Fundațiunea Ioan Gallianu.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	3498	—		
Interese de cont-curent	151	80	3649	80
			3649	80
<i>X. Fundațiunea Nicolae Marinoviciu sen.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	7300	—		
Interese de cont curent	320	65	7620	65
			7620	65
<i>XI. Fundațiunea Dr. I. Moga și soția Anna n. Bologa.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	2847	—		
Interese de cont-curent	55	30		
Interese de efecte	86	40	2988	70
			2988	70

	K	f	K	f
<i>XII. Fundațiunea Dr. I. Nichita și Fondul cultural selăgian.</i>				
Ajutor bisericilor și școalelor din Selagiu . .	774	80		
Spese extraordinare	28	—		
Taxă de administrare	321	—	1123	80
Sald la 31 Decemvrie 1908			32968	45
			34092	25
<i>XIII. Fundațiunea Ioan Olteanu.</i>				
Echivalent	122	40		
Subvențiune școalei civile de fete	1676	—		
Subvențiune școalelor poporale din Cojocna .	500	40		
Taxă de administrare	186	—	2484	80
Sald la 31 Decemvrie 1908			100572	—
			103056	80
<i>XIV. Fundațiunea Ioan Petran.</i>				
Stipendii	1800	—		
Ajutor școalei din Gilău	60	—		
Planuri de parțelare etc.	1280	36		
Interese de cont-curent	20	10		
Taxă de administrare	189	—	3349	46
Sald la 31 Decemvrie 1908			68902	92
			72252	38
<i>XV. Fundațiunea Radu M. Rîureanu.</i>				
Un stipendiu	80	20		
Taxă de administrare	18	—	98	20
Sald la 31 Decemvrie 1908			3356	—
			3454	20
<i>XVI. Fundațiunea Ioan și Zinca Roman.</i>				
Un stipendiu	180	—		
Taxă de administrare	102	—	282	—
Sald la 31 Decemvrie 1908			10426	—
			10708	—

Sibiiu, 31 Decemvrie 1908.

	K	f	K	f
<i>XII. Fundațiunea Dr. I. Nichita și Fondul cultural selăgian.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	32163	87		
Dividendă	1643	25		
Interese de depozit	250	58		
Interese de cont-curent	34	55	34092	25
			34092	25
<i>XIII. Fundațiunea Ioan Olteanu.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	98400	—		
Interese de efecte	3700	—		
Interese de cont-curent	956	80	103056	80
			103056	80
<i>XIV. Fundațiunea Ioan Petran.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	68473	46		
Interese de efecte	1504	46		
Interese de depozit	2274	46	72252	38
			72252	38
<i>XV. Fundațiunea Radu M. Rîureanu.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	3310	—		
Interese de cont-curent	144	20	3454	20
			3454	20
<i>XVI. Fundațiunea Ioan și Zinca Roman.</i>				
Sald la 1 Ianuarie 1908	10258	—		
Interese de cont-curent	450	—	10708	—
			10708	—

Ioan Vătășan m. p.,
cassier.

Efectele fondului general

la 31 Decembrie 1908.

T i t l u l		Valoare nominală			
		K	f	K	f
I. Acțiuni.					
6	acțiuni «Albina» à K 200	1200	—		
14	„ «Arieșana» à K 100	1400	—		
4	„ «Bihoreana» à K 200	800	—		
3	„ «Bocșana» à K 100	300	—		
5	„ «Chiorana» à K 100	500	—		
3	„ «Concordia», Uzdin à K 100	300	—		
3	„ «Coróna», Bistrița à K 200	600	—		
2	„ «Corvineana» à K 100	200	—		
2	„ «Economul» à K 100	200	—		
1	„ «Făgețana» à K 200	200	—		
4	„ «Luceafărul» à K 100	400	—		
2	„ «Murășiana» à K 100	200	—		
2	„ «Mureșanul» à K 200	400	—		
20	„ «Sătmăreana» à K 200	4000	—		
1	„ «Sebeșana» Sebeș à K 100	100	—		
12	„ «Sentinela» à K 100	1200	—		
3	„ «Silvania» à K 100	300	—		
12	„ «Șoimușana» à K 50	600	—		
3	„ «Someșana» à K 200	600	—		
4	„ «Steaua» à K 100	400	—		
1	„ «Vatra» à K 100	100	—		
1	„ «Zărandeana» à K 100	100	—		
4	„ «Abrudbányai takp. rt.» à K 100	400	—		
12	„ «Vajdahunyadi takp. rt.» à K 100	1200	—		
2	„ «Consum», Blaj à K 100	200	—		
1	„ «Gesellschaftshaus» à K 200	200	—		
5	„ «Munteana» à K 40	200	—		
1	„ Nagyvárad-Belényes Vaskohi vasutt	200	—		
1	„ Szatmár-Nagybányai vasutt	200	—		
Transport				16700	—

T i t l u l	Valoarea nominală			
	K	f	K	f
Transport .			16700	—
II. Diverse efecte.				
4 buc. Credit fonciar român à Lei 5000, 5%	18800	—		
1 „ Rentă română amortib. à Lei 1000, 4%	940	—		
$\frac{2}{5}$ „ Lozuri austriace din 1860, 4% à fl. 100	400	—		
1 „ Obligațiune rurală ungară, 4% . . .	200	—		
1 „ Rentă com. Februarie—August, 4·2%	200	—		
80 „ Obligațiuni «Transilvania» 5·4% à fl. 100	16000	—	36540	—
			53240	—

Sibiiu, 31 Decemvrie 1908.

Ioan Vătășan m. p.,
cassier.

Constatăm, că efectele și libelele de depozit specificate în acest conspect sunt depuse parte în cassa de fier a «Asociațiunii», parte la institutul «Albina».

Sibiiu, 7 Septemvrie 1909.

Comisiunea de reviziune:

Dr. Russu m. p.

P. Cosma m. p.

N. Ivan m. p.

Efectele fondurilor și fundațiunilor la 31 Decemvrie 1908.

	K	f	K	f
<i>1. Fundațiunea I. Bădillă.</i>				
8 acțiuni „Albina“ à K 200	1600	—		
4 scrisuri fonciare „Albina“ 5% à fl. 1000	8000	—		
3 „ „ „ „ à K 2000	6000	—		
2 „ „ „ „ à „ 1000	2000	—		
1 „ „ „ „ 4 $\frac{1}{2}$ %	2000	—		
1 „ „ „ „ „	1000	—	20600	—
<i>2. Fondul G. Barițiu.</i>				
1 acțiune „Iulia“			100	—
<i>3. Fundațiunea G. Boieriu.</i>				
14 acțiuni „Albina“ à K 200			2800	—
<i>Fundațiunea G. Filepp.</i>				
1 loz turcesc frs. 400	100	—		
1 loz Saxen-Meiningen	14	—	114	—
<i>5. Fundațiunea Dr. I. Moga.</i>				
8 obligațiuni „Transilvania“ à K 200			1600	—
<i>6. Fundațiunea Dr. I. Nichita.</i>				
6 acțiuni „Albina“ à K 200	1200	—		
20 „ „Bihoreana“ à K 200	4000	—		
16 „ „Economul“ à K 100	1600	—		
5 „ Ipar és gazd. Bank à K 200	1000	—		
4 „ Középszolnokm. Zilahi takpt. à K 200	800	—		
13 „ „Selăgiana“ à K 100	1300	—		
120 „ „Silvania“ à K 100	12000	—		
1 „ „Someșana“	200	—		
7 „ Szilágycseh és vidéke takpt. à K 200	1400	—		
1 „ „Tipografia“	100	—		
3 lozuri Crucea roșie ung. à fl. 5, pe jumăt.	15	—		
2 „ Basilika à fl. 5, pe jumătate	10	—		
1 „ din 1864, fl. 100	100	—	23725	—
Transport			48939	—

	K	f	K	f
Transport .			48939	—
<i>7. Depozitul A. Nichita.</i>				
1 acțiune „Tipografia“	100	—		
1/2 din lozurile Crucea r. ung., Basilika și 1864	125	—	225	—
<i>8. Fundațiunea I. Olteanu.</i>				
Nom. K 30,000 rentă ung. 4% în coroane . .	28400	—		
„ „ 50,000 scrisuri fonc. „Albina“ 5% . .	50000	—	78400	—
<i>9. Fundațiunea I. Petran.</i>				
40 acțiuni „Albina“ à K 200	8000	—		
10 „ „Bihoreana“ à K 200	2000	—		
108 „ „Economul“ à K 100	10800	—		
22 „ Kalotaszegi takpt. à K 100	2200	—		
5 „ Kolozsmegyei takpt. à K 100	500	—		
5 „ Kolozsvári keresk. bank à K 200	1000	—		
7 „ Kolozsvári takpt. és hitelb. à K 200	1400	—		
4 „ „Silvania“ à K 100	400	—	26300	—
<i>10. Fondul cultural selăgian.</i>				
2 acțiuni „Bihoreana“ à K 200	400	—		
2 „ „Selăgiana“ à K 100	200	—		
28 „ „Silvania“ à K 100	2800	—	3400	—
<i>11. Fundațiunea D. Suci.</i>				
4 acțiuni „Bihoreana“ à K 200	800	—		
4 „ „Chiorana“ à K 100	400	—		
33 „ „Selăgiana“ à K 100	3300	—		
42 „ „Silvania“ à K 100	4200	—		
8 „ Szilágycseh és vidéke takpt. à K 200	1600	—	10300	—
<i>12. Fondul despărț. Timișoara.</i>				
1 scris fonciar „Albina“ 4 1/2%	1000	—		
2 scrisuri fonciare „Albina“ 4 1/2% à K 500 .	1000	—	2000	—
<i>13. Fundațiunea I. Russu și soția Ecaterina.</i>				
60 acții „Crișana“ Brad à K 100	6000	—		
4 acții „Zărândeană“ à K 100	400	—	6400	—
Transport .			175964	—

	K	f	K	f
Transport .			175964	—
<i>14. Fundațiunea Todor Sandu.</i>				
46 acții „Făgețana“ à K 200	9200	—		
6 „ „Luceafărul“ à K 100	600	—		
3 „ „Victoria“ à K 200	600	—		
5 „ „Sebeșana“, Caransebeș à K 200 . .	1000	—		
4 „ „Severineana“ à K 50	200	—		
34 „ „Timișiana“ à K 200	6800	—		
28 „ „Someșana“ à K 200	5600	—	24000	—
			199964	
<i>Depozite.</i>				
1 libel de depuneri „Albina“ Nr. 22678 . .			22	71
1 „ „ „ „Arieșana“ Nr. 1023 . .			50	—
1 „ „ „ „Doina“ Nr. 174 . . .			6336	69
1 „ „ „ „Economul“ Nr. 36 . .			42932	92
1 „ „ „ „Silvania“ Nr. 744 . .			53146	19
1 „ „ „ „ „Nr. 392 . .			271	43
1 „ „ „ „Timișiana“ Nr. 2563 . .			68	90
1 „ „ „ „ „Nr. 3608 . .			68	06
1 „ „ „ „ „Nr. 4217 . .			1058	01
Bon în cont-curent la „Silvania“			5270	72
Total .			109225	63

Sibiiu, 31 Decemvrie 1908.

Ioan Vătășan m. p.,
cassier.

*Constatăm, că efectele și libelele de depozit specificate în acest con-
spect sunt depuse parte în cassa de fier a «Asociațiunii», parte la
institutul «Albina».*

Sibiiu, 7 Septemvrie 1909.

Comisiunea de reviziune:

Dr. Russu m. p. **P. Cosma** m. p. **N. Ivan** m. p.

Budget pe anul 1910.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Proiect de budget

Nr. crt.	S p e s e	Anii de observare				Preliminat pe 1910	
		1907		1908			
		K	f	K	f	K	f
	<i>I. Fondul general cu donațiunea Stana și Stroie Belloiu.</i>						
1	Salare:						
	Secretarului literar	3000	—	3000	—	3000	—
	„ administrativ	3000	—	3000	—	3000	—
	Cassierului	600	—	600	—	600	—
	Oficialului	1200	—	1800	—	1800	—
	Servitorului	960	—	960	—	960	—
2	Spese de cancelarie, luminat, încălzit, tipărituri	4979	—	4692	—	4500	—
3	Chirie pentru birouri	1200	—	1200	—	1200	—
4	Dotațiune pentru bibliotecă	346	—	102	—	1000	—
5	„ „ rev. «Transilvania»	1971	—	2105	—	2800	—
6	„ fondului G Barițiu	1000	—	1000	—	1000	—
7	„ „ „ pentru secțiuni	650	—	650	—	650	—
8	Dotațiune pentru prelegeri populare	1352	—	1402	—	2000	—
9	„ „ Masa studenților, Cluj	—	—	—	—	44	—
10	Dotațiune „ un agronom	—	—	—	—	1000	—
11	„ „ înzestr. Muzeului	—	—	—	—	1000	—
12	Contribuțiune, echivalent, apă, hornar	1669	—	1982	—	2000	—
13	Interese de cont corent	7614	—	7596	—	7450	—
14	Spese neprevăzute	1578	—	590	—	300	—
15	Excedent și amortizări	5300	—	2544	—	78	—
	<i>II. Fondul Muzeului istoric etnografic.</i>						
	Replătire și interese			3200	—		
	Serviciu			600	—		
	Spese neprevăzute			200	—	4000	—
	<i>III. Fondul Gheorghe Barițiu.</i>						
	Secțiuni științifice-literare			650	—		
	Biblioteca populară			1600	—		
	Capitalizare			334	—	2584	—
	Transport					40966	—

S p e s e	Preliminat pe 1910			
	K	f	K	f
Transport .			40966	—
<i>IV. Fondul Avram Iancu.</i>				
Un stipendiu	100	—		
Asigurare	12	—		
Taxă de administrare	33	—		
Capitalizare	135	—	280	—
<i>V. Fondul Andreiu Mureșianu.</i>				
Un premiu	300	—		
Capitalizare	124	—	424	—
<i>VI. Fondul despărț. Deva.</i>				
Taxă de administrare	3	50		
Capitalizare	25	—	28	50
<i>VII. Fondul Ioan Simu.</i>				
Taxă de membru	10	—		
„ „ administrare	5	50		
Biblioteca populară	10	—		
Capitalizare	20	—	45	50
<i>VIII. Fondul despărțăm. Timișoara.</i>				
La dispoziția despărțământului	197	—		
Taxă de administrare	25	—	222	—
<i>IX. Fundațiunea Iohanna Bădillă și Iohanna Moldovan.</i>				
Echivalent	239	24		
Taxă de administrare	290	—		
Capitalizare	925	76	1455	—
<i>X. Fundațiunea E. D. Bașiota.</i>				
Un stipendiu	40	—		
Taxă de administrare	16	—		
Capitalizare	12	—	68	—
<i>XI. Fundațiunea G. Boieriu.</i>				
Un stipendiu	200	—		
Patru ajutoare à K 20.—	80	—		
Taxă de administrare	160	—		
Capitalizare	410	—	850	—
Transport .			44339	

Venituri	Preliminat pe 1910			
	K	f	K	f
Transport .			40966	
<i>IV. Fondul Avram Iancu.</i>				
Interese de cont curent			280	—
<i>V. Fondul Andreiu Mureșianu.</i>				
Interese de cont curent			424	—
<i>VI. Fondul despărțăm. Deva.</i>				
Interese de cont curent			28	50
<i>VII. Fondul Ioan Simu.</i>				
Interese de cont curent			45	50
BCU Cluj / Central University Library Cluj				
<i>VIII. Fondul despărțăm. Timișoara.</i>				
Interese de efecte	90	—		
„ „ cont curent	132	—	222	—
<i>IX. Fundațiunea Iohanna Bădilă și Iohanna Moldovan.</i>				
Interese de efecte și dividendă	1095	—		
„ „ cont curent	360	—	1455	—
<i>X. Fundațiunea E. D. Bașiota.</i>				
Interese de cont curent			68	—
<i>XI. Fundațiunea G. Boieriu.</i>				
Dividendă	280	—		
Interese de cont curent	570	—	850	—
Transport .			44339	

S p e s e	Preliminat pe 1910			
	K	f	K	f
Transport .			44339	—
<i>XII. Fundațiunea anon. din ctul Dobâca.</i>				
Un stipendiu	100	—		
Taxă de administrare	18	—		
Capitalizare	3	—	121	—
<i>XIII. Fundațiunea G. Filepp.</i>				
Taxă de administrare	265	—		
Capitalizare	2385	—	2650	—
<i>XIV. Fundațiunea I. Gallianu.</i>				
Un stipendiu	120	—		
Taxă de administrare	30	—		
Capitalizare	5	—	155	—
<i>XV. Fundațiunea Ioan Iancu.</i>				
Taxă de administrare	64	—		
Capitalizare	296	—	360	—
<i>XVI. Fundațiunea N. Marinoviciu sen.</i>				
Un stipendiu	120	—		
Taxă de administrare	75	—		
Capitalizare	130	—	325	—
<i>XVII. Fundațiunea Dr. I. Moga, etc.</i>				
Un stipendiu	80	—		
Taxă de administrare	29	—		
Capitalizare	33	—	142	—
<i>XVIII. Fundațiunea Dr. I. Nichita și fondul cultural selăgean.</i>				
Ajutoare bisericilor și școalelor din Selagiu	820	—		
Taxă de administrare	330	—		
Capitalizare	820	—	1970	—
Transport .			50062	—

Venituri	Preliminat pe 1910			
	K	f	K	f
Transport .			44339	—
<i>XII. Fundațiunea anon. din ctul Dobâca.</i>				
Interese de cont curent			121	—
<i>XIII. Fundațiunea G. Filep.</i>				
Interese de depozit			2650	—
<i>XIV. Fundațiunea I. Gallianu.</i>				
Interese de cont curent			155	—
<i>XV. Fundațiunea Ioan Iancu.</i>				
Interese de depozit			360	—
<i>XVI. Fundațiunea N. Marinoviciu sen.</i>				
Interese de cont curent			325	—
<i>XVII. Fundațiunea Dr. I. Moga etc.</i>				
Interese de efecte	86	40		
„ „ cont curent	55	60	142	—
<i>XVIII. Fundațiunea Dr. I. Nichita și fondul cultural selăgean.</i>				
Interese de efecte	1676	—		
„ „ depozit	262	—		
„ „ cont corent	32	—	1970	—
Transport .			50062	—

S p e s e	Preliminat pe 1910			
	K	f	K	f
Transport .			50062	—
<i>XIX. Fundațiunea Ioan Olteanu.</i>				
Subvențiune școalei civile de fete . . .	1743	—		
„ școalelor confes. din Cojocna	500	—		
Taxă de administrare	186	—		
Capitalizare	2243	—	4672	—
<i>XX. Fundațiunea Ioan Petran.</i>				
Șase stipendii	1800	—		
Ajutor școalei din Gilău	60	—		
Taxă de administrare	200	—		
Capitalizare	1820	—	3880	—
<i>XXI. Fundațiunea Ioan Popp Maior.</i>				
Taxă de administrare	60	—		
Capitalizare	200	—	260	—
<i>XXII. Fundaț. Radu M. Rîureanu.</i>				
Un stipendiu	80	—		
Taxă de administrare	18	—		
Capitalizare	48	—	146	—
<i>XXIII. Fundațiunea Ioan și Zinca Roman.</i>				
Un stipendiu	300	—		
Taxă de administrare	104	—		
Capitalizare	51	—	455	—
<i>XXIV. Fundațiunea Demetriu Suciu.</i>				
Taxă de administrare	50	—		
Capitalizare	770	—	820	—
Total .			60295	—

Sibiiu, 31 Decemvrie 1908.

Aprobat în ședința comitetului central

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident.

Venituri	Preliminat pe 1910			
	K	f	K	f
Transport .			50062	—
<i>XIX. Fundațiunea Ioan Olteanu.</i>				
Interese de efecte	3700	—		
„ „ cont curent	972	—	4672	—
<i>XX. Fundațiunea Ioan Petran.</i>				
Interese de efecte	1560	—		
„ „ depozit	2320	—	3880	—
<i>XXI. Fundațiunea Ioan Popp Maior.</i>				
Interese de cont curent			260	—
<i>XXII. Fundaț. Radu M. Râureanu.</i>				
Interese de cont curent			146	—
<i>XXIII. Fundațiunea Ioan și Zinca Roman.</i>				
Interese de cont curent			455	—
<i>XXIV. Fundațiunea Demetriu Suciu.</i>				
Dividendă			820	—
Total .			60295	—

Ioan Vătășan m. p.,
cassier.

din 25 Septemvrie 1909.

Oct. C. Tăslăuanu m. p., secretar admin.

Secțiile științifice-literare.

Nr. 881—1909.

PROCES VERBAL

luat în ședința plenară a secțiilor științifice-literare ale „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 14 și 15 Iulie n. 1909 în Sibiiu.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu*. — Notar: *Octavian C. Tăslăuanu*.

1. Prezidentul, salutând secțiile întrunite, deschide ședința plenară, făcând o reprivire asupra activității secțiilor în cursul celor nouă ani de existență și stabilind programul activității din viitor al secțiilor.

Se ia act și discursul de deschidere se alătură la acest proces verbal sub A).

2. Prezidentul dispune să se constate numele membrilor prezenți.

Se constată că dintre membri ordinari ai secțiilor sunt de față:

Din secția literară: Andreiu Bârseanu, Dr. Iosif Blaga și Enea Hodoș.

Din secția istorică: I. St. Șuluțu, V. Goldiș, Dr. I. Lupaș T. V. Păcățian și N. Togan.

Din secția științifică: Dr. A. Chețian, Aurel Ciortea, Dr. I. Radu, Sim. Stoica și Arseniu Vlaicu.

Din secția școlară: Dr. V. Bologa, Dr. I. Borcia, I. F. Negruțiu, Gr. Pletosu și Dr. I. Stroia.

Din secția economică: P. Cosma, Ion Preda și R. Simu.

Și-a motivat absența d-nul Tr. Barzu din secția economică.

Sunt deci de față 21 de membri ordinari, cari conform §-lui 18 din regulamentul general, pot lua hotărâri valabile.

Dintre membri corespondenți s'au prezentat la ședința plenară următorii:

Dim. Lăpădatu, Gavril Precup și Dr. I. Rațiu. Și-au motivat absența: Dr. Ilie Beu, Ion I. Lăpădatu și Silv. Moldovan.

3. Cu verificarea procesului verbal

se încredințează domnii Enea Hodoș și Nic. Togan.

4. Secretarul literar al «Asociațiunii» prezintă raportul său despre activitatea secțiilor în anul din urmă și programul lucrărilor menite pentru secții.

Raportul secretarului literar se ia la cunoștință și se anexează la acest proces verbal sub B).

După aceste ședința plenară trece în secții.

Ședința a II-a din 15 Iulie 1909.

5. Dl Dr. I. Blaga cetește raportul d-lui Andreiu Bârseanu, referentul secției literare, despre activitatea secției în anul din urmă.

Se ia act. Raportul se anexează la acest proces verbal sub C). Se pun la ordinea zilei singuraticile puncte ale raportului.

6. Secția literară recomandă a se alege membru ordinar dl Dr. I. Rațiu, iar în locul d-sale membru corespondent dl Dr. Al. Bogdan, profesor în Brașov.

Se aleg ambii cu unanimitate.

7. Secția literară propune să se lucreze un *Dicționar portativ românesc*, care să cuprindă explicarea cuvintelor neînțelese întrebuințate de scriitorii din România și cuvintele introduse în graiul nostru din limbi străine.

Propunerea se primește și se încredințează secția literară cu adunarea materialului și cu redactarea dicționarului.

8. Secția literară prezintă un raport despre cărțile intrate la concursul pentru premiul *Andrei Murășianu* și recomandă spre premiare «Schița monografică a Sălagiului» lucrată de d-nii Dr. Dionisie Stoica și Ion P. Lazar și «Icoane» de Alexandru Ciura.

Ședința plenară votează un premiu de K 300 d-nilor Dr. Dionisie Stoica și I. P. Lazar, pentru lucrarea lor apărută în 1908, iar premiul din 1907, tot de K 300, îl votează d-nului Al. Ciura.

9. Secția raportează că a rugat pe membrul său corespondent dl Dr. Valer Braniște să țină o conferință din prilejul adunării generale, vorbind despre Andrei Șaguna sau despre Alex. Mocsonyi.

Se ia act.

10. Dl Dr. Ioan Lupaș, referentul *secției istorice* prezintă și cetește raportul său despre activitatea secției în cursul anului trecut.

Se ia act. Raportul se anexează la acest proces verbal sub D). Se pun la ordinea zilei propunerile din raport.

11. Secția istorică prezintă un chestionar privitor la adunarea numirilor toponomastice din comunele locuite de Români.

Ședința plenară invită secția istorică să se pună în legătură cu societatea geografică din România, care a împărțit deja chestionare pentru adunarea materialului necesar la alcătuirea unui asemenea dicționar, să se informeze în ce stadiu se găsesc lucrările societății geografice și să raporteze comitetului central și ședinței plenare viitoare.

12. Secția istorică recomandă comitetului central, spre cumpărare, broșurile d lui Dr. Romul Boilă: a) Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali, Blaj, 1905 și b) Dreptul de alegător comunal, Dicio-Sân-Mărtin, 1909.

Se transpune comitetului central.

13. Secția istorică a decis să traducă în românește lucrarea lui Galetto Marzio: «De egregiis dictis et factis regis Matiae» și să continue povestirea trecutului nostru în forma începută în broșura «Despre începutul neamului românesc» (Nr. 26 din Bibl. pop.).

Se ia act.

14. Secția istorică revine asupra propunerilor sale din anul trecut, privitoare la repertoriul bibliografic, la completarea colecțiilor de ziare și publicațiuni periodice, precum și la lucrările pregătitoare în vederea jubileului de 50 de ani al «Asociațiunii» (vezi «Transilvania», 1908, pg. 141, p. VII—IX).

Propunerile se primesc.

15. Secția științifică își prezintă, prin referentul său dl Ars. Vlaicu, raportul despre activitatea sa în cursul anului trecut.

Se ia act. Raportul se anexează la acest proces verbal sub E). Se pun la ordinea zilei singuraticile puncte din raport.

16. Secția științifică propune să se declare vacant locul d-lui Victor Borlan, care n'a luat parte la nici o lucrare a secției.

Se primește.

17. Secția științifică propune să se publice revista «Transilvania» în cel puțin 8 numere pe an, în care caz membri secției se angajază a trimite 10 articole pe an.

Colaborarea promisă a membrilor din secția științifică se ia la cunoștință. Apariția revistei «Transilvania» se va hotărî de comitetul central.

18. Secția științifică se angajează a pregăti prelegeri tip, împreună cu diapozitivele.

Spre știre.

19. Secția științifică propune ca secția istorică să fie invitată a pregăti în cursul anului 1909/10 câte o prelegere model despre orașele Brașov, Sibiu și Blaj. Diapozitivele le va procura secția științifică.

Se primește.

20. Secția științifică cere votarea unei sume de K 600 pentru procurarea diapozitivelor.

Se recomandă comitetului central.

21. Dl Dr. I. Stroia, referentul secției școlare, prezintă și cetește raportul său despre activitatea secției în cursul anului trecut.

Se ia act. Raportul se anexează la acest proces verbal sub F). Se pun la ordinea zilei propunerile secției.

22. Secția școlară nu recomandă comitetului central să cumpere pe seama bibliotecilor populare cartea d-lui Onisifor Ghibu, «O călătorie prin Alsacia-Lorena».

Se ia act.

23. Secția școlară, sub îngrijirea d-lui Dr. Ioan Borgia, a pregătit pentru tipar următoarele broșuri, cari vor alcătui începutul «Bibliotecii școlare»: 1. Două căințe, de I. Slavici. 2. Petre Dascălul, de N. Gane. 3. Meșterul orb, de C. Negruzzi. 4. Vestitorii, de M. Sadoveanu. 5. Puiul, de Al. Brătescu-Voinești.

Se aprobă publicarea acestor bucăți în biblioteca populară a «Asociațiunii».

24. Secțiunea școlară raportează că dintre cele 11 abecedare pentru analfabeți întrate la concurs n'a găsit nici unul într-o toată corăspunzător pentru a fi premiat și tipărit de «Asociațiune». Între ele a aflat însă două și anume: a) Abecedar pentru adulți cu deviza «Luminează-te și vei fi, voește și vei putea» și b) Abecedar sau carte de scriere și cetire pentru adulți, cu motto «Vorbiți, scrieți românește pentru Dumnezeu», cari prelucrate ar putea fi publicate spre folosul obștesc.

Secția școlară propune deci ca premiul deocamdată să nu se împartă, ci cele două abecedare să se înapoeze autorilor pentru a se conforma observațiilor și indicațiilor făcute de comisiunea examinătoare. După ce le vor fi îndreptat să le înainteze din nou spre cenzurare. Pe cel mai reușit dintre aceste două abecedare comisiunea îl va recomandă comitetului central spre premiare și publicare în biblioteca «Asociațiunii», iar dacă și al doilea ar fi corăspunzător și dacă autorul ar vrea să-l publice, «Asociațiunea» îl va ajuta la tipar cu K 100.

Propunerea se primește.

25. Secția școlară propune ca on. comitet central să intervină la consistoarele noastre, rugându-le să trimită preoților și învățătorilor un circular, prin care să-i lămurească asupra cursurilor de adulți, informându-i că ele sunt permise și obligându-i să se pună în serviciul acestei cauze atât de însemnate pentru înaintarea noastră culturală.

Se primește.

26. Secția școlară propune ca on. comitet central să înființeze pe lângă biblioteca «Asociațiunii» o bibliotecă specială, ca secție a manualelor de învățământ, invitând pe autori să înainteze «Asociațiunii» câte două exemplare din manualele lor, dintre cari unul să fie dat secției școlare spre apreciere.

Se primește.

27. Secția școlară, având vacante două locuri de membri corespondenți, propune întregirea lor prin domnii Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial în Sibiiu și Al. Ciura, profesor la gimnaziul din Blaj.

Propunerea se primește. Domnii Dr. N. Bălan și Al. Ciura se declară membri corespondenți ai secției școlare.

28. Dl Romul Simu, referentul secției economice, prezintă și cește raportul său despre activitatea secției în cursul anului trecut.

Se ia act. Raportul se anexează la acest proces verbal sub G). Se pun la ordinea zilei propunerile din raport.

29. Secția economică recomandă comitetului central să angajeze fără amănare un agronom, publicând concurs și fixând condițiile angajării și cercul de activitate al agronomului.

Propunerea se primește și se transpune comitetului central.

30. Secția economică propune ca suma de K 2000 să se ia și în bugetul anului viitor pentru ținerea prelegerilor populare.

Se primește.

31. Secția economică recomandă comitetului central să insiste mai cu dinadinsul pe lângă directorii despărțămintelor pentru aranjarea expozițiilor de industrie de casă, de vite, de poame, de copii etc.

Se primește.

32. Secția economică recomandă comitetului central să distribue, în marginile posibilității, ajutoare învățătorilor cari vreau să urmeze cursurile agricole aranjate din partea statului.

Se primește.

33. În chestiunea înființării unei societăți de colportagiu ședința plenară a secțiilor decide

să se dea spre studiere secției literare și economice, cari să vină cu o propunere concretă în adunarea generală a «Asociațiunii» din acest an.

34. Dl Vasile Goldiș propune ca on. comitet central să intervină, prin o adresă, pe lângă consistoarele noastre ca să retragă eventualele ordinațiuni, prin care fiecare consistor impune școalelor populare dintr'o dieceză numai cărțile didactice apărute în tipografia respectivei dieceze.

Propunerea se primește.

După aceste ședința s'a închis.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident. Oct. C. Tăslăuanu m. p., notar. —
Se verifică. Sibiiu, 24 Iulie 1909. E. Hodoș m. p. Nic. Togan m. p.

CUVÂNTUL DE DESCHIDERE

*al prezidentului «Asociațiunii» în ocazia adunării plenare
a secțiilor în 1909.*

Onorată ședință plenară !

Deschizând a 10-a ședință plenară a Secțiunilor «Asociațiunii» noastre, în calitate de prezident al «Asociațiunii» și ca prezident ex offo al ședințelor plenare ale secțiunilor, țin să trec în revistă lucrările secțiunilor, a acestui *organ auxiliar de specialitate* al «Asociațiunii» în chestiuni științifice literare, după un trecut de 9 ani.

Onorată ședință plenară !

Chestiunea instituirii secțiunilor științifice-literare a preocupat cercurile «Asociațiunii» noastre aproape dela înființarea acesteia.

Înstituirea lor mult dorită însă, după repețite încercări și frământări, abia s'a putut face în anul 1900, împlinindu-se la 14 Octomvrie a. c. tocmai 9 ani dela data înființării lor, iar adunarea prezentă fiind a 10-a adunare plenară a secțiunilor.

Deja în anul 1900 secțiunile și-au votat un *Regulament general* propriu și un *Regulament al debaterilor*, în cari s'a fixat sfera și modul lor de lucrare; iar în cadrele regulamentului general secțiunile, rând pe rând, și-au făcut fiecare câte un *program de activitate*.

E datină, domnilor, ca la un deceniu de existență, să se facă istoricul activității unei corporațiuni; m'am supus și eu acestei îndatoriri, pentru a dovedi, că e nejustă aprecierea acelora cari acuză secțiunile de lipsă de activitate, precum V'am împărtășit eu în anul 1906, în discursul meu de încheiere. Vă rog deci să aveți paciență să ascultați această dare de seamă.

Iată, îndeosebi, chestiunile cu cari s'au ocupat secțiunile dela înființarea lor până acum:

I. Secțiunea literară.

În 1901.

1. A făcut un plan de redigiare al foi «Transilvania».
2. Proiect pentru publicarea Bibliotecii populare.
3. Recensiunea unor manuscrise.

În 1902.

1. S'a ocupat de chestiunea unificării ortografiei.
2. De chestiunea îndreptării limbei literare.

În 1903.

1. S'a ocupat de chestiunea adunării materialului de folclor.

În 1904.

1. A stabilit norme pentru distribuirea premiului Murășan.
2. S'a ocupat de nou cu chestiunea unificării limbei și ortografiei.

În 1905.

1. S'a ocupat de chestia nomenclaturii populare.
2. A făcut recensiunea unor manuscrise intrate pentru «Biblioteca poporală» și la premiul «Murășan».
3. Chestiunea înființării «Muzeului limbei române».
4. S'a stabilit seria biografiilor bărbaților aleși ai neamului nostru.
5. Chestiunea editării schițelor de lipsă la adunarea nomenclaturii populare relativ la plug, car și războiul de țesut.

În 1906.

1. S'a desbătut chestia înființării unei reviste pentru popor și sistarea părții literare a revistei «Transilvania».
2. Chestiunea premiului «Murășan».
3. » bibliotecii populare.
4. Biografiile bărbaților noștri distinși ce sunt a se scrie de membrii secțiunilor.
5. Recenzarea unor cărți.

În 1907.

1. Propunerea ca fiecare membru să publice câte o broșură pe an.
2. Chestia nomenclaturii populare.
3. Cenzurarea și premiarea cărților intrate la concursul pentru premiul «Murășan».

În 1908.

1. Chestiunea publicării în toată luna a unei broșuri pentru «Biblioteca poporală».
2. Cenzurarea a 3 publicațiuni și a unui manuscript.
3. Dl Dr. I. Rațiu a publicat «Viața și activitatea lui Al. Papiu Ilarian».

II. Secțiunea istorică.*În 1901.*

1. Dl Dr. Augustin Bunea a înaintat «Conscripțiunea» dela 1750, lucrare publicată în «Transilvania» și deosebit în broșură.

În 1902.

1. S'a sulevat chestiunea unui dicționar toponomastic după comitate.
2. Chestiunea unui album al costumelor naționale.

În 1903.

1. Recenzarea unei cărți (Despre testament).

În 1904.

1. «Apel» și «Puncte de orientare cu privire la întemeierea (înzestrarea) Muzeului».
2. Chestiunea postului de custode al Muzeului.
3. Chestiunea editării portretelor persoanelor mai marcante în istoria poporului român.
4. Chestiunea dicționarului toponomastic.

În 1905.

1. Conferența cu titlul «Cheia Turzii», de dl S. Moldovan, ținută cu ocazia ședinței festive a secțiunilor din 1905.
2. Conferența de dl Dr. I. Lupaș despre «Activitatea jurnalistică și istoriografia lui G. Barițiu», publicată în «Transilvania» și deosebit în broșură.
3. Adunarea materialului pentru dicționarul toponomastic al «Transilvaniei».
4. Chestiunea înființării unei nouă secțiuni de drept și științele de stat.

În 1906.

N'au fost chestiuni de remarcă, afară de întregirea numărului membrilor.

În 1907.

1. Chestiunea dicționarului comunelor din Ungaria.
2. Chestiunea adunării, prin membri secțiunii, a documentelor și scrisorilor cari privesc trecutul neamului nostru.

În 1908.

1. Chestiunea dicționarului comunelor cu populațiune românească din Ungaria.
2. Dl membru Păcățan anunță că adună material pentru biografia lui V. Babeș.
3. Propunere în chestia procurării de cărți și reviste în schimb și prin cumpărare.
4. Să se publice iarăș pe viitor repertoriul bibliografic.

III. Secțiunea științifică.*În 1901.*

1. S'a prezentat lucrarea «Introducere în știința botanică» de Fl. Porcius.

În 1902.

1. Censurarea a două lucrări intrate spre publicare:
 - a) vocabularul botanic a lui C. Barcianu.
 - b) «Difteria și tuberculoza» de dl S. Stoica.

În 1903.

1. Procurarea a trei schiopticoane și introducerea prelegerilor cu proiecțiuni.

In 1904.

1. Prelegeri cu aparatul de proiecțiune.
2. S'au cenzurat patru cărți.

In 1905.

1. S'a ținut un număr frumos de prelegeri populare cu schiopticonul.
2. S'au recenzat două cărți.

In 1906.

1. S'au ținut prelegeri cu schiopticonul.
2. S'au censurat 3 manuscrite.
3. Dl A. Vlaicu a ținut dizertație în adunarea generală din Brașov.

In 1907.

1. S'au ținut prelegeri.
2. S'au cumpărat plăci pentru schiopticon.

In 1908.

1. S'au ținut prelegeri.
2. Dl membru Dr. A. Chețian a publicat lucrarea: «Din botanica populară» și
3. Biografia lui Florian Porcius.

IV. Secțiunea școlară.*In 1901.*

1. S'a ocupat cu chestiunea ajutării școalelor populare.

In 1902.

1. Chestionar pentru adunarea datelor statistice despre starea școalelor.
2. Cenzurarea publicațiunii «Ionel».

In 1903.

1. Recenziunea unor cărți.
2. Prezentarea unui tablou cu date statistice referitoare la starea culturală a comitatelor locuite de români.
3. O conferință de dl membru Negruțiu la Baia mare.

In 1904.

1. Propunere în chestia facerii unei statistice a învățământului român din Ungaria.
2. Reorganizarea școalelor de repetiție și de adulți.
3. Chestiunea unei preparandii române de fete.
4. Înfiiințarea de biblioteci stabile.

In 1905.

1. Chestiunea bibliotecelor pentru tineret.
2. Opinie în chestia înființării Internatului de băieți.
3. Chestia cursurilor după modelul universităților populare.
4. Recenziunea unui manuscris.

In 1906.

1. Chestiunea înființării unui internat de băieți în Sibiiu.
2. Chestia bibliotecii pentru tinerimea adultă.
3. Recenziunea unei cărți.

In 1907.

1. Cenzurarea unei cărți.
2. Înființarea unei biblioteci pentru tinerimea școlară.
3. Secția școlară a îngrijit conferința pentru adunarea generală a «Asociațiunii» din Bistrița, pe care a ținut-o președintele secției, dl Grig. Pletosu.

In 1908.

1. Propunere de a se distribui un premiu de K 100 — pentru cel mai bun abecedar.
2. Chestia ajutorării școalelor.
3. Chestia bibliotecii pentru tinerimea școlară.

V. Secțiunea economică.

In 1903.

1. Recenziunea a 3 lucrări prezentate pentru a se publică în Biblioteca poporală a «Asociației».
2. Întocmirea unui chestionar pentru adunarea datelor statistice economice.

In 1904.

1. Aprobarea unui chestionar pentru adunarea datelor statistice despre stările economice ale țaranului român din Ungaria.
2. Recomandarea unor scrieri pentru Biblioteca poporală.
3. Recomandarea mai multor cărți pentru înzestrarea Bibliotecii Asociațiunii.
4. Studiarea chestiunii înființării unei școale de agricultură.
5. Chestiunea școalelor economice de repetiție.
6. Chestiunea prelegerilor economice.

In 1905.

1. Chestiunea înființării unei școale agricole.
2. Cvalificarea învățătorilor pentru școalele economice de repetiție și adunarea de date în acest scop.
3. Aranjarea de fapt, în mod sistematic a prelegerilor economice pentru popor cu începere din 1906.
4. Dl membru I. I. Lăpedatu a ținut o conferință asupra «Politicei de discount».
5. Dl membru N. P. Petrescu a prezentat o lucrare a sa, care s'a publicat în Transilvania».

In 1906.

1. Chestiunea pregătirii mai corespunzătoare în direcție economică a tinerimii din seminarii și pedagogii. (O adresă consistoarelor).
2. Recenziunea unei cărți.
3. Ținerea de prelegeri populare.

In 1907.

1. Chestiunea înființării unei centrale a tovarășilor.
2. Chestiunea de a stăruî pentru înființarea însoțirilor culturale și economice prin publicațiuni, conferințe, premii și alte mijloace.
3. Publicarea unei broșuri cu titlul «comuna Viitorul» de R. Simu, în scopul de a face cunoscute diferitele însoțiri economice și culturale, ce ar trebui să se înființeze în comunele noastre.
4. Studiarea chestiunii Românilor din Munții apuseni.
5. S'au ținut prelegeri populare.

In 1908.

1. Recenziunile a 2 cărți.
2. Chestiunea angajării unui agronom.
3. Propunere pentru crearea de premii din partea despărțămintelor, băncilor și comunelor pentru ceice vor înființa tovarășii.
4. Membrul R. Simu a fost încredințat să țină o conferință în adunarea generală dela Șimleu, care a și ținut-o.

Din cele înșirate până aci se vede că activitatea secțiilor s'a extins în multe direcțiuni, anume:

1. *Au sulevat*, în ședințele lor și în ședințele plene, o mulțime de chestii de importanță pentru cultura poporului nostru, dintre cari unele, după ce au fost studiate și desbătute, au fost simplu trecute în Analele «Asociațiunii», fără a se fi putut și executa până acum; dar nefiind exclusă posibilitatea de a se pune în practică și de a se executa în viitor.

2. *Membri secțiilor au colaborat la revista «Transilvania» și în 1907 la «Țara Noastră»*, făcând în chipul acesta servicii reale «Asociațiunii» și membrilor ei. Găsim în coloanele «Transilvaniei» dela 1900—1906 numele a 25 membri ai secțiilor, iar în coloanele «Țării noastre» din 1907 numele a 6 membri. Pe unii, ce e drept, îi întâlnim an de an făcând contribuții cu diferite articole, pe alții, și aceștia sunt cei mai mulți, îi întâlnim numai câte-o singură dată.

O parte mare a membrilor n'a colaborat până acum la «Transilvania».

3. *Unii membri ai secțiilor au colaborat la Biblioteca populară a Asociațiunii*. Anume: dl I. F. Negruțiu a dat acestei biblioteci 4 broșuri, dl Gavr. Todică 2, iar domnii Diaconovich, Dr. Beu, E. Hodoș, R. Simu și Dr. Lupaș câte o broșură, în total 11 broșuri din numărul de 34 câte au apărut până acum în Biblioteca populară. Alte 18 broșuri au fost recenzate de membri secțiunilor. Iar d-nii Silv. Moldovan și Nic. Togan ni-au dat folositoarea lucrare cu titlul: «*Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria*».

Unii din membri secțiilor au scris cărți și conferințe cari le-au publicat în editura proprie și în alte edituri. Între aceștia numărăm pe domnii: Șuluțu, Bârseanu, Dr. Rațiu, Chețianu, Păcățianu, Lupaș, Braniște, Beu, I. Lăpădatu, Vecerde, Simu, etc.

4. *Unii membri au ținut conferințe în orașe și prelegeri populare în sate*. Am găsit vr-o 30 de nume. Dintre aceștia unii au dezvoltat o activitate foarte frumoasă, vrednică de toată lauda, cum sunt domnii: Ciortia, Chețianu, Radu, Bârsean, Simu, Lupaș, Negruțiu, Petrescu, Precup, ș. a.

5. *Membri secțiunilor îndeosebi referenții au recenzat manuscriptele intrate la concursul pentru Biblioteca populară și pentru premiul Murășan, cum și alte manuscrise și cărțile din cari comitetul central a cumpărat în cursul timpului un număr mai mare pentru a fi distribuite cu ocazia adunărilor generale, a adunărilor cercuale și pentru bibliotecile populare*.

6. Au redactat, în două rânduri, *repertoriile* publicațiilor cari pot să facă parte din Bibliotecile populare ale «Asociațiunii».

7. Unii membri ai secțiunilor au stat în ajutor Asociațiunii cu ocazia *expoziției din 1905 și la facerea proiectului pentru înzestrarea Muzeului*.

* * *

După aceste dați-mi voie, domnilor, să constat că secțiunile, în timp de 9 ani de existență, în această primă fază a vieții lor, când au avut să lupte cu greutățile începutului, având să facă experimentări, adesea neizbutite, și încercări imposibil de realizat, — totuși au corăspuns măcar în parte așteptărilor, că ele s'au dovedit a fi un bun organ auxiliar al Asociațiunii în chestiunile științifice literare și în lucrările prin cari Asociațiunea ajunge în atingere directă cu poporul și că astfel suma de K 6074.33, ce s'a cheltuit timp de 9 ani pentru funcționarea lor (K 684.82 la an), ca diurne și cheltueli de drum, — nu a fost cheltuită înzadar, precum au afirmat cei ce critică tot ce fac alții, în timp ce ei nu contribuie cu nimic pentru vre-un scop cultural.

Pentruca însă activitatea secțiunilor să devină cât mai roditoare în viitor, este neapărat ca ea să se întefască, toți membri lucrând cu hărnicie. Este mai ales neapărat de trebuință ca toți membri secțiunilor să-și concentreze activitatea asupra problemelor celor mai urgente, mai ușor de realizat în timp apropiat și de folos mai mare.

Pentru atingerea acestui scop, eu am convingerea că, *în locul prim*, ar trebui:

1. *Toți membri secțiunilor să colaboreze la «Transilvania»* măcar cu câte un articol în fiecare an, stăruind astfel ca această revistă să devină cât mai variată, mai interesantă și mai folositoare în cercuri tot mai largi.

2. *Toți membri să colaboreze la Biblioteca populară a Asociațiunii*, contribuind fiecare cu ceea ce are mai bun din specialitatea sa; tot asemenea să facă contribuții și la *Biblioteca pentru tinerimea școlară*.

3. *Dar mai ales toți membri secțiilor să țină conferințe* în orașul lor de locuință, cu ocazia adunărilor generale și a celor cercuale, cum și *prelegeri populare* în satele din despărțământul cărui aparțin, pentru că aceste conferințe și prelegeri să devină generale, iar deodată să *înființeze și agenturi și biblioteci populare* în comunele unde se abat pentru ținerea prelegerilor.

4. Toți membri să lucreze pentru *înființarea de însoțiri culturale și economice în sate* și pentru buna lor chivernisire.

5. Toți membri să promoveze *înființarea cursurilor agricole* (de pomărit, vierit, stupărit etc.), *a cursurilor pentru industria de casă și cea agricolă*, cum și *a cursurilor de comerț*, nu mai puțin *a cursurilor pentru instruirea adulților*.

Apoi *în locul al doilea* ar urmă ca toți membri secțiilor să stea Asociațiunii în ajutor, cu tot devotamentul, la rezolvirea problemelor de altă natură, prevăzute în Regulamentul secțiunilor, probleme cari Asociațiunea nu le poate rezolvi fără concursul lor, cum sunt:

a) *recenziunea*, ca și până aci, *a manuscriselor și publicațiunilor* ce li se vor prezintă în acest scop;

b) compunerea de *repertorii* bune pentru bibliotecile populare, cari repertorii ar trebui să se amplifice cât de des, poate, chiar an de an.

* * *

Așa lucrând, secțiile vor deveni o instituție mult folositoare, și, eu, în speranță, că așa va fi, Vă salut domilor de buna venire și declar ședința de deschisă.

Sibiiu, în 14 Iulie n. 1909.

Iosif Sterca Șuluțu.

Nr. 853—1909.

Anexa B.

R A P O R T U L

secretarului literar către adunarea plenară a secțiilor din 1909.

Onorată ședință plenară!

Din nou mi se dă ocazia și poate pentru cea din urmă oară de-a asista la ședința plenară a secțiilor literare-științifice ale așezământului nostru. Totdeauna aceste ședințe au fost un nimerit prilej de-a trece în răvaș multele și variatele noastre trebuințe culturale, de-a le aduce în le-

gătură cu instituțiunea ce servim și de-a căuta mijloacele pentru a acoperi o parte măcar din marile noastre nevoi. Cu cât înaintăm în timp îngrijirile noastre deveneau mai neliniștitoare, căci împrejurările de ordin diferit cari au atins soarta poporului nostru nu au fost în măsură de-a contribui la întărirea lui. Dimpotrivă perioada din urmă a vieții noastre e plină de evenimente dureroase cari trezesc în sufletul ori-cărui judecător drept momente de legitimă amărăciune. Fără a mai schița conturile unui tablou destul de trist care e lămurit în ochii tuturor, — putem spune cu toată hotărîrea că zilele noastre sunt prea puțin prielnice dezvoltării culturale a poporului românesc din patrie. Drumul spre progres al unui neam se deschide numai prin chemarea la viață a tuturor forțelor cari dormitează în sufletul masselor, prin desfășurarea acestora pe cărările firești indicate de principiul educației în spirit național. Și acest drum pe care ar putea ieși din umbră neasemănata putere latentă a neamului nostru viguros — nu e deschis încă. Se înțelege că în astfel de împrejurări nu se poate vorbi de-o operă de regenerare culturală, ci numai de străduințele modeste ale începutului. Împărtășindu-se de soarta tuturor așezămintelor noastre, nici «Asociațiunea» nu poate înfățișa rezultate mai importante în activitatea anului din urmă. E și aici ca și pe toate tărâmurile frământărilor noastre spre mai bine aceiaș încătușare a gândurilor bune, aceiaș înfrângere a năzuințelor luminoase de legea aspră și implacabilă a neputinței noastre materiale. De sigur că în vremile noastre tulburi și simțul de jertfă, — ca și alte sentimente cari călăuzesc imboldul progresului în societate — tânjește și prezintă tot mai puține clipe de avânt. Din atmosfera vieții noastre publice se desfac tot mai multe învățăminte triste cari trezesc în suflete o puternică depresiune morală: clipe de îndoială chinuitoare cari stânjănesc totdeauna sborul spre ideal și clipe de coborîre în lumea îngustă a egoismului sterp. Negreșit că în astfel de zile când moralul unei societăți suferă, când împrejurările vieții favorizează mai mult amărăciunea pentru câte se pierde, decât credința în cele ce vor veni, în astfel de zile vom căuta zadarnic dovezi de altruism nobil și pilde de îngrijorări roditoare spre binele deaproapelui. Și nu cred că greșesc și nu cred că ar fi afirmare prea departe de adevăr credința mea că și secțiile noastre științifice-literare în activitatea anului lor din urmă și-au urmat mersul sub îndrumarea aceleiaș legi care povățuiește spiritul public la noi de o vreme încoace. Fără a insista mai pe larg asupra acestei constatări, fără a cere lămuriri infructuoase și fără a vădi măcar nuanțele ușoare ale unor momente de decepții — voi căuta să schițez pe scurt executarea lucrărilor proiectate de ședința plenară a anului trecut precum și hotărîrile ce vor trebui luate din acest prilej, — lăsând să judece fiecare privitor din oglinda faptelor.

* * *

Între hotărîrile ședinței din anul trecut sunt de importanță cele cari privesc «*biblioteca populară a Asociațiunii*» și revista «*Transilvania*». Purcuzând din principiul că «Asociațiunea» noastră trebuie să caute mijloacele de-a se introduce în conștiința publică a poporului nostru dela sate, că numai prin ridicarea nivelului cultural al masselor noastre populare își poate găsi o justificare mai potrivită a țintei la care tinde, ședința plenară din anul trecut a decis a se publica pe viitor în fiecare lună o broșură din această bibliotecă populară. Hotărîrea însă nu s'a putut executa, fiindcă în ședința din 26 Decembrie a comitetului central în care s'a discutat mai deaproape deciziunea secțiilor privitoare la revista «*Transilvania*»

s'a constatat insuficiența mijloacelor materiale ale Asociațiunii — pentru a publica și un număr lunar din «Biblioteca poporală» și-o revistă periodică cum se plănuise a fi «Transilvania». În urma acestei împrejurări biblioteca poporală prezintă un număr de broșuri mai redus decât se plănuia pentru intervalul de un an, — dar totuș mai mare ca în orice an din trecut. Broșurile cari au apărut dela ultima ședință plenară urmând principiul desfășurat din alt prilej de-a da lectură variată sunt următoarele:

- Nr. 29. *V. Alexandri: Poezii alese* cu o prefață de *Il. Chendi*.
- „ 30. *Gr. Borgovan: Principii morale și creștinești*, cartea VI.
- „ 31. *Octavian Goga: O seamă de cuvinte*.
- „ 32. *Aurel R. Dobrescu: Cum să trăim*, povește doctorești.
- „ 33. *Fabule de Țichindeal, Asachi, Donici* cu o prefață de *Il. Chendi*.
- „ 34. *I. F. Negruțiu: Nutrețul măiestrit*.
- „ 35. *N. Petra-Petrescu: Din putere proprie*, biografiile mai multor bărbați celebri.

Alături de aceste mai sunt în urma hotărîrilor din anii trecuți și în urma unor confrontări mai recente următoarele manuscrise:

- 1. *I. A. Lăpedatu: Băncile și poporul*, — care a fost trimis-o autorului la cerere și nu ni s'a înapoiat.
- 2. *Poezii alese de D. Bolintineanu*, cu o prefață de *D. Marcu*.
- 3. *M. Strajan: Despre cumpăt și beție*.
- 4. *Simeon Stoica: Difteria și tuberculoza*.
- 5. Au mai intrat și se vor da spre censurare două lucrări:
 - a) *I. Corbu: Lirică poporală*, — și
 - b) *I. Bota: Din valurile dela sate*.

Alături de aceste trebuie să amintesc și lucrarea dlui *Enea Hodoș: Descânțece*, care, în urma deciziei din anul trecut, se va publica în condițiile statorite pentru biblioteca poporală. Se va da la tipar însă numai la toamnă, fiindcă mijloacele materiale ale Asociațiunii sunt epuizate.

Din aceste se poate vedea că biblioteca poporală prezintă un avânt destul de îmbucurător și se poate socoti între mijloacele cele mai importante prin cari își propagă menirea așezământul nostru. Comitetul central al Asociațiunii primește zilnic cereri din diferite părți, la sate se înființează tot mai multe biblioteci populare și Asociațiunea e aproape singura instituțiune care înlesnește prin miile de broșuri ce împarte la an o frumoasă mișcare de avânt cultural. Aceste împrejurări ne întăresc tot mai mult în convingerea noastră accentuată în timpul din urmă că preocuparea cea mai de căpetenie a noastră trebuie să fie propagarea luminei la sate. De aceea ne nemulțamește faptul că din motive de ordin material se împedecă unul dintre cele mai roditoare ramuri de activitate ale Asociațiunii.

Cât privește revista «*Transilvania*» care în urma hotărîrii din anul trecut a fost reînființată în forma veche cu material științific-literar, publicându-se sub îngrijirea secțiilor, — comitetul central a decis din motive identice a se scoate numai în patru numere la an, având fiecare număr o extensiune de trei coale. Fără a se împărtăși de o colaborare deosebit de asiduă din partea secțiilor, revista a apărut, potrivit hotărîrii, în două numere până la jumătatea acestui an și va apare și mai departe satisfăcând după puțină trebuințele în numele cărora a fost chemată la viață.

Trecând mai departe în răvaș lucrările realizate anul trecut din încredințarea secțiilor trebuie să amintesc: *Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria*, compus de domnii *Silvestru Mol-*

dovan și Nic. Togan, membri secției istorice. Această lucrare valoroasă publicată de Asociațiune răspunde unei trebuințe simțite de mult și cred că exprim sentimentul unanim al Onoraților membri când aduc și pe această cale vii mulțumiri autorilor.

O altă chestiune de interes care în urma hotărârii din anul trecut va ajunge în ședința plenară actuală în discuție este conferirea «*premiului A. Mureșianu*» — pentru care biroul a publicat concurs la timpul său, și-a primit următoarele cărți asupra cărora se va rosti secția literară:

1. Al. Ciura: Icoane — schițe.
2. M. Gașpar: Din vraja trecutului.
3. Dr. D. Stoica și I. P. Lazar: Schița monografică a Sălajului.
4. Aurel R. Dobrescu: Cum să trăim? — Povește doftorești.
5. Em. Suciuc: «Țiganul în căruță». «Țiganul cătană» și «Seara pe uliță».

Din aceste cărți va avea să aleagă Onorata ședință plină pe baza dării de seamă ce va prezintă secția literară.

Paralel cu această chestiune se va hotări și în privința concursului publicat de birou, în urma deciziei din anul trecut, pentru cel mai bun *Abecedar pentru Analfabeți*. Lucrările intrate la birou asupra cărora se va înainta raportul secției școlare sunt următoarele: 1. Abecedar vorbitor pentru necărturari (analfabeți) cu ilustrațiuni, deviza: Prin lumină la putere, omnium rerum principia parva sunt; 2. Micul Abecedar ilustrat în uzul școalelor primare de Ioan Tuducescu, Part. I și II (tipărit în Arad), Metodul de procedere la Micul abecedar ilustrat în uzul școalelor primare, de același; 3. Abecedar ilustrat, compus în folosul cursurilor pentru analfabeții adulți, precum și pentru elevii și elevele cl. I. și II primare, Motto: «Intuițiunea este baza absolută a toată cunoștința»; 4. Abecedar pentru învățarea oamenilor adulți neștiutori de carte, Motto: Non multa, sed multum; 5. Metodul scris-cetitului în școalele de copii și adulți analfabeți pe baza obiectelor pipăibile, reale; 6. Abecedar pentru adulți, Motto: «Vorbiți scrieți românește pentru Dumnezeu»; 7. Abecedar de părete (36 tabele format mare) de V. Gr. Borgovanu și Odobescu; 8. Abecedar pentru adulți sau cartea plugarului român pentru scris și citit. Motto: «Luminează-te și vei fi; Voește și vei putea»; 9. Abecedarul pentru analfabeți compus de F. Anderlici, tradus din sârbește de Teodor Filipescu; 10. Abecedar pentru analfabeți compus de Nicolae Micu, Brașov; 11. Proiect de Abecedar de I. Corbu. 12. «Soarele», abecedar pentru adulți de P. Hădan.

În legătură cu aceste proiecte de-a ridica nivelul cultural al țărănimii noastre trebuie să amintesc și propunerea primită anul trecut, în care se recomandă de către secția comitetului central căutarea mijloacelor pentru *angajarea unui agronom*, care să stea în serviciul «Asociațiunii» în toate acțiunile menite a mări puterea de producțiune a agricultorilor noștri. Comitetul central s'a adresat în această chestiune însoțirii băncilor «Solidaritatea» solicitând un ajutor material. Din partea însoțirii «Solidaritatea», care a lansat un apel către membri, ni s'a arătat rezultatul cu dtto 1 Iulie a. c., transpunându-se «Asociațiunii» suma de K 1066.30 încursă dela diferitele institute bănești.

Iată lista contribuțiilor:

1.	«Albina», Sibiu	K	200
2.	«Ardeleana», Orăștie	„	50
3.	«Auraria», Abrud	„	50
4.	«Bihoreana», Oradea-mare	„	50
5.	«Bistrițana», Bistrița	„	20
6.	«Cârțișoreana», Streza-Cârțișoara	„	10
7.	«Cassa de păstrare», Săliște	„	60
8.	«Codreana», Băsești	„	10
9.	«Coroana», Bistrița	„	20
10.	«Crișana», Brad	„	50
11.	«Doina», Câmpeni	„	16:30
12.	«Economia», Cohalm	„	100
13.	«Economul», Cluj	„	50
14.	«Frățietatea», Sadu	„	10
15.	«Furnica», Făgăraș	„	20
16.	«Geogeană», Geoagiu	„	20
17.	«Hațegana», Hațeg	„	100
18.	«Lăpușana», Lăpușul-ung.	„	10
19.	«Mercur» Năsăud	„	20
20.	«Mielul», Poiana	„	50
21.	«Olteana», Viștea-inf.	„	20
22.	«Oravițiana», Oravița	„	50
23.	«Progresul», Ilia mureșană	„	10
24.	«Sătmăreana», Seini	„	10
25.	«Silvania», Șimleu	„	50
26.	«Viitorul», Ocna	„	10

Total K 1066:30

Exprimând mulțumirile așezământului nostru acestor instituțiuni cari îi apreciază străduințele rămâne la actuala ședință plenară să rezolve definitiv chestiunea importantă a angajării unui agronom pentru ajutorul și lămurirea gospodărilor noștri sătești.

Prin angajarea unui agronom se va promova și problema importantă a *prelegerilor populare* care a fost îmbrățișată de Asociațiune cu multă căldură în timpul din urmă. În urma stăruințelor depuse de centru prin împărțirea de premii și prin o continuă agitație în favorul cauzei, — cele mai multe din despărțăminte au înțeles importanța deosebită a acestor prelegeri populare. Din conspectul ce îl prezint se poate vedea un tablou destul de interesant al problemelor urmărite de conferențieri, a numărului acestor prelegeri, a activității despărțămintelor precum și alte date de interes cultural¹.

Dintre hotărârile ședinței plenare trecute mai amintesc unele cari au fost de competența secțiilor și nu au fost executate în cursul anului. S'a decis anume în urma propunerii prezentate de către secția științifică a se pregăti câte-o *conferență-model* pentru prelegerile cu schiopictonul. Această hotărâre nu s'a executat, căci biroul în cursul anului n'a primit nici o lucrare.

Deasemeni nu s'au pregătit și nu au fost înaintate următoarele lucrări anunțate de secțiuni:

Dr. A. Chețianu: Din botanica populară — și

Dr. I. Radu: Fenomenele naturale.

¹ Conspectul vezi la anexele raportului general.

T. V. Păcățianu: Biografia lui V. Babeș, precum și o serie de broșuri pentru înființarea unei *biblioteci școlare*, a căror publicare s'a decis în ședința plenară din anul trecut.

Raportând On. ședințe plenare că comitetul a aprobat și biroul a executat toate hotărârile ședinței plenare din anul trecut, amintesc că din prilejul adunării generale ținute în Șimleu dl *Romul Simu*, membru în secția economică s'a achitat de angajamentul luat prin dezvoltarea conferinței: «*Situația noastră economică și mijloacele pentru îndreptarea ei*» și că actuala ședință plenară are să decidă ținerea unei conferințe pentru adunarea generală a acestui an.

Înainte de a încheia această dare de seamă rog on. ședință plenară să binevoiască a-mi acorda câteva clipe de ascultare pentru a putea releva o chestiune pe care o cred de mare interes pentru mișcarea noastră culturală. Este ideea înființării unei *societăți de colportaj* care a fost lansată în timpul din urmă în presa noastră și a fost întâmpinată cu multă simpatie de public. În adevăr trebuiesc căutate mijloacele pentru a pune capăt indiferențismului care înlănțue toate pornirile bune. Trebuie găsită calea pe care *cartea*, singura solie a culturii românești în această țară, — va putea pătrunde mai ușor în casa și în sufletul cărturarului nostru. Trebuie negreșit rezolvită în timpul cel mai apropiat această problemă, — ca să paralizăm influența detestabilă ce o exercită importul zilnic al unui spirit străin, potrivit trebuințelor noastre sufletești. De sigur că cel mai potrivit mijloc ar fi organizarea unei societăți de colportaj, care ar lucra cu mulți sorți de izbândă. Socot, că adunarea secțiilor e cea mai chemată dintre toate corporațiile noastre de a se rosti asupra putinței de a întrupa această idee, pe care Vă rog să binevoiți a o discuta și a hotărî dupăcum veți crede de cuviință.

Atrăgând din nou atențiunea on. ședințe plenare asupra chestiunilor ce așteaptă o rezolvire să-mi dați voe a le cuprinde în următoarea

Ordine de zi pentru ședința plenară a secțiilor:

1. Eventuale propuneri pentru întregirea membrilor.
2. Chestiunea împărțirii premiului A. Mureșianu.
3. Împărțirea premiului pentru «Abecedarul pentru adulți».
4. Chestiunea angajării unui agronom.
5. Discuția privitoare la înființarea unei societăți de colportaj.
6. Fixarea conferințelor din prilejul adunării generale.

Sibiiu, 1/14 Iulie 1909.

Octavian Goga.

Nr. 854—1909.

Anexa C.

R A P O R T U L

secțiunii literare a «Asociațiunii» despre lucrările sale în cursul an. 1908/9 și propunerile sale, prezintate în ședința plenară a secțiilor literare-științifice din 2/15 Iulie 1909.

Onorabilă ședință plenară!

I. Secțiunea literară a executat în cursul anului 1908/9 următoarele lucrări:

1. Prin referentul său a censurat 4 povestiri de cuprins moralizător, înaintate onor. comitet central de un autor necunoscut spre a se publica

în Biblioteca populară a «Asociațiunii», și cari neaflându-se destul de bine scrise, nu s'au putut recomanda să fie primite în numita bibliotecă.

2. A examinat o colecțiune de povestiri de dl Adam Bolcu, plugar din Brad, dintre care partea cea mai mare s'au publicat mai întâi în «Foaia interesantă» din Orăștie, și pe care aflându-le bine scrise și potrivite pentru înțelegerea poporului, le-a recomandat a se primi în biblioteca populară a «Asociațiunii».

3. A examinat lucrarea în manuscris «Vieța și activitatea lui Alexandru Papiu Ilarianu» de membrul său corespondent, dl Dr. Ioan Rațiu, profesor gimnazial, și aflându-o ca o lucrare de merit, scrisă pe baza documentelor contimporane și a informațiilor culese cu multă diligență din locurile, unde a petrecut odinioară fericitul Ilarianu și dela persoanele aflătoare în vieță cari l-au cunoscut, a hotărât să o recomande a se publica sub auspiciile «Asociațiunii», dupăce autorul va face unele modificări care i s'au indicat din partea referentului secțiunii.

4. A censurat cărțile prezentate la concursul pentru premiul «Andrei Mureșianu» pe anii 1907 și 1908, despre care va înainta onor. secțiunii literare-științifice un raport separat.

5. A colaborat prin 2 dintre membri săi (1 ordinar și 1 corespondent) la partea literară a foii «Transilvania» din anul acesta.

6. A examinat prin membrul său ordinar Dr. Iosif Blaga broșura «Vatra familiară», prelucrată după F. X. Wetzel de societatea «Inocențiu Micu-Clain» a teologilor din Blaj, cari au cerut, ca din această broșură de cuprins moral și educativ onor. comitet central să procure un număr mai mare de exemplare pe seama bibliotecilor populare.

II. Cu privire la *întregirea locului de membru ordinar al secțiunii*, rămas vacant în urma trecerei din vieță a regretatului Iosif Vulcan, secțiunea recomandă alegerea de membru ordinar al membrului său corespondent de până acum, d-nul Dr. Ioan Rațiu, profesor gimnazial în Blaj, care a ținut în continuu legătura cu «Asociațiunea» și care s'a distins prin următoarele lucrări literare, cari dovedesc activitate și pricepere:

1. «Vieța și operele lui Andrei Mureșianu», studiu istoric-literar, Blaj, 1900.

2. «Muresan András élete és költészete», Cluj 1900.

3. «Poezia idilică», studiu, Blaj 1901.

4. «Studii și biografii», Blaj 1904.

5. «Vasile Cârlova», studiu istoric-literar, Blaj 1905.

6. «Timoteiu Cipariu, Vieța și activitatea lui», studiu istoric-literar, Blaj 1905.

7. «Ioan Rusu», notiță biografică, Blaj 1907.

8. «Vasile Fabian-Bob (1795—1836)», Blaj 1907.

9. «Dascălii noștri (1754—1848), Scurte notițe din vieța și activitatea lor literară». Blaj 1908.

10. «Vieța și activitatea lui Alexandru Papiu-Ilarianu». Manuscris.

Pentru locul de *membru corespondent*, ce ar rămâne vacant, dacă s'ar alege dl Dr. I. Rațiu ca membru ordinar, secțiunea recomandă pe dl Dr. Alexandru Bogdan, profesor în Brașov, care s'a distins printr'un meritos studiu, asupra versificării noastre populare, publicat de «Academia română», prin colecțiunea «Jocuri de copii», publicată în Brașov la 1906 și prin mai multe discursuri și conferințe, dintre care cea despre poema «Strigoii», de M. Eminescu va apărea în curând în organul «Asociațiunii».

III. În *chestiunea înființării unei societăți românești de editură și de colportaj*, sulevată de foile «Drapelul» și «Gazeta Transilvaniei» și cuprinsă

și în raportul d-lui secretar literar, secțiunea e de părerea, că înființarea unei asemenea societăți, care ar pune la îndemâna publicului celui mare românesc din patrie cărți bune și ieftine și astfel ar contribui în mod însemnat la luminarea masselor celor mari ale poporului, ar fi de cea mai mare însemnatate. Până când însă «Asociațiunea» noastră și celelalte societăți culturale surori, băncile românești și alți factori din patrie, cari ar fi chemați să dea mână de ajutor pentru chemarea la viață a unei întreprinderi așa de salutare, vor putea întemeia societatea, despre care e vorba, secțiunea crede, că «Asociațiunea» ar putea contribui în mod însemnat la lățirea gustului de cetit și la răspândirea cărților celor bune în sânul poporului nostru prin următoarele măsuri:

- a) Intocmind cu ajutorul secțiilor literare-științifice un repertor al tuturor scrierilor de valoare cari ar merita să fie propagate atât la intelectuali, cât și la straturile cele mari ale poporului, repertoriu, care se va completa succesiv an de an.
- b) Înființând pe baza acestui repertoriu un depozit de cărți, din care s'ar trimite în toate părțile cărțile cari s'ar cere, pe lângă restituirea prețului lor.
- c) Alimentând din aceste cărți bibliotecile populare ale despărțămintelor și agenturilor comunale.
- d) Recomandând în toate părțile spre procurare aceste cărți prin agenții săi, cari vor fi cu deosebire conferențiarii ei și în prima linie conferențiarul agronomic, care se va angaja din partea «Asociațiunii» și care va cutreera toate părțile țării, precum și directorul dramatic al Societății pentru fond de teatru care deasemenea va fi solicitată să dea mână de ajutor la această întreprindere cu scop cultural.

IV. Pentru înlesnirea unității culturale și pentru unificarea limbii literare secțiunea crede, că ar fi neapărat de lipsă lucrarea unui *Dicționar portativ românesc*, în care să se cuprindă:

- a) cuvintele și expresiunile cuprinse în scrierile poezilor și prozatorilor noștri mai de frunte și care nu sunt folosite la noi și prin urmare sunt necunoscute majorității Românilor din patria noastră. Așa ar fi bunăoară cuvintele: schelă, harbuz, hulubaș, bagdadie, hapsin, ageamiu etc. foarte des folosite de scriitorii din Regat, dar cari pentru mulți din Românii dela noi sunt cu totul necunoscute și fac, ca scrierile celor mai buni autori de dincolo de munți să rămână pentru ai noștri neînțelese;
- b) cuvintele și expresiunile introduse în graiul nostru din limbi străine în urma contactului cu alte neamuri și în urma relațiilor schimbate ale vieții moderne, pentru care frații noștri din regat au termini formați de dâșii sau adoptați dela popoare mai apropiate de noi în privința originii și a limbei, decât acelea cu cari trăim împreună, d. e. mușama în loc de Wichsleinwand, mijloc sau limbă de masă în loc de fugător, tren în loc de gyözös, accelerat în loc de gyorș, frânar în loc de fechereu, cantonier în loc de boactăr, pluton în loc de țug, foisor în loc de târnaț etc. etc.

Materialul acestui dicționar s'ar putea aduna din partea secțiunei cu ajutorul profesorilor dela școalele noastre secundare și dela seminariile pentru preoți și învățători, iar redactarea lui s'ar putea face de o persoană de aici din centru, care ar avea să fie remunerată pentru osteneala sa, în felul cum se răsplătesc colaboratorii Bibliotecii populare.

Lucrarea aceasta ar fi, după a noastră părere, într'adevăr de folos și prin urmare credem, că merită toată atențiunea onor. secțiuni literare-științifice și a onor. comitet central.

V. *Conferența pentru ședința festivă a secțiunilor* din anul acesta, ce se va ține cu prilejul adunării generale a «Asociațiunii», va avea să fie îngrijită de secțiunea noastră, care a decis, să roage pe membrul său corespondent dl Dr. Valeriu Braniște, să vorbească cu acest prilej despre mitropolitul Andreiu Șaguna sau despre mult regretatul Alex. Mocsonyi.

Sibiiu, 2 Iulie v. 1909.

Andreiu Bârseanu,
referentul secțiunii.

Nr. 856—1909.

Anexa D.

R A P O R T U L

secțiunii istorice plenară a secțiunilor.

Onorată ședință plenară!

În calitate de referent al secțiunii istorice îmi iau permisiunea a prezenta, în numele secțiunii următorul raport despre activitatea desfășurată, sub egida «Asociațiunii», în anul trecut:

Una dintre lucrările, cari au format de mai mulți ani încoace îngrijirea de căpetenie a secțiunii istorice: «*Dicționarul numirilor de localități cu poporațiune română din Ungaria*» — a fost dusă la îndeplinire în cursul acestui an. Această lucrare va putea face și în forma, în care ni se înfățișează în prima ei ediție, bune servicii tuturor celor ce țin să fie orientați și asupra numirilor tradiționale ale satelor noastre românești. Rămâne însă și pe viitor în grija secțiunii istorice complectarea acestei lucrări prin felurite alte date, privitoare la viața și starea culturală și economică a popoului nostru.

Secțiunea istorică a ținut în anul acesta, sub prezidenția d-lui Iosif St. Șuluțu, 2 ședințe (28 Iunie și 14 Iulie st. n. 1909).

În cea dintâi s'a prezentat, potrivit hotărârii din ședința plenară a anului 1908, un *chestionar* privitor la adunarea numirilor toponomastice din comunele locuite de Români. Se intenționează prin lucrarea aceasta culegerea materialului necesar spre a întregi cu timpul menționatul *Dicționar*. Secțiunea a decis a supune acest chestionar aprecierii ședinței plenare, spre eventuale adăogiri și complectări, și a propune tipărirea și distribuirea lui într'un număr cât mai mare de exemplare.

În aceeaș ședință a cetit membrul secțiunii, T. V. Păcățian două recensii asupra broșurilor de popularizare, scrise de domnul avocat Dr. Romul Boilă.

1. *Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali*, Blaj 1905 și

2. *Dreptul de alegător comunal*, Diciosânmărtin 1909, recomandând aceste cărțile în atenția comitetului central al «Asociațiunii» spre a cumpără un număr oarecare de exemplare pe seama bibliotecilor populare ale «Asociațiunii».

Acelaș membru prezintă o lucrare a sa, intitulată: «*Ștefan cel Sfânt, primul rege al Ungariei*», scrisă cu scopul de a fi publicată în biblioteca populară a «Asociațiunii».

Manuscriptul s'a dat spre censurare dlui V. Goldiș, care în recenziunea, cetită în a doua ședință a secțiunii e de părerea, că chestiunea

tratată în această lucrare, fiind prea depărtată de cercul de interese și trebuințe sufletești ale poporului nostru și fiind întreagă broșura ținută într'un stil cam puțin popular, nu e potrivit a se publica în biblioteca populară. Accentuează mai departe, că dacă e să se tipărească astfel de broșuri din istoria patriei, acelea trebuiesc scrise înainte de toate, cu o deosebită îngrijire, ca poporul să le poată ceti cu plăcere și interes; ar trebui povestite mai ales isprăvile unor regi, ca Matia Corvinul — Român de origine și iubitor de dreptate — sau Maria Terezia, care s'a arătat milostivă cu poporul de rând, sau ca Iosif II, luminatul și umanitarul împărat, domnia cărora ar putea să intereseze mai deaproape și pe țărani noștri, întrucât evenimentele din timpul lor au avut o influență mai vădită și asupra sorții poporului român din această țară.

Apreciind argumentele recensentului, secțiunea decide a restitui autorului manuscrisul; ținând însă încăta samă și de motivele, cari au îndemnat pe autor a se gândi la alcătuirea acestei lucrări, află mai nimerit a traduce din limba latină lucrarea umanistului contemporan cu regele Matia, *Galeotto Marzio*: «*De egregiis dictis et factis regis Matiae*», care ar putea face bune servicii și profesorilor de istorie și studenților din gimnazii și seminarii. Referentul secțiunii este invitat a lua asupra sa această sarcină.

Referentul propune, ca membri secțiunii să se angajeze la o *lucrare comună*, alegându-și din istoria națională fiecare o epocă, pe care o cunoaște mai bine și prelucrându-o în câte o broșură populară, ca să putem avea cât mai curând o povestire completă a trecutului nostru, scrisă pe înțelesul tuturor.

Secțiunea invită însă pe referent a continua cu povestirea trecutului nostru, în felul cum a scris broșura «*Despre începutul neamului românesc*» (Nr. 26 din «Bibl. populară»).

Pe lângă aceste momente, mai amintim aci articolele de interes istoric publicate de prezidentul secțiunii, dl Iosif St. Șuluțu în revista «*Țara Noastră*» nr. 8, 11 și 19 din 1909 cu privire la moartea lui I. Dragoș.

Apoi, dl T. V. Păcățian a tipărit în anul acesta 2 scrieri de cuprins religios-moral:

1. «Calea spre Dumnezeu» și

2. «Evangelia ca bază a vieții», amândouă traduse după teologul rus G. Petrov, și în rând va scoate de sub tipar vol. V. al «Cărții de aur».

Iar referentul secțiunii, I. Lupaș a publicat în revista «Asociațiunii» «*Transilvania*» articole și documente de interes istoric și a ținut în cursul acestui an 10 *conferințe istorice* și anume:

1. în 12 Iulie 1908 în comuna *Aciliu*: «Despre popa Ion din Aciliu și apărarea legii străbune»;
2. „ 19 „ „ „ „ *Cacova*: «Din trecutul comunei Cacova»;
3. „ 20 Dec. „ „ „ *Săliște*: «Mitr. Șaguna și Săliștenii»;
4. „ 21 Febr. 1909 „ „ „ *Sibișu*: «Doi ani din viața lui Șaguna»;
5. „ 14 Martie „ „ „ *Săliște*: «Dieta ardeleană din 1863/4»;
6. „ 29 Aprilie „ „ „ *Sibișu*: (la Reuniunea meseriașilor);
7. „ 2 Mai „ „ „ *Cristian*: Ce a făcut mitr. Șaguna pentru meseriași români?
8. „ 13 Iunie „ „ „ *Turnișor*: Ce a făcut mitr. Șaguna pentru țărani rom.?
9. „ 12 Iulie „ „ „ *Tilișca*: Ce a făcut mitr. Șaguna pentru țărani români?
10. „ 1 Iunie „ „ „ *Săliște*: «Ioan Maxim și înființarea casei de păstrare din Săliște».

De încheiere secțiunea află de potrivit a reveni asupra propunerilor sale din anul trecut, privitoare la repertoriul bibliografic (pct. VIII) la complectarea colecțiilor de ziare și publicațiuni periodice pe seama bibliotecii «Asociațiunii» (punct VII), cum și la lucrările, ce trebuiesc inițiate de pe acum în vederea jubileului, ce va trebui sărbătorit peste 2 ani cu prilejul împlinirii unui semicentener dela înființarea «Asociațiunii» (pct. IX).

Sibiiu, 2/15 Iulie 1909.

Șuluțu m. p.,
prezident.

Dr. I. Lupaș m. p.,
referent.

Nr. 858—1909.

Anexa E.

R A P O R T U L

secțiunii științifice către ședința plenară a secțiunilor.

Domnilor colegi,

În cursul anului expirat 1908/9, secțiunea științifică a ținut o singură ședință la 1/14 l. c., al cărei proces verbal îl alătur la acest raport sumar. Nu ne-am întrunit mai des, din motiv, că nu aveam chestiuni, cari să reclame deplasarea membrilor, împreună cu pierdere de timp și cheltuială.

Afară de adresa dlui secretar literar Oct. Goga Nr. 1143 din 2 Dec. 1908, prin care e invitată secțiunea a colabora la revista «Transilvania», nu s'a primit nici o altă adresă, care să fi reclamat o consfătuire a membrilor secțiunii.

În intervalul de timp dela ultima ședință plenară fiecare membru al secțiunii noastre și-a continuat activitatea sa științifică și culturală ținând prelegeri potrivite pentru popor și întrebunțând aparatul de proiecțiune, cu intensitate mai mare sau mai mică și rezultatele sunt depuse în parte în Florian Porcius ca botanist de Dr. Chețianu broșură apărută în Blaj 1908 parte în comunicări prin ziare, iar altele în rapoarte scrise, dintre care amintim cu deosebită plăcere pe al conmembrului Dr. I. Radu aci acluz.

Deoarece membrul corespondent Victor Borlanu până în ziua de azi nu s'a declarat și nici n'a luat parte la nici o lucrare a secțiunii noastre, suntem de părere, să se declare vacant locul dânsului și ne rezervăm a face propuneri de întregire la sesiunea viitoare.

Fiind pătrunși de însemnătatea cea mare a revistei «Transilvania» și dorind cu orice preț înălțarea ei la un organ de frunte de publicitate, noi, membri secțiunii științifice, propunem ca și în viitor numărul broșurilor apărute din «Biblioteca populară» a «Asociațiunii» să se poată menține la minimul de patru, dar în același timp revista «Transilvania» să se publice cel puțin în 8 numeri pe an, pentru care caz ne angajăm a furniza în cursul anului 1909/1910 cel puțin 10 articoli de cuprins științific. Prin aceasta intenționăm să animăm pe deoparte pe scriitori a-și da concursul lor la colaborare, a cărei îndatorire revine în prima linie membrilor secțiunilor, pe de altă parte să câștigăm pe seama revistei un număr

cât mai mare de cetitori și să dezvoltăm un interes mai viu pentru activitatea și pentru scopurile noastre.

În chestiunea colportajului sulevată în raportul dlui secretar literar Oct. Goga, membrii secțiunii declară, că aderează în unanimitate la acea idee și așteaptă să se facă o propunere detaliată în privința modului de executare dela locul competent: adecă sau din partea propunătorului, sau din partea comitetului central.

Secțiunea văzând, că până acuma nu s'a realizat încă hotărîrea din anul trecut cu privire la alcătuirea prelegerilor tip pentru conferințe cu proiecțiuni, ca apoi pe baza textului stabilit să se procure diapozitivele necesare, în care direcțiune a intrat în tratative cu unii fotografi, își ia voie a comunica, că în cel mai scurt timp va pregăti ea însași prelegerea despre beție, pentru care recomandă — pe lângă diapozitivele deja existente — colecțiunea Chaland et Cie din Iași și alte tablouri din viața poporului nostru, pe care le va pregăti însași.

Pentruca însă în scurt timp hotărîrea din ședința plenară trecută să ajungă la deplină valoare, secțiunea propune: secțiunea istorică să fie invitată a pregăti în cursul anului 1909/1910 câte o prelegere model despre orașele cele mai de frunte ale Ardealului, despre Brașov, Sibiiu și Blaj, indicând lucrurile de căpetenie, despre care să se procure câte o serie de 30—40 diapozitive prin secțiunea științifică.

Natural, că pentru ducerea la realizare a acestei propuneri se recere și o sumă mai mare de parale și de aceea secțiunea propune, ca, — pe lângă sumele votate dar necheltuite și economizate din doi ani trecuți, — să se voteze și pe anul viitor încă o sumă de K 600—. Rezultatele culturale ale acestor prelegeri, echivalează — credem, această minimă cheltuială.

Iar pentru a înlesni ținerea de prelegeri cu proiecțiuni cât mai variate pentru pătura mai cultă a poporului nostru, ne luăm voie a atrage atențiunea On. Comitet central: să-și procure un număr de vre-o 20 cataloage de prelegeri cu proiecțiuni dela firma excedentă E. Liesegang din Düsseldorf să le împartă conferențiarilor din centrele mai mari ca aceștia să fie orientați și să poată lua împrumut prelegeri și plăci pentru conferințe cât mai dese și mai variate, cari altcum cu anevoie s'ar putea ține.

Pentru a înlesni și mai mult răspândirea culturii în popor, ne luăm voie a comunica, că secțiunea noastră se ocupă cu studiarea chestiunii, cum s'ar putea introduce folosirea stereoscoapelor și a cărților postale ilustrate pe seama lor și probabil deodată cu propunerile privitoare la acuirarea plăcilor pentru cele trei prelegeri istorice proiectate în punctul VIII. va face și o propunere de această natură, ținând cont de mijloacele disponibile și de partea practică a chestiunii.

Pentru adunarea generală proximă a «Asociațiunei» disertatiunea o va pregăti secțiunea, care urmează la rând.

Sibiiu, 2/15 Iulie 1909.

Arseniu Vlaicu,
referent.

R A P O R T U L

secțiunii școlare către ședința plenară a secțiunilor.

Onorată ședință plenară,

Secțiunea școlară s'a întrunit în decursul anului expirat în 5 ședințe și luând în desbatere chestiunile ce cad în competența sa, face următorul raport:

1. Broșura d-lui Onisifor Ghibu «O călătorie prin Alsacia-Lorena», dată de comitetul Asociațiunii secțiunii școlare spre a-și da părerea, dacă e potrivită pentru bibliotecile populare ale Asociațiunii, secțiunea nu o poate recomanda spre acest scop. Autorul expune situațiunea politică a populațiunii franceze din aceste provincii, starea școalelor și mijloacele de desnaționalizare, prin cari regimul ademeneste pe locuitorii francezi a se germaniza, chestiuni cari pot interesa pe oamenii politici, pe pedagogii specialiști ori pe cărturarii intelectuali, dar nu pe țărani noștri. Aceasta o recunoaște și autorul când zice că cele ce le scrie, le scrie pentru o samă din cetitori, și comisia crede că aceștia nu pot fi poporul nostru de rând pentru care sunt menite bibliotecile populare ale Asociațiunii.

2. În scopul realizării bibliotecii școlare a Asociațiunii comisiunea a dat piesele stabilite anul trecut membrului Dr. Ioan Borcia spre a le pregăti pentru tipar. Conduc de ideea a publica în biblioteca școlară deocamdată și la început numai cele mai bune produse ale literaturii noastre, abandonând unele din piesele stabilite anul trecut, a prezentat ca vrednice de publicat piesele:

1. «Două căințe», de I. Slavici.
2. «Petre dascălul», de N. Gane.
3. «Meșterul orb», de C. Neguzzi.
4. «Vestitorii», de M. Sadoveanu.
5. «Puiul», de A. Brătescu-Voinești.

Pe aceste comisiunea propune a se publica în biblioteca școlară.

3. În scopul censurării celor douăsprezece operate intrate la concursul pentru Abecedarul adulților și înșirate în special în raportul prim-secretarului, din care cauză aici nu le mai specificăm, comisiunea le-a împărțit între membri spre cenzurare. Pe baza recensiuilor speciale în plenul ședinței a luat în desbatere toate operatele spre a constata care e mai bun și vrednic de premiu și publicare.

Numărul însemnat al concurenților și chiar și lucrările în sine sunt o îmbucurătoare dovadă despre viul interes ce s'a arătat acestei probleme. Autorii pentru acest interes merită deosebită laudă, care comisiunea doarește a li-se și aduce la cunoștință prin On. comitet central.

Durere numai că censurarea aceasta comparativă din operatele intrate n'a putut afla nici unul pe deplin corespunzător scopului. Din cauza aceasta comisiunea nici nu e în stare a recomanda din toate punctele de vedere pe unul ca cel mai bun și deplin vrednic a fi tipărit în numele Asociațiunii.

Între ele a aflat însă două și adevărate 1. Abecedarul pentru adulți cu deviza «Luminează-te și vei fi, voiește și vei putea» și 2. Abecedarul sau carte de scriere și cetire pentru adulți cu motto: «Vorbiți scrieți românește», cari prelucrate ar putea fi publicate spre folosul obștesc. Comisiunea a

și stabilit în ce direcțiune să se facă prelucrarea la fiecare din aceste Abecedare. La Abecedarul prim cu deviza «Luminează-te etc.» îndreptările au să se facă în următoarele chestii:

1. Să rămână pe lângă cuvintele normale, abandonând ideea de a lua de bază la scris și cetit «Tatăl nostru» sau să ia de bază proverbe scurte.

2. La cuvintele normale inițiala să prezinte litera, ce se învață (d. e. la *i* înel și nu ca la *r* urs pentru care ar fi mai potrivit *rac*).

3. Cuvintele normale să fie cu îngrijire alese din cercul cunoștințelor țăranilor (nu orișicare e cuvânt literar).

4. La alegerea icoanelor și cuvintelor normale se poate orienta și după tabelele de Odobescu și Borgovan, cari se află la Asociațiune.

5. La literile scrise să se dea și modele de scris între linii de caet pentru obicinuirea ochiului cu proporțiunea literilor.

6. Literilor mari să se dea o extensiune ceva mai mare cu deprinderi variate (pe lângă nume proprii și proverbe și sentințe biblice).

7. Piese de cetire să fie reduse la minimul posibil (5—6) cu cuprins potrivit cu interesul țăranilor și luate din scriitorii noștri populari mai de valoare.

La Abecedarul al II-lea cu motto «Vorbiți scrieți românește» comisiunea a stabilit următoarele îndreptări:

1. La literile scrise să se dea și modele de scris între linii de caet pentru obicinuirea ochiului cu proporțiunea literilor.

2. Literile tipărite să se predea deodată și în legătură cu cele scrise.

3. Prea dese resumări de litere cunoscute odată să se reducă formându-se în locul lor cât mai curând ziceri.

4. La literile mari să se facă variate exerciții pe lângă numiri proprii și cu proverbe și sentințe biblice.

5. Piese de cetire să fie reduse la minimul posibil (5—6) din cei mai buni scriitori de literatură populară cu cuprins potrivit interesului adulților țărani.

La învățarea scrisului și cetitului sunt în uz diferite metode, care fiecare își are îndreptățirea sa. Și aceste două Abecedare sunt compuse după două diferite metode. Fiind însă neadmisibil a decretă pe unul sau altul de singur bun și având ambele aceste două Abecedare părțile lor bune și slabe, numai după prelucrare se poate vedea care a devenit mai apropiat scopului. De aceea comisiunea nu se poate decide la premiarea nici unuia dintre aceste două, ci propune:

Premierea se ține deocamdată în suspens îndrumându-se ambii autori a se conforma observărilor și indigațiilor comisiunii și să-și prezinte lucrările lor de nou spre cenzurare. Pe care îl va afla comisiunea mai reușit și corespunzător scopului îl va propune comitetului spre premiare și publicare în biblioteca Asociațiunii. Iar dacă și al II-lea ar fi corespunzător și autorul ar vrea să-l publice în numele său, în interesul cauzei Asociațiunea îl va ajuta la tipărire cu 100 cor.

6. Luând în discuție puținul rezultat dovedit în anul expirat cu învățarea adulților analfabeți, comisiunea crede că aceasta este a se ascrie împrejurării că mulți nu sunt orientați, dacă aceste cursuri sunt admisibile și ce însinuări se recer la ținerea lor, pe de altă parte preoții și învățătorii încă nu au arătat zelul recerut în aceasta afacere comisiunea propune: On. comitet central să intrevină la consistoarele noastre ca să trimită preoților și învățătorilor un circular, prin care să-i lămurească, că cursurile sunt

admisibile și să-i oblige a se pune în serviciul acestei cauze atât de însemnate pentru înaintarea noastră culturală.

7. Luând în discuție împrejurarea, că noi nu avem nicăiri o colecțiune specială a manualelor de învățământ pentru școalele noastre de toate gradele, și crezând comisiunea a fi în viitor neapărat de lipsă a da atențiune acestui ram de literatură menit a da poporului nostru începutul și bazele de cultură, ca să ajungem la manuale tot mai corespunzătoare, comisiunea propune: On comitet central să înființeze pe lângă biblioteca generală a Asociațiunii o bibliotecă specială, ca secția manualelor de învățământ și să invite pe autori a înainta Asociațiunii câte două exemplare din manualele lor, dintre cari unul să fie dat secțiunii școlare spre apreciere. Și aflându-l corespunzător nizuințelor culturale ale Asociațiunii să contribuie la generalizarea lor.

8. Ideea colportajului sulevată de primsecretarul Asociațiunii comisiunea o află de absolut necesară și aflându-se modalitatea corespunzătoare împrejurărilor noastre insistă pentru întruparea ei.

9. În chestia întregirii locurilor vacante, având secția două locuri de membrii corespondenți vacante, propune întregirea lor prin domnii Dr. Nicolae Bălan, prof. seminarial în Sibiiu și Alexandru Ciura, profesor gimnazial în Blaj. Totodată anunță că la rugarea referentului de până acum referada secțiunii școlare în viitor s'a încredințat membrului Dr. Ioan Borcia.

Sibiiu, în 2 Iulie 1909.

Dr. Ioan Stroia m. p.,
referent.

Nr. 857—1909.

Anexa 6.

RAPORTUL

secțiunii economice a «Asociațiunii» asupra lucrărilor ei în cursul anului 1908/9.

Onorată ședință plenară a secțiunilor!

I. În pt. 29 al procesului verbal al ședinței plenare din a. tr. s'a fost propus comitetului central al «Asociațiunii» *«căutarea de mijloace pentru angajarea unui agronom, care să stea în serviciul «Asociațiunii» la toate acțiunile menite de a mări puterea de producțiune a agricultorilor noștri»*.

Comitetul central în pt. 19 al deciziunii Nr. 170 din ședința dela 20 Iulie tr. a hotărît următoarele: *«Se decide preliminarăa unei sume de K 1000 din excedentul bugetar al anului 1909 și solicitarea unui ajutor dela bănci»*.

În fine adunarea generală dela Șimleu a adus următoarea hotărîre: *«Se aprobă angajarea unui agronom, care să cutureere despărțămintele, să țină prelegeri populare și să dea îndrumări conferențiarilor»*.

În baza acestor hotărîri comitetul central s'a adresat direcțiunii «Solidarității» băncilor noastre cu rugarea să mijlocească un ajutor dela bănci în scopul acoperirii cheltuelilor pentru agronom; iar «Solidaritatea», cum s'a arătat și în raportul general a transpus comitetului «Asociațiunii» suma de K 1066.30 intrată dela 26 bănci în scopul angajării economului, spunând în scrisoarea sa că în viitor speră a adună și mai mult.

Astfel «Asociațiunea» ar avea deocamdată la îndemână suma de K 1066.30 cu care au contribuit băncile, deoarece comitetul central, deși a

hotărît să prelinneze K 1000 din excedentul bugetar al an. crt., a scăpat din vedere a o face aceasta. A rămas însă din suma K 2000 votată pentru prelegerile economice un rest de K 350 și astfel, dacă comitetul «Asociațiunii» ar votă și acest rest pe an. crt. pentru agronom, ar fi la dispoziție acum suma de K 1416'30, cu care s'ar putea acoperi cheltuielile întreținerii agronomului până la finea acestui an.

Încât pentru viitor, comitetul central și adunarea generală vor trebui să prelinneze suma necesară în scopul dotării agronomului.

Dela bănci, sperăm să dobândim în acest scop și mai mult decât în a. crt. Și aceasta cu atât mai cu samă pentrucă însaș «Solidaritatea» ni-o pune în vedere.

De dorit ar fi ca să se angajeze și despărțămintele a contribui la cheltuielile trebuincioase pentru susținerea agronomului.

Fiecare din ele să o facă aceasta atunci când agronomul merge prin comunele despărțământului său ținând prelegeri și cursuri în materie de agricultură și anexele ei, sau apoi dând povețele necesare la înființarea cutărei însoțiri economice de producțiune, valorizare ș. a.

Un agronom harnic și priceput însă, noi avem firma speranță că, va găsi însuș căi și mijloace de a sporî, în excursiunile ce le va face prin despărțăminte, venitele «Asociațiunii», lucrând pentru înmulțirea membrilor, sporind colecțiunile Muzeului etc.

Depinde dela păsoralitatea agronomului ca lucrurile să ia un mers îmbucurător: pentru poporul nostru și pentru «Asociațiune». Un agronom, la locul său, nu va fi o sarcină ci un membru productiv, prea folositor, în organismul «Asociațiunii».

Pe baza acestor considerațiuni propunem ca ședința plenară a secțiunilor să recomande comitetului central angajarea fără amânare a unui agronom, cu salar, la început, de K 2000; iar încât pentru diurne și cheltueli de călătorie comitetul să caute mijloacele trebuincioase, ținând samă și de indicațiunile din acest raport.

Condițiile angajării și cerul de activitate ale agronomului le va stabili lucru natural comitetul central având a consulta și biroul secțiunii economice. Amintim că postul de agronom s'ar putea combina cu postul actual de econom prevăzut în statutele «Asociațiunii».

II. Prin deciziunea Nr. 30 a ședinței plenare din anul trecut referentul secțiunii noastre a fost încredințat cu *ținerea unei conferințe cu ocazia adunării generale a «Asociațiunii» dela Șimleu; conferința cu titlul: Situația noastră economică și mijloacele pentru îndreptarea ei a fost ținută și publicată în Nr. II al «Transilvaniei» din a. crt.*

III. Referentul secțiunii a ținut mai multe prelegeri în Ocna, Cărpiniș, Cornăel și Vurpăr. Dintre aceste prelegeri: a) una despre Asociațiune, b) alta despre stupărit și c) a treia despre îmbunătățirea stărilor noastre economice le înaintez aici pentru eventuală tipărire în înțelesul hotărârii ședinței plenare Nr. 15 din a. tr. Afară de aceste a participat la o *expoziție de vite* în Șura-mare, la *alta de poame* în Avrig și la *a treia de copii* în Poiana, toate aranjate de Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului, expoziții prevăzute și în statutele Asociațiunii, și cari ar trebui să se aranjeze an de an în toate despărțămintele ei.

Prelegeri economice au mai ținut și domnii membri: Ion de Preda și Ioan Chirca.

IV. Referentul secțiunii, în calitate de referent al unei comisiuni alese de comitetul central, a studiat chestiunea *cursurilor de negoț* suleată de un

membru al Asociațiunii din părțile Năsăudului. Raportul îl anexăm sub *-%*. comitetul central, prin dec. Nr. 306 din șed. dela 30 Decemvrie 1908, a încredințat pe referentul cu *pregătirea unei cărți pentru săteni în scopul popularizării comerțului*; referentul a început să adune materialul necesar.

V. Referentul are în pregătire o *carte de stupărit pentru săteni*, a cărei lucrare i-a încredințat-o comitetul central al «Asociațiunii» prin deciziunea sa Nr. 265 din ședința dela 16 Octomvrie 1908.

VI. În anul trecut comitetul central al «Asociațiunii» a votat un ajutor de K 100 lui *Nicolau Iosif*, inv. în Aciliu, pentru a se cualifică la un curs de economie al statului. Dl Iosif s'a și cualificat și s'a obligat să pregătească pentru Biblioteca poporală a Asoc. o *carte de pomărit*.

În acest an s'a votat, deasemeni în acest scop, un ajutor de K 100 d-lui *Nic. Bembea*, inv., în Sibiel. Dela domnul membru *I. I. Lăpedatu* nu a intrat încă spre tipărire lucrarea: *Băncile și poporul*, nici dela dl *I. Chirca* lucrarea despre *Mașini în agricultură*.

A înaintat însă dl membru *N. Petra-Petrescu* o lucrare cu titlul: *Din putere proprie*, în care se dă biografiile ale câtorva inventatori vestiți; iar lucrarea d-lui *I. F. Negruțiu* despre *Nutrețul măestrit* a fost tipărită în Bibl. popor. sub Nr. 34 al acesteia.

VII. Referentul secțiunii, în baza dispozițiilor din regulamentul secțiunilor, s'a ocupat cu o parte mai mare a *problemelor economice de interes pentru poporul nostru*. Lucrările sale de această natură le-a publicat în «*Revista Economică*», organul institutelor noastre financiare; iar cu data 20 Maiu a. c. a prezentat «*Solidarității un comunicat și o propunere în interesul însoțirilor economice*. Propunerea și comunicatul din vorbă le prezentăm în copie sub *-%*. și sperăm că ele vor fi considerate și de «*Solidaritatea*» și de «*Asociațiune*» în lucrurile lor pentru organizarea economică a poporului nostru.

VIII. Dl membru al secțiunii, *Dr. Nicolae Vecerdea*, a prezentat o broșură de 80 pagini cuprinzând: *I. Cinci cuvântări. II. Nouă conferințe*, scrise pentru popularizarea instituțiilor noastre sociale și culturale.

Atât cuvântările cât și conferințele d-lui Vecerdea rostite în anumite ocazii, sunt bine scrise și caracterizează sincer și obiectiv chestiunile de cari se ocupă. Deaceea ele vor face servicii bune cetitorilor și înaintării instituțiilor asupra cărora autorul insistă, anume: «*Asociațiunei*», «*Societății pentru fond de teatru român*», și «*Casinei române din Brașov*»; nu mai puțin de folos socotim a fi expunerile lămuritoare și îndrumătoare ale autorului asupra chestiunilor: *a)* «*Socialismul modern și naționalitatea noastră*», *b)* «*Autonomia bisericei gr. or. rom. din Ungaria în al 40-lea an de aplicație*».

Propunerile noastre sunt următoarele:

a) se recomandă comitetului central angajarea, fără amânare prin concurs, a unui agronom, la început cu salar de 2000 cor. și în ocazia excursiunilor diurn de 6 cor. și cheltuelile de drum (pe tren bilet de clasa II.);

comitetul central să îngrijească de agonisirea mijloacelor trebuincioase pentru dotarea agronomului: din mijloacele «*Asociațiunii*», dela despărțăminte. bănci, etc.;

condițiile angajării și cercul de activitate ale agronomului le va stabili, bine înțeles, comitetul central al «*Asociațiunii*», având a consulta și biroul secțiunilor economice;

postul de agronom să se combine cu postul actual de econom, prevăzut în statutele «Asociațiunii»;

b) comitetul central să ia în bugetul anului viitor suma de 2000 cor. pentru prelegerile populare;

c) se ia act de conferința ținută de către referentul secțiunii cu ocazia adunării generale a «Asociațiunii» din Șimleu;

d) se ia act de prelegerile populare ținute de referent în cursul anului de gestiune 1908/9 și de cele 3 prelegeri cu titlul: *Despre «Asociațiune», despre stupărit și despre îmbunătățirea stărilor noastre economice* prezentate de dânsul spre eventuală publicare;

de asemeni se ia act de prelegerile ținute de d-nii Ioan A. de Preda și Ioan Chirca;

e) se recomandă comitetului central să insiste mai înadins pe lângă conducătorii despărțămintelor pentru aranjarea de expoziții: din industria de casă, de vite, de poame, de copii etc.;

f) se ia act de raportul referentului în chestia cursurilor de negoț și de cartea ce pregătește în scopul popularizării comerțului la sate;

g) de asemeni se ia act de cartea de stupărit ce referentul o pregătește și de cartea despre cultura pomilor ce o pregătește dl N. Iosif, cum și de lucrarea despre nutrețul măiestrit, de I. F. Negruțiu și de lucrarea din putere proprie de N. Petra-Petrescu, cari s'au tipărit în Biblioteca populară a «Asociațiunii» în zilele aceste;

domnii I. I. Lăpădatu și Ioan Chirca să fie solicitați a înainta spre tipărire operatele: Băncile și poporul și despre mașini în agricultură;

h) se recomandă comitetului central să distribue, pe cât posibil, ajutoare învățătorilor cari se califică în cursurile agricole aranjate din partea statului;

i) se ia act de comunicatul și propunerea ce referentul a făcut «Solidarității» în interesul răspândirii însoțirilor economice la poporul nostru;

după angajarea agronomului să se țină seamă și de comunicatul și propunerea din vorbă, căutându-se, cu ajutorul agronomului, căi și mijloace pentru răspândirea în mod intensiv a însoțirilor;

k) broșura dlui membru Dr. N. Vecerdea cuprinzând: I. Cinci cuvântări. II. Două conferințe, se recomandă ca o lucrare bună și folositoare;

l) asupra înființării unei societăți de colportaj secțiunea își rezervă a-și spune părerea în ședința plenară.

După acestea ședința secțiunii economice se ridică.

Sibiiu, în 14 Iulie n. 1909.

P. Cosma m. p.,
prezident.

Romul Simu m. p.,
referentul secțiunii.

Dări de seamă.

I.

Abcedarele pentru analfabeți.

Nr. 859—1909.

Abcdar vorbitor pentru necărturari analfabeți.

Raportor: *Gregoriu Pletosu.*

Asupra proiectului de Abcdar vorbitor pentru analfabeți, prezentat la premiul de 100 coroane, cu motto: «Prin lumină la putere» și «Omnium rerum principia parva sunt», secțiunea școlară vine a-și da următoarea părere:

Manuscriptul satisface condițiilor din concurs în ceea ce privește prezentarea lui, nu credem însă, că va putea mulțami și trebuința pentru carea s'a scris concursul și s'a pus în prospect premiul, căci aceste s'au făcut cu intențiunea de-a veni într'ajutor analfabeților din poporul agricultor, cari ar dori să învețe a scrie și a ceti.

Judecând din acest punct de vedere acest manuscript prezentat la concurs, ni se pare, că nu întrunește întru toate, cel puțin, nu în forma prezentată, condițiile unui Abcdar pentru analfabeții din poporul agricultor eșiți de sub obligământul atât al școalei de toate zilele, cât și a celei de repetiție, cari adecă așteaptă ca într'un timp relativ scurt, dar totuși cu rezultat sigur, să fie conduși spre a-și putea însuși scrisul și cetitul.

Manuscriptul din chestiune, care e ilustrat cu icoane și pretinde să fie vorbitor, are două părți: una care ar vrea să conțină strictul abcdar după metoda scriptologică, iar a doua să fie ca un fel de carte de citire.

Partea întâi s'ar potrivi pentru copiii începători, dar și pentru aceștia n'ar prezenta tot ce trebuie la instruirea aceloră; pentru analfabeții crescuți ni se pare de tot elementar naiv și, deși ilustrat cu icoane, cari ce e drept, totdeauna fac bun serviciu intuițiunii, totuș prea amănunțit și plictisitor, așa cât ar reclama un timp prea îndelungat pentru ca să ducă la sfârșitul intenționat, de care timp acești analfabeți nu dispun, deoarece se știe, că aceștia au să fie instruiți numai într'un timp relativ scurt, în lunile de iarnă, doară de prin Noemvrie — pe la finea lui Februarie sau jumătate Martie.

Partea a doua, abstracțiune făcând dela unele povești destul de frumoase, prezintă unele piese prea abstracte, prea depărtate de orizontul de cunoștințe al analfabeților din poporul nostru agricultor de aici și cari nu stau în legătură cu trebuințele sale culturale după pătura socială pe care se află, — trebuință pe care, credem noi, va trebui să o mulțumească o carte de citire anume pentru adulți din poporul agricultor, care să conțină lectură și îndrumări cu privire la toți ramii de ocupațiune ai aceloră, precum și la valorizarea și nobilitarea produselor muncii sale.

Din aceste considerațiuni secțiunea nu poate recomanda spre premiare manuscriptul de Abcdar prezentat cu motto: «Prin lumină la putere». «Omnium rerum principia parva sunt», cel puțin nu în forma cum a fost prezentat cu prea puțină îngrijire în cele ale tehnice.

Chiar dacă nu s'ar găsi altul mai corăspunzător și atuncea încă ar reclama o prelucrare, din care să se vadă că s'a ținut mai mult cont de intențiunile concursului.

Din ședința secțiunii școlare, ținută în Sibiu la 13 Iulie n. 1909.

Nr. 859—1909.

Raport

despre două Abecedare, intrate la concursul „Asociațiunii” din 21 August 1903,
Nr. 987—1908.

Onorată secție școlară !

Dintre cele 11 operate intrate la concursul «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», publicat sub Nr. 987—1908, eu am primit două, ca să le examinez și anume:

1. *Micul Abecedar ilustrat*, în uzul școalelor primare, de Ioan Tuducescu, învățător. Partea I., pentru primul an de școală. Partea II., pentru al doilea an de școală. Ca acluz: *Metodul de procedere* la Micul Abecedar ilustrat.

2. *Abecedarul ilustrat*, compus în folosul cursurilor pentru analfabeții adulți, precum și pentru elevii și elevele clasei I—II primare.

Primul Abecedar e tipărit în 2 cărți; iar Abecedarul ilustrat e scris și provăzut cu motto: «*Întuițiunea este baza absolută a toată cunoștința*». Pestalozzi.

I.

«*Micul Abecedar ilustrat*» de Ioan Tuducescu nu întrunește condițiile de concurs, întrucât autorul e cunoscut; cu toate acestea l-am examinat și voi face scurtă dare de seamă, ca să se vadă dacă întrunește sau nu recerințele unui Abecedar pentru analfabeți.

Partea primă a acestui Abecedar, precum arată titlul cărții, e destinată pentru primul an de școală, adică pentru băieții începători.

Această parte constă din 4 trepte sau divizii:

Treapta I.: Exerciții pregătitoare pentru scriere.

Treapta II.: Scrierea și citirea practică. — Desvoltarea sunetelor originale.

Treapta III.: Mecanism de scriere și citire cu sunetele derivate, cu litere străine, cu semnele grafice și cu interpuncțiunile uzitate.

Treapta IV.: Alfabetul românesc: literele mici și apoi deprinderi de scriere și citire cu întregul alfabet.

*

Partea a doua din «*Micul Abecedar ilustrat*» cuprinde:

Treapta I.: Scrierea și citirea cu litere mari.

Treapta II.: Șirul literelor mari și mici.

Treapta III.: Descrierea ființelor și a lucrurilor.

Treapta IV.: Bucăți de citire și scriere, morale, religioase, — pe învățătură.

Treapta V.: Citirea și scrierea cu litere cirile sau bisericești.

Iar «*Metodul de procedere* la Micul Abecedar ilustrat, partea I. pentru primul an de școală, cuprinde mecanismul scrierii și citirii cu litere mici.

Acesta e pe scurt cuprinsul cărților scrise de dl Ioan Tuducescu, învățător în pensiuie; cari în 1901 au fost aprobate de către Consistorul din Arad, ca manuale pentru școalele primare.

II.

Abecedarul ilustrat, compus în folosul cursurilor pentru analfabeți și pentru elevii și elevele clasei I—II. primare, precum am amintit la începutul raportului meu, — ni s'a prezentat în manuscris, provăzut cu plic și motto.

Autorul, în prefața manuscrisului său, ne spune, că pentru instruirea în scris-cetire a analfabeților ar fi „extragerea literelor din forma a lor astfel de obiecte, pe cari dânsii le au așa zicând zilnic înaintea ochilor, și al căror nume se începe cu sunetul corespunzător; pentru că astfel și sunetul și litera să fie încopciate de același obiect».

În aceste cuvinte ale autorului se cuprinde principiul, de care a fost condus în compunerea Abecedarului ilustrat, în uzul analfabeților.

Întreg Abecedarul e împărțit astfel:

I. *Pregătire la scris*. Pentru fiecare sunet-literă ne dă tipul unui obiect, a cărui nume se începe cu sunetul sau litera, ce voim să o intuim și învățăm.

II. *Exercițiile pentru învățarea literelor și a sunetelor singuraticе*, toate sunt cu litere tipărite și apoi scrise.

III. *Sunetele derivate, diftongii*, deasemenea sunt ilustrate cu tipuri potrivite pentru intuirea acestor sunete.

La urmă înșiră literele în ordine alfabetică. Exerciții cu tipuri. Semnele numerilor.

IV. *Literele mari*. Cu exercițiu deosebit pentru fiecare literă.

La urmă alfabetul: litere mici, litere mari și litere străine.

Urmează apoi: Ființe și lucruri. Exemple și definițiuni: nume comune, nume proprii; singular, plural. Genul numelor. Zicerea. Verbul, adiectivul, adverbul. Numerii dela 1—20.

V. *Bucăți de cetire*. Cu totul 24.

1. Rugăciune, (poezie).

2. Tatăl nostru, (proză).

3. Despre societate, (din constituțiunea patriei).

4. Moșul și copilul, (povestea cu trocuța pentru tatăl său).

5. Societatea bisericească, (organizația bisericească).

6. Măsurile, (uzitate azi).

7. Iubirea de mamă, (povestea cu șerpele).

8. Ceasul, (descriere).

9. Mama, (poezie, de Carmen Sylva).

10. Toporul și pădurea, (alegorie).

11. Nu vă certați, (sfat părintesc către copii).

12. Împărțirea timpului, (an, zile, luni, anotimp).

13. Libertatea, (fabula: Cânele legat și lupul liber).

14. Îngrijirea sănătății, (sfaturi igienice).

15. Liliacul, (omul fățarnic).

16. Proverbe și învățături.

17. Leul și șoarecele, (fabulă).

18. Sus opincă, (poezie).

19. Comuna Cornești înainte cu 20 ani, (decăzută prin beție).

20. Comuna Cornești acum, (înflorirea prin cumpăt și muncă).

21. Găcitori.

22. Deprinderi din socoată.

23. Ție ce-ți rămâne, (poezie, mama iubitoare «Voi»).

24. Rugăciune de mulțămită.

Acesta este cuprinsul Abecedarului ilustrat, destinat pentru instruirea analfabeților, provăzut cu motto: *Intuițiunea este baza absolută a toată cunoștința*.

Onorată secție școlară!

Sunt multe metoadele, de cari ne putem folosi, ca să învățăm copiii a scrie și a ceti.

E principiu pedagogic, că la instruirea copiilor începători în scris-cetit, trebuie să ținem cont de etatea lor fragedă, de desvoltarea lor fizică continuă; prin urmare trebuie să încunjurăm orice încordare prea mare.

Pentru aceea în instruirea copiilor se folosește așa numitul metod scriptologic sau metoda scris-cetitului.

Eu cred, că acest metod îl putem folosi cu mai bun succes și la instruirea analfabeților noștri.

Nu-i de lipsă însă să pierdem timpul cu exerciții pregătitoare pentru cetire și scriere, nici cu tractarea metodică a sonurilor și a literelor singuraticе sau cu scriptologia propriu zisă. Deoarece la oamenii adulți, atât auzul, organele vocii, cât și vederea, sunt exercitate, sunt desvoltate în cercul ocupațiunilor lor zilnice.

Omul matur va observa deosebirea sunetelor și dacă nu vom desface cuvintele în silabe sau în elementele lor constitutive.

Sunt de prisos și exercițiile de cugetare și vorbire asupra obiectelor singuratic, din a căror nume voim să scoatem o vocală, sau un sunet anumit.

E de ajuns să le spunem deosebite nume de lucruri, de ființe, sau să le arătăm tipul lor, pentru ca ei să observe deosebirea sunurilor, din cari se compune un cuvânt.

Cu alte cuvinte asupra metodelui analitic și sintetic să insistăm cât mai puțin.

Unul sau două exemple sunt de ajuns.

Să pronunțăm corect fiecare sunet în exemplele, cari le vom lua din viața lor casnică sau de plugari; și astfel li se vor întipări în mintea lor deosebitele sunuri; și îndată le arătăm și litera adecă semnul, cu care scriem acel son.

Atât în exercițiile pentru scrierea și cetirea particulară a sunurilor, cât și în bucățile de cetire trebuie să luăm în socotință, că avem de a face cu oameni maturi, cu plugari; prin urmare exemplele și piesele de cetire să le luăm din viața lor, din cercul lor de activitate.

Bucățile de cetire, cu deosebire în o carte destinată pentru adulți, trebuie să instrueze, să înmulțească cunoștințele și să deștepte gustul de cetire, interesul față de învățatură. Aceasta e ținta.

Așadar pentru un abecedar și carte de cetire menită să se deie în mâna analfabeților noștri, trebuie să alegem sau să creăm exerciții și piese de cetire din cercul lor, de interes pentru ei. Să vadă plugarul nostru să se convingă, cumcă cartea e o comoară, unde aflăm tot felul de învățături pentru viață.

De unde urmează, că în cartea plugarilor noștri analfabeți, cari zilnic se ocupă cu economia câmpului, vom lua exemple și subiecte: din agricultură, grădinărit, pomărit, legumărit; din igienă, din administrația comunelor, bisericilor. Câteva rugăciuni, câteva doine, hore, proverbe, gâcituri. Câteva narațiuni din istorie, din viața socială ș. a.

Toate aceste subiecte să fie tratate în propoziții scurte și o limbă ușoară, pe înțelesul tuturor, și atunci vor fi cetite cu interes și cu folos în acelaș timp de către toți plugarii noștri.

Așa îmi închipuesc eu abecedarul și cartea de cetire a analfabeților noștri, cari n'au timp să petreacă cu lunile în școală, prin urmare acasă trebuie să cetească mai mult. În școală le arătăm numai cum să scrie, cum să cetească, iar acasă se deprind mai nejeși de nime.

Numai prin o astfel de carte cred eu, că vom putea în timp scurt să micșorăm numărul analfabeților noștri.

Având eu această convingere nu pot recomandă nici una din cărțile, cari mi s'au dat spre examinare.

Atât *«Micul abecedar ilustrat»* cât și *«Abecedarul ilustrat»*, sunt bune pentru copii; nu sunt însă corăspunzătoare pentru instruirea adulților analfabeți.

Onorată secție școlară!

În legătură cu acest raport îmi iau voie a face următoarea propunere:

Să rugăm pe onoratul comitet central al «Asociațiunii», ca în interesul cauzei importante cum e instruirea analfabeților, — să recerce de cu bun timp consistoarele române, ca acestea prin un circular către toate oficiile protopopești și parohiale să arete preoților și învățătorilor români din Ungaria, deoparte importanța cursurilor pentru analfabeți, iar de altă parte să li se spună categoric, că aceste cursuri sunt admise prin lege, respective nu sunt oprite prin nici o ordinațiune ministerială. Trebuie numai ca fiecare preot și învățător să notifice oficiului primpretorial, timpul și locul, unde și când se vor ține.

«Asociațiunea», despărțămintele ei în parte, câteva dintre institutele noastre de credit și economii, și câțiva particulari și-au făcut datoria, votând ajutoare și remunerațiuni celor ce vor ține astfel de cursuri.

Și cu durere trebuie să recunoaștem, că nici puținele ajutoare și remunerațiuni n'avem cui să le votăm, așa de puțin interes au dovedit preoții și învățătorii noștri în iarna trecută față de aceste cursuri.

Pentru aceea atât preoții, cât și învățătorii noștri trebuie îndemnați, siliți să-și facă datoria de creștini și români.

Numai prin o conlucrare comună, frățească și cu mai mare zel apostolic vom fi în stare să ștergem rușinea trecutului, micșorând numărul analfabeților noștri.

Fiecare preot și învățător care nu-și face datoria față de biserica sa, față de credincioșii săi, față de luminarea poporului român, din a cărui sudoare trăește, nu este vrednic să mai poarte numele de părinte și învățător.

Preoții și învățătorii noștri sunt cauza, că noi Românii avem cel mai mare număr de analfabeți. Ei sunt așadar datori să restituie, cu ce au rămas datori ei sau înaintașii lor.

Suntem datori cu toții, ca în bunăînțelegere și cu îndoit zel apostolic, să supra-veghiam, să muncim, să conlucrăm pentru ca cel puțin în viitor fiecare copil român să știe cel puțin scrie și citi, atunci când iasă din școală.

Să dovedim de fapt și cu toții un mai mare interes față de toate instituțiile noastre culturale-economice.

Preoții, învățătorii și toți cărturarii români să ne ocupăm mai intensiv cu poporul din a cărui sudoare trăim.

«Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român» a luat inițiativa, ne-a arătat calea, ne-a premers cu bun exemplu, să-i urmăim, să ne facem fiecare datoria de români și creștini.

Blaș, în 6 Iulie 1909.

Ioan F. Negruțiu,

profesor, membru în secția școlară.

Nr. 859—1909.

Onorată secțiune școlară.

Asupra Abecedarului prezentat pentru analfabeții adulți sub motto: *Non multa sed multum* fac următorul raport.

Abecedarul se compune din 4 părți. Aceșora le premerge o introducere pregătitoare, care conține exerciții de mână pe 2 pagini.

Partea primă expune literile mici scrise pe 8 pagini, pe a doua din nou literile mici dar acum scrise și tipărite pe 10 pagini, partea a treia literile mari scrise și tipărite pe 10 pagini. Partea a patra conține piese de citit.

Abecedarul de față e compus mecanice fără refugiu la mijloace mnemotehnice. Fiecare literă se prezintă nemijlocit, singură lipsită de vre-o legătură. Se combină apoi cu alte litere învățate în cuvinte și abia la literile mari afli și unele ziceri. Învățarea aceasta mecanică a literilor, se extinde pe 33 pagini cu foarte puține exerciții în citit și scrieri și și aceste neacomodate pentru adulți. Piese legate din partea din urmă urmează fără nici o trecere, așa că elevii trecând dela exercițiile simple ale literelor nu vor fi în stare să cetească aceste piese, cari lasă în compunere, cu toate că sunt luate dela alți autori, în forma prezentată mult de dorit.

Deși abecedarul arată deosebită diligență, nu-l aflui potrivit pentru analfabeții adulți și motivele le reasum în următoarele:

1. Învățarea literilor preste tot este prea mecanică.
2. Exercițiile de citit și scris la singuraticile litere sunt afară din seamă seci și monotone, încât pentru analfabeți nu prezintă nici un interes.
3. Învățarea literilor se face în mod prea estins pentru adulți, și în aceste exerciții nu se fac pauze reasumătoare cu aplicarea literilor învățate în piese mai legate și cu conținut, cari singure asigură interesul și prin el progresul.
4. Trecerea dela singuraticile litere la piesele legate se face deodată, care săritură nu e admisibilă din punct de vedere pedagogic.

Dr. Ioan Stroia,
protopresbiter.

Onorată secțiune școlară!

Asupra operatului: «Metodul scris-cetitului în școalele de copii și adulți analfabeți pe baza obiectelor pipăibile reale» fac următorul raport:

Lucrarea prezintă, dupăcum arată și titlul, numai metodel, pe baza căruia să se facă apoi un abecedar. Metodel propus nu e ceva nou. Voește să desvolte literile din anumite obiecte aparținătoare cercului de cunoștințe al elevilor. Autorul ia de bază un cârlig și un baston încercând a desvoltă singuraticile litere mici din aceste două obiecte. Literile mari apoi la repeșirea celor mici se vor legă de aceste mecanic arătându-se semnul lor și imprimându-se prin scriere și cetire.

Metodel în sine e hotărît inferior metodelui cuvintelor normale și celui fonomimic. Dar un învățator dibaciu și cu acest metodel poate realiză rezultate foarte mulțămitoare, pentrucă învățarea scris-cetitului nu depinde singur dela metodel ci și dela interesul și dibăcia învățatorului.

Fiind însă lucrarea prezentă numai o expunere de metodel, pe baza căreia apoi ar trebui să se prelucre un abecedar, iar metodel însuș nefiind întru toate neexcepționabil în aplicarea sa la instruirea analfabeților adulți, deci și abecedarul compus pe baza acestui metodel nu ar întruni condițiile cari le consider de indispensabile la instruirea analfabeților, nu pot recomandă lucrarea prezentă pentru premiul scris.

Dr. Ioan Stroia,
protopresbiter.

Onorată secțiune școlară!

Dintre Abecedarele pentru adulți, intrate pentru premiul «Asociațiunii», mie mi-au venit două pentru examinare și dare de samă, anume:

I. Unul cuprins în 36 tabele de părete, de V. Gr. Borgovan, profesor în București, în colaborare cu fericitul prozator român A. I. Odobescu.

II. Al doilea e «*Abecedar sau carte de scriere și cetire pentru adulți*», cu motto: «Vorbiți scrieți românește, pentru Dumnezeu», pe lângă care este acluz un al doilea Abecedar, pentru școlarii începători, care însă n'are a face cu concursul nostru.

Ad. I. Abecedarul cuprins în tabele de părete, al cărui autor nu și-a indus numele în plic, în sensul concursului, mi se pare dificil, dacă nu aproape imposibil de executat din partea «Asociațiunii.»

Deoarece tiparul tabelelor în mii și mii de exemplare, cel puțin un exemplar pentru fiecare școală poporală, ar costă o sumă enormă, pentru care în împrejurările noastre nici nu cred, că s'ar găsi editor corăspunzător. Afară de aceea nu avem nici o garanție, că tabelele tipărite în adevăr se vor și procură pe seama școalelor, care sunt singurul loc unde ele se pot păstră și întrebuință în mod rațional sub conducerea chemată a învățătorilor noștri. Altcum pe lângă tabele de părete, e exclusă orice posibilitate ca adulți să-și poată însuși în *mod independent* scrierea și cetirea.

În vederea acestora nu pot propune premiarea acestui Abecedar, ceea ce pare că nici autorul nu dorește, deoarece nu și-a tănuuit numele.¹

Ad II. Al doilea Abecedar, însă cu motto: «Vorbiți, scrieți românește...» satisface tocmai acelei trebuințe arzătoare de a se oferi chip și modru adulților poporului român, ca să-și poată însuși *scrierea și cetirea* cât se poate *independent*, ceea ce în împrejurările noastre e de mare importanță. Și iată pe ce cale metodică se urmărește aceasta.

După câteva exerciții de scriere: puncte, linii ș. a., autorul începe cu litera *i*, cea mai ușoară pentru scris, apoi litera *o*, *a* și așa mai departe, în mod sintetic, până la sfârșitul alfabetului, cu felurite combinații practice pentru aflarea și aplicarea *diftongilor* variați.

În această privință trebuie a se notă, că autorul aplică în mod ingenios un *joc de cuvinte*, după cari se pot ceti cuvintele dela stânga la dreapta și vice-versa. Ori apoi

¹ Tabelele nu au fost trimise pentru concurs, ci numai spre o eventuală întrebuințare.

prin omiterea sau metateza unor *sunete* produce deosebite cuvinte *înțelese*, încât adultul se poate convinge din proprie deprindere, că întreg meșteșugul cetitului nu e altceva decât o îndemănare de a ști suci și aplică același *sunet* respective *literă*, în fel și fel de variații.

Cine cunoaște mentalitatea țaranului român adult și peste tot plăcerea Românului în asemenea jocuri de cuvinte, va admite, că această procedură e foarte nimerită pentru deșteptarea *interesului*.

Terminând cu literele *scrise*, le rezumă în câteva ziceri scurte în ordinea alfabetului străbun, apoi separează în două grupe *vocalele* și *consonantele* și dă *scrierea* numerilor *arabici*, tot în mod intuitiv.

Paralel cu literele *scrise*, cunoscute până acum, dă literele *tipărite*, aproape în aceeași ordine și cu același *joc de cuvinte*, mai bogat încă și mai atrăgător, începând dela cuvintele *monosilabe*, până la cele mai rari *polisilabe*.

Și toate aceste lucruri se extind abia pe 23 pagini-cvart, ceea ce deasemeni trebuie notat în interesul tiparului.

În partea a II-a tot paralel cu literele mici (minuscule), dă *literele mari* (majuscule) scrise și tipărite, iarăși foarte nimerit în legătură cu nume proprii de persoane, de lucruri și câteva ziceri corăspunzătoare, pe o extensiune de 8 pagini-cvart.

După aceste exerciții de scriere și cetire, cu toate literele trebuincioase, urmează o serie de 14 piese de cetire despre următoarele subiecte: Școala. Casa părintească. Biserica. Curtea. Grădina. Grădina de legumi. Câmpul. Pădurea. Pământul. Cerul. Animalele. Ocupațiunea oamenilor. Anul.

Toate aceste piese sunt menite pentru deprinderea cetirii fluente. Și corăspund pe deplin acestei meniri, deoarece sunt scurte, ușoare și de cuprins atrăgător, fiindcă toate taie adânc în cercul de cunoștințe și de ocupațiune al adulților.

În partea a III-a, cea din urmă, dă o lectură instructivă și de educație binefăcătoare, cuprinsă în următoarele 15 piese: Cartea cea mare, (Natura). Pestalozzi. Unde poți ajunge cu râvna pentru învățătură. Cea mai prețioasă moștenire. Davise, (bravul general al armatei franceze pe timpul lui Ludovic al XIV-lea). Mitropolitul Iacob Stamat. Iubirea fiască și frățească. Iubirea fiască. Recunoștința. Boerul și ferarul. Moș Toader. Din urmărire beției. Bețivul, poezie, de P. Dulfu. Și-a întors inima spre Dumnezeu, după G. Coșbuc. Din istoria naturii.

Având deci în vedere metoda original al acestui Abecedar, propriu firii Românului, adică propriu modului său de gândire și de plăcere intelectuală;

Având în vedere, că pe lângă lesniciosul său metod e dată posibilitatea ca tinerimea adultă a poporului român să-și poată însuși *scrierea* și *cetirea* din indemn propriu și independent, cel mult pe lângă o introducere de vre-o zece lecții din partea învățătorului chemat în timpul iernii;

Având în vedere, că și în privința extensiunii și a tehnicei tiparului, acest Abecedar va reclama mică jertfă materială din partea «Asociațiunii» în schimbul unui seceriș bogat intelectual, îmi face deci o plăcere de a-l putea recomanda Onoratei Secțiuni școlare pentru premiare și tipărire, cu toate drepturile «Asociațiunii», prin ce se va aduce bun serviciu cauzei culturale ce urmărim.

Sibiiu, 11 Iulie 1909.

Dr. V. Bologa.

Nr. 859—1909.

«Abecedarul pentru analfabeți», compus de F. Anderici (în limba croată) și tradus de F. Filipescu pare a fi o carte foarte bună și metodic lucrată. În prefață autorul spune că încercările făcute cu acest abecedar au dat rezultate bune. Dar o carte ca aceasta nu se poate traduce deadreptul în românește și eu cred că și dl Filipescu a vrut numai să prezinte un model bun, după care să se compună un abecedar românesc. În adevăr dela această carte se poate împrumută numai metoda și instrucțiunile pe cari

le dă autorul, dar acestea par a fi foarte bune, și în sensul amintit, dl Filipescu a făcut cauzei un serviciu foarte bun.

Abecedar pentru adulți sau *Cartea plugarului român* etc. cu deviza: «Luminează-te și vei fi! Voește și vei putea!»

Acest abecedar mi se pare a fi compus tocmai după modelul abecedarului lui Anderlici. Metoda e deci bună. Cred însă că e mai bine, mai sistematic să se ia «Tatăl nostru» (ca și în originalul croat) și literile cari nu sunt cuprinse aici să se desvolte apoi din alte cuvinte, așa cum este arătat în adaosul alăturat tot de cătră autor.

Unele «cuvinte normale» s'ar putea înlocui cu altele mai potrivite.

Cartea de cetire n'am revăzut-o complet, dar mi s'a părut că cuprinde multe lucruri bine alese.

Dacă nu va fi altă lucrare mai bună, cred că se poate primi aceasta, dar atunci să se încredințeze unei comisii de doi oameni competenți ca să revizuiască definitiv materialul și să se completeze cu instrucțiunile necesare pentru ceice vor întrebuința cartea. Aceste instrucțiuni se pot compune tot după modelul lui Anderlici, pe care de bună seamă l-a utilizat autorul anonim.

Dr. I. Borgia.

Nr. 859—1909.

Onorată secțiune școlară!

Asupra lucrării d-lui Nicolae Micu, pădurar în Nou, lângă Brașov, p. u. Dârste, înaintată în urma concursului «Asociațiunii», pentru cel mai bun abecedar, pe seama adulților analfabeți din sinul poporului român, îmi iau voie a-mi expune părerile în următoarele:

În lucrarea prezentată este de apreciat buna intențiune, râvna și însuflețirea autorului întru a contribui și dânsul la înaintarea poporului nostru în cultură și învățatură din care râvnă a isvorit această lucrare.

Din ea reiese însă, că autorului îi lipsesc bazele de cunoștințe recerute pentru o astfel de lucrare. Se vede că autorul are o pregătire modestă, e un autodidact, îi lipsesc cunoștințele de limbă, de stil, de ortografie și lucrul principal recerut la această lucrare, — îi lipsesc cunoștințele pedagogice-psihologice. În urmare nu i-a reușit nici părțile menite a introduce pe analfabeți în scris-cetit, care e lucrul principal, în intențiunea urmărită de «Asociațiune», — și nu i-a reușit și nu e deplin corăspunzător nici materialul dat pentru deprinderi în cetire așa, că lucrarea prezentă e mult inferioară abecedarelor existente, pe seama copiilor începători la școală.

Bazat pe cele expuse, în scurt și în general, propun: ca lucrarea prezentă să nu fie admisă pentru premiare și tipărire.

În vederea zelului arătat însă din partea autorului față de scopurile urmărite de «Asociațiune» pentru a-l încuraja și în viitor, ca să se intereseze și lucre, poate în alte direcțiuni mai cu succes cum: la răspândirea de broșuri, acvirare de membri ajutători în acel despărțământ al «Asociațiunii» ș. a. de felul acestora, sunt de părere să i se exprime laudă pentru râvna și interesul arătat față de scopurile urmărite de «Asociațiune».

Săliște, în 20 Iunie v. 1900.

D. Lăpădat,

dir. școl. și membru coresp. al secț. școl.

Nr. 859—1909.

Onorată secțiune școlară!

Asupra lucrării domnului I. Corbu, notar la sedria orfanală com. Bistrița, înaintată în urma concursului «Asociațiunii», pentru cel mai bun abecedar, pe seama adulților analfabeți, din sânul poporului român, îmi iau voie a-mi expune părerile precum urmează:

Lucrarea prezentată e împărțită în două părți:

I. Partea primă cuprinde materialul de lipsă pentru introducerea analfabeților în scris și citit. E tratată pe baza cuvintelor normale, din cari au să fie analizate sunetele, prezentate literele mici și apoi cele mari, pentru fiecare sunet, și așa pe baza metodelui analitic-sintetic să se introducă analfabeții adulți în scris-cetit.

Această parte după o prelucrare, ar corăspunde scopului. Prelucrarea ar fi să se referească la următoarele:

1. Literele și cuvintele scrise să fie puse între linii, cum sunt liniate caietele pentru caligrafie, ca analfabeții adulți, pe baza lor să poată face deprinderi în scriere și singuri acasă, după lecțiunile și îndrumările predate lor de instructor. Aceste litere, în trăsurile lor să fie simple, însă frumoase, caligrafice.

2. Textul pentru deprinderile în scris și citit să fie amplificat așa ca acelea să nu conste numai din cuvinte singuratic, ci din cuvintele învățate să se formeze treptat ziceri cu înțeles deplin, cari ziceri iar treptat, având legătură în cuprinsul lor, să prezinte ceva întreg și cu înțeles logic, care text să nu fie luat din viața copiilor, ci din a adulților.

3. Literele mari scrise și tipărite, să nu fie prezentate în formă așa condensată, ci acestora încă să li se dea o extensiune mai mare, deși nu atât de mare ca literelor mici. Pentru deprinderea lor în scris și citit să li se aplice anumit text, iar pentru deprindere în scris și aceste să fie puse între linii, în trăsurile lor să fie simple, fără poadoabe dar frumoase, caligrafice.

II. În partea a doua intenționează autorul să se dea analfabeților adulți un bogat și ales material de lectură, care să cuprindă în rezumat materialul ce se predă în toți anii școlii populare, ca în forma aceasta să-și câștige și ei în parte cunoștințele elementare ce se predau în școala populară. Pe lângă aceasta intenționează să li-se dea și alte cunoștințe economice, igienice, de drept ș. a. trebuincioase țăranului pentru viața practică. A prezentat autorul în această parte mult material, în care se cuprind și părți vrednice de luat în considerare, din care s'ar putea alege material potrivit la alcătuirea unei lecturi pentru țărani. Autorul contemplează ca această carte să fie o enciclopedie țărească, sau biblia vieții țărești. (A se vedea mai amănunțit vederile autorului în «Revista Bistriței» anul IV. Nr. 50 alăturată la lucrare și alte adnexe). Aceste vederi sunt vrednice de luat în considerare. Din piesele prezentate în această parte ar fi să se aleagă, la caz de a se tipări și astfel de cărți de cetire, cele mai succese și mai corăspunzătoare scopului, cari piese să fie aranjate după un sistem corăspunzător principiilor pedagogice-psihologice.

În vederea, că comitetul «Asociațiunii» prin concursul publicat intenționează să ajungem deocamdată la un abecedar bun și potrivit pe seama analfabeților adulți și după aceea la o carte de cetire potrivită, în lucrarea noastră prezentă să ne mărginim la alegerea materialului pentru acela.

Abecedarul ar avea să aibă în vedere în partea primă, introducerea analfabeților adulți în scrierea și cetirea cu literele mici, în partea a doua în scrierea și cetirea cu literele mari, iar în partea a treia să li se dea ca exerciții de cetire 4—5 piese plăcute și atrăgătoare, din viața și literatura populară, ca acel abecedar să nu fie prea voluminos și în urmare prea scump, nici să nu-i descurajeze, dându-li-se eventual în mână o carte prea mare.

Întrucât unul sau altul din cele 11 elaborate intrate la concurs, n'ar corăspunde deplin scopului, sunt de părere ca acele 11 elaborate împreună cu părerile recenzenților să fie predate unuia dintre autori și anume celui ce-i va fi reușit mai bine lucrarea, ca astfel pe baza lor să prezinte o lucrare corăspunzătoare.

Autorul I. Corbu în lucrarea sa arată multă stăruință, interes și bunăvoință, iar părerile exprimate de dânsul în «Revista Bistriței» a. IV. Nr. 50 sunt vrednice de luat în considerare, însă din motivele anumite, lucrarea în forma prezentată n'o pot recomanda, ci numai dacă s'ar prelucra după îndigările arătate.

Pentru interesul și zelul dovedit propun să i se exprime mulțămintă.

Săliște, în 21 Iunie v. 1909.

D. Lăpădat,

dir. școl. și membru corresp. al secț. școl.

II.

Nr. 859—1909.

Cărți date spre recensiune din partea comitetului central.*„O călătorie prin Alsacia-Lorena“ de Onisifor Ghibu — 1909.*

Onorabilul Comitet al Asociațiunii pentru liter. rom. și cult. pop. român prin scri-soarea dto 11 Maiu 1909 Nr. 484 ni-a transpus broșura Dr. Onisifor Ghibu «O călătorie prin Alsacia-Lorena» cu însărcinarea, că făcându-i aprecierea, secțiunea să-și dea părerea, dacă e potrivită pentru bibliotecile populare ale Asociațiunii.

Cetind și censurând aceasta broșură, am aflat, ce e drept, munca autorului vrednică de toată lauda. În două capitole tratează mai întâi pe pag. 3—14 despre situația țării, iar apoi pe pag. 15—59 despre școlile din această provincie, promițând a înfațișa „unei same de cetitori o pagină dintre cele mai necunoscute la noi despre luptele, cari se poartă în unul din cele mai interesante petece de pământ, din Europa“ spre a lămuri precum zice «o samă de puncte de vedere politice, culturale, sociale și economice interesante și pentru noi?»

Broșura, ce e drept conține partii vrednice de cetit, cum e d. e. partia despre școli, în carea se arată, organizația școlilor și mersul învățământului, precum și rezultatele, ce se obțin, dar cari nu sunt nici decât favoritoare poporațiunii franceze din aceasta provincie, pentrucă tind spre germanizare. — Cu toate acestea nu ținem, că s'ar putea ceti cu folos de cătră poporul nostru, care se află chiar în aceiaș situație primejdioasă de desnaționalizare, numai din altă parte. Broșura merită să fie cetită de pedagogi specialiști, de oamenii politici, ori de cărturarii intelectuali, dar nu de poporul de rând și de altcum prea accesibil pentru influința ademenitoare. Căci în broșură prea s'a accentuat, de o parte, slăbiciunea francezilor din Alsacia-Lorena de a se da pradă germanizării, «nu se recurge la apăsare neomenească», iar de alta îngăduința lor de a se împacă cu orice stăpânire. (Cf. pag. 5 și urm.).

Ținem, că broșura aceasta ar înmulți încă cu una pildele, ce se aduc de prin alte țări în scopul de a face pe poporul nostru ca să se simtă bine în situația, în care se află și să se împace cu ea, lăsându-se și el îngăduitor desnaționalizării, numai de dragul ademenirilor și al blândului tractament, deoarece poporul încă nu este în stare, ca să scoată din ceeace cetește argumente *a contrar'io*, iar slujbașii de azi din apropierea lui îi pun astfel de cazuri ca pilde vrednice de urmat.

Din acest motiv *nu o ținem potrivită pentru bibliotecile populare ale Asociațiunii*, cu atât mai vârtos, căci însuș autorul este de convicția, că cele, ce le înfațișază sunt numai pentru «o samă din cetitori», iar noi credem că aceasta samă nu poate fi poporul nostru de rând, pentru care sunt menite bibliotecile populare ale Asociațiunii.

Din ședința Secțiunii școlare ținută în Sibiiu la 13 Iulie 1909. n.

Greg. Pletosu.

Nr. 652—1909.

I.

Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali, de Romul Boilă. Blaj 1905.

O broșură de 97 pagini. Autorul explică în ea, întâi importanța dreptului de alegere pentru dieta țării, unde se croiește soarta popoarelor, — cel mai frumos și mai însemnat drept cetățenesc, — apoi rând pe rând condițiunile generale și speciale, cerute de legea electorală ungară dela ceice vreau să fie trecuți în listele electorale. Înșiră în urmă autorul și explică corect dispozițiile trecute în lege cu privire la com-

punerea listelor electorale, și face cunoscute remediile de drept, — cu formulare, — pentru cei scurtați în acest drept cetățenesc. De bază la compunerea broșurei i-a servit autorului nu numai legea electorală dela anul 1874, ci și hotărârile mai însemnate principiare, aduse în cursul anilor din partea Curiei, forul suprem în chestii electorale, în cazuri concrete, supuse aprecierii ei. E deci o lucrare bună și folositoare. Limba e cea înțeleasă de cârturarii noștri dela sate, pe sama cărora a fost compusă broșura cu toate că ici coale se găsește în ea câte o expresiune supărăcioasă neromânească, ca de ex., «nu poate *deprinde* acest drept», «și *conduce* protocol», «poate să se uite *la* listă», etc. Propun deci, să fie încuviințată rugarea autorului, de a i se cumpără din partea «Asociațiunei» câteva exemplare din broșura aceasta.

Sibiiu, 28 Iunie n. 1909.

Teodor V. Păcățian.

II.

Dreptul de alegător comunal. Organizația reprezentanței comunale. Alegerea membrilor antistiei comunale. De Romul Boildă. Șimleul-Silvaniei. 1909.

O broșură de 104 pagini. Autorul urmărește în ea scopul, de a da celor interesați îndrumări cum să se folosească de dreptul ce-l au ca alegători comunali, pe care-l explică în mod amănunțit, la alegerea reprezentanței comunale și a antistiei. A avut în vedere la compunerea broșurei, nu numai legea comunală, dela anul 1886, — care de altcum a mai apărut în românește, cu explicări, și în alte ediții, de ex. în Sibiiu, editura «Tribunei» și în Timișoara, în editura lui Paul Rotariu, — ci și hotărârile principiare aduse în cazuri concrete din partea judecătoriei administrative și a ministrului de interne. E deci o cârtică mai complectă cea de față, în care mai ales *spiritul* legii vine explicat în mod sistematic și cu pricepere. Limba are unele scăderi, dar în general e ușoară, curgătoare și înțeleasă de cârturarii noștri dela sate, pentru care e scrisă broșura. Propun deci încuviințarea rugării autorului, de a i se cumpără din partea «Asociațiunei», câteva exemplare din broșura aceasta.

Sibiiu, 28 Iunie 1909.

Teodor V. Păcățian.

Nr. 844—1909.

F. X. Wetzel, *Vatra familiară*, trad. de Societatea «Inocențiu Micu-Clain» a teologilor din Blaj. Blaj. 1909. Cârtica «Vatra familiară» de F. X. Wetzel, tradusă de Societatea «Inocențiu Micu-Clain», a teologilor din Blaj, ne prezintă idealizarea vieții unei familii. Ea dă învățături, în formă literară frumoasă, în spiritul religiei creștine, a științei de azi, despre baza adevărată și despre condițiile vieții familiare și sociale. Discută valoarea credinței și iubirea pentru viața familiară, condițiile unei case de locuit, în-sușirile și datorințele unei soții bune și a unui soț ideal, lectura indispensabilă pentru o familie, credința reciprocă între membrii familiei, înfrânarea dela beutură, cu condiție pentru sănătatea individuală, virtutea, creșterea copiilor, ș. a. scurt tractează despre tot, ce contribuie la fericirea vieții familiare, care face baza solidă la țaria statului și bisericii, toate pilduite cu date luate din viața reală, religie și știință.

Tot ce ni se spune în aceasta cârtică se exprimă în un stil frumos, avântat, impresionator. Limba e destul de bună, ici coale se simte însă influința limbei, din care s'a tradus. Aceasta cârtică merită să fie lătită în cercurile largi a celor cari știu ceti căci ea oferă o lectură, ce trebuie să fie binefăcătoare. Propun, ca comitetul Asociațiunei să se îngrijească de a se procura exemplare din aceasta cârtică pentru Bibliotecile populare.

Brașov, 30 Iulie 1909.

Dr. Iosif Blaga.

III.

Premiul Andreiu Murășan.

Nr. 855—1909.

R a p o r t

despre cărțile prezentate la concursul pentru premiul „Andreiu Murășianu” pentru anii 1907 și 1908.

La concursul pentru premiile «Andreiu Murășianu» (două, în sumă de câte 300 coroane), destinate pentru a se distribui autorilor celor mai bune lucrări originale de cuprins literar, tipărite în Ungaria în cursul anilor 1907 și 1908, s'au prezentat următoarele scrieri:

1. «Schîța monografică a Sălăgiului», întocmită de Dr. Dionisiu Stoica și Ioan P. Lazar (Șimleul-Silvaniei, 1908).

2. «În vraja trecutului», schițe de Mihail Gașpar (Lugoș, 1908).

3. «Icoane», de Alexandru Ciura, (Budapesta, 1906).

4. «Cum să trăim»? povești doctorești pentru trebuințele zilnice, scrise pe înțelesul tuturor, de Aurel R. Dobrescu, medicinist la universitatea din Graz (Sibiiu, 1908).

5. Broșurile: «Seara pe uliță sau dragoste copilărească», comedie într'un act; «Țiganul cătană», comedie într'un act, scrisă în versuri, și «Țiganul în căruță», dialog, scris în versuri, toate trei de Emanuil Suciu, învățător, Sibiiu, 1906 și 1908).

A) «Schîța monografică a Sălăgiului», un volum de 326 pag. în 8° mare, cu un număr însemnat de ilustrații etnografice, istorice-arheologice, fotografii de peisag, portrete și cu o hartă, a fost scrisă anul trecut, cu prilejul ținerii adunării generale a «Asociațiunii» în Șimleul-Silvaniei, având de scop, să dea participanților la această adunare informațiunile de lipsă pentru cunoașterea trecutului, a situației actuale și a felului de viață ale Românilor din ținutul Sălăgiului. Ea este o lucrare de colaborare și cuprinde următoarele capitole: I. Resumat istoric; II. Biserica; III. Școala; IV. Date etnografice; V. Bărbați distinși; VI. Instituțiuni culturale și financiare; VII. Șimleul și comunele, și în fine: Aდაუს și Tabele statistice.

În rezumatul istoric, scris pe temeiul informațiilor date de dl profesor Victor Russu, se cuprind date din trecutul Sălăgiului, cu deosebită privire la Români, începând din timpurile mai vechi, până aproape în zilele noastre. O deosebită atențiune se dă timpului dominațiunii romane, care a lăsat aici urme adânci, dintre care unele se cunosc până în ziua de astăzi.

În capitolul «Biserica», scris de părintele Grațian Flonta, se face o spicuire din trecutul bisericeii române sălăgene, înainte și după unire, și se dau câteva informațiuni despre viața religioasă și morală a poporului român din Sălăgiu în trecut și în timpul de față.

Capitolul «Școale», scris de dl profesor în pensiu Gavriil Trif, ne dă deslușirile de lipsă despre starea învățământului la Românii sălăgeni în trecut și în timpul de față, despre Reuniunea învățătorilor români sălăgeni, despre preparandia de stat din Zălau și despre Școala reuniunii femeilor române sălăgene din Șimleu, și după ce ne prezintă datele statistice, nu prea îmbucurătoare pentru noi, despre starea învățământului popular la Românii din acest ținut, arată cauzele principale, care au produs această stare.

În capitolul «Date etnografice», se arată situația economică a Românilor sălăgeni starea lor culturală, viața economică, culturală și morală a țăranilor români din aceste părți, obiceiurile poporului la danș, la Crăciun, la Paști, la habă (șezătoare), la clacă, la nunte, la îngropăciuni și totodată se dau câteva informațiuni despre graiul Românilor din Sălăgiu. Descrierea obiceiurilor populare este însoțită de diferite texte populare în versuri, care se rostesc sau se cântă cu deosebire la peșiri și la cununii, și ilustrată cu un număr însemnat de chipuri, de porturi și de tipuri din aceste părți.

Capitolul «Bărbați distinși» cuprinde date biografice despre bărbații mai însemnați născuți în Sălăgiu, cari s'au distins în viața publică pe teren bisericesc, cultural sau politic, sau cari și-au câștigat merite ca filantropi prin înființarea de fundațiuni. Astfel se vorbește despre episcopii Grigorie Maior, Ioan A. Alexi și Ignațiu Darabant, apoi despre fericii: Simeon Bărnăuș, Gregoriu Filepp, Dr. Ioan Nichita, Vasile Marincăș, Teodor Szilágyi, Demetriu Suciu, Ioan Gălianu, George Pop, Teodor Indre, Dr. Ioan Maniu, Florian Mărcuș și Alexandru Pop. Cele mai multe biografii sunt însoțite de portretele bărbaților, a căror viață se descrie.

În capitolul «Instituțiuni culturale și financiare» se vorbește despre despărțământul Șimleu al «Asociațiunii», Reuniunea învățătorilor români sălăgeni, despre Reuniunea femeilor române sălăgene, precum și despre institutele financiare românești din Sălăgiu.

În capitolul „Șimleul și comunele” se dă o scurtă privire asupra trecutului și prezentului orașului Șimleu și apoi se descrie pe scurt, comună de comună, cele 234 așezări din comitatul Sălăgiului, în care locuiesc Români, arătându-se pe scurt, dar precis: situația și apartenența administrativă a comunei, amintirile mai însemnate din trecut, relațiile actuale și anume: numărul familiilor și al sufletelor, confesiunea locuitorilor români, situația bisericeii și a școalei, frecvența școalei, numărul celorce știu ceti și scrie, mărimea hotarului comunei și relațiile de proprietate rurală între locuitori, prețul pământului socotit după jugăr, numărul vitelor cornute, ținute în comună, ocupația locuitorilor, numărul vitelor cornute, ținute în comună, ocupația locuitorilor, numărul alegătorilor la dieta țării și numărul cunoscătorilor de carte dintre aceștia.

Toate aceste date atât de prețioase, adunate prin chestionare trimise la frunțași din toate comunele, sunt grupate la un loc și sistematizate în «Tabele statistice», cari cuprind următoarele rubrici: Populația (gr.-cat. și gr.-or.), Case românești, Biserici (de lemn, de piatră), Școale, Învățători (cualificați, necualificați), Salarul învățătorilor (dela popor, dela stat), Știutori de carte, Alegători dietali, Meseriași, Grânare bisericești, Societați de conșum, Coruri, Numărul proprietarilor, Numărul jugărelor, Observări (meserii mai lăpșite în popor, însoțiri de credit și de temperanță, biblioteci populare, bănci, etc.)

În «Aduș» se reproduc 4 diplome nobilitare (3 în extenso și 1 în extras), precum și diploma de Doctor juris a fericitului Simeon Bărnăuș, liberată de Universitatea din Pavia.

Cum vedem, «Schița monografică a Sălăgiului» e o lucrare făcută după un plan bine determinat și ne dă în adevăr informațiuni prețioase despre un ținut prea puțin cunoscut de cei mai mulți dintre noi. Cu deosebire capitolele: «Date etnografice», «Șimleul și comunele din comitatul Sălăgiului» și Tabelele statistice oferă cetitorului un material foarte instructiv, așa încât ar fi de dorit, în interesul cunoașterii noastre proprii, ca asemenea date să se adune succesiv și dacă s'ar putea, cât mai curând, din toate ținuturile din patrie, locuite de Români.

În orișice caz, domnii Dr. Dionisie Stoica și Ioan P. Lazar, cari au plănuit, au condus și au sistematizat întreagă lucrarea, au făcut un lucru de merit, și ar fi bine, dacă ar afla cât mai mulți imitatori.

Deși lucrarea de colaborare, «Schița monografică a Sălăgiului» este în genere destul de bine stilizată și se cetește cu plăcere, ca la orișice lucrare făcută în pripă s'au strecurat și câteva neexactități, pe cari le-am relevat mai de aproape în alt raport al meu, prezentat altei corporațiuni literare, dela care autorii ei au solicitat un premiu, fără să-l poată obține. Dar aceste neexactități nu sunt de natură a întuneca valoarea totală a ei, astfel, că având și părți de interes literar, — cu deosebire «Date etnografice», — și de altă parte fiind o lucrare, a cărei scoatere la lumină a pretins muncă multă și cheltueli mari, merită cu tot dreptul să fie distinsă din partea «Asociațiunii», căreia este și închinată.

B. «*În vraja trecutului*» este o colecție de nuvele și schițe, de părintele Mihail Gașpar. Subiectele lor sunt luate parte din istoria națională, cu deosebire din timpul Marelui Voevod Ștefan al Moldovei, parte din viața de astăzi. Povestirile istorice, deși

în genere cam romantice, se disting prin sentimentul național și patriotic, de care sunt însuflețiți eroii lor, iar cele din viața actuală, prin iubirea autorului față cu viața dela țară, unde și-a petrecut anii copilăriei.

«În vraja trecutului», schiță introductivă, după care se numește întreg volumul, este o duioasă reflexiune a autorului asupra frumoșilor ani ai copilăriei sale, petrecute în liniște pe țărmurii Bârzavei, în care întâlnim următoarea frumoasă descriere a Bănațului: «Văd întinsele câmpii, mănșul șes cu holde-i de aur, cu uriașe petece de porumbiști, cari par niște păduri imense, îngrădite cu o panglică de aur, în chipul galbenei flori a soarelui.

Și peste pământul acesta sfânt, apăsător de văzduhul albastru și ferbinte, trece câte odată, fulgerând răsleț, dangăt de talangă. Undeva pela zăcătoare mai latră și câni... încolo pace, pacea externă a câmpiei fără de margini.

Prin aerul de culoarea laptelui de curând muls răsar ca fantome României în cămeșile lor albe, cu fețele arse de soare, cu ochii visători, ori aprinși în focul patimei uneori, privind perduți sub geana orizontului, măsurând din ochi mărimea pământului, ce le dă viață: «*Bănațul*».

«Moș Dascălu», este tipul învățătorului vechiu, scos la pensie, fiindcă nu știe destul ungurește; «Pe livezi», este un tablou din copilărie, când autorul, cu mai mulți tovarăși de seama lui mergeau cu caii la pășune, făcând felurite năsbuții și vorbind de multeori de lucruri, cari nu erau de seama lor; „La Custozza“ este o frumoasă schiță istorică, povestită de Mita alu Dascălu, în care se spune, cum Ion Mărgineanțu, trâmbișușu, din greșală în loc de retragere suflă atac, îmbărbătând pe soldați și făcând astfel să se câștige o bătălie, care se părea pierdută; „Pistolul Tatii“, este o duioasă schiță din războiul din anii 1877/8; „Pace“ și „Moartea hotnogului“, cari sunt povestirile cele mai extinse, își iau subiectul din lupta dela Valea-Albă; „La podul înalt“ și „Rada“ se petrec tot pe timpul lui Ștefan-cel-Mare; „Magdalena“, este mărturisirea unei femei pierdute, iar „Nici-când“, este jalnica poveste a țăranului Toma Albu, care a căzut în mreaja „soțoliștilor“.

Autorul are în genere destulă cunoștință de viață și se pricepe a ne înfățișa într'un mod destul de viu și cu destulă verosimilitate lucrurile, pe care vrea să ni le povestească. În narațiunile istorice însă puterea aceasta de a ne sugera viața trecutului, — cum face bunăoară M. Sadoveanu în „Vremuri de bejenie“, — îl părasește, și astfel înlocuiește realitatea cu fantazia. De aci romanticismul, uneori prea exagerat, al acestor povestiri. De asemenea exagerată mi se pare discuția băieților din „Pe livezi“, despre originea lumii, precum mi se pare ciudată purtarea hotnogului Ion Tăuță din „Moartea hotnogului“ și din „Rada“, de altfel un bărbat foarte viteaz și cinstit, care din gelozie, în lupta dela Baia Iasă pe paharnicul Barbu Coman, soțul Radei, pe care o iubea, să fie ciopărtit de Unguri, deși ar fi putut să-l scape; modul, cum este scos Ștefan de ostașii săi în lupta dela Valea-Albă, și în fine chipul, cum își descrie Magdalena sâniul în mărturisire („Umerii ieșiți acum, erau pe acele vremuri plini și rotunzi, iar sâniul istovii și supți, erau ca doi bulgări mari ascunși după cămașă“. O femeie, care se căiește, nu spune asemenea vorbe înaintea duhovnicului, fie cât de Magdalena).

Ceeace mi se pare mai vrednic de laudat la această colecție de nuvele și schițe, este tendința autorului de a reînvia trecutul glorios al neamului nostru și printr'ânsul a deșteptă și a hrăni sentimentul de mândrie națională și de iubire de neam și de țară.

Stilul acestor povestiri, în genere vioiu, nu este peste tot destul de unitar. Pe lângă expresii frumoase populare, întâlnim multe provincialisme bănățenești, chiar și acolo, unde nu-și aveau locul, ca d. e. în narațiunile istorice, și și mai multe neologisme, cari se puteau evita fără mare greutate și dintre cari unele strică cu totul efectul povestirii (ca d. e. la pag. 157: „Mohamed însă mână tot cete noi și odihnite la *abator*“). De asemenea unele expresiuni se repetă prea des, perzându-și astfel tot farmecul (ca d. e. „luna *își trântise lințoliul* ei țesut în fire de argint“, ceea ce de altfel e și cam exagerat, — și verbul *a se sprânge* = a se împrăști).

Cu toate aceste defecte de concepție și de stil, având în vedere tendința laudabilă a autorului și împrejurarea, că din banat rareori ni-se dă prilej a ceti lucrări literare de o valoare mai însemnată din sfera literaturii frumoase, sunt, de părere, că autorul schișelor «În vraja trecutului» încă ar trebui încurajat.

C. Volumașul «Icoane» de Alexandru Ciura cuprinde 16 schițe, aproape toate din viața studenților universitari din capitala Ungariei. Sunt tipuri de studenți bine prinse, zugrăviri de contraste între viața din orașul mare și între viața liniștită dela țară, întâmplări serioase și vesele, reflexiuni la probleme sociale și impresiuni din vâl-mășagul plin de contraste al unei capitale, — unele, dacă nu cele mai multe, tractate în tonul ușor al unui foileton.

Autorul «Icoanelor» este un observator foarte fin, natură liniștită, înclinată spre reflexiuni, dar care totodată este în stare a zugrăvi lucrurile observate și simțite de dânsul așa, încât să ne impresioneze și pe noi. Deși tânăr, el stăpânește pe deplin limba literară, este în stare a exprima limpede și plastic aceea ce cugetă și simte, încât schițele sale se cetesc cu plăcere și fără nici o pedecă.

Cu deosebire m'au impresionat piesele: «În străini», în care se descrie moartea între străini a studentului, pe care-l plânge bătrânul preot; «Promoție», în care se zugrăvește țăranul venit în capitală, să aziste la declararea de doctor a fiului său, «La clinică» și «După riguros», în care se arată, cum năcazul și suferința apropiu elementele cele mai desparate. De o gingășie deosebită este piesa «Din poveștile Peșului», scrisă în tonul naiv și delicat al reginei-poete, precum și schița «Septemvrie», în care școlarul de curând adus la școlile din Blaj visează, cum bunicul îl duce iarăș acasă.

Mai puțin succasă, dacă nu chiar banală, mi s'a părut piesa «După cvartire», iară foiletonul «La vitrină», care cuprinde reflexiuni de ordin cu totul intelectual, mi s'a părut străin între celelalte piese, în cari mai mult sau mai puțin prevalează sentimentul.

În privința stilului o singură imagine mi s'a părut grea de înțeles, anume cea dela pag. 50, din piesa «La clinică», unde se zice: «Taina morții, nepătrunsă taină a morții, egalizează cu mâna ei uriașă toate micile scurmături de soboli, ridicate de vanitatea omenească»... *O taină cu mână uriașă* pare că e cam greu de închipuit.

Așadar «Icoanele» d-lui Alex. Ciura trebuiesc socotite între lucrările literare cele mai reușite, ce au apărut la noi, Români de dincoace de munți, în anii din urmă și ar merita cu drept cuvânt să fie distinse din partea «Asociațiunii».

Aici însă s'ar putea ivi o obiecțiune de natură formală. Cartea d-lui Ciura este tipărită în a. 1906, pe când concursul vorbește numai de cărțile tipărite în Ungaria în anii 1907 și 1908. Față de defectul acesta formal însă nu trebuie să fim așa de riguroși, cu atâta mai mult, căci după comunicarea d-lui Oct. Tăslăuanu, conducătorul fostului institut tipografic și de editură «Luceafărul», la care a apărut volumașul «Icoane», cartea în chestiune a ieșit de sub tipar în sfârșitul anului 1906, așa încât după regulile tipografice ar fi trebuit datată din a. 1907 și nu din 1906. Motivul acesta așadar nu ar fi așa de puternic, ca să respingem dela premiu o carte, care în adevăr ar merita să fie premiata.

D. Broșura «Cum să trăim?» de dl Aurel R. Dobrescu face parte din Biblioteca populară a «Asociațiunii», în care s'a publicat sub Nr. 32. Ea este una din cărțile noastre igienice populare cele mai bine scrise, dovedind, că autorul ei, deși tânăr, cunoaște foarte bine atât felul de viață al omului nostru din popor, cât și materia pe care s'a hotărât a o trata. În cele cinci capitole ale lucrării sale: I. Ce să mâncăm, II. Despre beuturi, III. Despre locuință, IV. Îmbrăcămintea, V. Curățenia trupului și a gurei, dânsul tâlmăcește pe înțelesul tuturor condițiile, dela care atârna sănătatea omului și dă sfaturi potrivite cu relațiunile de traiu ale țăranimii noastre, cum s'ar putea împlini aceste condiții. Chiar și terminii cei mai grei medicali și în genere științifici dânsul se nizește a-i apropia de înțelegerea poporului, tâlmăcindu-i cu numiri populare, sau circumscrind-i astfel, ca noțiunea exprimată prin ei să poată fi înțeleasă. Din punct de vedere

literar este însemnată cu deosebire nomenclatura populară, relativă la vestimentele bărbaiilor și ale femeilor, cuprinse în cap. IV.

Cu toate aceste merite însă, cu greu cred, că lucrarea de față s'ar putea premia cu premiul A. Murășianu, mai întâi că nu e o lucrare literară și apoi deoarece a fost distinsă și răsplătită odată din partea «Asociațiunii», când a fost primită spre publicare în biblioteca populară a ei.

E. Dintre broșurile d-lui Emanuil Suciu, «Țiganul în căruță» și «Țiganul cătană» sunt niște glume dramatizate, scrise în versuri populare destul de hazlii și care cred, că se pot reprezenta cu succes pe scenele populare. Mai puțin succesează mi s'a părut comedioara «Seara pe uliță», care în loc de a doua titlul: «Dragoste copilărească», cred că ar putea purta mai bine numele de «Obrăznicia ținărilor».

Nici una din aceste broșuri însă, dar nici tus-trele la un loc nu pot pretinde, că au atâta valoare literară, ca să poată fi distinse cu premiul A. Mureșianu.

Pe temeiul celor arătate până aci secțiunea recomandă, ca unul din cele două premii să se dea d-lor Dr. Dionisie Stoica și Ioan P. Lazar pentru scrierea dărilor «Schița monografică a Sălagiului», iar al doilea d-lui Alex. Ciura pentru colecțiunea sa de schițe, intitulată «Icoane».

Sibiiu, 1 Iulie v. 1909.

Andrieu Bârseanu,

referentul secț. literare a „Asociaț.”



BCU Cluj / Central University Library Cluj

Procesele verbale ale ședințelor comitetului central.

Ședința a IX-a a comitetului central al „Asociațiunii“, ținută
la 5 August a. c.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu*. Notar: *Octavian C. Tăslăuanu*. —
Membri prezenți: *Dr. Ilie Beu, Ars. Bunea, Oct. Goga, Dr. Liviu
Lemény, Iuliu Muntean, R. Simu, N. Togan și I. Vătășan*.

Secțiile științifice literare: (170. Nr. 881—1909). O parte a decisiunilor s'au luat spre știre cu aprobare, iar pentru o parte s'au luat următoarele dispoziții: s'a cumpărat 100 exempl. din broșura «Dreptul de alegător comunal» de R. Boilă; s'a îndrumat secretarul literar să completeze colecțiile de ziare din bibliotecă, să facă un repertor bibliografic anual al publicațiunilor românești din patrie, care să se publice în revista «Transilvania» și să facă lucrările pregătitoare în vederea jubileului de 50 de ani al «Asociațiunii»; s'a votat 600 K pentru procurarea de diapozitive; adresa către Consistoare, ca să dea un circular preoților și învățătorilor pentru ținerea cursurilor de analfabeți, s'a făcut (v. «Transilvania» 1908 p. 223); Bibliotecarul s'a încredințat să înființeze o secție a manualelor de școală, iar biroul s'a încredințat să facă un Apel în ziare rugând pe autorii de cărți didactice să trimită «Asociațiunii» câte două exemplare din lucrările lor; s'a încredințat biroul să vină cu un proiect de concurs pentru ocuparea postului de agronom; s'a însărcinat biroul să insiste pe lângă despărțăminte să aranjeze expoziții de industrii de casă, de vite, poame, etc. să facă o adresă către consistoare pentru a retrace eventualele ordinațiuni prin cari impun școalelor populare exclusiv cărțile didactice tipărite în tipografia respectivei dieceze.

Fundațiuni: (171—184. Nrii 796, 916, 891, 747, 911, 889, 901, 897, 775, 802, 815, 828, 817, 849). S'a achitat suma de K 1061.16 datorită fericitului fondator Teodor Sandul și cheltuielile avute cu luarea inventarului; comitetul central respinge oferta de erezilor numitului fondator de a le cedă jumătate capitalul fundațiunii ca să abstea de la atacarea testamentului; d-l George Ioan Boca din Cianul-mic a lăsat o fundațiune de K 2000 băncii «Țibleșana», unde dacă nu va fi destul de sigură sau dacă s'ar desființa banca, va trece în administrația Asociațiunii; din fundațiunea Boeriu s'au împărțit 4 premii de câte 20 K elevilor dela școala poporală din Vad; își justifică sporul în studii următorii bursieri: Aurel Dobrescu, med. Budapesta (fund. Petran); Romul Moldovan, stud. în drept, Cluj (fund. Petran); Ariton Pescariu, cl. VI, Blaj (fund. Gallian de Kecskés); Dionisie Nistor, cl. VII, Brașov (fund. Marinoviciu); Olimpiu Piso, cl. IV, Blaj (fund. Ioan Zinca Roman); Maria Olariu, abs. a școlii civile de fete a Asociațiunii (fund. Moga), bursa s'a declarat vacantă; Ioan Morar, (fund. Dobâca); Victor Fetti, (fund. Bașota); Augusta Radu, (fund. Boeriu); Joe German, cl. VI, Blaj (fund. Răureanu).

Despărțăminte: (185 Nr. 894—1909) *Abrud-Câmpeni*: s'a împărțit un premiu de K 30 învăț. George Narița, din Vidra-de-sus, care a instruit

- 10 analfabeți, iar învăț. Ioan Simulescu din Abrud-sat un premiu de K 40, ca celui mai bun pomolog de pe teritoriul despărțământului (șed. comitet. cerc. din 28 Iunie 1909).
- (186. Nr. 814—1909). *Alba-Iulia*: i s'au trimis 185 exempl. din broșurile bibliotecii populare.
 - (187 și 188 Nr. 816 și 903—1909) *Blaj*: La adunarea cercuală ținută în Șoroștin d-l Dr. A. Chețian, prof., a vorbit despre «Scopul Asociațiunii», d-l Al. Ciura, prof. despre «Eminescu și literatura populară». Cu ocazia adunării s'a aranjat o expoziție de țesături și cusături românești, la deschiderea căreia d-l Gavril Precup, prof., a vorbit despre «Conservarea portului național» (proces verbal al adunării cercuale din 12 Iulie 1909).
 - (189. Nr. 827—1909) *Brașov*: S'a votat un premiu de K 50 d-lui Aurel Nistor, preot în Arpatac, pentru că a învățat să cetească românește pe toți oamenii cari știau celi numai ungurește. Numărul analfabeților între oamenii mai tineri de 50 de ani e foarte mic. În adunarea cercuală din Codlea d-l N. Bogdan, prof., a vorbit despre «Andrei Baron de Șaguna», d-l Aurel Nistor, preot, despre «Prăsirea și nutrirea vitelor». S'au instituit 2 premii de câte 50 K pentru ceice vor instrui mai mulți analfabeți în anul viitor. Între țărani s'au împărțit 80 de broșuri (șed. comit. cerc. din 15 și 28 Mai 1909, adun. cerc. din 13 Iunie 1909).
 - (190—91. Nr. 807 și 896—1909). *Gherla*: la adunarea cercuală din Iclodul-mare d-l Dr. P. Fabian, canonic, a ținut o disertație despre «Asociațiune», d-l Ambrosiu Plăian, preot, a ținut o prelegere despre «Lipsa întrebuințării raționale a vremii», d-l Vasile Botha, profesor, a ținut o conferință despre «Pozitia geografică a bazei Transilvanice». (șed. comit. cerc. din 8 și 27 Iunie, adunarea cerc. din 12 Iulie 1909).
 - (192—3 N-rii 757 și 919—1909): *Lăpușul-Unguresc*: S'au ținut următoarele prelegeri populare: în Berința, Gavril Bude, învăț., despre «Cultivarea pomilor», s'au împărțit între țărani mai mulți altoi și pădureți; în Suciul-de-sus, Vasile Dunca, protopop, despre «Alcoolism», în ambele comune s'au împărțit și cărți între popor. Premiile pentru instruirea analfabeților nu s'au împărțit, fiindcă nu s'au ținut cursuri (șed. comit. din 4/17 Iunie; adunarea cerc. ținută în com. Mănăstur la 5/18 Iulie a. c.).
 - (195 Nr. 704—1909) *Sibiiu*: În cursul iernii trecute s'au ținut prelegeri și șezători literare în comunele Cristian și Roșia-săsească, în comuna Vurpăr s'au ținut următoarele prelegeri: Romul Simu, învăț., «Rostul «Asociațiunii» în viața poporului nostru»; Ioan Șiara, paroh, despre «Beuturile spirituoase»; Ioan Pampu, învăț., dir. de bancă, despre «Tovărășiile satești». În Vurpăr s'a înființat o agentură și o bibliotecă populară; s'a inițiat și înființarea unei «Tovărășii» pentru asigurarea vitelor. În comuna Ruși s'a înființat o bibliotecă populară. — Se dăruiesc despărțământului câte 2 exemp. din toate publicațiile populare de cari dispune «Asociațiunea» și se dă ajutorul de 100 K pentru ținerea prelegerilor populare (raportul direcțiunii).
 - (196 Nr. 715—1909): *Șimleu*: S'au ținut prelegeri populare în comunele Chiesd, Corond, Asuagiul-de-jos, Bărsăul-de-sus, Badon, Hereclean, Marca, Săg și Cațelul rom. În Chiesd, vorbindu-se despre cultura viermilor de mătase, un profesor specialist dela ministerul ungar de agricultură a făcut peste 80 de proiecțiuni cu schiopticonul. În toate comunele de mai sus s'au înființat și biblioteci populare. — Curs

cu analfabeții a ținut numai Nicolae Pop, învă. în comuna Hidig, în care azi sunt numai 2—3 neștiutori de carte. — Desp. a primit dela «Silvania» un ajutor de K 50.— (*șed. comit. cerc. din 7 Iunie 1909*).

— (197 Nr. 910—909): *Murăș-Uioara*: S'a constituit comitetul cercual și a convocat adunarea cercuală în Alecuș.

Agronomul Asociațiunii (198 Nr. 794—1909). «*Solidaritatea*» din Sibiu trimite Asociațiunii suma de K 1066:30 primită dela 26 Institute de bani pentru a se angaja un agronom din partea Asociațiunii. (*Lista băncilor cari au contribuit, vezi raportul secretarului literar către ședința plenară a secțiilor științifice literare p. 322*).

Școala civilă de fete (199—203 Nrii 811, 826, 825, 786 și 879 — 1909). Examenele s'au ținut dela 21 - 24 Iunie, încheierea solemnă a anului a fost la 29 Iunie a. c. cu care ocazie s'a făcut o sărbare comemorativă Eminescu, dl Dr. I. Borcia a cetit un cuvânt ocazional, iar elevele au declamat și cântat poezii de-ale poetului. Dintre 126 eleve înscrise în cl. civile s'au clasificat și promovat 114, iar 7 eleve s'au îndrumat la examen de corigență; nu s'au clasificat 5 eleve, cari s'au retras în cursul anului. În cursul complementar dintre 16 eleve s'au clasificat și promovat 12 eleve, iar 4 au rămas neclasificate din diferite motive. Anuarul al XXIII al școalei s'a tipărit cu un studiu din literatura germană despre «Faust» a lui Goethe de Dr. Eleonora Leményi. D-șoara Ana Ferentiu nu a mai fost angajată ca profesoară și pe anul școl. 1909/10. Manualul: «Carte de citire și gramatica limbii maghiare pentru cl. I. și a II-a civ.» de d-șoara Ana Ferentiu s'a dat spre censurare secției școlare. S'a primit dimisia d-șoarei Elisaveta Butean din postul de profesoară de lucru de mână; s'a decis publicarea de concurs pentru ocuparea postului.

Muzeu (205 și 206. Nrii 824 și 810—1909). D-ra Olimpia Damian dăruște 20 de obiecte, dl Nic. Moisin, comerciant din Săliște 3 obiecte pe seama Muzeului.

Cărți primite: (207, 208 și 209. Nrii 864, 869 și 758). Dl Dr. G. Weigand dăruște «*Linguistischer Atlas des Daco-rumänischen Sprachgebietes*» și două hărți a dialectelor; Cassa școalelor din București — Tablourile militare litografiate ale pictorului N. Grigorescu; Reuniunea femeilor gr. cat. din comit. Târnava-mică -- un exemplar din statutele reuniunii.

Cărți cumpărate: (210. Nr. 844—1909). Se cumpără 100 ex. din broșura F. X. Wetzel «*Vatra Familiară*» în preț de K 40.

Socotelile și budgetul „Asociațiunii“: (216 și 217. Nrii 935 și 923—1909). Socotelile și budgetul «Asociațiunii» s'au dat unei comisiuni spre censurare.

Urcarea taxelor dela școala civilă de fete: (218. Nr. 929—1909). Pentru a delătura deficitul bugetar la școala civilă de fete și din cauza scumpetei mijloacelor de traiu comitetul central a urcat taxa de internat dela K 460 la K 500 și taxa școlară (didactrul) dela K 40 la K 50 anual.

Membri noi: (220 Nr. 946—1906). Dl Cassier raportează că dela ultima ședință sau înscris următorii:

a) *membri fondatori*: Dr. Ludovic Meheș, medic, Oravița-Montană,

- b) *membri pe viață*: Ioan Bandu, propr. Mehala, desp. Timișoara; Ioan Perhaița, paroh gr.-or. Dobricul-Lăpușului, desp. Lăpuș.
- c) *membri ordinari*: Dumitru Boitor, arhitect, Oravița-rom.; Simion Popescu, contabil, Cacova, ambii desp. Oravița; Mihail Brătean, preot gr.-or., Potoc, desp. Reghin; D-șoara Virginia Grivase, inv. Nepos; Dr. Nic. Drăgan, prof. Nășăud; Ioan Șanta, preot Dobric; D-na Marietta Dr. Anca, soție de medic C.-Mănăstur; Alex. Anca, notar pens. C.-Mănăstur; Vasile Szabó, cand. de preot C.-Mănăstur; Vasile Mihalca, propr. C.-Mănăstur; Emil Dragomir, preot Buteasa; Petru Nichita, proprietar C.-Mănăstur; Gavril Pop, propr. C.-Mănăstur, toți din desp. Lăpușul-ung.

Extras din procesul verbal al ședinței

Oct C. Tăslăuanu,
secretar.

Ședința a X-a a comitetului central al „Asociațiunii“, ținută în 2 Septemvrie 1909.

Prezident: *Iosif Șterca Șuluțu*. Notar: *Oct. C. Tăslăuanu*. Membri prezenți: *Dr. Ilie Beu, Dr. V. Bologa, Ars. Bunea, P. Cosma, O. Goga, N. Ivan, Dr. L. Lemény, Dr. Il. Pușcariu, R. Simu, N. Togan și I. Vătășan*.

Adunarea generală: (221—223 Nrii 1037—1039/1909). S'a stabilit convocarea și programul adunării generale, precum și raportul gen. și anexele lui. Secretarul administrativ și-a citit raportul său despre activitatea despărțămintelor în cursul anului 1908.

Fundațiuni: (225—230. Nrii 996, 955, 960, 980, 967 și 1023—1909). Dl Dr. Virgil Russu mulțumește pentru bursa din fond. Petran. Bursa se dă la concurs. Tit Liviu Crișan, iurist, își justifică sporul în studii (fund. Petran). Cererile d-nilor Iosif Pintye din Vinga, Alexandru Mocan din Cojocna, Ioan Checicheș din Cojocna și Nicolae Colan, elev la gimn. din Brașov de a li se da burse nu s'au încuviințat.

Despărțăminte: (231. Nr. 971—1909. *Agnita*. Dl Ioachim Muntean protopop, raportează că la 1 August n. a. c. a înființat noul despărțământ Agnita, încasându-se dela membri suma de K 114. Director al desp. s'a ales dl Ioachim Muntean. Restul comunelor din desp. de până acum al Agnitei formează desp. Nocrich, sub direcția d-lui N. P. Petrescu. (*adun. de constituire dela 1 August 1909*).

— (232. Nr. 1002—1909). *Alba-Iulia*. Cu ocazia adunării cercuale ținute în Zlatna, dl I. Tețulescu, protopop, a ținut o cuvântare despre scopul Asociațiunii. Din raportul comitetului rezultă că în curs de 6 luni s'au ținut 13 prelegeri în 8 comune. În Zlatna s'a înființat o bibliotecă populară și s'a aranjat o expoziție de industrie de casă. (*adun. cerc. din 18 Iulie 1909*).

— (233. Nr. 999—1909) *Aiud—Teiuș*. Cu ocazia adunării cercuale ținute în Cacova, dl I. Maior, protopop, a ținut o prelegere despre «Istoricul înființării Asociațiunii», dl Augustin Ognean despre «Alcoholism» și dl Ștefan Oniga despre «Eminescu». Domnii Ieronim Man și Emil Checiches au dăruit premiul de K 50, primit dela comitetul central pentru instruirea analfabeților, pe seama bibliotecii populare din Băgău unde s'a înființat și o agentură. (*adun. cerc. din 8 Aug. 1909*).

- (234. Nr. 795—1909) *Bran*. Directorul raportează că cea mai cetită broșură din biblioteca populară a Asociațiunii e cea despre «Cărțile funduare și întabulări». Se trimit desp. 50 de ex. din această broșură spre a se împărți gratuit între membri și spre a se vinde.
- (235 Nr. 985—1909). *Cluj*. S'a trimis desp. K 100 pentru a plăti orașului apeductul din grădina fundațiunii Petran.
- (236 Nr. 975—1909). *Lugoș*. La adunarea cercuală din Sacul s'au ținut următoarele prelegeri: Dominic Rațiu, director de bancă despre «Calea către bunăstare»; Ioan Vidu, inv., despre «Desvoltarea muzicei la români» și Dr. V. Braniște, publicist, despre «Condițiile de progres ale poporului român». Directorul despărțământului s'a ales dl Dr. G. Popovici. (adun. cerc. din 8 August 1909).
- (237 Nr. 1022—1909). *Murăș-Uioara*. Cu ocazia adunării cercuale din Alecușiu s'au ținut următoarele prelegeri: Emil Pop, protopop, despre «Scopul Asociațiunii», Dr. Romul Muntean, despre „Testamente” și Aristotel Banciu despre „Unele morburi la poporul nostru” (adun. cerc. din 8 Aug. 1909).
- (238 Nr. 983—1909). *Năsăud*. S'au înființat agenturi și biblioteci populare în Feldru, Leș și Ilva-mică. S'au ținut următoarele prelegeri: în Feldru: Alex. Haliță, prof. despre „Trecutul neamului românesc”, Ion Păcurariu, prof. despre „Higiena țăranului” și despre „Foloasele industriei și comerțului”; în Leș: Ignat Seni, despre Asociațiune Macedon Linul, inv., despre „Beție” (cu tabele murale) și despre „Viața și faptele lui George Pop”, Anton Hangea, inv. despre „Insemnătatea învățaturii de carte la poporul nostru”; — în Ilva-mică: Ignat Seni, despre Asociațiune, Macedon Linul despre „Beție”, Anton Hangea, despre „Insemnătatea învățaturii de carte”. — Cu ocazia adunării cercuale ținute în Ilva-mare s'au ținut următoarele prelegeri: Ciril Deac, vicar, despre „Scopul și însemnătatea Asociațiunii”, Ioan Păcurariu, profes. „Combaterea unor scăderi ale poporului nostru”, Aurel Sasu, medicinist, despre «Alcoholism» (cu tabele murale). În Ilva-mare s'a înființat o agentură și o bibliotecă populară. Cu ocazia adunării, d-șoara Letiția Slăvoacă a aranjat o expoziție etnografică. O parte dintre obiectele expuse s'au trimis pe seama Muzeului Asociațiunii. (șed. comit. cerc. din 13 Iulie 1909; adunarea cerc. din 15 August 1909).
- (239 Nr. 984—1909) *Reghin*. Cu ocazia adunării cercuale din Reghinul-săsesc dl Galaction Șagău, protopop, a ținut o cuvântare despre «Scopul Asociațiunii». (adun. cerc. din 10 Aug. 1909).
- (240 Nr. 423—1909). *Vârșef*. Se trimit desp. 4 ex. din toate publicațiunile populare de cari dispune.

Muzeu: (241—245 Nr. 1029, 1028, 994, 977, și 982—1909). Dl Oct. C. Tăslăuanu a colectat pe seama Muzeului 70 obiecte, cheltuind suma de K 66:30 bani; dl Aurel Nyilvan dăruiește 2 străiți și un cuțit din țara Oașului; Ioan Gâldean dăruiește un model de ghiată în miniatură de pe la 1867; dl Enea Nicola, medic, dăruiește trei bucăți din costumul național purtat de Mateiu Nicola pe la 1860—70; Ioan Tyuhân, inv. dăruiește mai multe monete din sec. XVI. și XVII-lea și 2 bucăți de pietrii din vremea romană.

Scoala civilă de fete: (246 și 250 Nrii 1027, 1033—1909). În urma raportului primit dela referentul secției școlare, s'a dat spre tipărire, în 1000 de ex., manualul d-șoarei Ana Ferentiu. D-șoara Eleonora Lemény a fost angajată ca profesoară suplitoare.

Membri noi: (251. Nr. 998 și 1034—1909). Se declară membri ordinari dl Achim Maniu, oficial superior de registratură militară, iar membru pe viață dl Dr. Iuliu Tămășel, avocat în Biserica-Albă.

Extras din procesul verbal al ședinței.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

Ședința a XI-a a comitetului central al „Asociațiunii” ținută la 1 Iulie 1909.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu.* **Notar:** *Oct. C. Tăslăuanu.* — **Mem-bri prezenți:** *Dr. Ilie Beu, Dr. V. Bologa, A. Bunea, P. Cosma, Oct. Goga, N. Ivan, Dr. I. Leméy, I. Murtean, Dr. Il. Pușcariu, Dr. E. Roșcu, Dr. Oct. Russu și Nicolau Togan.*

Fundațiuni: (259 Nr. 1069—1909). Nicolae Ștefan medicinist, își justifică sporul în studii (fund. Petran).

Despărțăminte: (260. Nr. 1049—1909). *Orade:* Dl Aurel Lazar a reluat conducerea desp. Cu înființarea despărț. Tınca s'au încredințat dnii Dr. Andreiu Ille și Dr. Isaia Ardelean.

Scoala civilă de fete: (261—272. Nrii. 1113, 1082, 1089, 1114, 1093, 1115, 1094, 1095, 1096, 1097, 1123, 1122—1909). Pe anul școlar 1909/10 s'au înscris în total 122 eleve. Examenul de corigență l-au trecut 4 eleve. S'a primit abdicarea d-lui profesor Victor Păcală, Augustin Bena, prof. de muzică și d-șoarei Sabina Brote, prof. de fortepian. Comitetul a angajat următorul personal didactic la școală: pe d-l Victor Stanciu, profesor suplinitor, pe d-șoara Elena Șandru, profesoară de lucru de mână și pe dl Liviu Tempea, profesor de muzică vocală. A admis ca instructoare de fortepian pe d-șoarele Zina Moga și Cornelia Man. Ca bonă în internat s'a angajat d-șoara Maria Ciora din Geoagiul de sus.

Muzeu: (274—284. Nrii. 1030, 1079, 1117, 1051, 1120, 1105, 1118, 1106, 1107—1909). S'a aprobat angajarea d-lui Ioan Lacea, ca ajutor la Muzeu și la biroul Asociațiunii; dl Iosif Sterca Șuluțu dăruiește cinci obiecte pe seama Muzeului; dl director al despărț. Bran trimite 33 de obiecte, dintre cari 19 cumpărate cu K 97; d-șoara Letiția Slăvoacă din Ilva-mare trimite 24 obiecte; d-l Oct. C. Tăslăuanu a cumpărat din Rășinar 8 bucăți de țesături cu K 5; dl Oct. C. Tăslăuanu a cumpărat cu K 22 un covor (zăvăstă) din Bran; tot d-sa a câștigat pe seama muzeului 84 de obiecte prețioase din diferite ținuturi; dl George Voina, teolog din Sibîșeni, dăruiește o monedă de aramă găsită în câmpul Vințului, și D-na Hortensia Ludu din Sebeșul-săsesc trimite pentru Muzeu 53 de obiecte.

Prelegeri populare: (283. Nr. 1073—1909). Dl Aurel Nistor, preot în Arpatac, încredințat din partea comitetului central să țină prelegeri economice în țara Oltului, înaintează un raport amănunțit despre experiențele și rezultatele obținute cu ocazia acestor prelegeri. Raportul se publică în întregime.

Membri noi: (287. Nr. 1113—1909). Cassierul Asociațiunii raportează că s'au înscris următorii membri noi:

- a) *membri pe viață*: „Voileana“, din Voila, desp. Făgăraș; Ioan Clinciu, prof. București; a achitat restul taxei de membru pe viață (desp. Bran); Octavian Man, învățător, Milășel, (desp. Reghin) și „Chiorana“ instit. de credit și economii în Șomcuta-mare.
- b) *membri ordinari*: Nicolau Racovițan, Schiopi, desp. Turda; Dr. Iuliu Floria, preot milit. Viena; Șofroniu Oltean, preot, Rechițova, desp. Hațeg; Achim Maniu, oficial super. de registrat. milit. Sibiiu, despărț. Sibiiu; Valeriu Cosma, preot Iacobenii desp. Agnita; Eugen Muntean, preot Verd, desp. Agnita; Ioan Savu, preot în Vesud, desp. Agnita; Ioan Olariu, econ. în Verd. desp. Agnita; Vasile Moldovan, preot în Tâmpăhaza, desp. Aiud; Izidor Domșia, ferar în Aiud, desp. Aiud; Aurel Pop, învățător în Aiud, desp. Aiud; Traian Rațiu, preot în Cacova, desp. Aiud; Basil Groze, docente în Cacova, desp. Aiud; Toma Popa, preot în Lopadea-rom., desp. Aiud; Daniil Iosof, comerciant Lopadea română, desp. Aiud; Izidor Barb, preot în Pagida, desp. Aiud; Nicolae Marcu, preot în Aiudul-de-sus, desp. Aiud; Emil Lazar, învățător în Gâmbaș, desp. Aiud; Basil Morar, preot în Biana, desp. Aiud; Ioan Brânzeu, preot în Ciuguzel, desp. Aiud; Petru Suciu, preot în Teiuș; despărțământul Aiud; Ilarie Iosof, comerciant în Cacova, despărțământul Aiud; Ioan Bucur, în Toplița, desp. Reghin; Nicolae Solomon Aron în Teaca, desp. Reghin; Zahei Graur, paroh în Dumbrava, desp. Reghin; Dr. Eugen Truța, avocat, desp. Reghin; Nicolau Nascu, desp. Reghin; Iuliu Grama, desp. Reghin; Dr. Ilie Popescu, despărț. Reghin; Dr. Ioan Pantea, desp. Reghin; Ioan Suciu, în Toplița, desp. Reghin; Gavrilă Maier, desp. Reghin; Ioan Popescu, în Toplița, desp. Reghin; Olimpiu Trif, în Toplița, desp. Reghin; Alexandru Cristea, în Toplița, desp. Reghin; Nicolau Moldovan, comerciant în Toplița, desp. Reghin; Ioan Mazere, măcelar în Toplița, desp. Reghin; Ioan Tămaș, farmacist, desp. Reghin; Teodor Bucur lui Ion lui Ilie econ, desp. Reghin; Teodor Teslovan, cojocar, desp. Reghin; Stefan Teglaru, cantor în Toplița, desp. Reghin; Pantilimon Vodă, comerc., desp. Reghin; Nicolau Teslovan. Mihăilă, desp. Reghin; Victor Pop, preot gr.-cath. în Silvașul-român, desp. Uioara; Iuliu Căpâlnear, preot gr.-cath. în B. L. Miclăuș, desp. Uioara; Valer Șandru, preot gr.-cat. în Copandul-de-Mureș, desp. Uioara; Nicolau German, desp. Oșorheiu; Dr. Iosif Vancea, desp. Oșorheiu; Aureliu Man, despărț. Oșorheiu; Augustin Precup, desp. Oșorheiu; Iosif Bogdan, despărț. Oșorheiu; Iuliu Albini, notar cerc. în Zlatna, desp. Alba-Iulia; George Almășan în Zlatna, desp. Alba-Iulia; Victor Damian, hotelier în Zlatna, desp. Alba-Iulia; Traian Baic, comerc. în Zlatna, desp. Alba-Iulia; Stefan Păsculeț în Zlatna, desp. Alba-Iulia; Emanuel Beșa, preot gr.-or. în Zlatna, desp. Alba-Iulia; Iuliu Pop în Zlatna, despărț. Alba-Iulia; M. Moldovan, hotelier în Zlatna, desp. Alba-Iulia; Tit Domșa, esec. com. în Zlatna, desp. Alba-Iulia; Iosif Magda, preot gr.-or. în Feneș, desp. Alba-Iulia; Traian Radu, not. cerc. în Feneș, desp. Alba-Iulia; Emanuel Scrobota în Trâmpoele, desp. Alba-Iulia; Ludovic Gîrca, preot gr.-or. în Trâmpoele, desp. Alba-Iulia; Ioan Fodorean, preot gr.-or. în Galați, desp. Alba-Iulia; Teodor Dușa, preot gr.-cat. Pătrângeni, desp. Alba-Iulia; Mihail Hodârneș, preot Pata, desp. Cluj; Ioachim Pop, învăț. în Feneșul-săs., desp. Cluj; „Dreptatea“ însoț. econ. în Feneșul-săs., desp. Cluj; Ioan Butnariu, preot în Boș, desp. Cluj; Eliseu Moga, preot în

Apahida, desp. Cluj; Dănilă Șerban, not. cerc în Voila, desp. Făgăraș; George Modorcea, paroh în Grid, desp. Făgăraș; George Popa, comerciant în Pajorta, desp. Făgăraș; George Vasu, paroh gr.-or. în Voila, desp. Făgăraș; Nicolau Aron, paroh gr.-or. în Galați, desp. Făgăraș; Zaharie Pop, paroh gr.-cat. în Beșimbac, desp. Făgăraș; Emil Măcelar, preot în Totelea, desp. Hida-Huedin; Dr. Pavel Roșca, paroh în Sânmihaiul-deșert, desp. Nocih; Iosif Morar, preot în Hosman, desp. Nocih; Ioan Pampu, învăț. în Hosman, desp. Nocih; Ioan Vasilie, învăț. pens. în Hosman, desp. Nocih; Dr. Aurel Tarța, cand. de adv. în Șomcuta, desp. Șomcuta; Izidor B. Hangea, preot în Bucium, desp. Șomcuta; Ioan Coza, preot în Pribelești, desp. Șomcuta; Vas. Butean, preot în Săcălăreni, desp. Șomcuta; Ioan Bohățel, preot în Hășmaș-Lăpuș, desp. Șomcuta; George Rădocea, contabil în Șomcuta, desp. Șomcuta; Teodor Blaga, inv. pens. în Șomcuta, desp. Șomcuta; D-na Letiția Dr. Olsovsky, soție de adv. în Șomcuta, desp. Șomcuta; Vasile Butean Alexi, econom în Șomcuta, desp. Șomcuta; Dr. Simion Butean, avocat în Șomcuta, desp. Șomcuta; Dr. Aurel Nistor, adv. în Șomcuta, desp. Șomcuta; Iacob Marcu, notar pens. în Berchez, desp. Șomcuta; Vasiliu Schiop, preot în Posta, desp. Șomcuta; Victor Pușcariu, preot în Sohodol, desp. Bran; Isaia Enescu, preot în Cheia, desp. Bran; Ioan Sturza, medicinist în Bran, desp. Bran; Martin Sdicu, paroh în Straja, desp. Vârșeț.

Se declară de membri și se încredințează biroul să le libereze diplomele cuvenite și biletele de legitimare.

Extras din procesul verbal al ședinței.

BCU Cluj / Central University Library, Cluj
Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

RAPORTUL

preotului Aurel Nistor despre prelegeriile economice ținute în Țara-Oltului.

Preaonorat Comitet Central!

Ocupându-mă într'un mod intensiv cu economia de pământ, atât practic, cât și teoretic, am ajuns la rezultate uimitoare esperiind, că recolta obținută de mine prin o lucrare cu sistem și rațională a pământului e cu mult superioară recoltei obținute de alți plugari români din alte ținuturi. Am mai esperiat că și ceilalți plugari din comună (Arpătac com. Treiscaune) de pe aceeași unitate de pământ scot de 2—3 ori atâta recoltă, câtă scoteau înainte de aceasta cu 8—10 ani și câtă scot azi plugarii români aproape din toate ținuturile. Lucrul se esplică astfel, că fiind, comuna situată lângă țara Bârsei, plugarii noștri (asemenea plugarilor români, cari locuiesc cu Sașii în aceeași comună) au început să ia exemplu dela Sași, așa că azi puțină deosebire mai e între felul lor de lucrare al pământului și între al Sașilor! Pe lângă acest exemplu, mult de tot a inițiat cultura rațională a pământului la noi — ca și în țara Bârsei — cultura napilor de zahar.

Deschizându-se în toamna trecută linia ferată Brașov—Făgăraș și oferindu-li-se și plugarilor români din Țara-Oltului posibilitatea de a introduce cultura sfeclelor de zahar — prin ușurința transportului lor la fabrica de zahăr din Bod — mulți au și luat angajament de a introduce

cultura lor deja în primăvara an. 1909. Fiind cultura sfeclelor de zahăr cea mai rentabilă (aducând un venit anual pro jugăr catastral de 260—600 coroane) și pretinzând ea o lucrare mai intensivă și mai rațională a pământului (aducând enorme foloase indirecte prin creșterea producțiunii celorlalte plante sămănate în anii următori după sfeclele de zahar) plugarilor din Țara-Oltului le e deschis un viitor strălucit în economie și bunăstare!

Plugarii noștri însă în genere nu pun preț — din cauza economiei primitive și lipsei de educație economică — pe foloasele indirecte, de altă parte nefiind cei din Țara-Oltului deprinși cu o lucrare mai intensivă și mai migăloasă — ca a sfeclelor de zahăr — a pământului, venind eventual un an rău — cum de fapt a și fost acesta — prevedeam, că eventual nereușind încercarea primă cu sfeclele de zahar, plugarii vor pune vina acestei nereușite de sigur pe calitatea pământului lor — neapt după părerea lor pentru o astfel de cultură — și astfel îmi eră teamă ca să nu se disjunge cu totul și să nu mai încerce nici odată cu cultura sfeclelor de zahar, fiind astfel pe multă vreme perdută speranța unei culturi mai raționale și mai intensive a pământului.

Vedeam lipsa de instruire și luminare grabnică a lor în privința cultivei sfeclelor de zahăr și a rentabilității lor și a unei eventuale nereușite a primei încercări, de aceea am luat hotărârea a ținea mai multe prelegeri populare economice în acele comune din Țara-Oltului, în cari s'au angajat plugarii de ai noștri să cultive sfecle de zahăr. Pentru a-mi face posibilă aceasta hotărâre am apelat la binevoitorul sprigin al Preonoratului Comitet Central.

P. O. Comitet mi-a și votat în ședința din 30 Dec. un ajutor de cor. 200, anunțându-mă despre aceasta prin hârtia Nr. 1166/908 cu îndatorirea de a repeta prelegerile în primăvară și despre prelegerile ținute să înainteze raport detaliat.

Cu hotărârea de a satisface ambelor îndatoriri am și început seria prelegerilor. Interesul viu manifestat de plugarii ascultători față de prelegeri, precum și multele greșeli în ale economiei lor — purtată atât de primitiv — nu mi-au făcut posibilă rămânerea pe lângă cadrele, propuse dinainte, ale prelegerii, ci în prelegerile despre cultura sfeclelor de zahăr am întretesut serii întregi de prelegeri despre diferiții rami ai economiei — după împrejurările locale.

În decursul acestor prelegeri am avut ocazia a cunoaște pe deplin stadiul actual al economiei din Țara-Oltului, din care mi-am dedus concluziuni însemnate pentru viitoarea îndrumare economică a poporului. Dorind a veni cu constatări și cu propuneri concrete în această privință am voit să cunosc mai de aproape starea actuală și a altor ținuturi locuite de Români, spre care scop am fost în ținutul Sibiiului și al Târnavelor, anume în Sibiiu, Săliște, Sas-Sebeș, Cohalm și Paloș.

Prelegerile ținute m'au legat timp de 5 săptămâni, în primăvară fiind ocupat mult cu agende preoțești, pe lângă aceea eshauriindu-mi-se cu totul ajutorul dat prin spesele de drum cu ocazia prelegerilor nu mi-a fost posibil de a satisface îndatoririi de a repeta prelegerile în Țara-Oltului și în primăvară. Mă rog deci a lua cele comunicate mai sus ca explicare și scuzare pentru neputința îndeplinirii primei îndatoriri date de Preonoratul Comitet Central.

Îndatorirei a doua am onoarea a satisface prin următorul

Raport:

Pentru o mai bună orientare în cauză, îmi impart raportul în 4 părți, arătând în partea I-a timpul și locul prelegerilor ținute; a II-a: Modul de prelegere și subiectul prelegerilor; a III-a: Constatările făcute cu acea ocaziune; a IV-a: Modalitățile de îmbunătățire serioasă a economiei rurale cu ajutorul Asociațiunii.

I. Timpul și locul prelegerilor.

În	1	Decembrie	1908	în	Sinca-nouă
"	2	"	"	"	Mândra
"	3	"	"	"	Ohaba
"	4	"	"	"	Vlădeni
"	9	"	"	"	Sinca-Veche
"	10	"	"	"	Perșani
"	11	"	"	"	Hurez
"	12	"	"	"	Ileni
"	13	"	"	"	Răușor
"	22	"	"	"	Vad
"	23	"	"	"	Șărcaia
"	24	"	"	"	Dridif
"	25	"	"	"	Beclean
"	26	"	"	"	Cincul-mare
"	1	Februarie	1909	am fost în	Sibiiu
"	3	"	"	"	Săliște
"	4	"	"	preles	Sas-Sebeș
"	3	Martie	"	"	Paloș
"	4	"	"	tot	Paloș
"	5	"	"	am fost	Cohalm

II. Modul de prelegere și subiectul lor.

Observând eu, că nu e o îmbunătățire în economia de câmp și de vite nici chiar în acele comune, unde și până acum s'au ținut și se țin an de an sistematic prelegeri populare economice — de cătră oameni pricepuți și de altfel bine lucrate — de aceea eu m'am abătut dela modul de predare observat la alți prelegători și dela felul de alegere și tractare a subiectelor.

a) Modul de predare.

Prelegerile nu le-am cetit, neavându-le nici scrise, ci le-am ținut liber. Întâi de toate căutam a le atrage toată atențiunea ascultătorilor asupra mea și a prelegerii, ținându-o apoi încordată în tot decursul prelegerii prin exemple plastice, luate din sfera lor de activitate, prin felurite întrebări puse ascultătorilor și prin glume ușoare chiar; astfel că toată prelegerea nu eră altceva decât o discuție sau conversație prietenească în care erau siliți toți să ia parte, fără să simtă cea mai mică oboseală. Dovadă la aceasta poate servi, că după o prelegere de 2½ ore, erau tot așa de doriți de a ascultă, ca și după cel dintâi sfert de oră, ne arătând la finea prelegerii nici o oboseală sau plictiseală, ci cea mai încordată atențiune. Purcederea îmi eră cam următoare în ceea ce privește modul de tractare al prelegerii: La început comparam starea economică a ascultătorilor cu

aceea înfloritoare a altor ținuturi în o economie rațională și înfloritoare și îi întrebam, că după părerea lor ce poate fi cauza unei diferențe atât de bătătoare la ochi. La aceasta le eră răspunsul general — înrădăcinat peste tot locul — că la ei nu e așa de bun pământul ca în alte părți! Până a nu încercă măcar a dovedi părerea lor greșită, luam creta în mână și îi întrebam din unul sau altfel de plante cam ce recoltă maximală sau minimală iau de pe o unitate de pământ, d. e. de pe un jugăr catastral, ca să pot scrie pe tablă! Ne fiind obicinuiți cu o asemenea întrebare — căci ei nu și-au pus-o niciodată, nefăcând nici un fel de calcul — își frământau toți mintea, fără a putea da vre-un răspuns. Spre a le ușură răspunsul îi întrebam astfel: d. e. la spicoase de toamnă câte clăi iau de pe un jugăr în anul cel mai roditor; când e grâul mai roditor, câte grăunțe es din o clae ș. a. m. d. Răspunsurile erau divergente unul de altul, exagerând unul și altul, prin intervenția mea însă stabileam în mod analitic răspunsul final dorit, aprobat de toți unanim. Față de recolta lor maximală puneam recolta medie din alte ținuturi cu economie rațională, care recoltă era dublu așa de mare ca a lor! Stabileam cauzele, luând rând pe rând sub analiză felul primitiv și nerațional de purcedere al lor, dovedind și explicând greșelile ce le fac ei și după aceea le arătam care e purcederea rațională, cum ar trebui să facă și ei. Aceasta eră miezul prelegerii, pe care o țineam strict în limbajul popular, nefolosind nici un cuvânt, sau frază necunoscută sau măcar neînțeleasă, urmărind chiar și felul lor de gândire! etc. etc.

b) Subiectul prelegerilor.

Subiectele prelegerilor le luăm din diferenții rami ai economiei de câmp și de vite, conformându-mă totdeauna împrejurărilor și nevoilor locale. Astfel am tractat despre cultura și foloasele sfeclelor de zahăr, defectele sistemului de 3 câmpuri, felurile soiuri de arături, ogorărea, arătura adâncă și mijlocie, de toamnă, de primăvară, cultura grâului, a napilor de nutreț, a cucuruzului, a feluritelor nutrețuri, gunoiul și tractarea lui în grajd, groapă și pe locuri, gunoiera rațională, mașinile și instrumentele agricole indispensabile în o economie rațională — cari în comună nu se folosiau, mașina de sămănat, tăvălugul, felul lor rațional de întrebuințare, modul cel mai favorabil de procurare, nutrirea vitelor rațională, prepararea nutrețurilor! În comuna Cincul-mare, unde se înființase cu 1—2 ani mai înainte o însoțire de asigurare a vitelor, care însă eră gata să se desființeze în urma unor abuzuri ale persoanelor din fruntea însoțirii, am vorbit despre condițiile și bazele, pe cari se poată prospera o însoțire de asigurare, combătând abuzurile și arătând ca ceva concret felul de funcționare al însoțirii înființată de mine în Arpătac, care cu toate că e alcătuită din membri Români și Unguri, totuș prosperă bine.

Toate aceste subiecte nu le-am tractat însă unul despărțit de celălalt, ci întrețesute unul în altul, dupăcum cereau împrejurările locale sau după firul conversației întrerupt prin vre-o întrebare sau părere a vre-unui ascultător. Îndată ce eră vorbă de ceva greșeală în vre-un ram de economie, o aduceam în discuție, dovedeam greșeala, până ce îi convingeam pe toți de adevărul celor spuse de mine. În genere scopul meu totdeauna eră să conving cu desăvârșire pe ascultători despre fiecă greșeală a lor economică, căci numai atunci eram sigur de o îndreptare, ceeace mi-a și succes.

Rezultatul prelegerilor a fost cât se poate de mulțămitor. La începutul prelegerii ascultătorii îi vedeam nedumeriți, neîncredători, chiar sar-

castici prin felul întreruperilor, dovedind, că ei dela început nu-și fac vre-o nădejde bună despre prelegere. În decursul prelegerilor însă încetul pe încetul se topia această neîncredere și cei mai încrezuți se pomeneau cuprinși de focul discuțiunei, intrând și ei cu toată căldura, și la finea prelegerii nu mai erau ascultătorii reci și indiferenți și neîncrezători, ci erau toți una în a-și arăta recunoștința și bucuria pentru învățăturile primite, exprimându-și-o prin priviri expresive de recunoștință și aclamări călduroase! În Ohaba m'au rugat să le preleg și a doua oară în aceeași zi, ceea ce le-am îndeplinit. Cu toate acestea sara pe la cină au mai venit la cvartir vre-o 6 plugari spre a cere încă unele sfaturi economice!

În comuna Paloș, în urma prelegerilor mele, prin însoțire îndată și-au procurat două mașini de sămănat și două tăvăluge.

În Sibiiu-maieru, Cohalm și Săliște — cu toate că avizasem dinainte pe preoții locali și cu toată intervenirea binevoitoare a d-lui Octavian Tăslăuanu — nefiind încunoștiințați plugarii despre prelegere, nu am putut ține prelegerea, nefiind nici un ascultător de față! Totuș și în aceste ținuturi mi-am luat informațiuni despre starea actuală a economiei, care în nimic nu se deosebește de cea din Țara-Oltului și — pe cât știu — de cea din aproape toate ținuturile românești.

III. Constatările făcute!

În toate locurile am constatat o economie primitivă de 3 câmpuri cu ogor, spicoase de toamnă și plante de săpă, însă nici chiar în cadrele acestui sistem de economie nu purced rațional ci fac o mulțime de greșeli, a căror urmare e: roadă puțină.

a) Cea mai mare greșală a plugarilor noștri e totala lipsă și neobici-nuință de a calcula, fără de care nu se poate purta o economie rațională. Un plugar care nu calculează nu-și poate da seama de o purcedere rațională sau greșită, nedându-și seama de rezultate și neputându-și compara rezultatele muncii lui cu ale altora! Aceasta e explicarea, că plugarii din Țara-Oltului, cari sunt în apropierea domeniilor erariale, cu toate, că văd zilnic cu ochii — fiind mulți angajați și la lucru pe acolo — feliul rațional de economie al domeniilor, totuși până acuma nici un exemplu bun nu au luat dela acestea.

Totala lipsă de calcul o documentează și faptul că cei mai mulți nici nu știu cantitatea pământului ce posed, sau mărimea locurilor singurate, fără de care nu se poate orienta nici asupra cantității sămânței de sămănat. Nu calculează mărimea recoltei de pe o unitate de pământ, astfel nici nu-și poate da seama despre felul recoltei și cauzele unei eventuale recolte slabe, neputându-o compara cu recolta altor ani sau a altor economi din comună sau din alte ținuturi. Nu calculează primăvara cantitatea și feliul nutrețului de lipsă pentru iernatul vitelor în iarna următoare, ca să știe cât și ce fel să samene în primăvară; toamna nu-și dă seama de cantitatea nutrețului înmagazinat, pentru câte vite îi ajunge etc. etc. De aceea e explicabilă continua criză de nutreț ce bântue în ținuturile românești, chiar și în anii normali și cu toate că *relativ* plugarii români țin puține vite!

b) Uneltele cele mai indispensabile în o economie rațională lipsească totuși sau chiar și dacă se găsesc în cazuri sporadice, nu sunt corespunzătoare și cele mai perfecționate, ci cele de sistem mai vechiu și nepractice! În rare locuri se întrebuințează mașini de sămănat, tăvăluge,

pluguri adânci, ne mai amintind plugurile de subsol, extirpatore, grubere, grape melare etc. etc.

c) Nu se face selecțiunea semințelor pentru sămănat nici la spicoase și nici la cucuruz — care e de altfel foarte ușoară de îndeplinit. Aceasta e cauza, că la sămănat întrebuințează prea multă sămânță. Un caz tipic de gospodărie nerațională am experiat în comuna Vlădeni, unde plugarii pe un jugăr catastral sămăna 400 litre de grâu, în loc să sămene cu mașina 130—160 de litre (rămânându-le astfel un prisos de 270—240 de litre).

d) Lucrarea curentă a pământului în mare parte defectuoasă, arătura miriștei, arătura de toamnă în genere aproape nu sunt cunoscute, tot asemenea grăpatul grâului primăvara, a livezilor, tăvălugitul peste tot etc. etc.

e) Gunoii nu se îngrijește rațional nici în groape de gunoiu nici în câmp.

f) Nutrețuri artificiale nu se cunosc aproape de loc.

g) Vitele nu se îngrijesc rațional, nu se nutresc rațional.

h) Tovărășii de ajutorare reciprocă cum sunt: de asigurarea vitelor, de consum, de procurare de instrumente și mașini agricole, de valorizarea produselor, de înmormântare etc. etc. sunt disperate.

i) Ziare populare cu îndrumări economice și cărți și broșuri economice nu prea cetesc; instrucție economică nu primesc, căci economia intelectualilor dela sate nu e mai rațională ca a celorlalți plugari.

IV. Modalitățile prin cari s'ar putea iniția din partea Asociațiunii o îmbunătățire serioasă în exploatarea pământului de către plugarii noștri.

Plugarii noștri dela sate în urma firii lor conservatoare au rămas și azi pe același stadiu al economiei pe care au fost înainte de 100 de ani. Persistând atâta timp cu încăpăținare pe lângă feliul lui — învechit — de lucrare al pământului ni se impune de sine încă dela început întrebarea, că în felul acesta, oare, ce speranță putem lega de nizuințele Asociațiunii, de a sili poporul să înceapă a pui o economie tot mai rațională?

Spre aflarea răspunsului la această întrebare e necesar să analizăm în genere factorii de lipsă la trecerea economiei de pe un stadiu primitiv la unul rațional și să vedem dacă îi găsim acești factori la plugarii noștri. Factorii aceștia sunt: 1. pământul 2. clima 3. împrejură ile favorabile sau nefavorabile 4. capitalul circulator 5. iubirea de muncă a plugarilor.

Analizând mai de aproape acești factori la plugarii noștri din Țara Oltului — în genere din Ardealul întreg — vom afla că toți sunt favorabili și astfel se poate spera pe lângă o muncă serioasă, bine pornită și bine organizată, la un viitor strălucit la întreg poporul românesc.

Astfel 1. Pământul. Plugarii noștri din Țara Oltului în general au pământ bun și — ce e mai înveselitor — mult. În privința calității pământului susțin cu toată tăria, că în unele părți, e chiar superior pământului din unele părți ale țării Bârsei; astfel e pământ foarte bun și roditor pe lângă Olt, pretutindenea, pe la Veneția-de-jos și în alte locuri. Nici în celelalte părți nu e însă mai pe jos ca pământul din țara Bârsei — ținutul cel mai roditor din Ardeal, fiind bine lucrat. Că în Țara Oltului mai lasă mult de dorit unele calități fizice ale pământului, vina nu zace în calitatea și feliul pământului, ci în felul lui de cultivare și lucrare: prin o lucrare rațională se poate însă îndoiț ameliora. În ceea ce privește can-

titatea pământului iarăși cei mai mulți din plugarii din Țara Olului pot rivaliza sau sunt aproape de sașii din Țara Bârsei. Astfel de exemplu în comune ca Șinca-veche, Mândra, Grid, Venetia-de-jos etc. au cei mai mulți 10—14 jugăre unii 40—60 și unii și peste 70—80 de jugăre de pământ. Acelaș raport îl găsim și pe Târnavă, etc. etc.

2. Clima. În privința climei nu insist, căci cam aceeaș e clima în cea mai mare parte a Ardealului — anume cea stămpărată, care e cea mai favorabilă agriculturii.

3. Împrejurările. În Țara Olului sunt împrejurările favorabile unei economii cât de rațională. Linia ferată dealungul ei, centre mai însemnate mai multe pentru desfacerea și valorizarea produselor agricole, drumuri de comunicație bune; fabrici sunt câteva etc. etc.

4. Capitalul circulator de lipsă pentru investit în economie e iarăși favorabil. Vite de lucru au bunicele, uneltele economice strict necesare asemenea. Cât capital ar mai trebui pentru ca să fie investit în alte instrumente agricole necesare, precum și mașini etc. se va afla foarte ușor numai să fie convinși de folosul acelora. Îl vor avea ușor prin însoțiri sau tovărășii ocazionale de procurat instrumente agricole, de credit Raiffeisen etc., cari de altfel se înființează de sine prin înaintarea economică. Pe lângă aceea capitalul se poate ușor procura și dela băncile românești existente.

5. Iubirea de muncă. Aceasta e atât de bine cunoscută la poporul nostru, încât a ajuns proverbială. Afară de aceasta plugarii din Țara Olului se disting prin o agerime deosebită și spirit de observare.

Fiind date toate aceste condițiuni favorabile și favorizatoare lipsește însăș instruirea economică, care cade în sarcina Asociațiunii. Îndeplinindu-și această sarcină va fi legată pe vecinicie de sufletul poporului și va deveni a treia instituție pe lângă: biserica și școala, fără de cari nu poate dura viața poporului nostru.

Misiunea aceasta de deșteptare și instruire economică a poporului, Asociațiunea și-o va îndeplini.

1. cu ajutorul agronomului, pentru care post s'a deschis deja concurs ;
2. prin prelegeri practice și intuitive în despărțăminte ;
3. în legătură cu acelea prin procurare și împărțire între popor de unelte indispensabile în o agricultură rațională !

Pentru ca instruirea economică a poporului să se întâmple cât mai în grabă și ca munca depusă spre acest scop să fie o muncă sistematică și ducătoare la scop — și nu sporadică — părerile mele în această privință — ca mijloace de executivă — le-am înaintat Prea onoratului Prezident al Asociațiunii spre a le prezenta Adunării generale din 12 Oct. a. c. ca propunere de sine stătătoare.

Mulțumind Preaonoratului Comitet central pentru încrederea pusă în mine și pentru binevoitorul ajutor acordat spre realizarea în parte măcar a visului meu — să văd poporul românesc în rând cu alte popoare înaintate în cultură și bunăstare — pe lângă promisiunea de a fi, de câte ori va cere lipsa, gata a-mi oferi modestele puteri într-o înaintare poporului nostru în cele economice ;

rămân al Preaonoratului Comitet central

devotat

Aurel Nistor,
paroh gr. or.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membri **Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român** se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în **Sibiiu**, în zilele de 12 și 13 Octomvrie n. 1909.

Programul adunării:

Ședința I.

Marți, la 12 Octomvrie st. n. la oarele 10¹/₂ a. m. în sala festivă a «Muzeului Asociațiunii».

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscrierea delegaților prezenți.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) cenzurarea socotelilor anului 1908 și a proiectului de budget pe anul 1910;
 - c) înscrierea membrilor.
5. Prezintarea eventualelor propuneri.*)
6. *Conferința d-lui Ioan Agârbiceanu.*

Ședința II.

Miercuri, la 13 Octomvrie st. n. la oarele 10 a. m. în sala festivă a «Muzeului Asociațiunii».

1. Rapoartele comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1910.
3. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
4. Închiderea adunării generale.

La oarele 4 p. m. în sala festivă a «Muzeului Asociațiunii» va avea loc ședința festivă a secțiilor științifice-literare, conferințe și împărțirea premiului Andreiu Murășianu.

Sibiiu, din ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută la 2 Septemvrie 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

*) Eventualele propuneri au să fie prezintate în scris prezidiului „Asociațiunii” (în Sibiiu, Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Edițiunile Asociațiunii.

A. „Biblioteca populară a Asociațiunii“.

K t

Nr. 1.	Povestiri (I) din viața țăranilor români, de <i>Ioan Pop-Reteganul</i>	—20
Nr. 2.	Povestiri (II) din viața țăranilor români, de <i>Ioan Pop-Reteganul</i>	—20
Nr. 3.	Despre cărțile funduare și întabulări, de <i>Dr. V. Moldovan</i>	—30
Nr. 4.	Sfaturi bune. Trei disertațiuni, de <i>Emanuil Ungurianu, Dr. Elie Cristea și Nicolae Ilean</i>	—20
Nr. 5.	Casa părintească crescătoare indivizilor și popoarelor, de <i>Ioan Popea</i> , fost profesor la gimnaziul rom. din Brașov	—20
Nr. 6.	Despre testament, de <i>Dr. V. Moldovan</i>	—30
Nr. 7.	Poșta, telegraful, de <i>Gavr. Todica</i>	—20
Nr. 8.	Icoane din istoria Grecilor vechi. Partea I, de <i>V. Lazăr</i>	—20
Nr. 9.	„Grădina” de legumi, de <i>I. F. Negruțiu</i> II, „ ” „ ”	—20
Nr. 10.	Grădina de legumi, de <i>I. F. Negruțiu</i>	—30
Nr. 11.	Cultura cucuruzului, de <i>I. F. Negruțiu</i>	—20
Nr. 12.	Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune. Cartea I. Familia, de <i>V. Gr. Borgovanu</i>	—20
Nr. 13.	Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune. Cartea II. Ionel de un an <i>V. Gr. Borgovanu</i>	—20
Nr. 14.	Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune. Cartea III. Ionel până la șase ani, de <i>V. Gr. Borgovanu</i>	—20
Nr. 15.	Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune. Cartea IV. Ionel la școală, de <i>V. G. Borgovanu</i>	—20
Nr. 16.	Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune. Cartea V. Ionel la școala vieții, de <i>V. G. Borgovanu</i>	—20
Nr. 17.	„Astra”. Informațiuni asupra scopurilor și instituțiilor Asoc.	—20
Nr. 18.	„Regule ortografice”, stabilite de Academia Română în anul 1904	—10
Nr. 19.	Vulcanismul de <i>Gavr. Todica</i>	—20
Nr. 20.	Impărțirea, lucrarea și îngrijirea unei moșii, de <i>I. F. Negruțiu</i>	—20
Nr. 21.	Nuvele istorice. Cartea I. de <i>I. Al. Lăpădatu</i>	—20
Nr. 22.	Cartea II. „ ” „ ”	—30
Nr. 23.	Cărticica sănătății, de <i>Dr. I. Beu</i>	—20
Nr. 24.	Învățătură despre legile privitoare la notarii publici regești, de <i>M. Bezan</i>	—10
Nr. 25.	Poezii populare din Bănat, de <i>E. Hodoș</i>	—30
Nr. 26.	Despre începutul neamului românesc, de <i>Dr. Ioan Lupăș</i>	—20
Nr. 27.	Comuna Viitorul de <i>Romul Simu</i>	—30
Nr. 28.	Povestiri de <i>Ioan Pop Reteganul</i>	—30
Nr. 29.	Poezii alese de <i>V. Alexandri</i>	—20
Nr. 30.	Ionel. Principii morale și creștinești de educațiune. Cartea VI. Puterea pil-delor în viața căsătoritorilor, de <i>V. Gr. Borgovanu</i>	—20
Nr. 31.	O seamă de cuvinte, de <i>Octavian Goga</i>	—20
Nr. 32.	Cum să trăim? Povește doctorești pentru trebuințele zilnice, de <i>A. R. Dobrescu</i>	—20
Nr. 33.	Fabule alese din Țichindeal, Asache și Donici, de <i>Il. Chendi</i>	—20
Nr. 34.	Nutrețul măiestrit sau cele mai bune plante de nutreț de <i>Ioan F. Negruțiu</i>	—20

Apoi: B. Alte publicațiuni editate de Asociațiune.

1.	Acte privitoare la urzirea și înființarea Asociațiunii	1—
2.	Adun. generală (II) a „Asociațiunii transilvane” ținută în Brașov, 1862	1—
3.	Adun. gen. (III) a „Asociațiunii transilvane” ținută în Blaj, 1863	1—
4.	Adun. gen. (IV) a „Asociațiunii transilvane” ținută în Hațeg, 1864	1—
5.	Adun. gen. (VI) a „Asoc. transilvane” ținută în Alba-Iulia, 1866	1—
6.	Analele „Asociațiunii transilvane” din 1880	180
7.	„Transilvania”, organul Asociațiunii din anii: 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1894, 1895, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, și 1903, fie-care an à	10—
8.	Povești din popor, de <i>Ioan Pop-Reteganul</i>	1—
9.	Date istorice privitoare la familiile nobile române, vol I și II, de <i>Ioan cav. de Pușcariu</i>	10—
10.	Higiena copilului dela naștere până la al 7-lea an al etății, de <i>S. Stoica</i>	—30
11.	Dietetica populară, de <i>S. Stoica</i>	1—
12.	Monografia școlii civile de fete a Asociațiunii transilvane	2—
13.	Românii din Transilvania la 1733. Conscriptia episcopului Ioan Inoc. Klein de Sadu, de <i>Nicolae Togan</i>	—60
14.	Catalogul bibliotecii Asociațiunii, de <i>Nicolae Togan</i>	1—
	Indice alfabetic al „Transilvaniei” (an. I—XXV) de <i>Nicolae Togan</i>	—